

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_202236

UNIVERSAL
LIBRARY

OSMANIA UNIVERSITY LIBRARY

Call No. K 349.546 Accession No. K 6984
552K

Author శామరాంతు, క. పు. సోపాదక.

Title రోన్నద మదా భారత అరఖావేవర సంగ్రహ

This book should be returned on or before the date
last marked below. 1965

--	--	--	--

ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ ೧೯೫೫

ಸಂಪಾದಕರು ಮತ್ತು ಪ್ರಕಾಶಕರು

ತ. ಸು. ರಾಮರಾಯ

(ಎಲ್ಲ ಹಕ್ಕುಗಳು ಸಂಪಾದಕರಿಗೆ ಸೇರಿವೆ)

Checked 1969

ಬೆಲೆ : ಸಾಧಾರಣ ೧—೮—೦

ಕೃತಿಕೋಪತಿ ೨—೮—೦

Composed by

C. Nataraj, B.Sc.,

M. S. K. Murthy, B.Sc .

Thandavamurthy Prakashanlaya
562, K. T Street, Mandy Mohalla,
Mysore.

Printed by

D. Rajarathnam

Sri Panchacharya Electric Press,
Mysore

ಅ ರಿ ಕೆ

ನಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸರ್ವತೋಮುಖವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದುದನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಡುವ ಕಾರ್ಯ ಅಗತ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ನಾವು ಮಹಾಕವಿ ನಾರಣಪ್ಪನ ಭಾರತವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು, ಈ ವರಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಪರ್ವಗಳ ಸಂಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದೇವೆ. "ಅರಣ್ಯಪರ್ವ" ಐದನೆಯ ಸಂಗ್ರಹ, ಮೂಲದ ಕಥಾಸರಣಿ ಕೆಡದಂತೆ, ಪಾತ್ರಸಿರೂಪಣಕ್ಕೆ ಭಂಗಬಾರದಂತೆ, ಅವಶ್ಯವಾದ ವರ್ಣನೆಯ ಮತ್ತು ವಿವರಣೆಯ ಸಾರ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗದಂತೆ, ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಕವಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಮತ್ತು ನಿರ್ದೇಶ ಪ್ರತಿಭೆಗೆ ಲೋಪ ಬರದಂತೆ ಈ ಸಂಗ್ರಹ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದು ನಮ್ಮ ಗುರಿ. ಇತರ ಪರ್ವಗಳ ಸಂಗ್ರಹದಂತೆ "ಅರಣ್ಯಪರ್ವ ಸಂಗ್ರಹ"ದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಗುರಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿರುವೆವೆಂದು ನಮ್ಮ ಭರವಸೆ.

ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನನ್ನು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡಲು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿರುವ ಈ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಪಾರಂಪರಿಕಗಳನ್ನು ಗುರುತುಮಾಡುವ ತಂಟೆಗೆ ನಾವು ಹೋಗಿಲ್ಲ. ಅದರೂ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಚ್ಯ ಸಂಶೋಧನಾಲಯದವರಿಂದ ಮುದ್ರಿತವಾದ ಪ್ರತಿಯನ್ನೂ, ೧೯೨೮ ರಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿತವಾದ ಪೇಟೆಯ ಪ್ರತಿಯನ್ನೂ ದಿವಂಗತ ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯನವರು ಪ್ರತಿಮಾಡಿಸಿ ರಚಿಸಿರುವ ಪ್ರಾಚ್ಯ ಸಂಶೋಧನಾಲಯದವರ 'ಕ' ಪ್ರತಿಯನ್ನೂ ಮೂರು ಓಲೆಯ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನೂ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಈ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತನಗೆ ನೆರವಾದ ನನ್ನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಮಿತ್ರ ಶ್ರೀ ಡಿ. ಬಿ. ರಂಗಪ್ಪ, ಎಂ. ಎ. ಅವರನ್ನು ನಾನು ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಈ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಅಂದವಾಗಿಯೂ ಶ್ರೀಘ್ರವಾಗಿಯೂ ಮುದ್ರಿಸಿಕೊಟ್ಟ ತಂಡವರೂ ಅಚ್ಚುಕೂಟದವರನ್ನು ನಾನು ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅಭಿನಂದಿಸುತ್ತೇನೆ.

ತ. ಸು. ಶಾಮರಾಯ
ಸಂಪಾದಕ

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

ವಿಷಯ	ಪುಟ
ಸೀರಿಕೆ	i
೧. ಮಂಗಳಾಚರಣೆ	೧
೨. ಕೆಡಹಿದನು ಕಿಮ್ಮೀರದಾನವನ	೩
೩. ಇಂದುವದನೆಯ ಸಂತವಿಟ್ಟ ಮುಕುಂದ	೭
೪. ತಪಗೇಡಿಯನು ಬಡಿದೆಬ್ಬಿಸು	೧೪
೫. ಕೆಣಕಿದನು ಶಿವನ	೨೦
೬. ಸುಮನೋಹರ ಭಯಂಕರವಾಯ್ತು	೩೭
೭. ಘೋಷಯಾತ್ರೆ	೫೪
೮. ಈ ಶರೀರವ ನೂಕಿ ನಿಲುವೆನು ಮುಕ್ತಿ ರಾಜ್ಯದಲಿ	೭೨
೯. ತನಗುತ್ತರವನಿತ್ತದಕವನು ಕುಡಿ	೮೧
ಶಬ್ದಕೋಶ	೯೩

ಸೀತಿಕೆ

೧. ಕವಿ ಚರಿತ್ರೆ

ಮಹಾಕವಿ ನಾರಣಪ್ಪನ ಕಾಲ, ಮತಗಳ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯವಿದ್ದು, ವಿಪುಲವಾದ ಚರ್ಚೆ ನಡೆದಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಆ ಚರ್ಚೆಯ ಗೋಚರಿಗೆ ಹೋಗದೆ, ಬಹುಜನಸಮ್ಮತವಾದ ಒಂದು ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ನಾವೂ ಶರಣು ಹೋಗುತ್ತೇವೆ.

ನಾರಣಪ್ಪನ ಕಾಲ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೩ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಪೂರ್ವಾರ್ಧವೆಂದು ಶ್ರೀಮಾ ಮಂಜೇಶ್ವರ ಗೋವಿಂದ ಪೈ ಅವರು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದಾರೆ,* ಅವರು ಕೊಡುವ ಕಾರಣಗಳು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಇಷ್ಟು—

೧. ಗದುಗಿನ ವೀರನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೫೩೯ರ ಶಾಸನ ಒಂದರಲ್ಲಿ 'ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ' ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿರುವುದರಿಂದಲೂ, ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನು ರಚಿಸದೆ ಬಿಟ್ಟ ಇತರ ಪರ್ವಗಳನ್ನು ಕೃಷ್ಣರಾಯ (ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೫೦೯-೧೫೨೯)ನ ಅಪ್ಪಣೆಯ ಮೇರೆಗೆ ತಾನು ರಚಿಸಿದನೆಂದು ತಿಮ್ಮಣ್ಣ ಕವಿ ತನ್ನ ಶಾಂತಿಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದಲೂ ನಾರಣಪ್ಪನು ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೫೦೦ ಕ್ಕೂ ಹಿಂದಿ ನವನೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ.

೨. ನಾರಣಪ್ಪ ತನ್ನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ, ದ್ರೌಪದೀ ಸ್ವಯಂವರಕ್ಕೆ 'ಮಹೇಶ್ವರ ಜೈನ ಭೈರವ ಬುದ್ಧ ಲಿಂಗಗಳು' ಬಂದಿದ್ದರೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. 'ಲಿಂಗಿ' ಎಂದು ವ್ಯವಹರಿಸಿರುವುದು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಲಿಂಗ ಮತರಾದ ವೀರಶೈವರನ್ನೇ. ಅಲ್ಲದೆ ತನ್ನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಲ್ಲಿ ಬಲ್ಲಾಳ ದತ್ತಿ, ಬಲ್ಲಾಳನಾಥ ಎಂಬ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕವಿ ಬಳಸಿದ್ದಾನೆ. ಇದು ಹೊಯ್ಸಳರ ವೀರಬಲ್ಲಾಳನನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಕವಿ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೨೦೦ ರಿಂದ ಈಚೆಯವನಾಗಿರಬೇಕು.

*ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಶ್ರುತಿಸ್ತಿ. ಕಾಲವಿಚಾರ.

೩. ನಾರಣಪ್ಪ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೨೦೦ ರಿಂದ ೧೫೦೦ ರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗ ಇದ್ದನೆಂಬುದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಲು, ಆತನ ಕಾವ್ಯದ ಆಂತರಿಕ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕು.

(ಅ) ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮರಾಠಿ ಭಾಷೆಯ ಅನೇಕ ಮಾತುಗಳು ಬಳಕೆಯಾಗಿವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಈಗ ಪ್ರಥಮೈಕ ವಚನದಲ್ಲಿ ಅಕಾರಾಂತವಾಗಿರತಕ್ಕ ನಾಮವಾಚಕಗಳು ಉಕಾರಾಂತವಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗವಾಗಿರುವ ಅಚ್ಚ ಮರಾಠಿ ವಿಭಕ್ತಿ ರೂಪಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಒಂದು ಇಡೀ ಷಟ್ಪದಿಯೇ ಭೀಷ್ಮಪರ್ವದ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಸಂಧಿ ೭೦ನೆಯ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ* ಈ ಬಗೆಯಾದ ರೂಪ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೨೯೦ ರಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾದ 'ಜ್ಞಾನೇಶ್ವರಿ' ಎಂಬ ಮರಾಠಿ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಮುಂದೆ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಉಕಾರಾಂತ ಪ್ರಯೋಗ ಉಪ್ಪವಾಗಿಹೋಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾರಣಪ್ಪ ೧೨೯೦ ರ ಸುಮಾರಿನಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬೇಕು.

(ಆ) ಕುವಾರವ್ಯಾಸ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ತುರುಕರು, ಸಾಹಣಸಮುದ್ರ, ಹಸಣ, ತೆಂಕಣಜೇದಿ, ಸಮುದ್ರಹೋಸಲ-ಇತ್ಯಾದಿ ರಾಜ್ಯಗಳ ರಾಜರು ವ್ಯವಸ್ಥಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮಾತುಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತಭಾರತದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಸಾಹಣರೆಂದಿರುವವರು ದೇವಗಿರಿಯ ಯಾದವವಂಶದ ಅರಸರಾದ ಸೇಉಣರೇ ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಈ ವಂಶ ನಾಶವಾದದ್ದು ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೩೧೮ ರಲ್ಲಿ. ಸಮುದ್ರಹೋಸಲ ಎಂದು ಕರೆದಿರುವುದು ದ್ವಾರ ಸಮುದ್ರದ ಹೊಯ್ಸಳರನ್ನು; ದ್ವಾರಸಮುದ್ರ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೩೧೦ರಲ್ಲಿ ತುರುಕರ ಕೊಳ್ಳಿಗೆ ಈಡಾಯಿತು; ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೩೨೭ರಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶವಾಯಿತು. ನಾರಣಪ್ಪ ಈ ಅರಸುಗಳನ್ನು ಕಂಡೋ ಕೇಳಿಯೋ ಇರಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ ಕವಿ ಆ ಕಾಲದ ಹಿಂಚು ಮುಂಚಿನವನಾಗಿರಬೇಕು.

(ಇ) ತುರುಷ್ಕ ಅಥವಾ ತುರುಕ ದೊರೆಯನ್ನು ಧರ್ಮರಾಜನ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕಕ್ಕೆ ಕರಸಿ ಕವಿ ತನ್ನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಮನ್ನಣೆ ತೋರಿಸುವುದರಿಂದಲೂ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಅವರ ಹಾವಳಿಯನ್ನು ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಗಿ ಕೂಡ ಸೂಚಿ

*ಈ ಪದ್ಯ ನಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಕೈಪಿರದ ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ಸ್ವಿಲ್ವವಾದುದರಿಂದಲೂ ಈತನು ತುರುಕರ ಹಾವಳಿ ಕರ್ಣಾಟಕಕ್ಕೆ ಸೋಕುವ ಮುನ್ನವೇ ಇದ್ದವನಾಗಿರಬೇಕು.

(ಈ) ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೨೧೩ರಲ್ಲಿ ಗದುಗು ಪ್ರಾಂತವು ಹೊಯ್ಸಳರ ಕೈತಪ್ಪಿ ಸೇಬುಣರ ವಶವಾಯಿತು. ಕವಿಯು ತನ್ನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಫಲನಾಗಿ ಮರಾಠೀ ಪದಗಳನ್ನು ಬಳಸಿರುವುದರಿಂದ, ಆತನು ೧೨೧೩ಕ್ಕೆ ಈಚೆಯಲ್ಲೇ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಬರೆದಿರಬೇಕು. ಆದರೆ ತಾನು ಸೇಬುಣರ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ತನ್ನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೊಯ್ಸಳರಿಗೆ ಗೌರವ ತೋರಿಸುವುದರಿಂದ ಆತನ ನಾಡು ಹೊಯ್ಸಳರ ಕೈತಪ್ಪಿ ಇನ್ನೂ ಬಹಳ ಕಾಲವಾಗಿದ್ದಿರಲಾರದು; ಹೆಚ್ಚೆಂದರೆ ೧೦-೧೨ ವರ್ಷಗಳಾಗಿರಬಹುದು.

ಆದ್ದರಿಂದ ನಾರಣಪ್ಪ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೨೩೦-೩೫ ರೊಳಗೆ ಇದ್ದಿರಬೇಕು.

ಮಹಾಕವಿಯೊಬ್ಬನು ತಮ್ಮವನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಹೆಮ್ಮೆಯೇ ಸರಿ. ನಾರಣಪ್ಪ ವೀರಶೈವನೆಂದು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೆಂದು—ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲಿ ಸ್ವಾರ್ಥನೆಂದು, ವೈಷ್ಣವನೆಂದು, ಭಗವತವ ಪಂಥದವನೆಂದು—ವಾದವನಾಡುವುದುಂಟು. ಇದ್ದುದನ್ನು ಇದ್ದಂತೆ ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲು ಹೋಗಬೇಕೆಂಬ ದೃಷ್ಟಿ ಸಾಧುವಾದುದಾದರೂ ಅಂಥಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಹುರಿಗೊಂಡು, ಕದನಕ್ಕೆ ಇಳಿಯುವುದು ಅಷ್ಟು ಉಚಿತವಾದುದಲ್ಲ. ನಾರಣಪ್ಪನಂತಹ ಮಹಾಕವಿ ನಮ್ಮ ನಾಡಿನವನೆಂಬ ದೊಡ್ಡ ತನವೇ ನಮಗೆ ಸಾಲದೆ ? ಎಲ್ಲೆಡೆಯಿಂದಲೂ ಆಹಾರವನ್ನು ಹೀರಿ ಗಗನಚುಂಬಿತವಾಗಿ ಸಂತಿರುವ ಭವ್ಯವೃಕ್ಷದಂತೆ, ಕವಿ ಎಲ್ಲಿ ಮತಗಳ, ಎಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಗಳ ಸಾರವನ್ನು ಹೀರಿ, ತನ್ನ ಸಾರಸ್ವತ ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ತೋಳಿಗೆ ಬಿಳಗುವನು. ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಸರ್ವ ಧರ್ಮಗಳು ಸಮನ್ವಯಗೊಂಡಿವೆ. ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಅನನ್ಯ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾನೆ ; ಹಾಗೆಯೇ ಶಿವನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗವಿದೆ, ಕರ್ಮಮಾರ್ಗವಿದೆ, ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗವಿದೆ ; ದ್ವೈತವಿದೆ, ಅದ್ವೈತವಿದೆ, ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತವಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆತನನ್ನು ನಮ್ಮ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಎಳೆದು, ಜಾತಿಮತಗಳ ಸಂಕೋಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಗಿದು, ಇದಮಿತ್ಥಂ ಎಂದು ಊಹೆಯಿಂದ ಹೇಳುವುದು ಸಾಹಸದ ಕೆಲಸ. ಹೇಸರೇನೊ ಆತನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೆಂದು ಹೇಳಲು ಸಾಧಕವಾಗಿದೆ. ಸಕಲ ಶಾಸ್ತ್ರಗಮಪುರಾಣ

ದಿಗಳನ್ನು ಕರತಲಾಮಕವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಬಹುದೊಡ್ಡ ವ್ಯಕ್ತಿ, ಆತ.

ಕವಿಯ ಹುಟ್ಟಿದೂರು ಕೋಳಿವಾಡವೆಂಬ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಗ್ರಾಮ. ಈ ಊರು ಆತನ ವಂಶದವರಿಗೆ ಉಂಬಳಿಯಾಗಿ ಬಂದಿತ್ತೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆತನು ಗದುಗಿನ ವೀರನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿಯ ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಗ್ರಂಥವಾದ ಕನ್ನಡ ಭಾರತವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾರತದ ಮೊದಲ ಹತ್ತು ಪರ್ವಗಳ ಕಥೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಈತ ಕನ್ನಡಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕಾವ್ಯ ಎಂಬ ಸಹಸ್ರ ಪದ್ಯಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಹೋಗಿದೆ. ನಾರಣಪ್ಪ ಭಾರತವನ್ನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಐರಾವತವೆಂಬ ಮತ್ತೊಂದು ಕಾವ್ಯವನ್ನೂ ಬರೆದಿರುವನೆಂದು ಕವಿಚರಿತಕಾರರಾದ ದಿವಂಗತ ಆರ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಮಹಾಕವಿ ನಾರಣಪ್ಪನನ್ನು ಆತನ ತರುವಾಯ ಬಂದ ಅನೇಕ ಕವಿಗಳು ಬಾಯಿಮಾತು ಹೊಗಳಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಅತ್ಯಂತ ಜನಪ್ರಿಯವಾದ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತವೂ ಒಂದು.

೨. ಕಾವ್ಯದ ಮೂಲ, ಅದರ ಹಿರಿಮೆ

ನಾರಣಪ್ಪನ ಕನ್ನಡ ಮಹಾಭಾರತಕ್ಕೆ ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಮಹಾಭಾರತ. ಇದರ ಕರ್ತೃ ವ್ಯಾಸಮಹರ್ಷಿಯೆಂದು ಪ್ರತೀತಿ. ಈತನ ಮತ್ತು ಈತನ ಕಾವ್ಯದ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಕವಿಯೊಬ್ಬನು 'ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಇರುವುದೆಲ್ಲವೂ ಭಾರತದಲ್ಲಿದೆ; ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದುದು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ.' ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಇದು ಪರಮಪೂಜ್ಯವಾದ ಧರ್ಮಗ್ರಂಥವೆಂದು ಪರಿಗಣಿತವಾಗಿದೆ. ಧರ್ಮವಿಷಯಕವಾದ ಅನೇಕ ಕ್ಲಿಷ್ಟಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಸದುತ್ತರ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಮೊದಲೆ ಆಧಾರದಂತಿರುವ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಜನತೆ ಪಂಚಮವೇದವೆಂದು ಕರೆದು ಗೌರವಿಸಿದೆ. ಕಾವ್ಯದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಜನಮೇಜಯನಿಗೂ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಿಗೂ, ಋಷಿಗಳಿಗೂ ಧರ್ಮವಿಷಯಕವಾದ ಸಂದೇಹ ಹುಟ್ಟಿದ ಕಡೆ, ಅದರ ನಿವಾರಣೆ

ಗಾಗಿ ಧರ್ಮಜಿಜ್ಞಾಸೆ ನಡೆದಿದೆ. ರಾಮಹರ್ಷಣೆ, ಸನತ್ತುಜಾತಾದಿ-ಈ ತಮ್ಮ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಈ ಕಾವ್ಯಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಗಮ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ; ಯಕ್ಷ, ನಹುಷ ಮೊದಲಾದವರು ಧರ್ಮದ ಪ್ರಾಧರ್ಮ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಾವ್ಯದ ನಾಡಿನಾಡಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಧರ್ಮರಸ ಹರಿಯುತ್ತಿದೆ. ಅದರೂ ಇದು ಬರಿಯ ಧರ್ಮಗ್ರಂಥವಲ್ಲ; ಒಂದು ಇತಿಹಾಸ. ಇದು ಭರತಖಂಡದ ಒಂದು ಕಾಲದ ನಾಗರಿಕತೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡು ಸಮಗ್ರ ಜನ ಜೀವನವನ್ನು ಅದ್ಭುತರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವ ವ್ಯಾಸಮಹರ್ಷಿ ಕುರುವಂಶ ಅಳಿದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಅದಕ್ಕೆ ಜೀವಕಳೆ ಕೊಟ್ಟವನು; ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮೂಲಪುರುಷನಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ಆ ವಂಶದ ಮೂರು ತಲೆ ಮಾರುಗಳ ಬಾಳು ಅಳಿವುಗಳನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡವನು. ಉತ್ತಮ ಇತಿಹಾಸಕಾರನಂತೆ ಸತ್ಯವನ್ನು ಸದಾ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಕೊಂಡು, ಯಾವುದೊಂದು ಪಕ್ಷವನ್ನೂ ವಹಿಸದೆ ಅನುಭವೈಕವೇದ್ಯವಾದುದನ್ನು ಕಾವ್ಯವಾಗಿ ಕಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ; ಕೃತಕೃತ್ಯನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ರಾಮಾಯಣದ ಕವಿ ಅದಿಕವಿಯೆಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾಗಿದ್ದರೂ— ಧರ್ಮ ಇತಿಹಾಸಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಭಾರತ ಸ್ವರಾಣವೆಂದು ಪರಿಗಣಿತವಾಗಿ, ಅದರ ಕರ್ತೃವಿಗೆ ಅದಿಕವಿಯ ಪಟ್ಟ ತನ್ನ ಹೊಣೆಗಿದ್ದರೂ—ನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಆ ಕೀರ್ತಿ ಭಾರತಕರ್ತೃವಿಗೇ ಸಲ್ಲಬೇಕು. ಭಾರತವು ರಾಮಾಯಣ ಕ್ಷಿಂತಲೂ ಸ್ವರಾತನವಾದುದೆಂದು ಬಹುಜನರ ಹೇಳಿಕೆ. ಅಪೌರುಷೇಯಗಳೆಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾಗಿರುವ ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರಿಟ್ಟು, ಜನರ ಬಾಯಿಂದ ಬಾಯಿಗೆ ವೇದಗಳಂತೆ ಹರಿದು ಬರುತ್ತಾ ಹತ್ತಿರು, ನೂರಾರು ಕೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡು ಬೆಳೆದು ನಿಂತಿದೆ, ಈ ಕಾವ್ಯಸಂಪತ್ತು. ಗಾಯಕರಾದ ಕವಿಗಳು, ಶ್ರೋತೃಗಳ ಒಲವಿಗೆ ತಕ್ಕ ಹಾಗೆ ಇದನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದರು. ಬೆಳೆದು ಬೆಳೆದು, ಇದು ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಮಹಾ ಕಾವ್ಯವಾಯಿತು.

ಬೃಹತ್ತು ಮಹತ್ತುಗಳೆರಡರಲ್ಲಿಯೂ ಭಾರತವನ್ನು ನಿರಾಸಿಸುವ ಕಾವ್ಯ ಇನ್ನೂ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಉದಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಈ ಕಾವ್ಯವಾರ್ತೆಯಿಂದ ದೊಡ್ಡ ಪುಟ್ಟ ನೂರಾರು ಕವಿಗಳು ತಮ್ಮಕಾವ್ಯಗಳಿಗೆ ವಸ್ತು ರತ್ನಗಳನ್ನು

ಅಯ್ಯಕೊಂಡಿವ್ವಾರೆ. ಎಷ್ಟು ಮೊಗಿದರೂ ಮುಗಿಯದಷ್ಟು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡು ಪುಷ್ಪವಾಗಿರುವ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಇದು. ಹೀಗೆ ಜನಾನುರಾಗವನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದರಲ್ಲಿ ಇದರೊಡನೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿರುವ ಕಾವ್ಯವೆಂದರೆ ರಾಮಾಯಣವೊಂದೇ. ಅದರೆ ರಾಮಾಯಣ, ಧರ್ಮಧೇನು ಇನ್ನೂ ಮೂರು ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಉರಿ ಸಿಂತಿದ್ದ ತ್ರೇತಾಯುಗಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದುದು. ನಮ್ಮ ಯುಗಕ್ಕೆ ಅದು ಬಹುದೂರ. ಅದರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಆದರ್ಶ ಚಿತ್ರ 'ದೂರದ ಬೆಟ್ಟ, ಕಣ್ಣಿಗೆ ನುಣ್ಣಿಗೆ.' ಸುಲಭವಾಗಿ ಅನುಸರಣ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ. ಅದರೆ ಭಾರತದ ವಿಚಾರ ಹಾಗಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿನ ಹಲವು ಪಾತ್ರಗಳು ನಮ್ಮ ಸಮಾಪ ಬಂಧುಗಳು. ಅವರ ಜೀವನ ನಮ್ಮ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಭೂತಕನ್ನಡಿ ಹಿಡಿದಂತೆ ಇದೆ. ಅವರು ಮಾನವ ಸಹಜವಾದ ಗುಣ ದೋಷಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಸಜೀವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಾಗಿ ತೋರುತ್ತಾರೆ. ರಾಮಾಯಣದ ಪಾತ್ರಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಭಾರತದ ಪಾತ್ರಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಅನುಸರಣಸಾಧ್ಯ, ರೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಇಂಥ ಲೋಕಪ್ರಿಯವಾದ ಈ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ನಮ್ಮವರು ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲದೆ ಹೊರಗಿನವರೂ ಬಾಯಿತುಂಬ ಹೊಗಳಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಅಮೇರಿಕಾ ದೇಶದ ಪ್ರೊಫೆಸರ್ ಎ. ಆರ್. ಆರೆಂಜ್ ಎಂಬ ವಿದ್ವಾಂಸರು ತಮ್ಮ ದೇಶದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಇಂದಿನ ಅವನತಿಯನ್ನು ನೆನೆದು, ತಮ್ಮ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಭರತಖಂಡವೂ ಮಹಾಭಾರತವೂ ಶರಣ್ಯವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಮಹಾಭಾರತಕ್ಕೆ ಅವರು ಅರ್ಪಿಸಿರುವ ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿ ಇದು—'ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೂಲಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಾಭಾರತವು ಮಾನವ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿಯೇ ಏಕೈಕವೂ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವಪೂರಿತವಾದುದೂ ಆಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ರಚಿಸಿದ ಮಹಾಪುರುಷನ ಮೇಧಾಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಅಳೆಯುವುದು ಯಾರಿಗಾದರೂ ಸುಲಭವಲ್ಲ. ಆ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನವೇ ಒಂದು ಉದಾರವಾದ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವಾದೀತು! ಅವರ ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯ ಪರಿಚಯವೇ ಸಾಕು, ನಮ್ಮ ಪ್ರಾರ್ಥನಾದಿನದ ಯಾತ್ರಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಮಹತ್ವ ಪೂರಿತವಾದುದು. 'ಇಲಿಯಡ್,' 'ಒಡಿಸ್ಸಿ'ಗಳು ಅದರಲ್ಲಿನ ಉಪಕಥೆ

ಗಳಿಗೆ ಸಮಾನ. ಜಗತ್ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಭಗವದ್ಗೀತೆಯು, ಅದರಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಅನೇಕ ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯಲಿದ್ದ ಒಂದು ಯುದ್ಧದ ಪೂರ್ವಭಾವಿಯಾಗಿ ನಡೆಸಿದ ಒಂದು ಸಂಭಾಷಣೆ ಮಾತ್ರ. ನೂರಾರು ಪಾತ್ರಗಳು ; ಘಟನೆಗಳ ನೇಲೆ ಘಟನೆಗಳು ; ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅನಂತಕಾಲದ ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪ್ತಿ. ಇಷ್ಟಾದರೂ ಒಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕಾವ್ಯದ ರಚನೆ ಕುಂಟುವುದಿಲ್ಲ....ಅದನ್ನು ಬರಿಯ ಸಾಹಿತ್ಯವೆಂದೇ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರೂ, ಅದರ ಮಹತ್ವ ಬೃಹತ್ವಗಳು ಅಸದೃಶವಾದವುಗಳು. ಅದರಲ್ಲಿನ ಉದಾಹರಣೆಗಳೂ ಉಪದೇಶಗಳೂ ಕಾಲದಷ್ಟು ಅನಂತ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ, ವಿಶ್ವತೋಮುಖವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿವೆ. ಈಚಿನ ಕಾಲದ ಸಾಹಿತ್ಯಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಓದುವುದರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರದ ವಾಸ್ತವಾನುಭವವು ಭಾರತ ಪಠನದಿಂದ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರ ಪಠನದಿಂದ ಮಾನವನು ಸತ್ಯಾನುಭವದಿಂದ ಹೇಗೋ ತಾನೆ ಬೇರೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯೇ ಆಗಿಹೋಗುತ್ತಾನೆ.' (ಕೂಡಲಿ ಶೃಂಗಗಿರಿ ಜಗದ್ಗುರು ಶ್ರೀ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಶಂಕರ ಭಾರತೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳ 'ವೇದವ್ಯಾಸರು' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಿಂದ)

೩. ಕನ್ನಡ ಭಾರತಗಳು—ಪಂಪ-ನಾರಣಪ್ಪ

ಸಂಸ್ಕೃತಭಾರತವು ಅನೇಕ ಕವಿಗಳಿಗೆ ಕಾವ್ಯವಸ್ತುವನ್ನು ಒದಗಿಸಿರುವುದು ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲದೆ ಇದೇ ಗ್ರಂಥವೇ ಭರತಖಂಡದ ಹಲವು ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಪರಿವರ್ತಿತವಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅರುಣೋದಯವಾಗಿರುವುದೇ ಭಾರತದ ಭಾಷ್ಪರಸಂದ. ಕನ್ನಡದ ಆದಿಕವಿ ಪಂಪ ರಚಿಸಿರುವ 'ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯ' ಅಥವಾ 'ಪಂಪ ಭಾರತ' ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅದ್ವಿತೀಯವಾದ ಗ್ರಂಥ. ಪಂಪನ ತರುವಾಯ ಗ್ರಂಥರಚನೆ ಮಾಡಿದವರೆಲ್ಲರೂ ಆತನನ್ನು ಮುಕ್ತಕಂಠದಿಂದ ಹೊಗಳಿದ್ದಾರೆ ; ಭಕ್ತಿ ಕುಸುಮಾಂಜಲಿಯನ್ನು ಆರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆತನ ತರುವಾಯ ಭಾರತ ರಚನೆಯಿಂದ ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾಗಿರುವ ಕವಿ ನಾರಣಪ್ಪ. ಈತ ವರಕವಿ. ಈ ಇಬ್ಬರೂ ಒಂದೊಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅದ್ವಿತೀಯರು. ಪಂಪನು ಚಾಳುಕ್ಯವಂಶದ

ಅರಿಕೇಸರಿಯ ಆಸ್ಥಾನಕವಿಯಾಗಿ, ದಂಡನಾಯಕನಾಗಿ, ಗೆಲೆಯನಾಗಿ ಬಾಳಿ ಬದುಕಿದನು. ಆತ ಬದುಕಿದ್ದುದು ಭಾರತದ ವೀರಯುಗದಲ್ಲಿ; ಕ್ಷತ್ರಿಯ ವೀರರ ಅಸ್ತಶಸ್ತ್ರಗಳ ಮಾರ್ಮೋಳಗಿನಿಂದ ಪ್ರಕ್ಷುಭಿತವಾಗಿದ್ದ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ. ಪಂಪನಿಗೆ ಕಂಠ ಹಿಡಿದರೆ ಕಾವ್ಯ, ಕತ್ತಿ ಹಿಡಿದರೆ ಕದನ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಆತನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ವೀರರಸ ನೋರಿಗಟ್ಟಿ ಹರಿಯುತ್ತಿದೆ. ನಾರಣಪ್ಪನ ಸ್ವಭಾವ, ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಬೇರೆ ಬಗೆಯವು. ಆತನ ಕಾಲ ಭಕ್ತಿಯುಗ. ಅನೇಕ ಶಿವಶರಣರ, ಹರಿದಾಸರ ಭಕ್ತಿಪ್ರವಾಹ ಉಕ್ಕಿ, ನಾಡಿನ ಮೂಲೆಮೂಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲ. ನಾರಣಪ್ಪನೋ ಯಾವ ರಾಜನ ಆಶ್ರಯವೂ ಇಲ್ಲದ ಒಬ್ಬ ಬಡವ. ಹೆಚ್ಚೆಂದರೆ ಒಬ್ಬ ಶಾನುಭೋಗನಾಗಿದ್ದಿರಬಹುದು. ಆತನ ಕಾವ್ಯರಚನೆಗೆ ಪ್ರೇರಕ ಶಕ್ತಿ ಗದುಗಿನ ವೀರನಾರಾಯಣ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈತನ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಭಾವವು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ತಾನೇ ತಾನಾಗಿ ತಾಂಡವವಾಡುತ್ತಿದೆ.

ಪಂಪ-ನಾರಣಪ್ಪ ಇವರ ಕಾವ್ಯದ ಸೊಬಗು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯದು. ಪಂಪ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಬರೆದುದು ತನ್ನ ದೊರೆಯ ಮೆಚ್ಚಿಗೆಗಾಗಿ; ಆತನ ಆಸ್ಥಾನದ ಕವಿಗಳ ಮೆಚ್ಚಿಗೆಗಾಗಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆತನ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರೌಢವಾಗಿದೆ; ಪಂಡಿತಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ. ಆತನ ಕಾವ್ಯ ಸಮತಳ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ಪೂರ್ಣ ಪ್ರವಾಹದಂತೆ ಗಂಭೀರವಾದುದು. ನಾರಣಪ್ಪನ ಕಾವ್ಯ ಹಿಮಾಲಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರಾ ನದಿಯಂತೆ, ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಹತ್ತಿ, ಪ್ರಸಾತಕ್ಕೆ ದುಮ್ಮಿಕ್ಕಿ ಭೋರ್ಗರೆಯುತ್ತಾ ಪ್ರವಹಿಸುವುದು. ಪಂಪ ತನ್ನ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಅಲಂಕಾರ, ಭಂದಸ್ಸು ವ್ಯಾಕರಣಗಳ ಕಡಿವಾಣವಿಕ್ಕಿ ಹೆದ್ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರೆ, ನಾರಣಪ್ಪನ ಕವಿತಾ ಪಕ್ಷಿ ಸ್ವಚ್ಛಂದವಾಗಿ ಗಿರಿವನ ನದಿ ತಟಾಕಗಳ ಮೇಲೆ ಹಾರಿಹೋಗುತ್ತಿದೆ. ಪಂಪನ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟು, ನಾಗರಿಕತೆ ನಾರಣಪ್ಪನಲ್ಲಿ ಬರದು. ಈತನ ದೃಷ್ಟಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಮನೋರಂಜನೆ, ಉದ್ಧಾರ. ಇವರಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುವಂತೆ ಇರುವುದಾದರೆ ಕಾವ್ಯನಿಯಮಗಳು ಹಾರಿಹೋದರೂ ಈತನಿಗೇನೂ ವ್ಯಥೆಯಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಈತನು ಪಂಡಿತರಲ್ಲಿ ಪಂಪನಷ್ಟು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಪಂಪನಿಗೆ ನಾರಣಪ್ಪನಿಗೆ ದೊರೆತ ಜನಪ್ರಿಯತೆ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ.

ನೀರಿಳಿಯದ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಗಂಟಲಿನಲ್ಲಿ ಪಂಪಭಾರತದ ಕಡಬು ಹೇಗೆ ಇಳಿಯುವುದು ಸಾಧ್ಯ ?

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಈ ಇಬ್ಬರು ಮಹಾ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ಮತ್ತೊಂದು ದೊಡ್ಡ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೆಂದರೆ ಇವರು ಮೂಲವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರುವ ರೀತಿ. ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾರತವೇ ಆದರೂ, ಅದರ ಸಂಗ್ರಹಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ತೊಡಗಿರುವವರಾದರೂ, ಅವರಿಬ್ಬರ ದೃಷ್ಟಿ ಕೋನದಲ್ಲಿ ಅಜಗಜಾಂತರ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ. ಪಂಪ ಜೈನಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವನು. ಭಾರತದಲ್ಲಿರುವ ಹಲವು ಘಟನೆಗಳು ಆತನ ಅಭಿರುಚಿಗೆ ಹೊಂದಿ ಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಆತನು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದುದು ಬರೆಯ ಭಾರತವಲ್ಲ; ಸಮಸ್ತ ಭಾರತ. ತನ್ನ ರಾಜನಾದ ಅರಿಕೇಸರಿಯನ್ನು, ಅರ್ಜುನನಲ್ಲಿ ಅಭೇದ ಭಾವವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ, ಕಥಾನಾಯಕನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ. ತನ್ನ ಪೋಷಕನ ಬಿರುದನ್ನೇ ಕಾವ್ಯದ ಹೆಸರಿಗೆ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಅದನ್ನು 'ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯ' ಎಂದು ಕರೆದ. 'ಪಂಚವಲ್ಲಭೆ' ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ಅರ್ಜುನನ ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ. ಜೈನ ಪುರಾಣಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಸರಕಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದುಹೋಗುವ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಮುಡಿಪಾಗಿಟ್ಟಿದ್ದ ದೇವಸಿಂಹಾಸನದಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕೆಳೆದ. ಆತನ ಮಹಿಮೆ ಮಾಯೆಗಳೂ, ಗರಿಮೆ ಹಿರಿಮೆಗಳೂ ಬಂದಕಡೆ ಅವನ್ನು ಮೆಲ್ಲಗೆ ತೇಲಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದ. ಹೀಗೆ ಆತನು ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ನಿರ್ದುಷ್ಟವಾಗಿವೆಯೆಂದಾಗಲೀ, ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಿರ್ವಹಣೆಗೊಂಡಿವೆಯೆಂದಾಗಲೀ ಹೇಳುವಂತೆಯೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಅದರೆ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಆತನ ಒಲವು ಎತ್ತ ಬಾಗಿದೆಯೆಂಬುದು ಇವುಗಳಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತದೆ. ನಾರಣಪ್ಪನ ನೋಟ ಇದರಿಂದ ಭಿನ್ನವಾದುದು. ಆತನ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಕಥಾನಾಯಕ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ. ಭಗವಂತನ ಅವತಾರವಾದ ಆತ ಭೂಭಾರಹರಣಕ್ಕಾಗಿ ಟೊಂಕಕಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ; ದುಷ್ಟಶಿಕ್ಷಣ, ಶಿಷ್ಟರಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಕಂಕಣಕಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಮಾನವನಂತೆ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಆತನು ಭಗವಂತನೆಂಬ ಅರಿವು ಕಾವ್ಯದ ಎಲ್ಲ ಪಾತ್ರಗಳಿಗೂ ಇದೆ. ದುರ್ಯೋಧನನು ಕೂಡ ಆತನು ಭಗವಂತನೆಂದು ಬಲ್ಲ; ಆದರೂ ಆತನು ಹರಡಿರುವ

ಮಾಯಾ ಜಾಲವನ್ನು ಹರಿಯಲು ಶಕ್ತನಾಗಿಲ್ಲ. ಅವಮೃತ್ಯುವಾದ, ಅಪರಿಹಾರ್ಯವಾದ ಲೀಲಾಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿ, ಕಪಟನಾಟಕ ಸೂತ್ರಧಾರಿಯಾದ ಕೃಷ್ಣನು ಕುಣಿಸಿದಂತೆ ಕುಣಿಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ಎಲ್ಲರೂ.

‘ಹತ್ತು ಕಟ್ಟುವ ಕಡೆ ಒಂದು ಮುತ್ತು ಕಟ್ಟು’ ಎನ್ನುವುದು ಪಂಪನ ಮನೋವೃತ್ತಿ. ಮಾತನಾಡಿದರೆಲ್ಲ ಮುತ್ತು ಸುರಿಯುವುದೋ ಎನ್ನುವ ಗಾಂಭೀರ್ಯ. ಮಾತುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸೂತ್ರದಂತೆ. ಎರಡು ಮಾತುಗಳಲ್ಲೇ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಕಥೆಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅಡಕಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ನಾರಣಪ್ಪ ಹಾಗಲ್ಲ. ಹಿಗ್ಗಲಿಸುವುದು ಆತನ ಹುಟ್ಟುಗುಣ. ಪಂಪನು ಒಂದು ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಜರಾಸಂಧವಧೆ ಈತನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ೧೨೯ ಪದ್ಯಗಳ ಒಂದು ಸಂಧಿಯಾಗಿ ಪಸರಿಸಿದೆ. ಹತ್ತು ಹನ್ನೆರಡು ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಪನು ಅಡಕ ಮಾಡಿದ ಶಿಶುಪಾಲವಧೆಗೆ ನಾರಣಪ್ಪ ನಾಲ್ಕು ಸಂಧಿಗಳನ್ನೇ ಮೀಸಲಾಗಿಡುತ್ತಾನೆ. ಪಂಪನ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಓದುವಾಗ, ಓದುಗರು ಮೈಯೆಲ್ಲಾ ಕಣ್ಣಾಗಿ ಎಚ್ಚರಗೊಂಡಿರಬೇಕು; ಸಿಂತು ಸಿಂತು ಕಾವ್ಯರಸವನ್ನು ಚಪ್ಪರಿಸುತ್ತಾ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಸಾಗಬೇಕು. ನಾರಣಪ್ಪನಲ್ಲಿ ಈ ಕಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ಅರ್ಧ ಮೈ ಮರೆತು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಕಥಾಸರಣಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬಹುದು. ವಾಚಾಳಿಯಾದ ಈತ ಅನೇಕವೇಳೆ ಮೇರೆಮೀರಿ ಮಾತನಾಡುವುದೂ ಉಂಟು. ಇದರಿಂದ ಗಾಂಭೀರ್ಯಕ್ಕೆ ಲೋಪತರುವುದೂ ಉಂಟು. ಪಂಪ ತನ್ನ ಗಾಂಭೀರ್ಯಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಲಾಘವವನ್ನು ತಂದು ಕೊಂಡಿಲ್ಲ.

ಪಂಪಕವಿ ತನ್ನ ಕಾವ್ಯಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಎರಡು ಕವಲುಗಳಾಗಿ ಒಡೆದು ಪ್ರವಹಿಸಿದ ‘ಬೆಳಗುವೆನ್ನಿಲ್ಲಿ ಲಾಕಿಕಮನ್’ ಎಂದು ಭಾರತವನ್ನೂ, ಧರ್ಮಧ್ವಜವನ್ನೂ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುವೆನೆಂದು ‘ಅದಿ ಪುರಾಣ’ವನ್ನೂ ಬರೆದ. ಇದರಿಂದ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಮುಗಿಲು ಮುಚ್ಚಿಸಲು ಸಹಾಯಕವಾಗಿರ್ದ ಧರ್ಮದೃಷ್ಟಿ, ದರ್ಶನ ಆತನ ಭಾರತಕ್ಕೆ ದೊರೆಯದಂತಾಯಿತು. ಆತನ ಕಾವ್ಯಗಂಗೆ ತುಂಬುನೊರೆಯಿಂದ ಭೋರ್ಗರೆಯುತ್ತಾ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಮುಳುಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಅಳ ಕಡಿಮೆಯೆಂಬಂತಾಯಿತು. ನಾರಣಪ್ಪ ತನ್ನ ಶಕ್ತಿ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ಒಂದು ಕಾವ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಗಾಗಿಯೇ ಮೀಸಲಾಗಿರಿಸಿದ.

ಆತನ ಕಾವ್ಯಶಕ್ತಿಯೂ ಧರ್ಮಶಕ್ತಿಯೂ ಹುರಿಗೊಂಡೇ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದವು. ಇದರಿಂದ ಆತನ ಕಾವ್ಯ ಒಂದು ಅಲೌಕಿಕವಾದ ತೇಜಸ್ವಿನಿಂದ ಬೆಳಗುವಂತಾಯಿತು. ಜೈನಮತದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಬೌದ್ಧಿಕವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿದ ಪಂಪನಿಗೆ ಇದು ಪರಧರ್ಮದ ಕಾವ್ಯವೆಂಬ ದೃಷ್ಟಿ ಹುಟ್ಟದೆ ಹೋಗಿದ್ದರೆ—ಇದು ಬರಿಯ ಲೌಕಿಕ ಕಾವ್ಯವೆಂದು ಅಂದುಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ—ಆತನಿಗಿದ್ದ ಅದ್ಭುತ ಕವಿತಾಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಅದೆಂತಹ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಉದಿಸುತ್ತಿತ್ತೋ! ಬಹುಶಃ ಮಿಲ್ಟನ್, ಡಾಂಟೆ, ಷೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್, ವ್ಯಾಸ, ವಾಲ್ಮೀಕಿಗಳಂತೆ ಆತನೂ ವಿಶ್ವಸಾಹಿತ್ಯಾಗುತ್ತಿದ್ದನೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ನಾರಣಪ್ಪನನ್ನು ಪಂಪ ಕವಿಯೊಡನೆ ಹೋಲಿಸುವಾಗ ಈ ಪ್ರಮುಖವಾದ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಮರೆಯಬಾರದು. ನಾರಣಪ್ಪ, ಭಕ್ತಿರಸಾವೇಶದಿಂದ ಮೈಮರೆತು ಮುಗಿಲು ಮುಟ್ಟುವಂತೆ ಬರೆದಿರುವ ಭಾಗಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಲು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಕಾವ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

೪. ಇತರ ಭಾರತ ಕರ್ತೃಗಳು

ಪಂಪ-ನಾರಣಪ್ಪ ಈ ದಿವ್ಯ ಕವಿಗಳೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಇತರ ಕವಿಗಳೂ ಕನ್ನಡ ಭಾರತದ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಕೈಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. ಪಂಪನು ತನ್ನ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯದಲ್ಲಿ 'ವ್ಯಾಸಮುನೀಂದ್ರ ರುಂದ್ರ ವಚನಾಮೃತವಾರ್ಧಿಯನೀಸುವೆಂ; ಕವಿ ವ್ಯಾಸನೆಂಬ ಗರ್ವಮೆನಗಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ತನಗಿಂತಲೂ ಹಿಂದೊಬ್ಬ 'ಕವಿವ್ಯಾಸ' ನಿರ್ದೋಷನೆಂದು ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಪಂಪನ ಕಾವ್ಯ ಅದರ ಹಿಂದಿನ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಇಕ್ಕಿ ಮೆಚ್ಚಿದುದರಿಂದ ಅವನಿಗಿಂತಲೂ ಹಿಂದೆ ಬರೆದಿದ್ದ ಭಾರತಗಳು ಹೇಳ ಹೆಸರಿಲ್ಲದಂತಾಗಿವೆ.

ಪಂಪ, ನಾರಣಪ್ಪ—ಇವರ ಪ್ರತಿಭೆಯಿಂದ ಉದಿಸಿದ ಕಾವ್ಯಗಳ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಇತರ ಭಾರತಗಳು ಮಂಕಾಗಿ ಹೋಗಿವೆ. ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೫೦೦ ರಲ್ಲಿ ಚಾಟುವಿಠಲನಾಥನು ಒಂದು ಭಾರತವನ್ನು ಬರೆದನೆಂದು ಪ್ರತೀತಿ ಇದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಪಾಲೋಮ, ಆಸ್ತಿಕ ಪರ್ವಗಳು ಮಾತ್ರ ಈಗ ಉಪಲಬ್ಧ

ವಾಗಿವೆ. ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೫೫೦ರ ಸುಮಾರಿನಲ್ಲಿ, ಸುಕುಮಾರ ಭಾರತಿ 'ಚಾಯಣ ಭಾರತ'ವೆಂಬ ಒಂದು ಭಾರತವನ್ನು ಬರೆದಿರುವಂತೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರ ಅದರಲ್ಲಿ ಎರಡು ಆಶ್ವಾಸಗಳು ಮಾತ್ರ ಅರಿಜೀವದಿಂದ ಉಳಿದು ಕೊಂಡಿವೆ. ನಾರಣಪ್ಪನು ಬರೆಯದೆ ಬಿಟ್ಟ ಉತ್ತರಭಾಗವನ್ನು (ಶಾಂತಿ ಪರ್ವದಿಂದ ಮುಂದಿನ ಏಳು ಪರ್ವಗಳನ್ನು) ವಿಜಯನಗರದ ಕೃಷ್ಣ ದೇವ ರಾಯನ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ತಿಮ್ಮಣ್ಣಕವಿ (ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೫೧೫) ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಶ್ರೀನಿವಾಸಕವಿ (ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೭೦೦) ಭಾರತದ ಸ್ತ್ರೀ ಪರ್ವವನ್ನೂ, ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಕವಿ (ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೭೨೧) ಕರ್ಣಪರ್ವದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಸಂಧಿಗಳು ಸೇರಿ ಮೊದಲ ಎಂಟು ಪರ್ವಗಳನ್ನೂ, ಪರಮದೇವ (ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೭೧೧) 'ತುರಂಗಭಾರತ' ವನ್ನೂ ರಚಿಸಿದರು. 'ಚಿತ್ರಭಾರತ'ವೆಂಬ ಭಾರತವೂ ಕಳೆಲೆ ನಂಜರಾಜನು ಬರೆದಿರುವನೆಂದು ಪ್ರತೀತಿ ಇರುವ ಭಾರತವೂ ಉಪಲಬ್ಧವಾಗಿಲ್ಲ.

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಭಾರತಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪದ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲದೆ ಚಿಕ್ಕದೇವರಾಜ ಭಾರತವೆಂಬ ಉತ್ತರಪರ್ವಗಳ ಟೀಕೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಭಾರತವೂ, ಜಕ್ಕಭೂಪಾಲನ (ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೬೨೦) 'ಭಾರತಕಥಾಸಂಗ್ರಹ' ವೂ ಮಧ್ಯಗುರು ರಚಿತವಾದ ಭಾರತ ತಾತ್ಪರ್ಯನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ವಾದಿ ರಾಜರು (ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೫೭೦) ಬರೆದಿರುವ ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವೂ ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರು (ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೭೯೪-೧೮೭೮) ಬರೆದಿರುವ 'ಕೃಷ್ಣರಾಜ ವಾಣೀವಿಲಾಸ ಭಾರತ'ವೂ ಪಂಡಿತ ದೇವಶಿಖಾಮಣಿ ಅಳಸಿಂಗಾಚಾರ್ಯರ 'ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತವೂ-ಕರ್ಣಾಟಕ ವಚನವೂ' ಗದ್ಯಗ್ರಂಥಗಳಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಡಿತರ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ 'ಕೃಷ್ಣರಾಜ ವಾಣೀವಿಲಾಸ ಭಾರತ'ವು ಸರ್ವ ಜನಾದರಣೀಯವಾದುದು; ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾರತವನ್ನು ಆದ್ಯಂತವಾಗಿ ಕನ್ನಡಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಸರಳವಾದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮತ್ತಾವ ಭಾರತವೂ ಇಷ್ಟು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಇದಲ್ಲದೆ ಈಚೆಗೆ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಎ. ಆರ್. ಕೃಷ್ಣಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತ ಮಹಾಭಾರತದ ಸಾರವನ್ನು ಭಟ್ಟಿಯಿಳಿಸಿ 'ವಚನಭಾರತ'ವೆಂಬ ಗದ್ಯಗ್ರಂಥವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆರು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಗ್ರಂಥ ಇದು. ಒಂದೇ ನೋಟದಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಕಥೆ, ಅದರ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸೊಬಗು, ದರ್ಶನ, ಧರ್ಮ, ನೀತಿ ಇವೆಲ್ಲ ಇಲ್ಲಿ ದೊರಕುತ್ತವೆ.

ವೈದಿಕ ಪಂಥದವರು ಬರೆದಿರುವ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೆಲವು ಜೈನ ಕವಿಗಳು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹಲವು ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಂತಹವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಳ್ವನು (ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೫೫೦) ಬರೆದಿರುವ ಭಾರತ ಬಹಳ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದು. ಇದಲ್ಲದೆ 'ಜನಭಾರತ'ವೆಂಬ ಮತ್ತೊಂದು ಭಾರತವೂ ಇದೆ. ಆದರೆ ಇವು ಹೆಚ್ಚು ಜನಾನುರಾಗವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಲು ಶಕ್ತವಾಗಿಲ್ಲ. ಸಂಪ್ರದಾಯಬದ್ಧವಾದ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಒಂದು ಬಗೆಯ ವಿಲಕ್ಷಣವಾದಂತಾಗಿವೆಯಲ್ಲದೆ ಕಲಾವೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಆ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಅಷ್ಟು ನಿರ್ದುಷ್ಟವಾಗಿವೆಯೆಂದು ಹೇಳುವಂತಿಲ್ಲ.

ಇವುಗಳಲ್ಲದೆ ಭೀಮ ದುರ್ಯೋಧನರ ಗದಾಯುದ್ಧವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವ ರನ್ನಮಹಾಕವಿಯ 'ಗದಾಯುದ್ಧಂ,' ಕಿರಾತಾರ್ಜುನೀಯ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವ 'ಷಡಕ್ಷರಿಯ ಶಬರಶಂಕರ ವಿಲಾಸಂ', ಪಾಂಡವರ ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶನ 'ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತ' ಇವು ಪ್ರೌಢವೂ, ಆದರೂ ಜನಪ್ರಿಯವೂ ಆದ ಕಾವ್ಯಗಳಾಗಿವೆ.

ಭಾರತದ ಕಥಾಭಾಗವನ್ನು ವಸ್ತುವನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿರುವ ನೂರಾರು ಕಾವ್ಯಗಳಿವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕಥಾನಾಯಕನನ್ನಾಗಿ ಆಯ್ದುಕೊಂಡು ಬರೆದಿರುವ ಕಾವ್ಯಗಳೆಲ್ಲಾ ಭಾರತದ ಕಥೆ ಅಷ್ಟು ಇಷ್ಟು ಬರುವುದು ಅಸಿವಾಯಕ. ಆದರೆ ಈ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುವೂ ಪಂಪ ನಾರಣಪ್ಪ ಇವರ ಕಾವ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಮಾನವಾಗುವಂತಿಲ್ಲ. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರಂತೆ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕಾಶದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಯಿಯಾಗಿರುವರು.

೫. ಅರಣ್ಯಪರ್ವದ ಕಥೆ

ವನಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ ಹೊರಟ ಪಾಂಡವರು ಗಂಗಾತೀರದಲ್ಲಿ ದ್ರೋಣ, ಭೀಷ್ಮ, ವಿದುರ ಮೊದಲಾದ ಬಾಂಧವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟು ಗಂಗಾತೀರದ ಉತ್ತರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಿಡಾರಮಾಡಿದರು. ಹಲವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೂ ನಿಲ್ಲದೆ ಪಾಂಡವರನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಅವರ ಹಿಂದೆ ಬಂದರು. ಇದನ್ನು ಕಂಡು ಧರ್ಮರಾಯನ ಕರುಳು ಕರಗಿತು, ಕಣ್ಣೀರು ತುಂಬಿದವನಾಗಿ ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅಶನವಸನಗಳಿಂದ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುವುದು ಹೇಗೆಂದು ಚಿಂತಾ ಮಗ್ನನಾದನು. “ ದುರ್ದೇಶಿಗೆ ಇಳಿದ ನನ್ನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ನೀವು ಯಾವ ಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುವಿರಿ ? ” ಎಂದು ವಿಷಾದದಿಂದ ಹೇಳಿಕೊಂಡ ರಾಜನಿಗೆ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮುಂದಾಳುವಾದ ಧೌಮ್ಯನು ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳುತ್ತ “ ಅಯ್ಯಾ ಮಹಾರಾಜ, ಈ ಬಗೆಯಾದ ಚಿಂತೆಗೆ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡಿದರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ ” ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದನು. ಆತನ ಬೋಧನೆಯಂತೆ ಧರ್ಮರಾಯನು ಅದಿತ್ಯನನ್ನು ಜಪಿಸಿ ಮೆಚ್ಚಿಸಿದನು. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದ ಸೂರ್ಯದೇವನು ಬಂಗಾರದ ತಟ್ಟೆಯೊಂದನ್ನು ಕೊಟ್ಟು “ ಅಯ್ಯಾ, ಇದು ಅನ್ನಪಾನಗಳಿಗೆ ತವನಿಧಿ. ನಿನ್ನ ಮಡದಿ ಅತಿಗೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಶತಸಹಸ್ರ ಜನಗಳಿಗೆ ಈ ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಬಡಿಸಿದರೂ ಅದು ಸವೆಯದು. ಹೀಗೆ ಅತಿಥಿಗಳನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿದನಂತರ ನೀವೂ ಊಟಮಾಡಿ. ಕಡೆಗೆ ದ್ರೌಪದಿ ಊಟಮಾಡಲಿ. ನಿಮಗೆ ಸಮಸ್ತ ಸನ್ಮತಿಗಳ ಲಭಿಸಲಿ ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅಂತರ್ಧಾನನಾದನು. ಧರ್ಮರಾಯನು ಇದರಿಂದ ಸಂತಸಗೊಂಡವನಾಗಿ, ತನ್ನ ಸೋದರರೊಡನೆ ಮುನಿಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ದಾಸೋಹವನ್ನು ನೀಡುತ್ತ ಸುಖದಿಂದಿರುತ್ತಿದ್ದನು.

ಇತ್ತ ಕೌರವನ ಬಳಿಗೆ ವೈಶ್ಯೇಯನೆಂಬ ಋಷಿಯು ಬಂದು ಆತನ ಆತಿಥ್ಯದಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ “ ಅಯ್ಯ, ನಿನ್ನ ಅಖಂಡ ಸೌಖ್ಯಕ್ಕೆ ಒಂದೇ ಒಂದು ಕೊರತೆ. ಪಾಂಡವರನ್ನು ಜೂಜಿನಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಸಿ ಅಡವಿಗಟ್ಟಿ ಕೆಡಕು ಮಾಡಿಕೊಂಡೆ. ಇನ್ನಾದರೂ ಅವರನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕರೆಯಿಸಿ ಅರ್ಧರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕೊಡು ” ಎಂದು ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿದನು. ಇದರಿಂದ ಕನಲಿ ಕೆಂಗೊಡವಾದ ಕೌರವನು ತೊಡೆಗಳನ್ನು ಚಪ್ಪರಿಸುತ್ತ “ ಶತ್ರುವಿಗೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನು

ಕೊಡುವುದೇ ?” ಎಂದು ಕೇಡೆನುಡಿದನು. ಇದರಿಂದ ಕುಪಿತರಾದ ಮೈತ್ರೇಯರು ತೊಡೆಗಳನ್ನು ಭೀಮಸೇನನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮುರಿಯಲಿ ಎಂದು ಶಾಪಕೊಟ್ಟರು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಓಡಿಬಂದು, ಋಷಿಯನ್ನು ಸಂತವಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಲೋಷಗೊಂಡಿದ್ದ ಋಷಿ ಅದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದಂತೆ “ ನಮ್ಮಯ ನುಡಿಗೆ ಮರುಮಾತಿಲ್ಲ ” ಎಂದು ನಿಷ್ಕರವಾಗಿ ನುಡಿದು ತನ್ನ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದನು.

ಅತ್ತ ಧರ್ಮರಾಯನು ತನ್ನ ಪರಿವಾರದೊಡನೆ ಪ್ರಯಾಣವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿ ಕಾಮ್ಯಕವೆಂಬ ಘೋರಾರಣ್ಯವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ಅಲ್ಲಿ ಕಿಮ್ಮೀರನೆಂಬ ಒಬ್ಬ ಭಯಂಕರ ರಾಕ್ಷಸನು ವಾಸವಾಗಿದ್ದನು. ಮಾನವರ ಸೊಗಡನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮಾಂಸದಾಸೆಯಿಂದ ಅವನು ಓಡಿಬಂದು ಪರಿವಾರವನ್ನು ಅಡ್ಡಗಟ್ಟಿದನು. ಅವನ ಕೆಂಗಣ್ಣು, ಅವನ ಮಿಂಚಿನ ದಾಡೆಗಳು, ಅವನ ಭಯಂಕರ ಆಕಾರ-ಇವುಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಪರಿವಾರದವರೆಲ್ಲ ನಡುಗಿ ನಿಂತರು. ದ್ರೌಪದಿಯು ಭೀಮಾರ್ಜುನರ ಹಿಂದೆ ಅಡಗಿಕೊಂಡಳು. ನೆತ್ತರು ನೆತ್ತರೆಂದು ನಾಲಗೆಯನ್ನು ಸವರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ರಾಕ್ಷಸನು ನೀವಾರೆಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿ ಪಾಂಡವರೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಲೇ ಪ್ರತೀಕಾರಮನನಾದನು. ಅವನು ಹಿಡಿದು ಬಂದು, ಆ ಬಂಧುವನ್ನು ಭೀಮ ಕೊಂದಿದ್ದನು, ಅದರ ಸೇಡನ್ನು ಈಗ ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವನು ಸಿದ್ಧನಾದನು. ಭೀಮ ಸೇನನು ಅವನಿಗಿರಾಗಿ ಅವನನ್ನು ದಿಗ್ವೇಷತೆಗಳಿಗೆ ಬಲಿಗೊಡಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು. ಹೀಗೆ ಮುಂದೆ ಬಂದ ಭೀಮನ ನೆತ್ತಿಯಮೇಲೆ ರಾಕ್ಷಸನು ಬಲವಾಗಿ ಗುದ್ದಿದನು. ಸಿಡಿಲು ಬಡಿದಂತಾಯಿತು. ಆದರೆ ಭೀಮನು ಅದನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ, ಅವನ ಹೊಡೆತವನ್ನು ಹಿಂತಿರುಗಿಸಿದನು. ಆ ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ರಾಕ್ಷಸನು ಮೇಣದ ಬೊಂಬೆಯಂತೆ ಕೆಳಗಿಳಿದು ಹೋದನು. ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಅವನು ರಕ್ತವನ್ನು ಕಾರಿ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದು ಸತ್ತು ಹೋದನು. ಇದನ್ನು ಕಂಡ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕುಣಿದಾಡಿದರು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಪರ್ಣಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಅವರೆಲ್ಲರೂ ನೆಲಸಿದರು. ಪಾಂಡವರಿಗೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಡಾರವಾಯಿತು. ಈ ಘೋರ ಕಾಂತಾರವು ಆತನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ವೈಭವವನ್ನು ಮರೆಸಿತು.

ಪಾಂಡವರು ವನವಾಸವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡ ಸುದ್ದಿ ದ್ವಾರಕೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿತು. ಕೇಳಿ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ಒಮ್ಮೆ ನಿಟ್ಟುಸಿರುಬಿಟ್ಟು, ಒಡನೆಯೇ ಪಾಂಡವರ ಬಳಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಹೊರಟನು. ಆತನೊಡನೆ ಯಾದವ ಸಮೂಹವೆಲ್ಲವೂ ಹೊರಟಿತು. ಹಲವು ಪ್ರಯಾಣಗಳಿಂದ ಆತನು ಕಾವ್ಯಕ ವನವನ್ನು ಸೇರಿದನು. ಧರ್ಮರಾಯನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೊಡನೆ ಅವರನ್ನೆಲ್ಲ ಇದಿಗೊಂಡು, ಸತ್ಕರಿಸಿದಮೇಲೆ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ಪಾದಗಳ ಮೇಲೆ ಅವಿರಳವಾಗಿ ಕಂಬಸಿಯನ್ನು ಸುರಿಸಿದನು. ಕರುಣಾಳುವಾದ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ಆತನನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸಿ ತನ್ನ ಪೀತಾಂಬರದ ಸೆರಗಿನಿಂದ ಆತನ ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ಒರಸಿದನು. ಉಳಿದ ಸೋದರರನ್ನೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಕಂಡು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ದ್ರೌಪದಿ ಆತನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಆತನ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಕುಸಿದು ಬಿದ್ದಳು. ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣೀರು ಉಕ್ಕಿತು. ಕಂದಿದ ಮುಖದಿಂದ ಆತನನ್ನು ಕುರಿತು “ಕೃಷ್ಣ, ಮುಕುಂದ, ನೀನೆ ನನಗೆ ದಿಕ್ಕು. ನೀನು ಅನಾಥನಾಥ. ಹಿಂದೆ ಸೆಳೆಸಿರೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿದೆ. ನನ್ನ ಅಭಿಮಾನ ನಿನ್ನದು.” ಎಂದು ಹಲು ಬಿದಳು. ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ಆಕೆಯನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕತ್ತಿ ಕಣ್ಣೀರನ್ನೊರೆಸುತ್ತ “ತಂಗಿ, ನೀನು ಬಹು ನೊಂದೆಯಮ್ಮ. ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿಕೊ. ಆ ಕೌರವನ ವಂಶ ಉರಿದುಹೋಯಿತೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊ. ಈ ವನವಾಸದ ಅವಧಿ ಮುಗಿಯುವವರೆಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿಕೊ.” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ದ್ರೌಪದಿಗೆ ಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ಅಗಾಧವಾದ ಭಕ್ತಿ. ಆತನು ಸಕಲ ಚರಾಚರದ ಜೇತನರೂಪನೆಂದೂ ಅಕೆಯ ನಂಬಿಕೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆಕೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕುರಿತು “ಅನಾಥರಕ್ಷಕ, ನನ್ನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಬಿಚ್ಚಿದ ಈ ನನ್ನ ಕೂದಲನ್ನು ದುಶ್ಯಾಸನನ ವಕ್ಷಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಉಕ್ಕಿಬರುವ ರಕ್ತದಲ್ಲಿ ಅದ್ದಿದ ಹೊರತು ಕಟ್ಟುವಂತಿಲ್ಲವಲ್ಲವೆ? ಆ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ನೀನೇ ನೆರವೇರಿಸಿಕೊಡಬೇಕು” ಎಂದು ನಿವೇದಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ಅದನ್ನು ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ನೆರವೇರಿಸುವೆನೆಂಬ ನಂಬುಗೆಯನ್ನು ನೀಡಿ “ಹೇ ತಪಸ್ವಿನಿ, ಕೌರವರೆಂಬ ಕುನ್ನಿಗಳು ನಿನ್ನನ್ನು ಕೆರಳಿಸಿ ಭರತವಂಶವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಫಲಿತಕದಳೆಯಂತೆ ವಿನಾಶಕ್ಕೆ ಒಡ್ಡಿದರು. ಕುರುಡನಾದ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಕಾಣದೆ.

ಹೋದರೂ, ಭೀಷ್ಮ, ವಿದುರಾದಿಗಳಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಕುರುಡಾಯಿತೇ ? ಆಯಿತು, ಧರ್ಮರಾಜನ ಭಾಷೆ ಸಲ್ಲುವಂತೆ ಈ ವನವಾಸ ಮುಗಿದುಹೋಗಲಿ, ನಿನ್ನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಗೆ ನಾನು ಹೊಣೆಯಾಗಿ ಅದನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿದನು. ಅನಂತರ ಪಾಂಡವರಲ್ಲಿ ಒದ್ದೊಬ್ಬರನ್ನೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸಿ, ಮುನಿ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಉಚಿತ ವಾದ ಮನ್ನಣೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿ ಸುಭದ್ರೆಯನ್ನೂ ಆಕೆಯ ಮಗನಾದ ಅಭಿಮನ್ಯುವನ್ನೂ ತನ್ನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ದ್ವಾರಕೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದನು.

ಇದಾದ ಕೆಲವು ಕಾಲದಮೇಲೆ ಪಾಂಡವರೆಲ್ಲರೂ ಆ ವನದಿಂದ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿ ದ್ವೈತಕಾನನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಒಂದು ದಿನ ಭೂಸುರಶ್ರೀಕಂಠನಾದ ವೇದವ್ಯಾಸನು ಆಗಮಿಸಿದನು. ಋಷಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಧರ್ಮರಾಯನನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಆತನನ್ನು ಇದಿರು ಗೊಂಡು ಸತ್ಕರಿಸಿದರು. ವೇದವ್ಯಾಸರು ಅವರನ್ನು ಉಚಿತೋಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಸಂಭಾವಿಸಿ ಧರ್ಮರಾಜನೊಡನೆ ಆತನ ಪರ್ಣಶಾಲೆಗೆ ನಡೆತಂದರು. ಅವರಿಬ್ಬರೇ ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಮುನಿಯು ಈಶ್ವರ ಬೀಜಮಂತ್ರವನ್ನು ಆತನಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿ ಅದನ್ನು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ರಸಹೃದದಲ್ಲಿ ಬೋಧಿಸುವುದೆಂದೂ ಅರ್ಜುನನು ಆ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸುತ್ತಾ ಇಂದ್ರಕೀಲ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಪರಮೇಶ್ವರನನ್ನು ಕುರಿತು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುವುದೆಂದೂ ವಿಧಿಸಿದನು. “ನಿಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳೆಲ್ಲವೂ ಶಂಭುವಿನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಮಂತ್ರವು ವೀರೋಧಿಗಳಿಗೆ ಕುಠಾರಪ್ರಾಯವಾದುದು ; ಸಕಲ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳೂ ಸಾಧಿತವಾಗಿ ಪಾಪವಿಮೋಚನೆಯಾಗುತ್ತದೆ” ಎಂದು ಬೋಧಿಸಿದನು. ಅನಂತರ ಭೀಮಾರ್ಜುನಾದಿ ಪಾಂಡುಪುತ್ರರ ವಂದನೆಗಳನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ಅವರನ್ನು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ ತನ್ನ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದನು.

ವೇದವ್ಯಾಸಮುನಿ ಅತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಲೇ, ಇತ್ತ ಧರ್ಮರಾಯನು ಅರ್ಜುನನನ್ನು ತನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಕರೆದು ವೇದವ್ಯಾಸರು ನೀಡಿದ್ದ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷರವನ್ನು ಆತನಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿ ಒಡನೆಯೇ ಇಂದ್ರಕೀಲಕ್ಕೆ ಹೊರಡುವಂತೆ ನೇಮಿಸಿದನು. ಅರ್ಜುನನು ಅಣ್ಣನ ಮಾತಿಗೆ ಹಸಾದವೆಂದು ಹೇಳಿ, ಆತನಿಗೂ ಭೀಮಸೇನನಿಗೂ ಋಷಿಜನಕ್ಕೂ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಅವರ ಆಶೀರ್ವಾದದೊ

ಡನೆ ಪ್ರಯಾಣ ಹೊರಟನು. ಬೆನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಬತ್ತಳಿಕೆ, ಕೈಲಿ ಬಿಲ್ಲು, ಸೊಂಟದಲ್ಲಿ ಖಡ್ಗ ಕಠಾರಿಗಳು-ಇವುಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತನಾಗಿ ಹಲವು ದಿನಗಳ ಪ್ರಯಾಣ ದಿಂದ ಇಂದ್ರಕೀಲ ಪರ್ವತವನ್ನು ಬಂದು ಮುಟ್ಟಿದನು. ತಪಸ್ಸಿಗೆ ತಕ್ಕ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿರುವಾಗ ಆತನು ನಿಂತಿದ್ದ ಎಡೆಯೇ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ವಾದುದೆಂದು ಅಶರೀರವಾಣಿಯಾಯಿತು. ಅರ್ಜುನನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತು, ಮರುದಿನದ ಉದಯದಲ್ಲಿ ಮೇಲಕ್ಕೇದ್ದು, ಸಮಾಪದ ಸರಸಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ, ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಅರ್ಘ್ಯವಿತ್ತು ಭಾವಶುದ್ಧಿಯಿಂದ ತಪಸ್ಸುಮಾಡಲು ಆರಂಭಿಸಿದನು. ಕಣ್ಣುಗಳು ಅರೆಮುಚ್ಚಿವೆ, ತೋಳುಗಳೆರಡೂ ನಿಡಿದಾಗಿ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಚಾಚಿವೆ, ತುಟಿಯಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷರಗಳು ಮಿನುಗುತ್ತಿವೆ, ಅರ್ಜು ನನು ತುದಿಗಾಲಲ್ಲಿ ನಿಂತು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ತಪ ಸ್ವಿಯ ಬೆನ್ನಲ್ಲಿ ಬಿಲ್ಲು ಬತ್ತಳಿಕೆಗಳು, ಸೊಂಟದಲ್ಲಿ ಒರೆಯೊಡನೆ ಇರುವ ಕತ್ತಿ ಕಠಾರಿಗಳು. ಈ ವಿಲಕ್ಷಣವೇಷದ ತಪಸ್ವಿ ಸ್ಥಿರಚಿತ್ತದಿಂದ ಧ್ಯಾನ ಮಗ್ನನಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ದೇವೇಂದ್ರನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವೇಷದಿಂದ ಆತನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು, ಆತನನ್ನು ಕುರಿತು “ಅಯ್ಯಾ ನೀನೆಂತಹ ತಪಸ್ವಿ, ತಪ ಸ್ವಿಗೂ ನೀನು ಧರಿಸಿರುವ ಈ ಬಿಲ್ಲುಬಾಣಗಳಿಗೂ ಯಾವ ಸಂಬಂಧ? ನಿನ್ನ ಮೈಮೇಲೆ ಬಳಿದಿರುವ ಈ ವಿಭೂತಿಗೂ, ನೀನು ಧರಿಸಿರುವ ಕವಚ ಸೀಸಕ ಗಳಿಗೂ, ಯಾವ ಹೊಂದಿಕೆ? ಇದೇನು ತಪಸ್ಸೋ, ಡೊಂಬರ ವಿದ್ಯೆಯೋ? ನೀನೆಂತಹ ಮುಷಿ?” ಎಂದನು. ಅರ್ಜುನನು ಕಣ್ಣುಬಿಟ್ಟು ಅವನನ್ನು ಕಂಡು “ಅಯ್ಯಾ ಈ ಬಹಿರಂಗದ ಚಿಹ್ನೆಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದ್ದರೆ ಅದರಿಂದೇನು ಕುಂದು? ನನ್ನ ಹೃದಯಪೀಠದಲ್ಲಿ ಇಂದುಮೌಳಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸಿ ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ” ಎಂದು ಉತ್ತರಗೊಟ್ಟನು. ಈ ಉತ್ತರದಿಂದ ಸುಪ್ರೀತ ನಾದ ದೇವೇಂದ್ರನು ಆತನಿಗೆ ಸ್ವಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಅವನ ಅಭಿಷ್ಠ ಸಿದ್ಧಿಸಲೆಂದು ಹರಸಿ ಹಿಂತಿರುಗಿದನು. ಈ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹದ ನುಡಿಗಳಿಂದ ಅರ್ಜುನನ ಉತ್ಸಾಹ ಇಮ್ಮಡಿಯಾಯಿತು. ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಕಾಲ ಮೂರು ದಿನಕ್ಕೊಮ್ಮೆ, ಫಲಾಹಾರಮಾಡುತ್ತ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಿ ಧ್ವನನು, ಆಮೇಲೆ ಆರು ದಿನಕ್ಕೊಂದು ಸಲ ಫಲಾಹಾರ ಮಾಡಲು ಪ್ರಾರಂ ಭಿಸಿದನು. ಹಾಗೆ ಎರಡು ತಿಂಗಳು ಕಳೆದಮೇಲೆ ಹನ್ನೆರಡು ದಿನಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ

ಕಂದಮೂಲಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಮೂರು ತಿಂಗಳಾದಮೇಲೆ ಅದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ ಕೇವಲ ತರಗಲೆಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಾ ನಾಲ್ಕು ಮಾಸಗಳನ್ನು ಕಳೆದನು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಗಾಳಿಯೇ ಅವನ ಆಹಾರವಾಯಿತು. ಬರಬರುತ್ತ ಅವನ ತವ್ವೇಗ್ನಿ ಜ್ವಾಲೆಯಿಂದ ಸಮಾಪದ ತವ್ವೇಧನರಲ್ಲಿರೂ ತಲ್ಲಣಿಸಿಹೋದರು. ಅವರ ಅನುಷ್ಠಾನಗಳೆಲ್ಲ ನಿಂತುಹೋದವು. ಅವರಲ್ಲಿರೂ ಶಿವನ ಬಳಿಗೆ ಓಡಿ ಹೋಗಿ ತಮ್ಮ ದುರವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡರು. “ ಪರಮ ಕೃಪಾಳು, ಪರಮೇಶ್ವರ, ಆರ್ತರಾದ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು; ನಮ್ಮ ಸಮಾಧಿ, ಸೈರಣೆ, ಶಮದಮಾದಿಗಳೆಲ್ಲ ಪೋಳಾಗಿಹೋದವು. ನನಭೂಮಿಯೆಲ್ಲವೂ ಕಾದು ಹೋಗಿ ತರುಗುಲ್ಮಾದಿಗಳು ಒಣಗಿಹೋಗಿವೆ. ಒಬ್ಬ ಮಹಾ ತಪಸ್ವಿಯ ದೆಸೆಯಿಂದ ನಮ್ಮ ನಿತ್ಯವಿಧಿಯೆಲ್ಲ ನಿಂತುಹೋಗಿದೆ. ಆತನು ಋಷಿಯ ಹುದ್ದೋ ಅಲ್ಲವೋ! ಬಿಲ್ಲು ಬತ್ತಳಿಕೆಗಳು ಹೆಗಲಿನಲ್ಲಿ, ಬೆರಳುಗಳಲ್ಲಿ ದರ್ಭೆ, ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಜಟೆ. ನಾವು ಮಾತನಾಡಿದರೆ ಋಷಿಯಲ್ಲಿ ಅಸೂಯೆಗೊಂಡವ ರೆಂದು ನಮಗೆ ದುರ್ನಾಮ ಬಂದಿತು; ಆದರೆ ಆ ತವ್ವೇಗ್ನಿಯ ಜ್ವಾಲೆಯು ಅಸಹ್ಯವಾದ್ದರಿಂದ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ವಿಘ್ನ ವಾಗಿರುವ ಆತನನ್ನು ನೀನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಬಡಿದೆಬ್ಬಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ; ನಾವು ಹೇಳಿ ಕೊಳ್ಳದೆ ವಿಧಿಯಿಲ್ಲ” ಎಂದರು. ಪರಮೇಶ್ವರನು ಜ್ಞಾನಮುದ್ರೆಯಿಂದ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಅರಿತವನಾಗಿ ಮುಗುಳುನಗೆ ನಗುತ್ತ “ಅಯ್ಯ ಋಷಿಗಳೆ, ಹೆದರ ಬೇಡಿ. ನಾವು ಆತನನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿ ನಿಮ್ಮ ತವ್ವೇವನವನ್ನು ನೀನುಗೆ ತೆರವು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ನಿಮ್ಮ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ. ಯಾವ ಭಯವೂ ಬೇಡ” ಎಂದು ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿದನು.

ಪರಮೇಶ್ವರನು ಅತ್ತ ಋಷಿಗಳನ್ನು ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟು ಇತ್ತ ನಂದೀಶ್ವರ ನನ್ನು ಕರೆದು, ತನ್ನ ಭೂತಕೋಟಿಯನ್ನು ಬರಮಾಡಿದನು. ತಕ್ಷಣವೇ ಎಲ್ಲರೂ ಬೇಡವೇಷದಿಂದ ಬೇಟೆಗೆ ಹೊರಡಬೇಕೆಂದು ಅವರಿಗೆ ಅಪ್ಪಣೆಯಾ ಯಿತು. ಪರಮೇಶ್ವರನೂ ಪಾರ್ವತಿಯೊಡನೆ ಶಬರವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಧನು ಬಾರಣಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡನು. ನಂದೀಶ, ವೀರಕ, ದೇವಲಕ, ರೇಣುಕ, ಮಹೋದರ, ದಾವಶಿಖಿಮುಖ, ವೀರಭದ್ರ ಮೊದಲಾದ ಭೂತಗಣ ಶಿವ ನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿತು. ಸಪ್ತಮಾತೃಕೆಯರೂ, ದಿಕ್ಕನ್ನಿಕೆಯರೂ, ಮಂತ್ರ

ದೇವತೆಯರೂ ಪರಮೇಶ್ವರಿಯ ಹಿಂಬಾಲಕರಾದರು. ಹದವಿಲ್ಲುಗಳು, ಬಡಿ
 ಕೋಲುಗಳು, ಬಲೆಗಳು, ನಾಯಿಗಳು ಮೊದಲಾದ ಬೇಟೆಯ ಪರಿಕರಗಳು
 ಸಿದ್ಧವಾದವು. ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಕೈಲಾಸವಾಸಿಯ ಈ ಲೀಲೆ ರೋಮಾಂಚ
 ಕಾರಕವಾದುದು. ಭಕ್ತಜನ ಸಂದರ್ಶನಾರ್ಥವಾಗಿ ಪರಮೇಶ್ವರನು ತನ್ನ
 ಪರಿವಾರದೊಡನೆ ಇಂದ್ರಕೀಲ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಬೇಟೆಗೈದು ಹೊರಟನು. ಅಲ್ಲಿ
 ಮೂಕದಾನವನೆಂಬ ರಕ್ತಸನೊಬ್ಬನು ವರಾಹ ರೂಪದಿಂದ ವಾಸಿಸುತ್ತಿ
 ದ್ದನು. ಕಪಟ ಕಿರಾತನ ಪರಿವಾರವು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಅಡವಿಯನ್ನೆಲ್ಲ
 ಸೋಸುತ್ತಿರಲು ಮೂಕದಾನವನು ಖತಿಯೊಂಡು ಆ ಗಿರಿಕಂದರದಲ್ಲಿದ್ದ
 ಕಿರಾತರ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದನು. ಕಿರಾತರು ಅದರ ಮೇಲೆ ನಾಯಿಗಳನ್ನು ಛೂ
 ಬಿಟ್ಟು ಅದನ್ನು ಗಾಯಗೊಳಿಸಿದರು. ನೂರಾರು ಗಾಯಗಳಿಂದ ನೊಂದ
 ಹಂದಿಯು ಅಲ್ಲಿಂದ ಓಡಿಹೋಗಲು ಹವಣಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಅದು ಶಿವನ
 ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿತ್ತು. ಶೂಲಿಯು ಇದೇ ಸಮಯವೆಂದು ಒಂದು ಬಾಣವನ್ನು
 ಹೂಡಿ ಆ ಸೂಕರನನ್ನು ಹೊಡೆದನು. ಆ ಬಾಣವು ತನ್ನ ಪಕ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ
 ಕೊಂಡಿರಲಾಗಿ ಹಂದಿಯು ಫೀಳಿಡುತ್ತಾ ಕಣೆಯೊಡನೆ ಧನಂಜಯನ ಬಳಿಗೆ
 ಓಡಿಹೋಯಿತು. ಅದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಲೇ ಅರ್ಜುನನು ಗಾಂಡಿನದಲ್ಲಿ
 ಬಾಣವನ್ನು ಹೂಡಿ ಅದನ್ನು ಹೊಡೆದನು. ಆ ವೆಟ್ಟಿಗೆ ಹಂದಿ ಸತ್ತು ಬಿತ್ತು.
 ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕಿರಾತರೂಪಿಯಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು. ಹಂದಿ
 ಯನ್ನು ಹೊಡೆದವರು ಯಾರೆಂಬ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಆತನಿಗೂ ಅರ್ಜುನನಿಗೂ
 ವಿವಾದ ಹುಟ್ಟಿತು. ವಿವಾದ ವಿರೋಧಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿ ಅವರು ಪರಸ್ಪರ ಕಾಳ
 ಗಕ್ಕೆ ಇಳಿದರು. ಅರ್ಜುನನು ಶಿವನನ್ನು ಕುರಿತು “ಎಲವೋ ಕಿರಾತ,
 ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿ ನನ್ನ ಬಾಣದ ಬಲೆಗೆ ಮೃಗವಾಗಬೇಡ. ಅಡವಿಯಲ್ಲಿರುವ
 ನರಿ ಮೊಲ ಹುಲ್ಲಿ ಹರಿಣಗಳಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ತೋರಿಸು; ನಾವು
 ನಿನಗೆ ಹೆದರುವವರಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಬೇಡಪಡೆಗೆ ಯಾವನಾದರೂ ಯಜಮಾನ
 ನಿದ್ದರೆ ಅವನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಾ ಹೋಗು” ಎಂದು ಹಂಗಿಸಿದನು.
 ಪರಮೇಶ್ವರನು ಮುಗುಳುನಗೆ ನಗುತ್ತ ಆ ಭಕ್ತನ ಧೈರ್ಯವನ್ನೂ, ಭುಜ
 ಬಲವನ್ನೂ ಪಾರ್ವತಿಗೆ ವಿವರಿಸಿದನು. ಅನಂತರ ಅರ್ಜುನನ ಕಡೆ ತಿರುಗಿ
 “ಅಯ್ಯಾ ತಮ್ಮಡಿ, ನೀನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ತಪಸ್ವಿಯಾದರೆ ಈ ಖಡ್ಗವೇಕೆ?

ಈ ಬಿಲ್ಲು ಬಾಣಗಳೇಕೆ? ಇದೇನು ನಿನ್ನ ದುರವಸ್ಥೆ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು-
 ಅರ್ಜುನನು ಅವನ ಮಾತನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸುತ್ತ “ನಿನಗೇತಕ್ಕೋ ಈ ತಪಸ್ಸಿನ
 ಚಿಂತೆ? ಇದು ವಿನೇಕ ಶಾಸ್ತ್ರವಿಚಾರ; ನೀನು ಅಡವಿಯ ಬೇಡ, ನಿನ್ನದು
 ಮೃಗಸಂಹಾರವೃತ್ತಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ತಪಸ್ಸಿನ ಗೋಜಿಗೆ ಹೋಗದೆ ಯಾರಾ
 ಸರೂ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಶೂರರಿದ್ದರೆ ಅವರನ್ನು ಕರೆಸು. ಏಕಾಕಿಯಾಗಿ ನಿನಗೆ
 ನನ್ನೊಡನೆ ಯುದ್ಧ ಹೊಡೆವುದು ಶುದ್ಧ ಅವಿನೇಕ” ಎಂದು ಜರೆದನು.
 ಬೇಡವೇಷಧಾರಿಯೇ ಹೊರತು ಶಿವನೇನೂ ಕಾಡುಬೇಡನಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ
 ಆತನು ಸೇರಿಗೆ ಸವಾಸೇರಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರ ಕೊಟ್ಟನು. “ಅಯ್ಯ ನೀವು
 ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು, ನಾವು ಶಸ್ತ್ರಜ್ಞರು. ನೀವು ಬಲುಹುಳ್ಳವರು, ನಾವು ನಿಮ್ಮೊ
 ಡನೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಲಾರೆವು. ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಯಾವನಾದರೂ ಶಸ್ತ್ರಜ್ಞನಾದ
 ಯುಷಿಯಿದ್ದರೆ ಆತನನ್ನು ಕರಸಿ; ನಾವು ಆತನೊಡನೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡು
 ತ್ತೀವೆ.” ಶಿವನ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಅರ್ಜುನನು ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು
 ನಿವರಿಸಿದನು—“ಅಯ್ಯ ಕಿರಾತ ನಾವು ತಪಸ್ವಿಗಳೆಂಬುದು ಮೇಲೆಯೇ
 ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ, ನೋಡು; ಜಟೆ, ಮೃಗಾಜನ, ಭಸ್ಮಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ
 ಸರಶಿವನು ಧನುರ್ಬಾಣ ಖಡ್ಗಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ನಾವು ಆತನ ಶಿಷ್ಯರು”
 ಶಿವನು ಅವನ ಮಾತನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸದವನಂತೆ ನಟಿಸುತ್ತ ತನ್ನ ಬೇಟೆಯನ್ನು
 ಏನುಮಾಡಿದರೂ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹಠ ಹಿಡಿದನು. ಇದರಿಂದ ಅರ್ಜು
 ನನ ಕ್ಷಾತ್ರ ಕೆರಳಿತು. ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಕೆಂಡವನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತ ಆತನು “ಹಾಗಾ
 ದರೆ ಇದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊ” ಎಂದು ಬಾಣವನ್ನು ಸೆಳೆದು ಆ ಶಬರನ
 ಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು. ಅದರ ಹಿಂದೆಯೇ ಪುಂಜಾನುಪುಂಜವಾಗಿ
 ಬಾಣಗಳ ಮಳೆ ಸುರಿಯಿತು.

ಏನಾದರೇನು? ಮಂಜು ಮುಸುಕಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಪರ್ವತ ಅಂಜು
 ವುದೇ? ಅರ್ಜುನನು ಬಾಣಗಳ ಕಾಲುಮೆಯಲ್ಲಿ ಜಾಹ್ನವೀದರನಾದ ಪರ
 ಮೇಶ್ವರನು ಜಾರಿ ಬೀಳುತ್ತಾನೆಯೇ? ಆತನು ಸ್ಥಿರನಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದನು.
 ಆದರೆ ಸುತ್ತಲೂ ನಿಂತಿದ್ದ ಆತನ ಪರಿವಾರದವರೆಲ್ಲರೂ ಕಡುಕೋಪದಿಂದ
 ಕಬ್ಬರಿಸಿದರು. ಪರಮೇಶ್ವರನು ಅವರನ್ನು ಕುರಿತು “ಅಯ್ಯಾ ಗಜಬಜಸ
 ಬೇಡಿ, ಈ ಧನಂಜಯ ನಿಮಗಿಂತಲೂ ನೂರು ಮಡಿ ಹಿತವನಾದವನು

ನಮಗೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಇತ್ತ ಅರ್ಜುನನು ಶಿವನಮೇಲೆ ಬಾಣಗಳ ಮಳೆಯನ್ನು ಕರೆದು ಕರೆದು ಸೋತುಹೋದನು. ಆತನು ಬಿಟ್ಟ ಮಂತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳೆಲ್ಲ ಶಿವನಿಗೆ ಗ್ರಾಸವಾದುವು. ಇದನ್ನು ಕಂಡು ಅರ್ಜುನನು ಬೆಕ್ಕಸ ಗೊಂಡನು. ಅವನ ಅಕ್ಷಯಬಾಣವು ಬತ್ತಿಹೋಯಿತು. ಶಿವನ ಸೇವೆಗೆ ಕಿರಾತನೊಬ್ಬನು ಅಡ್ಡಿಯಾದನೆಂಬ ರೋಷದಿಂದ ಮುಂಗಾಣದೆ ಹೋದ ಅರ್ಜುನನು ಬಿಲ್ಲಿನಿಂದ ಅವನನ್ನು ಅಪ್ಪಳಿಸಿದನು. ಆದರೇನು? ಶಿವನು ಮುಗುಳುನಗೆ ನಗುತ್ತ ಅವನ ಕೈಯಿಂದ ಆ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಂಡನು. ಈ ಅಪಮಾನದಿಂದ ಅರ್ಜುನನ ತಾಮಸ ಮತ್ತೂ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಅದೂ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಲು ಮರದ ಕೊಂಬೆಗಳಿಂದ, ಕಲ್ಲುಗುಂಡುಗಳಿಂದ ಅವನನ್ನು ಘಾತಿಸ ಹೊರಟನು. ಆದರೆ ಎಲ್ಲವೂ ವ್ಯರ್ಥ. ಶಿವನು ಅವನನ್ನು ಹಂಗಿ ಸುವ ದನಿಯಲ್ಲಿ “ಅಯ್ಯೋ ಮರುಳು ತಮ್ಮಟೆ, ಆಯುಧವಿದ್ದರೆ ಕೊಂಡು ಬಾರಯ್ಯ” ಎಂದನು. ಪಾಪ! ಅರ್ಜುನ ಇನ್ನೆಲ್ಲಿಂದ ಆಯುಧವನ್ನು ತಂದಾನು? ಆದರೂ ತನ್ನ ಶೇಂಕಾರವನ್ನು ಬಿಡದೆ “ಎಲವೊ ಬೇಡ, ನಿನಗೆ ಆಯುಧವೇಕೆ? ಈ ನನ್ನ ವಜ್ರಮುಷ್ಠಿಯೇ ನಿನಗೆ ಸಾಕು” ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಿ ಶಿವನೊಡನೆ ಖಾಡಾಖಾಡಿಯಾಗಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ನಿಂತನು. ಪರಶಿವನು ಪಾರ್ವತಿಗೆ ಅವನನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಆರಂಭಿಸಿದನು. ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ ಹೋರಾಡಿ ಅರ್ಜುನನು ಈಶ್ವರವನ ಎದೆಗೆ ಬಲವಾಗಿ ತಿವಿದನು. ಶಿವನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಅವನನ್ನು ತಿವಿದನು. ತತ್ತರಿಸಿದ ಪಾರ್ಥನು ಮತ್ತೆ ಶಿವನ ಮೇಲೆ ಚಿದ್ಧನು. ಆದರೂ ಆತನ ಕೈ ಸಾಗುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನಿಡಿರಾಳೆಯು ದೇವೇಂದ್ರನೋ, ಹರಿಯೋ, ಪರಮೇಶ್ವರನೋ ಇರಬೇಕೆಂದು ಪಾರ್ಥನ ಮನಸ್ಸು ತರ್ಕಿಸಿತು. ಆದರೂ ಕ್ಷಾತ್ರ ಧರ್ಮವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹೋರಾಟ ವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಶಿವನ ಒಂದು ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಅವನ ಮೂಗು ಬಾಯಿಗಳಲ್ಲಿ ನೆತ್ತರು ಸುರಿಯಿತು. ತನ್ನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಪರಮೇಶ್ವರನೇ ಮಿಡುಕುವಂತಾಯಿತು. ಈ ವೇಳೆಗೆ ಅರ್ಜುನನ ಗರ್ವ ಸೋರಿಹೋಯಿತು. ಆತನ ಶಕ್ತಿಯೂ ಕುಂದಿಹೋಗಿತ್ತು. ಬಳಲಿ ಬೆಂಡಾಗಿದ್ದ ಅರ್ಜುನನು ತನ್ನ ಆರಾಧ್ಯದೈವವನ್ನು ನೋರೆಹೊಕ್ಕು ಆತನ ಪ್ರಸಾದಾನುಗ್ರಹದಿಂದ ಕಿರಾತನನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವೆನೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು. ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ

ಮರಳಿನಿಂದ ಲಿಂಗವನ್ನು ಮಾಡಿ ಸಗುಣಾರಾಧನೆಯಿಂದ ಶಿವನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದನು. “ ಹೇ ಪರಮೇಶ್ವರ, ಈ ಶಬರನು ನನ್ನನ್ನು ಗಿದ್ದಿದ್ದಾನೆ, ಅವನ ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ನನ್ನ ಬಿಂಕ ಭಂಗವಾಯಿತು. ನೀನು ನನ್ನ ಆರಾಧ್ಯದೈವವಾಗಿರಲು ಹೀಗಾದರೆ ಹೇಗೆ? ಇವನನ್ನು ಸೋಲಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನನಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸು ” ಎಂದು ಬೇಡಿದನು. ಇನ್ನು ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಆ ಶಬರನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ, ಅವನ ಪ್ರಾಣವನ್ನೇ ಹಿಂಡುವೆನೆಂಬ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಅವನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ಅಶ್ವರ್ಯದ ಮೇಲೆ ಅಶ್ವರ್ಯ ! ತಾನು ಮರಳಿನ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಪೂಜಿಸಿದ್ದ ಪುಷ್ಪಗಳೆಲ್ಲ ಕಿರಾತನ ಮಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿದವು. ಅರ್ಜುನನು ಸ್ತಂಭೀಭೂತನಾಗಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಶಿವನನ್ನು ಬಗೆಬಗೆಯ ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಿ ಹಿಂತಿರುಗಿ ನೋಡುತ್ತಾನೆ; ಬೇಡನ ನೆತ್ತಿಯಮೇಲೆ ತಾನು ಪೂಜಿಸಿದ ಹೂಗಳು ! ಲಿಂಗದಮೇಲೆ ಹೂಗಳೆ ಇಲ್ಲ ! ಅರ್ಜುನನು ತನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನೇ ತಾನು ನಂಬದಂತಾದನು. ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಆತನ ಅಜ್ಞಾನ ಹಾರಿಹೋಯಿತು. ಚತುರ್ದಶಭುವನಕರ್ತೃವಾದ ಪರಶಿವನೇ ಕಿರಾತ ವೇಷದಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಸುಳಿದಿರುವನೆಂಬುದು ಅರ್ಥವಾಯಿತು. ಆತನ ಮನಸ್ಸು ನಡುಗಿ ದೇಹವೆಲ್ಲವೂ ರೋಮಾಂಚಗೊಂಡಿತು. ಅರ್ಜುನನು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪದಿಂದ ಮರುಗಿ ಕೊರಗಿದನು. ನಾದ ಬಿಂದು ಕಳಾತೀತನಾದ, ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಲಯಕರ್ತನಾದ ಪರಾತ್ಪರ ವಸ್ತುವಿನೊಡನೆ ತಾನು ಸೇರಿಸಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ಅನುತಾಪ ಪಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆತನ ಮನೋವೇಶನೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಶಶಿಮೌಳಿಯ ಮನ ಕರಗಿತು ; ಸ್ವಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಆತನಿಂದಿಗೆ ದೃಗ್ಗೋಚರನಾದನು. ಆತನೊಡನೆಯೇ ಪರಮೇಶ್ವರಿಯೂ ಗಣಸಮೂಹವೂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷರಾದರು. ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ದುಂದು ಛಿಗಳು ಮೊಳಗಿದವು; ದೇವತೆಗಳು ಹೂಮಳೆಗರೆದರು. ಅರ್ಜುನನು ತನ್ನ ಆರಾಧ್ಯದೈವಕ್ಕೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗವೆರಗಿ “ ಹೇ ಕಾರುಣ್ಯನಿಧಿ ಈ ಮತಿಗೆಟ್ಟ ಮಾನವನು ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಮರೆತುಬಿಡು, ನನ್ನನ್ನು ಕರುಣಿಸು, ಉದ್ಧರಿಸು ” ಎಂದು ಬೇಡಿದನು. ಪರಶಿವನು ಆತನ ಮಂಡೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದೆತ್ತಿ, ಬರಸೆಳೆದು ಆಲಿಂಗಿಸಿದನು. “ ಮಗು, ಘೋರ ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ನೊಂದೆಯಲ್ಲ ! ” ಎಂದು ಅವನ ಮೈದಡವಿ ಮುದ್ದಾಡಿದನು. ಅವನು

ಮಾಡಿದ ಉಪಹತಿಯೆಂಬುದು ತನ್ನ ಅರ್ಜನೆಯೆಂದು ನಂಬುಗೆಗೊಟ್ಟನು. ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನು ನರನೆಂಬ ಋಷಿಯಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಜ್ಞಾಪಿಸಿ ಖಡ್ಗಶರಧನುಗಳನ್ನು ಅವನಿಗೆ ನೀಡಿ ವರವನ್ನು ಬೇಡುವಂತೆ ಆಹ್ವಾನಿಸಿದನು. ಅರ್ಜುನನು “ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಸುಲಭನಾದ ಹೇ ಭಗವಂತಾ; ನನಗೆ ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ನೀಡಿ ಉದ್ಧರಿಸು ” ಎಂದು ಬೇಡಿದನು. ಪರಶಿವನು “ ತಥಾಸ್ತು ” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಲೇ ಅರ್ಜುನನು ಸರಸ್ವಿನಲ್ಲಿ ಮಿಂದು ಮಡಿಯುಟ್ಟು ಮಂತ್ರೋಚ್ಚರಣಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆ ಮಹಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿದನು. ಅನಂತರ ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಯು ಆತನಿಗೆ ಅಂಜನಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಳು; ಗಣಪ ಷಣ್ಮುಖರೂ ಆತನಿಗೆ ತಮ್ಮ ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಜಯವಾಗಲೆಂದು ಹರಸಿದರು. ಪರಶಿವನ ಕೋಮಲ ಪಾಣಿಪಲ್ಲವದ ಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಅರ್ಜುನನು ಪರೆಬಿಟ್ಟ ಹಾವಿನಂತೆ ಕಂಗೊಳಿಸಿದನು. “ ನೀನನ್ನು ಶಕ್ರನ ಪುರಿಗೆ ನಡೆ ” ಎಂದು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಅಪ್ಪಣೆಯಿತ್ತು ಶಿವನು ರಜತಗಿರಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದನು.

ಅರ್ಜುನನು ಪರಶಿವನ ಅನುಗ್ರಹವಾದುದನ್ನು ಒಂದು ಹೊಂಗನಿ ಸೆಂಬಂತೆ ಪರಿಭಾವಿಸುತ್ತಿರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಿಂದ ರಥವೊಂದು ಕೆಳಗಿಳಿದು ಬಂತು. ಸಾರಥಿಯಾದ ಮಾತಲಿಯು ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಆ ದಿವ್ಯ ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಲೋಕಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾ ಅಮರಾವತಿಗೆ ಕರೆತಂದನು. ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ಈ ಘಟನೆಯಂತೆ ಇಡೀ ಸ್ವರ್ಗವೇ ಸಂಭ್ರಮಯುಕ್ತವಾಯಿತು. ದೇವೇಂದ್ರನು ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಇದಿಗೊಂಡು, ಕರೆತಂದು, ತನ್ನ ಸಿಂಹಾಸನಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡನು. ಈ ನೂತನಾತಿಥಿಯ ಸಂತೋಷಕ್ಕಾಗಿ ನೃತ್ಯ, ಗೀತಗಳ ಸುಗ್ಗಿಯಾಯಿತು. ಅಮರರ ಆಸ್ಥಾನವೆಲ್ಲವೂ ಗಾನರಸದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಹೋಯಿತು. ದಿವ್ಯವಾದ ಈ ದೃಶ್ಯದಿಂದ ಅರ್ಜುನನು ಮೈಮರೆತನು. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಕುಸುಮಾಯುಧನ ಖಂಡೆಯದಂತೆ ಇದ್ದ ಉರ್ವಶಿಯ ನರ್ತನ ಅವನ ಮನವನ್ನು ಮೋಹಿಸಿತು. ಎವೆಯಿಕ್ಕದೆ ಅವಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಇದ್ದನು. ಇದನ್ನು ದೇವೇಂದ್ರನು ಗಮನಿಸಿದನು. ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸಹಜವಾದ ಭೋಗಜೀವನದ ಕಾತುರತೆಯನ್ನು ಆತನು

ಅರ್ಜುನನಲ್ಲಿಯೂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದನು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಆತನು ಭೋಜನಾ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಶಯ್ಯಾಗೃಹಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿ, ಆತನ ಭೋಗ ಸಂತ್ಯಸ್ತಿಗಾಗಿ ಊರ್ವಶಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಅಟ್ಟಿದನು.

“ನಮಗೆ ಅರ್ಜುನನು ಮಗ ; ನೀನು ಇಂದು ನಮಗೆ ಸೋಸೆಯಾಗ ಬೇಕು” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದ ದೇವೇಂದ್ರನ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಊರ್ವಶಿ ದಿವ್ಯಾಲಂಕಾರಭರಿತೆಯಾಗಿ ಅರ್ಜುನನ ಬಳಿಗೆ ಹೋದಳು. ಅಪ್ಸರಕನ್ಯೆಯರಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಗಣ್ಯಳಾದ ಊರ್ವಶಿ ಮೊದಲೇ ದಿವ್ಯಸುಂದರಿ. ಆದರಮೇಲೆ ಎಣ್ಣೆಮಜ್ಜನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ವಿವಿಧ ರತ್ನಾಭರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತಳಾಗಿ, ಸುಗಂಧ ಲೇಪನದಿಂದಲೂ, ಕುಸುಮದ ನೊಗ್ಗೆಯಿಂದ ರಚಿಸಿದ ಸಿರಿಮುಡಿಯಿಂದಲೂ ಅಲಂಕೃತಳಾದಮೇಲೆ ಹೇಳಬೇಕೆ ? “ಜನಮನದ ಸಂಕಲವನೆ”ಯಂತೆ ಇದ್ದ ಊರ್ವಶಿ ಬಳ್ಳಿಮಿಂಚಿನ ಮಂದೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿಳಿದ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಸಖಿಯರೊಡನೆ ಆಗಮಿಸಿದಳು. ಅರ್ಜುನನು ಸಾರ ಸುವಾಸನೆಯ ಸುಳಿಗಾಳಿ ಬೀಸಿದಂತಾಗಿ ಎಚ್ಚತ್ತನು. ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟು ನೋಡುತ್ತಾನೆ, ಆಭರಣಗಳ ಕಿರಣಲಹರಿಯ ಪಂಜರದಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಮದನಾಲಸೆಯಾದ ಊರ್ವಶಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದಳು. ಆಕೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಗೌರವಗಳು ಉದಯಿಸಿದವು. ತಂದೆಯಾದ ದೇವೇಂದ್ರನ ಅರಸಿಯಾದ ಆಕೆ ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ಸಮಾನವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಹಾಸಿಗೆಯಿಂದ ಧಿಗ್ಗನೆದ್ದು, ಮಂಚದಿಂದಿಳಿದು, ಆಕೆಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು. “ಇಷ್ಟು ದೂರ ತಾವು ಬಿಜಯಗೈದುದೇಕೆ ? ತಮ್ಮ ಅಪ್ಪಣೆಯೇನು ? ನಾನು ನಿಮಗೆ ಮಗ, ಸಂಕೋಚವಿಲ್ಲದೆ ಹೇಳಿ” ಎಂದು ಬೇಡಿದನು. ಅರ್ಜುನನ ನುಡಿಗಳಿಂದ ಊರ್ವಶಿ ಬೆರಗಾದಳು. ಅವನ ನಡವಳಿಕೆ ಆಕೆಗೆ ಮೆಚ್ಚಿಗೆಯಾದರೂ ಅಂಗ ಜಾಸ್ತದಿಂದ ಬೆಚ್ಚಿದಳು. ಒಮ್ಮೆಯೇ ಬಗೆಬಗೆಯ ಭಾವಗಳು ಮನದಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಆಕೆಗೆ ಮುಂದೋರದಂತಾಯಿತು. ತನ್ನ ಲೋಕದ ನಡೆವಳಿಕೆಯನ್ನು ಅರಿಯದ ಈ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ವಿಧಿ ಏಕಾದರೂ ನಿರ್ಮಿಸಿದನೋ ಎಂದು ಮಿಡುಕಿಕೊಂಡಳು. ತಾನು ಬಂದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದಳು. ಈಳಿ ಅರ್ಜುನನು ಕಿವಿಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡನು. “ತಾಯಿ, ನನಗೆ ಅಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸಾಗದು. ನಮ್ಮ ಮಂಶಕ್ಕೆ ಮೂಲಪುರುಷ

ನಾದ ಪೂರೂರವನ ಕೈಹಿಡಿದ ಮಡದಿ ನೀನು. ನಿನ್ನ ಮಗನಾದ ಆಯ್ಯ, ಅವನ ಮಗ ನಹುಷ—ಈ ವಂಶಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಉದಿಸಿದ್ದೇವೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡನು. ಆದರೆ ಅವನ ನುಡಿಜಾಣ್ಮೆ ಅವಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಅವಳ ತರ್ಕಸರಣಿ ವಿಲಕ್ಷಣವಾದುದು. “ನಿಮ್ಮ ತಂದೆ, ತಾತ, ಮುತ್ತಾತ, ಅವನ ಭಾವಮೈದುನ, ಅಣ್ಣ, ತಮ್ಮ, ಜ್ಞಾತಿ, ಬಾಂಧವ ಮೊದಲಾದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ನಾನೊಬ್ಬಳೇ ಹೆಂಡತಿ” ಎಂದು ನಗುತ್ತ ಉತ್ತರಕೊಟ್ಟಳು. “ನರಗುರಿಗಳ ನಿಯಮ ಕಟ್ಟಳೆಗಳು ಸ್ವರ್ಗದವರಿಗೆ ಸಣಬಿನಾರವೆ.” ಇದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಹೆಣ್ಣಿನ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಅರಿಯಲಾರದವನು, ಸುರೇಂದ್ರನಾಗಲಿ, ಚಂದ್ರನಾಗಲಿ ಅವನೊಬ್ಬ ಕುರಿ ಅವಳ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ. ಕುರಿಯಾದ ನರನು ಹುಲಿಯಾದ ಊರ್ವಶಿಯ ಮನೋಹರನಾಗಲು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಹಟ ವನ್ನು ಕಂಡು ಊರ್ವಶಿಯ ಕೋಪ ಕೆರಳಿತು. ಕಣ್ಣುಗಳು ಕೆಂಡವನ್ನು ಕಾರಿದವು, ತುಟಿ ನಡುಗಿತು, ಉಸಿರು ಬಿಸಿಯಾಯಿತು. ಭಯಂಕರ ಸರ್ಪದ ನೆತ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ರತ್ನದಂತೆ ಅವಳ ರೂಪು ಸುಮನೋಹರ ಭಯಂಕರವಾಯಿತು. ಅವಳು ಅರ್ಜುನನನ್ನು ವಾಚಾಮಗೋಚರವಾಗಿ ಬೈಯುತ್ತಾ ಭಾರತ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ವರ್ಷಕಾಲ ನವುಂಸಕನಾಗಿ ಬಿದ್ದಿರುವಂತೆ ಶಪಿಸಿದಳು.

ಊರ್ವಶಿಯ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಅರ್ಜುನನು ಮೂಕನಾದನು. ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದ ಈ ಹೆಣ್ಣುಗಳ ನಾಗರಿಕತೆ ಮಾನವನಾದ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಧರ್ಮವೇ ತಪವೆಂದು ಅಚರಿಸಿದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ದೊರೆತದ್ದು ಷಂಡತನವೇ ! ಇದ್ದಲ್ಲಿಯ ಗ್ರಹಚಾರ ? ಹೀಗಿಂದು ಅವನು ದುಗುಡದಿಂದ ಕುಳಿತಿರುವಾಗ, ಶಾಪವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಕೇಳಿದ ದೇವೇಂದ್ರನು ಅವನ ಬಳಿಗೆ ಧಾವಿಸಿದನು. ಮಿಡುಕುತ್ತಿದ್ದ ಮಗನನ್ನು ತೆಗೆದಪ್ಪಿಕೊಂಡು, ಲಲೈಸಿ, ತನಗಾಗಿ ಊರ್ವಶಿಯ ದೋಷವನ್ನು ಸೈರಿಸುವಂತೆ ಬೇಡಿಕೊಂಡನು. ಅವಳ ಶಾಪವೇ ಒಂದು ವರವೆಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಿದನು. ಮುಂದೆ ಅಜ್ಞಾತವಾಸದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವರುಷವನ್ನು ಕಳೆಯಲು ಇದು ಸಾಧನವಾಗುವುದೆಂದು ಹೇಳಿ ಅವನನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿದನು.

ಅರ್ಜುನನು 'ದೇವೇಂದ್ರನ ಅತಿಥಿಯಾಗಿ ಹಲವು ದಿನ ಸ್ವರ್ಗದ

ಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತನು. ಇತ್ತ ಧರ್ಮರಾಯನಿಗೆ ದಿನದಿನಕ್ಕೂ ತಮ್ಮನ ಆತಂಕ ಹೆಚ್ಚಿತು. ಆತನು ಅಜುನನ ಬರವನ್ನೇ ಹಾರೈಸುತ್ತಾ ಇರುವಾಗ ಶಿಶಿರದ ವನಕ್ಕೆ ವಸಂತ ಬಂದಂತೆ ಅಜುನನು ಹಿಂತಿರುಗಿದನು. ಆತನು ಪಾಶುಪ ತಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪಡೆದುದನ್ನೂ, ದೇವೇಂದ್ರನ ಆತಿಥ್ಯದ ವೈಖರಿಯನ್ನೂ ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿ ಹೇಳಿದನು. ಅವನ್ನು ಕೇಳಿ ಧರ್ಮರಾಯನಿಗೆ ಆದ ಸಂತೋಷಕ್ಕೆ ಪಾರವೇ ಇಲ್ಲ. ಇನ್ನು ತಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳ ಬಲವೆಲ್ಲ ಮುರಿದಂತೆಯೇ ಸರಿ ಎಂದು ಪಾಂಡವರು ಸಂತಸದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದರು.

ಅತ್ತ ಹಸ್ತಿನಾಪುರಿಯಲ್ಲಿ ಕುರುಡ ದೊರೆ ಪಾಂಡವರು ಅರಣ್ಯವಾಸ ವನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಮೆಸುತ್ತಿರುವರೋ ಎಂಬ ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿರಲು ಕಾಮ್ಯಕ ವನ ದಿಂದ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೊಬ್ಬನು ಪಾಂಡವರಿಗೆ ಆದ ತೊಂದರೆ ಗಳನ್ನೂ ಅವು ನಿವಾರಣೆಯಾದುದನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿದನು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ಮುದುಕ ಮಿಡುಕುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಕರ್ಣ ಶಕುನಿಗಳು ಕೈ ಹೊಯ್ದು ನಗುತ್ತಾ ನಲಿದಾಡಿದರು. ಅಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲ, ತಮ್ಮ ವೈಭವ ವಿಲಾಸದೊಡನೆ ಪಾಂಡವರ ಮುಂದೆ ಮೆರೆಯಬೇಕೆಂದು ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ ಸಲಹೆಯಿತ್ತರು. ಒಡ ನೆಯೇ ಅವರು ಕಾಮ್ಯಕವನಕ್ಕೆ ಘೋಷಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳುವು ದೆಂದು ನಿಶ್ಚಯವಾಯಿತು. ಬೇಡವೆಂದು ಹೇಳಿದ ಹಿರಿಯರ ಮಾತುಗಳು ಬೂದಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಹೋಮವಾಯಿತು. ಮಹಾ ವೈಭವದಿಂದ ಕೌರವ ಪರಿವಾರ ಪಾಂಡವರಿದ್ದ ದ್ವೈತವನವನ್ನು ಸೇರಿತು.

ವಿನೋದ, ವಿಹಾರ, ವಿಲಾಸಗಳಿಗಾಗಿ ಹೊರಟಿದ್ದ ಕೌರವ ಪರಿವಾರ ವನವನ್ನೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಭೋಗಭೂಮಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿತು. ಕೌರವನ ಅರಸಿಯರು ಅಸಂಖ್ಯಾತರಾದ ತಮ್ಮ ಸಖೀಜನರೊಡನೆ ವನವಿಹಾರವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಅವರ ಕಾಲೆಜ್ಜಿಗಳ ದನಿಯಿಂದ ವನದಲ್ಲಿದ್ದ ಋಷಿಗಳ ವೇದಘೋಷ ಮುಚ್ಚಿಹೋಯಿತು. ಆ ಹೆಣ್ಣುಗಳು ಋಷಿಗಳ ಸೃಕ್ ಸೃವಗಳನ್ನು ಎಳೆದಾಡಿದರು. ಅವರ ವಲ್ಕುಲಗಳಲ್ಲಿ ಇವರು ತಾಂಬೂಲ ವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದರು. ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವರ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಬೆರಳಾಡಿಸಿದರು. ದೀಕ್ಷಿತರ ಚಂಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದೆಳೆದರು. ಋಷಿವಟುಗಳ ಬೋಳುತಲೆಗಳಮೇಲೆ ಚಿಟಿಕೆ ಹಾಕಿದರು. ಈ ನಗರ ನಾಗರಿಕರ ಉಪ

ಟಳವನ್ನು ಸೈರಿಸಲಾರದೆ ಅವರು ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಧರ್ಮರಾಯನಲ್ಲಿ ದೂರಿ ಕೊಂಡರು. ಆತನು ಹೆಣ್ಣುಗಳ ವಿನೋದವನ್ನು ಅಷ್ಟಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಚ್ಚಿ ಕೊಳ್ಳಬಾರದೆಂದು ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿದನು.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ರಾಣಿವಾಸದ ಹೆಣ್ಣುಗಳು ನೀರಾಟಕ್ಕೆಂದು ಸರೋವರ ವನ್ನರಸುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಿರಲು ಮನೋಹರವಾದ ಉದ್ಯಾನವೊಂದು ಅವರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿತ್ತು. ಸೇವಕಜನ ಉದ್ಯಾನವನದ ಮುಳ್ಳುಬೇಲಿಯ ನ್ನೆಲ್ಲಾ ಧ್ವಂಸ ಮಾಡಿದರು; ಅದರ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಹಾಕಿದ ಜೀವವನ್ನು ಒಡೆದು ಹಾಕಿದರು; ಬಾಗಿಲನ್ನು ಕಿತ್ತುಹಾಕಿದರು. ಅದು ಗಂಧರ್ವರಾಜ ನಾದ ಚಿತ್ರಸೇನನ ಪ್ರೇಮದ ಉದ್ಯಾನ. ಕಾವಲುಗಾರರು ಇದನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ವನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸದಂತೆ ತಡೆದರು. ಇದರಿಂದ ಕೌರವನ ಪರಿವಾರಕ್ಕೂ, ಕಾವಲುಗಾರರಿಗೂ ಯುದ್ಧವುಂಟಾಯಿತು. ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಈ ಯುದ್ಧ ಭಯಂಕರಾಕಾರವನ್ನು ತಳೆಯಿತು. ಸುದ್ಧಿ ಸುರಪುರಿಯ ಚಿತ್ರಸೇನನಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿತು. ಆತನು ಕಡುಗೋಪದಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿದು ಬಂದು ಕೌರವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸದೆಬಡಿದನು. ಕಡೆಗೆ ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಹೆಡಮುರಿಗೆ ಬಿಗಿದು ಎಳೆ ದೊಯ್ದನು. ಕೌರವನನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಕೊಂಡೊಯ್ದುದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಭಾನು ಮತಿ ಮುಂಗಾಣದವಳಾಗಿ ಧರ್ಮರಾಯನ ಬಳಿಗೆ ಓಡಿಬಂದಳು. ಆತನ ಕಾಲಮೇಲೆ ಕೆಡೆದು ಬಿದ್ದು “ಹೇ, ಸತ್ಯಧರ್ಮದ ಸಂರಕ್ಷಕ, ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡು. ಗಂಧರ್ವರ ಬಂಧನಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿರುವ ನನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಉಳಿಸಿ ನನ್ನ ಮಾಂಗಲ್ಯವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು. ನಮ್ಮ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಮನ್ನಿಸು” ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡಳು. ಅವಳ ದುಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಧರ್ಮರಾಯನ ಮನಸ್ಸು ಕರಗಿತು. ತನ್ನ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿಯೂ ನೀರು ಸುರಿಸುತ್ತಾ ಭಾನುಮತಿ ಯನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸಿದನು. ಕೌರವನನ್ನು ಒಡನೆಯೇ ಬಿಡಿಸಿ ತರುವಂತೆ ಆತನು ಭೀಮನಿಗೆ ಅಪ್ಪಣೆಮಾಡಿದನು. ಅದರೆ ಭೀಮನ ಅಣ್ಣನ ಮಾತನ್ನು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. “ಅವರ ದುಷ್ಕೃತ ಅವರಿಗೆ ಫಲಿಸಿತು. ನಾವು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಗಂಧರ್ವರು ಮಾಡಿದರು. ಇದರಿಂದ ನಿನಗೇನು ನಷ್ಟ?” ಎಂದು ಆ ಒರಟನು ಉತ್ತರವಿತ್ತನು. ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿ ಫಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಧರ್ಮರಾಯನು ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಕರೆದು “ಅಯ್ಯಾ ನೀನು ಶತ್ರು

ಗಲನ್ನು ಭಂಗಿಸಿ ಕೌರವನನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕರೆತರುವವರೆಗೂ ನಾನು ಊಟ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ಹೂಡಿದನು. ಅರ್ಜುನನು ಒಡನೆಯೇ ಬಿಲ್ಲುಬಾಣಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಗಗನಕ್ಕೆ ಚಗಿದನು. ನಿಲ್ಲುನಿಲ್ಲೆಂದು ಅಬ್ಬರಿಸುತ್ತಾ ಹಿಂದಟ್ಟಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಕಂಡು ಚಿತ್ರಸೇನನು ನಿಂತನು ಅವನ ಚರ್ಯೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಗಂಧರ್ವನಿಗೆ ಅಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. “ಅಯ್ಯಾ ಅರ್ಜುನ, ನೀನು ಮರುಕೋ, ಮೂಢನೋ? ಹುಲಿಯನ್ನು ಹೊಡೆದು ಹಾಕಿದರೆ ಪಶುಸಂಕುಲಕ್ಕೆ ಸಂಕಟವೇ? ಕಾಗೆಗಳನ್ನು ಬಡಿದು ಹಾಕಿದರೆ ಕೋಗಿಲೆಗೆ ತಲೆನೋವೆ? ಕೌರವ ಕುಲವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಹಾಕಿದರೆ ನಿನಗಾದ ಹೊಟ್ಟೆನೋವೇನು?” ಎಂದು ಅವನನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು. ಅರ್ಜುನನದು ಒಂದೇ ಉತ್ತರ. ಧರ್ಮವೋ ಅಧರ್ಮವೋ, ನೀತಿಯೋ ಅನೀತಿಯೋ, ಧರ್ಮಪುತ್ರನು ಬೆಸಸಿದ್ದನ್ನು ಅಚರಿಸುವುದು ಅವನ ಧರ್ಮ. ಅವನೊಡನೆ ವಾದಿಸಿ ಫಲವಿಲ್ಲೆಂದು ಖೇಚರನು ಕೌರವನೊಡನೆ ಅವನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಧರ್ಮರಾಯನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದನು. “ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿ ನಿಮ್ಮ ಈ ಮೂರ್ಖನಾದ ಸೋದರನನ್ನು. ನಾನು ಈಗಲೇ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ, ಈ ಪಾಪಿಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದರೆ ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಮಗೆ ಅಪಘಾತ ಕಾದಿರುತ್ತದೆ” ಹೀಗೆಂದು ನುಡಿದು ಖಚರನು ದೇವಲೋಕಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದನು.

ಗಂಧರ್ವರ ಕಗ್ಗಟ್ಟನ್ನು ಬಿಚ್ಚುವುದು ಪತಿವ್ರತಾಶಿರೋಮಣಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕೌರವನ ಬಂಧನವನ್ನು ಬಿಡಿಸುವ ಕೆಲಸ ದ್ರೌಪದಿಯ ಪಾಲಿಗೆ ಬಂತು. ಆಕೆ ಅವನ ಕಟ್ಟನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ “ರಾಜರೇ ತುಂಬಾ ಘಾಸಿಯಾಯಿತೇನೋ. ನಿಮ್ಮ ಮೈಯ್ಯನ್ನು ಒತ್ತುವುದಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿ ಯಾವ ಜಟ್ಟಿಗಳೂ ಇಲ್ಲ. ಅಯ್ಯೋ ಪಾಪ” ಎಂದು ಮುಗುಳ್ಳುಗುತ್ತಾ ನುಡಿದಳು. ಮಾನಧನನಾದ ಕೌರವನು ಜೀವವಿದ್ದರೂ ಸತ್ತವನಂತೆ ನಾಚಿಕೆಗೊಂಡು, ಅಲ್ಲಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗಿದನು. ಹೋಗುವಾಗ ಇದ್ದ ಸಂಭ್ರಮ ನೆಲ್ಲವೂ ಅಡಗಿಹೋಗಿ ಜನ ಸಪ್ತೆಮುಖದಿಂದ ಹಿಂತಿರುಗಿದರು. ಕೌರವನು ಪಾಕೆಯವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪುರದೊಳಗೆ ಹೊಗಿಸಿ, ತಾನು ಊರ ಹೊರಗೆ ನಿರ್ವೇಗ ಪರನಾಗಿ ಕುಳಿತನು. ಪ್ರಾಯೋಪವೇಶದಿಂದ ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗಮಾಡಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ್ದ ಆತನ ಬಳಿಗೆ ಕರ್ಣ ಶಕುನಿಗಳು ಕೂಡ ಹೋಗುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ.

ತನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಒಬ್ಬರೂ ಬರದಂತೆ ಆತನ ಕಟ್ಟಾಜ್ಞೆಯಿತ್ತು. ಆಳುಗಳನ್ನು ನೇಮಿಸಿದನು. ಆಗ ಭಾನುಮತಿಯು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು, ತಡೆದವನನ್ನು ಕಾಲಿ ಸಿಂಧೊದೆದು ಗಂಡನ ಬಳಿಗೆ ಹೋದಳು. ಆಕೆ ಹೇಳಿದ ವಿವೇಕಬೋಧೆಯೆಲ್ಲವೂ ಮರಳುಗಾಡಿನಲ್ಲಿ ಉದುರುವ ತುಂತುರು ಹಸಿಯಾಯಿತು. ತಾಯಿ, ತಂದೆ, ಭೀಷ್ಮ, ದ್ರೋಣ ಇವರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಮಾಡಿದ ಬೋಧನೆ ನಿರರ್ಥಕವಾಯಿತು. “ ಈ ಶರೀರವ ನೂಕಿ ನಿಲುವೆನು ಮುಕ್ತಿರಾಜ್ಯದಲಿ ” ಎಂದು ಅವನು ಹಟಹಿಡಿದನು.

ಕೌರವನು ಹಿಡಿದ ಹಟವನ್ನು ಬಿಡದೆ ನದೀತೀರದಲ್ಲಿಯೇ ಸಮಾಧಿ ಸ್ಥನಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಹೀಗಿರಲು ಆ ರಾತ್ರಿ ರಾಕ್ಷಸ ಸೇನೆ ಬಂದು ಅವನನ್ನು ರಸಾತಲಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಯಿತು. “ ನಾವಿರುವಾಗ, ನಿನಗೇಕೆ ಈ ಚಿಂತೆ? ನೀನು ಸಾಯಬೇಡ. ನಿನಗಾಗಿ ನಾವು ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಮೀಸಲಾಗಿಡುತ್ತೇವೆ. ಪಾಂಡವರನ್ನು ಧ್ವಂಸಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯ ನಮಗಿರಲಿ ” ಎಂದು ಬೋಧಿಸಿದರು. ಇದರಿಂದ ಸಮಾಧಾನಗೊಂಡ ಕೌರವನು ಮರುದಿನ ಅರಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದನು.

ಇತ್ತ ಪಾಂಡವರ ವನವಾಸದ ಅವಧಿ ಇನ್ನು ಆರು ತಿಂಗಳು ಮಾತ್ರ ಉಳಿದಿತ್ತು. ಒಂದು ದಿನ ದ್ವೈತವನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜೋಡ್ಯ ನಡೆಯಿತು. ಒಂದು ಜಿಂಕೆಯು ವಾನಪ್ರಸ್ಥಜನದ ಆಶ್ರಮದಿಂದ ಒಂದು ಔಪಾಸನದ ಅರಣ್ಯವನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋಯಿತು. ಇದನ್ನು ಕಂಡ ಋಷಿಪತ್ನಿಯು ಕೆಟ್ಟಿ ಕೆಟ್ಟಿನೆಂದು ಕೂಗುತ್ತಾ ಧರ್ಮರಾಯನಲ್ಲಿ ಮರೆಹೊಕ್ಕಳು. ಒಡನೆಯೇ ಆತನು ತಮ್ಮಂದಿರೊಡನೆ ಜಿಂಕೆಯನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೊರಟನು. ಅರಣ್ಯದೊಳಗೆ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಆದರೆ ಧರ್ಮರಾಯನಿಗೆ ಬಳಲಿಕೆಯಿಂದ ನೀರಡಿಕೆಯಾಯಿತು. ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಸ್ವಲ್ಪ ನೀರನ್ನು ಹುಡುಕಿ ತರುವಂತೆ ನಕುಲನನ್ನು ಅಟ್ಟಿದನು. ಅಣ್ಣನ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಅವನು ನೀರನ್ನು ಅರಸುತ್ತಾ ಹೋದನು. ಬಹು ದೂರ ನಡೆದಮೇಲೆ ಸುಂದರವಾದ ಸರೋವರವೊಂದು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿತ್ತು. ನಕುಲನು ಅದರೊಳಕ್ಕೆ ಇಳಿದು ಮುಖ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ತೊಳೆದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಬಾಯಾರಿಕೆಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬೊಗಸೆಯಲ್ಲಿ ನೀರಿತ್ತಿದನು. ಒಡನೆಯೇ ಆಕಾಶ

ದಿಂದ ಮಾತು ಕೇಳಿಬಂತು—“ ಎಲೈ ನಕುಲನೇ, ನನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟು ಅನಂತರ ನೀರು ಕುಡಿ ” ಎಂದು. ಆದರೆ ನಕುಲನ ಬಾಯಾರಿಕೆ ತಡೆಯಲಾರದ್ದಾಗಿತ್ತು. ಅವನು ಆಕಾಶ ಭಾಷಣವನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿ ನೀರು ಕುಡಿದನು. ಮರುಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಅಣ್ಣನಿಗೊಂದು ಕಮಲದ ಎಲೆಯಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ತಡಿಯೇರಿದನು. ಆದರೆ ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವನು ಸತ್ತು ಕೆಳಗುಳಿದನು.

ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತಾದರೂ ನಕುಲನು ಹಿಂದಿರುಗಲಿಲ್ಲ. ಧರ್ಮರಾಜನ ಬಾಯಾರಿಕೆ ತಡೆಯಲಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಕೂಡಲೆ ನೀರು ತರಲು ಸಹದೇವನನ್ನು ಅಪ್ಪಿದನು. ಅವನು ನಕುಲನು ಸತ್ತುಬಿದ್ದಿದ್ದ, ಕೊಳದಡೆಗೇ ಬಂದನು. ಅಲ್ಲಿ ಉಸಿರು ನಿಂತ ತಮ್ಮನನ್ನು ಕಂಡರೂ, ಜೀವ ವನ್ನು ಹಿಂಡುತ್ತಿದ್ದ ಬಾಯಾರಿಕೆಯನ್ನು ಮೊದಲು ನೀಗಬೇಕೆಂದು ಅವನ ಮನಸ್ಸು. ಈಗಲೂ ಆಕಾಶದ ದನಿ ಅವನನ್ನು ತಡೆಯಿತು. ಆದರೇನು ? ಸಹದೇವನು ನಕುಲನಂತೆಯೇ ನೀರು ಕುಡಿದು ತಡೆಗೇರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮೈ ಮರೆತು ಮಡಿದುರುಳಿದನು. ಹಿಂದೆಯೇ ಅರ್ಜುನ ಭೀಮಸೇನರ ಸರ ದಿಯೂ ಬಂತು. ತಮ್ಮಂದಿರಂತೆ ಅವರೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಆಕಾಶವಾಣಿಯನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿ ನೀರು ಕುಡಿದು ಗತಪ್ರಾಣರಾದರು. ಕಡೆಗೆ ಧರ್ಮರಾಯನೂ ಬಂದೇ ಬರಬೇಕಾಯಿತು.

ಕೊಳದ ತಡಿಯಲ್ಲಿ ಅಸುನೀಗಿ ಮಲಗಿದ್ದ ನಾಲ್ವರು ತಮ್ಮಂದಿರನ್ನು ಕಂಡು ಧರ್ಮರಾಯನ ಮನಸ್ಸು ಮರಮರ ಮರುಗಿತು. ಯಾವ ಗಾಯದ ಗುರುತೂ ಇಲ್ಲದೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ತಮ್ಮಂದಿರ ಶವಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಕುತೂಹಲವೂ ಹುಟ್ಟಿತು. ಆದರೆ ಮೊದಲು ನೀರುಕುಡಿದು ಅನಂತರ ಇದರ ಮೂಲವನ್ನು ಬೆದಕಬೇಕೆಂದು ಆತನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು. ಆತನು ಬೊಗಸೆಯಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ತುಪ್ಪಗಳ ಬಳಿಗೆ ಒಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಮುಗಿಲದನಿ ಕೇಳಿ ಸಿತು—“ ಅಯ್ಯಾ, ಧರ್ಮರಾಯ, ನಿನ್ನ ತಮ್ಮಂದಿರು ಅವಿವೇಕಿಗಳು; ನನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರವೇಯದೆ ನೀರು ಕುಡಿದು ಸತ್ತುಬಿದ್ದರು. ವಿವೇಕಿ ಯಾದ ನೀನು ಹಾಗೆ ಮಾಡಬೇಡ. ಮೊದಲು ನನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡು.” ಧರ್ಮರಾಯನು ನೀರಡಿಕೆಯಿಂದ ಜೀವ ತತ್ತರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ

ಅದನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸದೆ ಬೋಗಸೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ನೀರನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಚೆಲ್ಲಿದನು. ಆಕಾಶ ವಾಣಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಅಯ್ಯಾ ನೀನಾರು? ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಏಕೆ ಇದ್ದೀಯೆ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಅಗ ಆ ದನಿಯು ತಾನು ಯಕ್ಷನೆಂದು ತಿಳಿಸಿ, ಧರ್ಮ ರಾಯನೊಡನೆ ಧರ್ಮಜಿಜ್ಞಾಸೆ ನಡೆಸಿದನು. ತನ್ನ ಸಂದೇಹಗಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಉತ್ತರಗಳಿಂದ ಯಕ್ಷನು ಸುಪ್ರೀತನಾದನು; ಆತನ ತಮ್ಮಂದಿರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬದುಕಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರ ತಾನು ಆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡುದಾಗಿ ನಿವೇದಿಸಿದನು. ದುರ್ಯೋಧನನು ಪಾಂಡವ ನಾಶಕ್ಕಾಗಿ ಯಜ್ಞವೊಂದನ್ನು ನಡೆಸಿ ಭಯಂಕರವಾದ ಭೂತವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದುದಾಗಿ ಯೂ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ಪಾಂಡವರ ತಲೆಗಾಯಲು ಈ ಉಪಾಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದುದಾಗಿಯೂ ವಿವರಿಸಿದನು. ಅಂದಿಗೆ ವನವಾಸದ ಅವಧಿ ಮುಗಿಯಿತೆಂದು ತಿಳಿಸಿ ಆತನು ಪಾಂಡವರನ್ನು ಅಜ್ಞಾತವಾಸಕ್ಕೆ ಹರಸಿ ಕಳೆಸಿದನು.

ಕನ್ನಡ ಮಹಾಭಾರತ

ಅರಣ್ಯವರ್ವ ಸಂಗ್ರಹ

೧. ಮಂಗಳಾಚರಣೆ

ಶ್ರೀವಸಿಷ್ಠಯರಸನೆ ವಿಮಲ ರಾ
ಜೀವಪೀಠನ ಜನಕ ಜಗಕತಿ
ಪಾವನನೆ ಸನಕಾದಿ ಸಜ್ಜನ ನಿಕರ ದಾತಾರ
ರಾವಣಾಸುರ ಮಥನ ಶ್ರವಣಸು
ಧಾ ವಿನೂತನಕಥನ ಕಾರಣ
ಕಾವುದಾನತ ಜನವ ಗದುಗಿನ ವೀರನಾರಾಯಣ ||

೧

ವೀರನಾರಾಯಣನೆ ಕವಿ ಲಿಪಿ
ಕಾರ ಕುವರವ್ಯಾಸ ಕೇಳುವ
ಸೂರಿಗಳು ಸನಕಾದಿಗಳು ಜಂಗಮ ಜನಾರ್ದನರು
ಚಾರುಕವಿತೆಯ ಬಳಕೆಯಲ್ಲ ವಿ
ಚಾರಿಸುವಡಳವಲ್ಲ ಚಿತ್ತವ
ಧಾರು ಹೋ ಸರ್ವಜ್ಞರಾದರು ಸಲುಗೆ ಬಿನ್ನಪವ ||

೨

ತೀಣಿಕೆದನು ಫಣಿರಾಯ ರಾಮಾ
 ಯಣದ ಕವಿಗಳ ಭಾರದಲಿ ತಿಂ
 ಧಿನಿಯ ರಘುವರ ಚರಿತೆಯಲಿ ಕಾಲಿಡಲು ತೆಪ್ಪಿಲ್ಲ
 ಬಣಗು ಕವಿಗಳ ಲೆಕ್ಕಿಪನೆ ಸಾ
 ಕೆಣಿಸದಿರು ಶುಕರೂಪನಲ್ಲನೆ
 ಕುಣಿಸಿ ನಗನೇ ಕವಿ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನುಳಿದವರ ||

೨

ಅರಸುಗಳಿಗಿದು ವೀರ ದ್ವಿಜರಿಗೆ
 ಪರಮವೇದದ ಸಾರ ಯೋಗೀ
 ಶ್ವರರ ತತ್ತ್ವವಿಚಾರ ಮಂತ್ರೀಜನಕೆ ಬುದ್ಧಿಗುಣ
 ವಿರಹಿಗಳ ಶೃಂಗಾರ ವಿದ್ಯಾ
 ಪರಿಣತರಲಂಕಾರ ಕಾವ್ಯಕೆ
 ಗುರುವೆನಲು ರಚಿಸಿದ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಭಾರತವ ||

೪

ಹಲಗೆ ಬಳಸುವ ಪಿಡಿಯಂದೊಂದ
 ಗ್ಗಲಕೆ ಪದವಿಟ್ಟುಳುಪದೊಂದ
 ಗ್ಗಲಕೆ ಪರರೊಡ್ಡವದ ರೀತಿಯ ಕೊಳ್ಳದಗ್ಗಲಕೆ
 ಬಳಸಿ ಬರೆಯಲು ಕಂಠಪತ್ರದೊ
 ಳುಲುಹುಗೆಡದಗ್ಗಲಕೆಯೆಂಬೀ
 ಬಲುಹು ಗದುಗಿನ ವೀರನಾರಾಯಣನ ಕಿಂಕರಗೆ ||

೫

ವೇದ ಪಾರಾಯಣದ ಫಲ ಗಂ
 ಗಾದಿ ತೀರ್ಥಸ್ನಾನಫಲ ಕೃ
 ಚ್ಛಾದಿ ತಪಸಿನ ಫಲವು ಜ್ಯೋತಿಷ್ಠೋಮಯಾಗಫಲ
 ಮೇದಿನಿಯನೊಲಿದಿತ್ತು ಫಲ ವ
 ಸ್ತ್ರಾದಿ ಕನ್ಯಾದಾನಫಲವಹು
 ದಾದರಿಸಿ ಭಾರತದೊಳೊಂದಕ್ಷರವ ಕೇಳ್ದರಿಗೆ ||

೬

೨. ಕೆಡಹಿದನು ಕಿಮ್ಮೀರದಾನವನ

ಕೇಳು ಜನಮೇಜಯ ಧರಿತ್ರಿ
ಪಾಲ ಗಂಗಾತೀರದಲಿ ಭೂ
ಪಾಲಕರು ಗುರುಭೀಷ್ಮವಿದುರಾದ್ಯವಿಳ ಬಾಂಧವರ
ಬೀಳುಕೊಂಡರು ಗಜಪುರದ ಜನ
ಜಾಲವನು ಕಳುಹಿದರು ಗಂಗಾ
ತೀರದುತ್ತರಭಾಗದಲಿ ಮಾಡಿದರು ವಿಶ್ರಮವ ||

೧

ನಿಲಿಸೆ ನಿಲ್ಲದೆ ಬಂದರರಸನ
ಬಳಿಯಲಗ್ಗದ ಮಂಡಲೇಶ್ವರ
ರೊಲಿದು ಸಾಕಿದ ರಾಜಪುತ್ರರು ಹಲವು ಮನ್ನಣೆಯ
ಬಲುಭಟರು ಬಾಹತ್ತರದ ನಿ
ಶ್ಚಳನಿಯೋಗಿಗಳಾಶ್ರಮಿಗಳ
ಗ್ಗಲೆಯ ವಿಪ್ರಸ್ತೋಮ ಬಂದುದು ಕೋಟಿಸಂಖ್ಯೆಯಲಿ ||

೨

ತುಂಬಿದನು ಕಂಬನಿಯನಕಟೆ ವಿ
ಡಂಬಿಸಿತೆ ವಿಧಿ ತನ್ನನಿಬರ
ನಂಬಿಸಿದ ಪರಿಯೆಂತು ವಸನ ಗ್ರಾಸ ವಾಸದಲಿ
ತುಂಬಿ ಸಿರಿಗೆಡಪಿದಳ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ
ಮುಂಬಿಗನೊಳಪಡಿಸೆಯ ಕುಂತದ
ಚುಂಬಕನೊಳೇನುಂಟು ಫಲವೆಂದರಸ ಬಿಸುಸುಯ್ದ ||

೩

ಖೇದ ಬೇಡಲೆ ನೃಪತಿ ಹರುಷ ವಿ
ಷಾದದಲಿ ಸುಖ ದುಃಖದಲಿ ನುತಿ
ವಾದ ಪರಿವಾದದಲಿ ಸಮಬುದ್ಧಿಗಳಲಾ ಬುಧರು
ಈ ದುರಂತದ ಚಿಂತೆ ಬೇಡಾ
ದ್ವಾದಶಾತ್ಮನ ಭಜಿಸಿದರೆ ಭ
ಕ್ತ್ಯಾದಿ ಬಹುವಿಧದನ್ನ ಸಿದ್ಧಿಪುದೆಂದನಾ ಧೌಮ್ಯ ||

೪

ಧರಣಿಪತಿ ಕೇಳ್ ಧೌಮ್ಯವಚನಾಂ
 ತರದೊಳಮರನದೀವಿಗಾಹನ
 ಪರಮಪಾವನಕರಣನೀಕ್ಷಿಸಿ ತರಣಿಮಂಡಲವ
 ಮುರುಹಿ ಮೂಲಾಧಾರಪವನನ
 ನುರುಸುಷುಮ್ನೆಗೆ ನೆಗಹಿ ನಿಶ್ಚಲ
 ಕರಸಮಾಧಿಯೊಳಿನನ ಮೆಚ್ಚಿಸಿದನು ಮಹೀಪಾಲ || ೫

ವರವ ಕೊಟ್ಟನು ನಿನಗೆ ಹೇಮದ
 ಚರುಕವಿದೆ ವಿವಿಧಾನ್ವಪಾನೋ
 ತ್ವರದ ತವನಿಧಿ ನಿನ್ನ ವಧು ಬಾಣಸದ ಕರಣದಲಿ
 ವಿರಚಿಸಲಿ ಬಳಿಕುಣಲಿ ಶತಸಾ
 ವಿರವನಂತವು ನೀವು ಬಳಿಕಂ
 ಬುರುಹಮುಖಿ ಮುಱದಿವಸವೀಪರಿಯೆಂದನಾ ದ್ಯುಮಣಿ || ೬

ಭೂಮಿಪತಿ ಭುಲ್ಲವಿಸಿದನು ನಿ
 ಸ್ತ್ರೀಮ ಸಂತೋಷದಲಿ ಸುಜನ
 ಸ್ತೋಮ ರಕ್ಷಣಕಾದ ನಿರ್ವಾಹದ ನಿರೂಢಿಯಲಿ
 ಆ ಮುನೀಂದ್ರಂಗೆಜಗಿದನು ನಿಜ
 ಕಾಮಿನಿಯ ಕರೆದೀ ಹದನ ಸು
 ಪ್ರೇಮದಿಂದಱುಹಿದನು ಭೀಮ ದನಂಜಯಾದ್ಯರಿಗೆ || ೭

ಇವರು ತಿರುಗಿದರಿತ್ತಲಡವಿಯ
 ಭವಣಿಗೆಯ ಭಾರಾಂಕ ಭಾಷೆಯ
 ಲವಿರಳಿತ ಜನಜಾಲಸಹಿತಾರಣ್ಯವಾಸದಲಿ
 ಅವನಿಪತಿ ಕೇಳಿತ್ತಲಾ ಕೌ
 ರವನ ನಗರಿಗೆ ಪಾರಿಕಾಂಕ್ಷಿ
 ಪ್ರವರನೊಬ್ಬನು ಬಂದು ಕಂಡನು ಕೌರವೇಶ್ವರನ || ೮

ಮುನಿಯ ಸತ್ಕರಿಸಿದನು ಕೌರವ
 ಜನಪನಾ ಋಷಿಮುಖ್ಯನೀತನ
 ವಿನಯರಚನೆಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ನುಡಿದನು ರಾಜಕಾರಿಯವ

ನಿನಗೆ ಕೊಱತೆಯದೊಂದು ಪಾಂಡವ
ಜನಪರನು ಜೂಜಿನಲಿ ಸೋಲಿಸಿ
ಕನಲಿಸಿದೆ ನೀ ಕೆಡುವೆಯೆಂದನು ಕೌರವೇಶ್ವರನ ||

೯

ಹೋದ ಕೃತಿಯಂತಿರಲಿ ಸಾಕಿ
ನ್ನಾದಡೆಯು ಕಾಂತೇಯರನು ನೀ
ನಾದರಿಸು ಕೊಡು ಧರೆಯನೆನೆ ಕೊಪ್ಪರಿಸಿ ಖಾತಿಯಲಿ
ಹೊಯ್ದು ತೊಡೆಯನು ಹಗೆಗೆ ಕೊಡುವೆನೆ
ಮೇದಿನಿಯನೆನೆ ರೋಷಶಿಖಿಯಲಿ
ಕಾದುದಾತನ ಹೃದಯ ಶಪಿಸಿದನಂದು ಮೈತ್ರೇಯ ||

೧೦

ತೊಡೆಗಳನು ಕಲಿಭೀಮ ಬವರದೊ
ಳುಡಿದು ಬಿಸುಡಲಿಯೆಂದು ಖತಿಯಲಿ
ನುಡಿಯೆ ಮುನಿಪನಸಂತವಿಟ್ಟನು ಬಂದು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ
ತೊಡೆಗೆ ಬಂದುದೆ ತೋಟ ಸಾಕಿ
ನ್ನೊಡಬಡಿಕೆ ಫಲವಿಲ್ಲ ನಮ್ಮಯ
ನುಡಿಗೆ ಮುಱುಮಾತಿಲ್ಲೆನುತ ಮುನಿ ಸರಿದನಾಶ್ರಮಕೆ ||

೧೧

ಅರಸ ಕೇಳೆ ಗಂಗಾನದಿಯನು
ತ್ತರಿಸಿದವರಿಗೆ ಕಮಲ ಮಿತ್ರನ
ಕರುಣವಾಯಿತು ಕನಕಪಾತ್ರೆಯೊಳಕ್ಷಯಾನ್ನದಲಿ
ಪರಿಕರದ ಪರುಠವಣೆಯಲಿ ಸಾ
ವಿರದ ಶತಸಂಖ್ಯಾತ ಧರಣೀ
ಸುರನಿಯೋಗಿಗಳಾಪ್ತ ಜನಸಹಿತ್ಯದಿರರು ವನವ ||

೧೨

ಅರಸ ಕೇಳಂದೇಕಚಕ್ರದೊ
ಳೂರಿಸಿದನಲಾ ಭೀಮನಾತಗೆ
ಹಿರಿಯನೀ ಕಿಮ್ಮೀರ ಬಾಂಧವನಾ ಹಿಡಂಬಕಗೆ
ಧರಣಿಪಾಲನ ಸಪರಿವಾರದ
ಭರನ ಕಂಡನು ತನ್ನ ತಮ್ಮನ
ಹಂಬವನು ಮರಳಿಚುವುನೆಂದನುವಾದನಮರಾರಿ ||

೧೩

ಇವರು ಮೂಱ್ತೀ ದಿನಕೆ ಕಾಮ್ಯಕ
 ನವಮಹಾಬನಕಾಗಿ ಬರೆ ದಾ
 ನವನು ದಾರಿಯನಡ್ಡ ಕಟ್ಟಿದ ಕೈಯ್ಯ ಮುಷ್ಟಿಯಲಿ
 ಅವನ ಕಂಗಳ ಕೆಂಪಿನಲಿ ಮೇ
 ಣವನ ದಾಡೆಯ ಮಿಂಚಿನಲಿ ಖಳ
 ನವಯವನ ಕಂಡಂಜಿ ನಿಂದುದು ಮುಂಗುಡಿಯ ಭಟರು || ೧೪

ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಮಾನಿಸರ ಸೊಗಡವ
 ಗಡಿಸುತಿದೆ ಬರಹೇಳು ನೆತ್ತರು
 ಗುಡಿಹಿಗ್ಗಿನೆಯರೆಲ್ಲಿ ಶಾಕಿನಿ ಡಾಕಿನಿಯರೆನುತ
 ತಡೆಯಬೇಡಾ ತಿನ್ನೆನುತ ಬೊ
 ಬ್ಬಿಡುತ ಖಳ ತಟುಬಿದನು ರಾಯನ
 ಮಡದಿ ಹೊಕ್ಕಳು ಮುಱಿಯಲರ್ಜುನ ಭೀಮ ಧರ್ಮಜರ || ೧೫

ಆರು ನೀವ್ ನಡುವಿರುಳು ಪಾಂಡುಕು
 ಮಾರಕರು ನೀವಿತ್ತಲೇನು ವಿ
 ಚಾರಿಸಲು ನೀನಾರು ನೀವಾ ಬಕ ಹಿಡಿಂಬಕನ
 ವೈರಿಗಳಲಾ ಹೊಲ್ಲೆಹೇನು ವಿ
 ಕಾರಿಗಳನೊಡೆಹೊಯಿದು ಶೋಣಿತ
 ವಾರಿಯೋಕುಳಿಯಾಡಬಿಡುದೆನುತ್ತ ಖಳ ಜಱಿದ || ೧೬

ಮಿಡಿದನರ್ಜುನ ಧನುವನಾತನ
 ತಡೆದು ನಿಂದನು ಭೀಮನಸುರನ
 ಕೆಡಹಿ ಕಾಮ್ಯಕವನದ ಭೂರಿಯ ಭೂತಸಂತತಿಗ
 ಬಡಿಸುವೆನು ನೀ ಸೈರಿಸೆನುತವ
 ಗಡಿಸಿದನು ಕಲಿ ಭೀಮನಂತ್ಯದ
 ಸಿಡಿಲ ಸೆಱಿ ಬಿಟ್ಟಂತೆ ಬೊಬ್ಬಿಟ್ಟಾದೆದ್ದನಮರಾರಿ || ೧೭

ಮುಱುಕಿಸುವ ಪವನಜನ ನೆತ್ತಿಯ
 ನೆಱಗಿದನು ಬಳಿಕವನ ಹೊಯಿಲಿನ
 ಬಿಱುಸಿನ್ನೈಯ್ಯನೊ ಸಿಡಿಲ ಶಿಷ್ಯನೊ ವಜ್ರಕರಹತಿಯೋ

ಕಟಗಿದನು ಮಯಣಾದಿಮಗಳಂ
ದೆಟಿದ ಕಾಹಿನ ಕಟುವೆನಲು ಕು
ಕ್ಕುಟುಸಲಸುರನನಿಕ್ಕಿದನು ಚಾಪಳ ಚಪೇಟದಲಿ ||

೧೮

ಡೆಂಥಣಿಸಿ ಸುರವೈರಿ ಘೊಪ್ಪನೆ
ದಿಂಡುಗೆಡೆದನು ನೀಲಶೈಲದ
ದಂಡಿಕಾಟನ ದೇಹಗರ್ತದ ರಕ್ತನಿರ್ಯುರದ
ದೊಂಡೆಗರುಳಿನ ಬಾಯಿ ಜೋಲಿನ
ಕುಂಡಳಿತಕರ ಜಂಘೆಗಳ ಬಿಡು
ಮಂಡೆಗೆದಟಾದ ಖಳನ ಕಂಡುದು ಭೂಸುರವ್ರಾತ ||

೧೯

ತಳಿತು ಬಿಟ್ಟುದು ಕೂಡೆ ಹರಹಿನ
ಹಳುವದಲಿ ದ್ವಿಜವರ್ಗ ರಚಿಸಿದ
ತಳಿರ ಗುಡಿಗಳ ಪರ್ಣಶಾಲೆಯ ಭದ್ರಭವನಿಕೆಯ
ಮೆಳೆಯ ಮಂಟಪ ಹೊದಟು ಹೊದಟುನ
ನೆಳಲ ಚೌಕಿಗೆ ವಿಪುಳವಟಸಂ
ಕುಳದಲೋಲಗಶಾಲೆ ಮೆಟಿದುದು ಧರ್ಮನಂದನನ ||

೨೦

ಆ ಸಕಲ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ವಿ
ಳಾಸದರಮನೆಗಳನು ಮಜಿಸಿದು
ದೀ ಶರಭ ಶಾರ್ದೂಲಸೇವಿತ ಘೋರ ಕಾಂತಾರ
ಆ ಸುಧಾಕಲಿತಾನ್ನವೇ ಫಲ
ರಾಸಿಯಾದುದು ಗೇಯರಸ ವಿ
ನ್ಯಾಸವೇ ಮಧು ಮಕ್ಷಿ ಝಲ್ಲಿಕ ಜಂಬುಕ ಧ್ವಾನ ||

೨೧

೩. ಇಂದುವದನೆಯ ಸಂತವಿಟ್ಟ ಮುಕುಂದ

ಅರಸ ಕೇಳೈ ದ್ವಾರಕಾಪುರ
ವರಕೆ ಬಂದುದು ವಾರ್ತೆ ಪೀತಾಂ
ಬರನ ಬಹಳಾಸ್ಥಾನದಲಿ ವರ್ತಿಸಿದುದಡಿಗಡಿಗೆ

ಧರಿಸಹಿತ ನಿಜವಸ್ತುವಾಹನ
ಪರಮವಿಭವನ ಬಿಸುಟು ಭಾರಿಯು
ಪರಿಭವದಿ ನಟ್ಟಡವಿಯೊಕ್ಕರು ಪಾಂಡುಸುತರೆಂದು ||

೧

ಕೇಳಿ ತಲೆದೂಗಿದನು ಮೂಗಿನ
ಮೇಲುನೆರಳಿನ ಹೊತ್ತ ದುಗುಡದ
ತೂಳಿದುಬ್ಬಿಯ ನಟ್ಟನೋಟದ ನೆಗ್ಗಿನುತ್ತವದ
ಹೊಳಿದೂಹೆಯ ಹಿಳದ ನೆನಹಿನ
ಹೇಳಲರಿದೆನೆ ಹುದಿದ ಭಾವದೆ
ಲಾಲಿಸಿದನಸುರಾರಿ ದೂತವ್ರಜದ ಬಿನ್ನಪನ ||

೨

ಎನನೆಂಬೆನು ಜೀಯ ಕಡುದು
ಮ್ಮಾನದಲಿ ಹೊಪವಂಟು ಬಂದನು
ದಾನವಾಂತಕನೈದಿದವು ದಂಡಿಗೆಗಳರಸಿಯರ
ಆ ನಿಖಿಳ ನೃಪವರ್ಗ ಯಾದವ
ಸೇನೆ ಕವಿದುದು ಪಾಂಡುಪುತ್ರರ
ಕಾನನನ ಕರುಣಾಳು ಹೊಕ್ಕನು ಹಲವು ಪಯಣದಲಿ ||

೩

ಇವರು ಬಂದರು ನಿಖಿಳಭೂಸುರ
ನಿವಹಸಹಿತಿದಿರಾಗಿ ವರಬಾಂ
ಧನರಿಗಭಿವಂದ್ಯರಿಗೆ ತತ್ಸಮರಿಗೆ ಕನಿಷ್ಠರಿಗೆ
ಅವರವರಿಗವರುಚಿತ ಸತ್ಯಾ
ರವನು ಮಾಡಿ ಮುರಾರಿಯಂಘ್ರಿಯ
ನವಿರಳಾಶ್ರುಗಳಿಂದ ನಾದಿದರರಸ ಕೇಳಿಂದ ||

೪

ಬೇಜಿಬೇಜಿವರನು ತೆಗೆದು ಮು
ರಾರಿಯಪ್ಪಿದನಡಿಗಡಿಗೆ ದೃಗು
ವಾರಿಗಳನೊರಸಿದನು ಪೀತಾಂಬರದ ಸೆರಗಿನಲಿ
ಸಾರು ಸಾರೆಂಬುಗ್ಗಡಣೆಯ ವಿ
ಕಾರವೇಕಿನ್ನೆನುತ ರಾಯನ
ನಾರಿ ಬಂದಳು ಕವಿದುಬಿಡ್ಡಳು ಹರಿಯ ಚರಣದಲಿ ||

೫

ಒಪ್ಪಲಿದಳು ದೆಸೆಯೊಡನೊಪ್ಪಲೆ ಮಿಗೆ
ಹೊಪ್ಪಲಿದಳು ಹರಪಾದದಲಿ ಮೈ
ಮಪ್ಪಲಿದಳುಗನೆ ಮೈಯ ಮುಸುಕಿದ ಕೇಶಪಾಶದಲಿ
ಕಪ್ಪಲಿದಳು ಕಂದಿದಳು ಮಮ್ಮಲ
ಮಪ್ಪಲಿ ಕಪ್ಪಗಂದಿದಳು ದೈಗುಜಲ
ದೊಪ್ಪತೆಯುಕ್ಕಿತು ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ ಮಹೀಶನಂಗನೆಗೆ ||

೭

ಹಿಂದೆ ಸೆಳೆಸೀರೆಯಲಕಟ ಗೋ
ವಿಂದ ರಕ್ಷಿಸನಾಥನಾಥ ಮು
ಕುಂದ ಕಾಯೈ ಕೃಷ್ಣ ಕಾಯೈ ಕರುಣಿಸಸುರಾರಿ
ಇಂದಿರಾಪತಿಯೇ ಯಶೋದಾ
ನಂದನನೆ ಕಾರುಣ್ಯನಿಧಿ ಸಲ
ಹೆಂದಡುಳುಹಿದ ದೈವ ನೀ ಮೈದೋಪುದೈ ತನಗೆ ||

೭

ಕಾಯಿದೈ ಪ್ರಹ್ಲಾದ ಮಾರ್ಕಂ
ಡೇಯ ವನಗಜವಂಬರೀಷನ
ಕಾಯಿದೈ ಕಾರುಣ್ಯದಲಿ ಪಾತಕಿಯಜಾಮಿಳನ
ಕಾಯಿದೈ ಗೋವಿಂದಯೆನೆ ತ
ನ್ನಾಯತಿಕೆಯಭಿಮಾನವನು ನೀ
ಕಾಯಿದೈ ಹರಿಯೆನುತ ಪದದಲಿ ಹೊಪ್ಪಲಿದಳು ತರಳೆ ||

೮

ಏಳು ತಾಯೆ ಸರೋಜಮುಖಿ ಪಾಂ
ಚಾಲೆ ನೊಂದೌ ತಂಗಿಯೆನುತ ಕೃ
ಪಾಳು ಕಂಬನಿದೊಡೆದು ಕೊಡಹಿದನವಯವದ ರಜವ
ಮೇಲು ಮುಚ್ಚಳದೆಪ್ಪಿದ ತನುವಿನ
ಹೇಳಿಗೆಯ ಶೋಕಾಹಿಯಂತಿರೆ
ಲೋಲಲೋಚನೆಯಳಲು ಮಿಗೆ ಹೆಕ್ಕಳಿಸಿತಡಿಗಡಿಗೆ ||

೯

ಮುಡಿಯ ಸಂವರಿಸಬಲೆ ಸೀರೆಯ
ನುಡು ನವಾಂಬರವಿದೆ ವಿರೋಧವ
ಬಿಡು ಸುಯೋಧನರಾಜಸಂತಿಯುರಿದುದಿನ್ನೇನು

ಕೆಡಿಸಿಕೊಂಡರು ನಾಯ್ಕನನ್ನದ
ನುಡಿದು ಫಲವೇನಕಟ ಕೈಕೊಂ
ಡಡವಿಯನುಭವ ಸವೆಯೆ ಸೈರಿವುದೆಂದನಸುರಾರಿ || ೧೦

ತುಲುಬು ಕಟ್ಟುವ ಹದನ ನಿಮ್ಮಡಿ
ಯಲಾಯರೆಂಬೆನೆ ಸಕಲ ಸಚರಾ
ಚರದ ಚೇತನರೂಪದೇಹನಿಕಾಯಕೃತಿಸಾಕ್ಷಿ
ತಲುದು ದುಶ್ಯಾಸನನ ವಕ್ಷದೊ
ಳೊಪ್ಪಿನ ರುಧಿರದಲದ್ದಿ ಕಟ್ಟುವ
ತುಲುಬನಲಾಯಾ ಕೃಷ್ಣಯೆಂದಳು ನಗುತ ಪಾಂಚಾಲಿ || ೧೧

ಐಸಲೇ ದುರ್ಯೋಧನಾದಿಗ
ಳೇಸಲವದಿರು ಭೀಮಪಾರ್ಥರ
ಬೀಸಲಕೆ ಬಲುಗೈಯೆ ಬರ್ಹಿಮುಖರ ಭಾರವಣೆ
ದೂಷಕನ ರಕ್ತದಲಿ ನಿನ್ನಯ
ಕೇಶವನು ಕಟ್ಟಿಸುವೆ ನಿನ್ನಯ
ಭಾಷೆ ತನ್ನದು ತಾಯೆ ಚಿಂತಿಸಬೇಡ ಸಾಕೆಂದ || ೧೨

ವರತಪಸ್ವಿನಿ ನೀನು ನಿನ್ನನು
ಕೆರಳಿಚಿದರೇ ಕುನ್ನಿಗಳು ಮಿಗೆ
ಭರತ ಸಂತತಿ ಫಲಿತಕದಳಯ ಕೂಡೆ ಹೂಡಿತಲಾ
ಕುರುಡನಲಾಯದೆ ಹೋದಡೆಯು ಕಂ
ಗುರುಡರಾದರೆ ಭೀಷ್ಮವಿದುರಾ
ದ್ಯರು ಮಹಾದೇವನುತ ಮುರರಿವು ತೂಗಿದನು ಶಿರವ || ೧೩

ಆಯಿತೇಳೊ ತಂಗಿ ನೀ ಹಿರಿ
ದಾಯಸವನನುಭವಿಸಲುದಿಸಿದೆ
ರಾಯನಾಡಿದ ಭಾಷೆ ಸಲಲಿ ವನಪ್ರವಾಸದಲಿ
ವಾಯುತನುಜನ ನುಡಿಯಲೇ ನಿ
ನ್ನಾಯತಿಕೆಯಹುದಾ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಗೆ
ತಾಯೆ ತಾ ಹೊಣೆಯೆಂದು ಕೊಟ್ಟನು ಸತಿಗೆ ನಂಬುಗೆಯ || ೧೪

ಸಂತವಿಟ್ಟನು ಬೇಟಿ ಬೇಟಿ ಕೃ
ತಾಂತಸುತ ಭೀಮಾದ್ಯರನು ಮುನಿ
ಸಂತತಿಯ ಮನ್ನಿಸಿದನವರ್ಗವರುಚಿತ ವೃತ್ತಿಯಲಿ
ಎಂತು ಹದಿಮೂಱಬುದವೀ ನೃಪ
ಸಂತತಿಗೆ ಸೌಹಾರ್ದವಕಟ ವ
ನಾಂತರದೊಳೆಂದಸುರರಿವು ನುಡಿದನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರಗೆ ||

೧೫

ಕಳುಹುವುದು ಸೌಭದ್ರನನು ನೃಪ
ಲಲನೆಯರನವರವರ ತಾಯ್‌ವನೆ
ಗಳಿಗೆ ಬೀಳ್ಕೊಡಿ ನಿಮ್ಮ ಪಂಚದ್ರೌಪದೀಸುತರ
ಹಳುವ ದಾಟಲಿ ದೃಪದನಂದನೆ
ಯಲಲತಿಖಿಂಧನವಲೀ ಕುರು
ಕುಲದ ಕರಡದ ಬಣಬೆ ಕಾದುರುಹುವುದು ಕೇಳೆಂದ ||

೧೬

ಎಂದು ಕಳುಹಿ ಸುಭದ್ರೆಯನು ನರ
ನಂದನನ ಬೀಳ್ಕೊಡಿಸಿದನು ನೃಪ
ನಂದನರ ಕಳುಹಿಸಿದನಾ ಪಾಂಚಾಲನೃಪನೊಡನೆ
ಇಂದುವದನೆಯ ಸಂತವಿಟ್ಟ ಮು
ಕುಂದ ರಥವೇಳಾದನು ಕುಂತೀ
ನಂದನರು ಕಳುಹುತ್ತ ಬಂದರು ಕಮಲಲೋಚನನ ||

೧೭

ಬೀಳ್ಕೊಂಡರು ಕೃಷ್ಣನನು ಪಾಂ
ಚಾಲಪತಿಯನು ಪಂಚ ಕೈಕೆಯ
ಚೋಳ ಕೇರಳ ಪಾಂಡ್ಯ ಕುಂತೀಭೋಜ ಸೃಂಜಯರ
ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟರು ದುಷ್ಟಕೇತು ನೃ
ಪಾಲ ಮೊದಲಾದವಿಳ ಧರಣೀ
ಪಾಲಕರು ದುಗುಡದಲಿ ಹೊಕ್ಕರು ತಮ್ಮ ನಗರಗಳ ||

೧೮

ಕೇಳು ಜನಮೇಜಯ ಧರ್ಮೀ
ಪಾಲ ಪಾಂಡುಕುಮಾರರಟವಿಯ
ಪಾಳಿಯಲಿ ಪರುಠವಿಸಿದರು ಪದಯುಗಪಥಶ್ರಮವ

ಲೋಲಲೋಚನೆ ಸಹಿತ ತತ್ಪುಲ

ಶೈಲದಲಿ ತದ್ವಿಪಿನದಲಿ ತ

ತ್ಪುಲವತಿಗಳ ತೀರದಲಿ ತೊಳಲಿದರು ಬೇಸಟಿದೆ ||

೧೯

ಫಲ ಮೃಗಾವಳಿ ಸವೆದುದಿನ್ನೀ

ಹಳುವ ಸಾಕಿನ್ನೊಂದರಣ್ಯ

ಸ್ಥಳವ ನೋಡಲಿ ಕಟಕ ನಡೆಯಲಿ ವಿಪ್ರಸಂಕುಳದ

ಸುಲಭವೀ ವನವೆಂದು ತಮ್ಮೊಳು

ತಿಳಿದು ಪಾರ್ಥ ಯುಧಿಷ್ಠಿರರು ಮುನಿ

ಕುಲ ಸಹಿತ ನಲವಿನಲಿ ಹೊಕ್ಕರು ದ್ವೈತಕಾನನವ ||

೨೦

ಆ ಸಮಯದಲಿ ಬಂದನಗ್ಗದ

ಭೂಸುರ ಶ್ರೀಕಂಠನೋ ಪ

ದ್ವಾಸನನ ಪಲ್ಲಟವೊ ಕಮಲಾಂಬಕನ ಚುಂಬಕವೋ

ಭಾಸುರಕ್ರತು ಶತದ ರೂಪವಿ

ಳಾಸವೋ ಶ್ರುತಿಕೋಟಿಕನ್ಯಾ

ವಾಸ ಭವನವೋ ದೇವ ವೇದವ್ಯಾಸ ಮುನಿರಾಯ ||

೨೧

ಹಾ ಮಹಾದೇವಾ ಇದಾರು ಮ

ಹಾ ಮುನೀಶ್ವರರೆನುತ ಮುನಿಪ

ಸ್ತೋಮವೆದ್ದುದು ಧರ್ಮನಂದನನವರಿಗಿದಿರಾಗಿ

ಪ್ರೇಮಪುಳಕದ ನಯನಸಲಿಲದ

ರೋಮಹರುಷದ ಸತ್ಯಭಾವದ

ಭೂಮಿಪತಿ ಮೆಯ್ಯಿಕ್ಕಿದನು ಮುನಿವರನ ಚರಣದಲಿ ||

೨೨

ವಿವಿಧ ಮುನಿಗಳ ಗೋತ್ರನಾಮ

ಪ್ರವರ ಸಹಿತಭವಾದ ಕರ್ಮೋ

ತ್ಸವನ ಕೈಕೊಳುತಿವರನೆತ್ತಿದನುಗಿದು ಬಿಗಿಯಪ್ಪಿ

ಯುವತಿ ಪದಕೆಳಗಿದರೆ ಭೂಯಾ

ತ್ಸವ ಮನೋರಥವೆನುತ ಮುದದಿಂ

ದವನಿಪಾಲನ ಪರ್ಣಶಾಲೆಗೆ ಮುನಿಪ ನಡೆತಂದ ||

೨೩

ಕರಸಿ ದ್ರುಪದಾತ್ಮಜೆಯ ಕಂಬನಿ
ಯೊಳತೆಯಾಳಲು ನುಡಿದನಾಕೆಯು
ಕರಣದಲಿ ಕಳುಗೊಂಡ ಕಳಕಳವನು ವಿಭಾಡಿಸಿದ
ಧರಣಿಪತಿಗೇಕಾಂತ ಭವನದೊ
ಳೊರೆದನೀಶ್ವರ ಬೀಜಮಂತ್ರಾ
ಕ್ಷರವನಂಗೋಪಾಂಗ ಮುದ್ರಾಶಕ್ತಿಗಳು ಸಹಿತ ||

೨೫

ಇದು ಮಹೀಶರ ಶೋಕಹರವಿಂ
ತಿದು ವಿರೋಧಿಬಲಪ್ರಭಂಜನ
ವಿದು ಸಕಲ ಪುರುಷಾರ್ಥಸಾಧನವಖಳ ದುರಿತಹರ
ಇದು ಮಹಾಧಿವ್ಯಾಧಿಹರವಿಂ
ತಿದನು ಕೈಕೊಂಡರ್ಜುನಂಗೊರೆ
ವುದು ರಹಸ್ಯದಲಿಂದು ಮುನಿ ಕರುಣಿಸಿದನರಸಂಗಿ ||

೨೫

ಪಾರ್ಥನೈದುವುದಿಂದ್ರಕೀಲದ
ಲರ್ಥಿಸಲಿ ಶಂಕರನನಖಳ
ಸ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಗೆ ಬೀಜವಿದು ಬೇಟಿೊಂದ ಬಯಸದಿರು
ವ್ಯರ್ಥರವದಿರು ನಿಮ್ಮ ಹಗೆಯ ತ
ದರ್ಥಕದೊಳಿನ್ನೇನು ಜಗಕೆ ಸ
ಮರ್ಥನೊಬ್ಬನು ಶಂಭು ಕೃಪೆಮಾಡುವನು ನಿಮಗಿಂದ ||

೨೬

ಇಂದು ಮುಖಿಯನು ಭೀಮನನು ಯಮ
ನಂದನಾರ್ಜುನ ಯಮಳರನು ನಲ
ವಿಂದ ಕೊಂಡಾಡಿದನು ಮೈದಡವಿದನು ಮೋಹಗಲಿ
ಬಂದು ಸಂದಣಿಸಿದ ಮಹಾದ್ವಿಜ
ವೃಂದವನು ಮನ್ನಿಸಿ ನಿಜಾಶ್ರಮ
ಮಂದಿರಕೆ ಮುದದಿಂದ ಬಿಜಯಂಗೈದನಾ ಮುನಿಪ ||

೨೭

ನೆನಹು ನೆಮ್ಮಿತ್ತು ಶಿವನನಿತರದ
 ನನೆಕೊನೆಯ ತೆರಳಿಕೆಯ ತೊಡಚೆಯ
 ಮನದ ಸಂಚಲವೀಚುವೋದುದು ಕಲಿಧನಂಜಯನ ||

೯

ಮುಗುಳು ಗಂಗಳ ಮೇಲುಗುಡಿದೋ
 ಳುಗಳ ಮಿಡುಕುವ ತುಟಿಯ ತುದಿಗಾ
 ಲುಗಳ ಹೊರಿಗೆಯ ತಪದ ನಿರಿಗೆಯ ನಿಷ್ಪ್ರಕಂಪನದ
 ಬಿಗಿದ ಬಿಲ್ಲಿನ ಬೆನ್ನಬತ್ತಳಿ
 ಕೆಗಳ ಕಿಗ್ಗಟ್ಟಿನ ಕಠಾರಿಯ
 ಹೊಗರಡಾಯುಧ ಹೊಸತಪವ ತೊಡಗಿದನು ಕಲಿಪಾರ್ಥ || ೧೦

ಅರಸ ಕೇಳೈ ವಿಪ್ರವೇಷವ
 ಧರಿಸಿ ಧರೆಗಿಳಿದನು ಸುರೇಶ್ವರ
 ತರಹರಿಸದೀ ಮಾತ ನುಡಿದನು ನಿಜಕುಮಾರಂಗೆ
 ಮರಿಚ ಮೌಕ್ತಿಕ ಲೋಹ ಹೇಮಾ
 ಭರಣ ಚರ್ಮ ದುಕೂಲ ಮಿಳಿ ಹಾ
 ದರಿಯ ಹೂವಿನ ದಂಡೆಗೇಕನಿವಾಸವೇಕೆಂದ || ೧೧

ಅವ ಸೇರುವೆ ತಪಕೆ ಚಾಪ ಶ
 ರಾವಳಿಗೆ ಶಮೆ ದಮೆಗೆ ಖಡ್ಗ ಕಿ
 ದಾವ ಸಮ್ಮೇಳನ ವಿಭೂತಿಗೆ ಕವಚ ಸೀಸಕಕೆ
 ಅವುದಿದಿಹಿಭಿಧಾನ ತಪವೋ
 ಡಾವರಿಗ ವಿದ್ಯಾಸಮಾಧಿಯೊ
 ನೀವಿದೆಂಥಾ ಋಷಿಗಳೆಂಬುದನಜಾಯೆ ನಾನೆಂದ || ೧೨

ಕಂದೆಹಿದು ನೋಡಿದನು ನೀವೇ
 ನೆಂದಡೆಯು ಹೃದಯಾಬ್ಜ ಪೀಠದೊ
 ಳಂದುಮೌಳಿಯನೊಲಿದು ಮೆಚ್ಚಿಸುವೆನು ಸಮಾಧಿಯಲಿ
 ಇಂದಿನೀ ಬಹಿರಂಗ ಚಿಹ್ನೆ ದ
 ಕುಂದು ಹೆಚ್ಚಿನಲೇನು ಫಲವೆನ
 ಲಂದು ತಲೆದೂಗಿದನು ಸುರಪತಿ ತೋಪಾದನು ನಿಜವ || ೧೩

ಮಗನೆ ನಿನ್ನಯ ಮನದ ನಿಷ್ಠೆಗೆ
 ಸೊಗಸಿದೆನು ಹಿರಿದಾಗಿ ಹರಸಿ
 ಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲಿ ಕರುಣಿಸಲಿ ನಿನ್ನ ಮನೋಭಿವಾಂಛಿತವ
 ಹೆಗೆಗೆ ಹಲುವಹುದೆಂದು ಸುರಮೌ
 ಳಿಗಳ ಮಣಿ ಸರಿದನು ವಿಮಾನದ
 ಲಗಧರನ ಮೈದುನನ ಮಹಿಮೆಯನಲುವರಾರಿಂದ ||

೧೪

ಮರಳಿದನು ದೇವೇಂದ್ರನಿತ್ತಲು
 ಹರನೊಡನೆ ಹೊರೆಯೇಱತಂತಃ
 ಕರಣ ಹಿಗ್ಗಿತು ಹುದುಗಿದನು ಬಹಿರಂಗಭಾವನೆಯ
 ಧರಣಿ ಮೊದಲಿನೆ ಭೂತಪಂಚಕ
 ಮರುತುಪಂಚಕ ವಿಷಯದಿಂದ್ರಿಯ
 ಕರಣವಿಪ್ರತ್ಯೈದು ತತ್ವಾತ್ಮಕನ ಚಿಂತಿಸಿದ ||

೧೫

ಮೂಱುದಿನಕೊಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಫಲದಾ
 ಹಾರದಲಿ ನೂಕಿದನು ತಿಂಗಳ
 ನಾಱುದಿವಸಕೆ ಫಲವ ಕೊಂಬನು ತಿಂಗಳೆರಡಲಿ
 ಮೂಱುತಿಂಗಳ ಕಳೆದಂತೀ
 ಱಾಱುದಿವಸಕೆ ಕಂದಮೂಲಾ
 ಹಾರದಲಿ ತಲಗೆಲೆಯಲಿಕ್ಷನು ನಾಲ್ಕು ಮಾಸದಲಿ ||

೧೬

ಬಳಿಕ ಪವನಾಹಾರದಲಿ ನಿ
 ಸ್ಥಲಿತ ಶಿವಪದ ಭಕ್ತಿಸುಧೆಯಲಿ
 ತಳಿತ ರೋಮಾಂಚನದ ಕಂದದ ಕುಂದದವಯವದ
 ಥಳಥಳಿಸುವಾನನದ ಸತ್ವೋ
 ಚ್ಚಲಿತ ಚಿತ್ತದ ಸುಪ್ರಭಾವದ
 ಬಳವಿಗೆಯಲುತ್ಪೋಚವಾದುದು ತಪ ಧನಂಜಯನ ||

೧೭

ತಾನು ಶಿವನೋ ಮೇಣು ಶಿವನ
 ಧ್ಯಾನ ತನಗದ್ವೈತದನುಸಂ
 ಧಾನಕಿದು ಜವನಿಕೆಯೋ ಜೀವಾತುಮನ ಜಂಜಡಕೆ

ಧ್ಯಾನವೋ ಮೇಣ್ ಧೈರ್ಯವೋ ತ
 ದ್ವ್ಯಾನ ಕರ್ತುಮೋ ತ್ರಿಪುಟ ರಹಿತನೋ
 ತಾನು ಮೇಣೇನಲಾಯ್ತು ಚಿತ್ತದ ಶುದ್ಧಿಯರ್ಜುನಗೆ || ೧೮

ಮೇಲೆ ಮೇಲೇತನ ತವ್ವೇಗ್ನಿ
 ಜ್ವಾಲೆ ಜಡಿದುದು ತಡೆದುದಭ್ರ
 ಸ್ಥಳಿಯಲಿ ಸೈವರಿದು ಸೂರ್ಯಾಚಂದ್ರಮಪ್ರಭೆಯ
 ಡಾಳಿಸುವ ಪರಿಧೌತ ಮೌನಕ
 ರಾಳತೇಜೋಗರ್ಭತಮಧೂ
 ಮಾಳಿಯಲಿ ಮೇಘಾಳಿ ಮಸಗಿತು ಭೂಪಕೇಳೆಂದ || ೧೯

ಏನನೆಂಬೆನು ಪಾರ್ಥನುಗ್ರ ತ
 ಪ್ರೋನಿದಾಘಜ್ವಾಲೆಯನು ಸಂ
 ಧಾನವನು ತತ್ಪರಿಸರದ ಪಾಪನ ತವ್ವೇಧನರ
 ಮೌನವುಱಿ ಸೀದುದು ಜಪಾನು
 ಸ್ಥಾನ ಬಿಡೆ ಬೆವರಿತು ಸಮಾಧಿ
 ಧ್ಯಾನ ಸೀಕರಿಯಾಯ್ತು ಸಾರವಿಚಾರ ಶಮಸಹಿತ || ೨೦

ಕೆದಱುದವು ಜಡೆ ಯಕ್ಷಮಾಲೆಗ
 ಳುದುರಿದವು ಕರದಲಿ ಕಮಂಡಲ
 ವದುರಿದವು ಹಳವಾಯ್ತು ಹರಿಣಾಜಿನ ಮುನೀಶ್ವರರ
 ಕದಡಿತಂಗವಿಭೂತಿ ಕಡುಗೋ
 ಪದಲಿ ಹರಿದರು ಹರಗಿರಿಯ ಹ
 ತ್ರಿದರು ಕಂಡರು ರಾಜಮೌಳಿಯ ರಾಜಮಂದಿರವ || ೨೧

ಶಿವನ ಭವನವ ದೂರದಲಿ ಕಂ
 ಡವರು ಮೆಯ್ಯಿಕ್ಕಿದರು ವರಮುನಿ
 ನಿವಹ ಬಂದುದು ಬಾಗಿಲವದಿರು ಬಿನ್ನಹದ ಹದನ
 ಏವರಿಸಲು ಕರೆಸಿದನು ಕರುಣಾ
 ಣವನ ಕಂಡರು ಮೈಯ್ಯ ಚಾಚಿದ
 ರವನಿಯಲಿ ಜಯಜಯ ಮಹೇಶ ನಮಶ್ಚಿವಾಯೇನುತ || ೨೨

ಏಳಿರೈ ಸಾಕೇಳಿರೈ ಸಾ
ಕೇಳಿ ಕುಳ್ಳಿರಿ ಬಂದ ಕಾರ್ಯವ
ಹೇಳಿಯೆನೆ ಮುನಿಕರವೆದ್ದುದು ನೊಸಲ ಕೈಗಳಲಿ
ಹೇಳಿ ನೀವ್ ಹೇಳಿನ್ನು ಹಿರಿಯರು
ಹೇಳಿಯೆನುತೊಳಗೊಳಗೆ ಘೋಳಾ
ಘೋಳ ಮಸಗಿದುದೊಬ್ಬ ಮುನಿ ನಿಲಿಸಿದನು ಕಳಕಳವ || ೨೩

ನೀಲಲೋಹಿತ ಚಿತ್ತವಿಸು ಶಶಿ
ಮೌಳಿ ಬಿನ್ನಹ ನಿಗಮ ಮಹಿಳಾ
ಮೌಳಿರತ್ನವಿರಾಜಿತಾಂಘ್ರಿಸರೋಜ ಅವಧಾನ
ಪಾಲಿಸುವುದಾರ್ತರನು ಪರಮಕೃ
ಪಾಳು ನೀನತಿ ದೀನರಾವು ವಿ
ಟಾಳ ಸಂಗತಿಯಾದುದೆಮ್ಮಯ ಜಪ ತಪಸ್ಕಿತಿಗೆ || ೨೪

ಹೋದ ಹೊಲಬಿಲ್ಲಿದಱುಗಳಿಗೆ ದು
ಭೇದ ತಪವೇ ಹೊಗೆವುತದೆ ಹೊ
ಳ್ಳಾದವೆಮ್ಮ ಸಮಾಧಿ ಸೈರಣೆ ಶಮ ದಮಾದಿಗಳು
ಕಾದುದಾ ವನಭೂಮಿ ತರು ಗು
ಲ್ಯಾದಿಗಳು ಕಟ್ಟೊಣಗಿಲಾದುವು
ತೀದುದೊಬ್ಬನ ದೆಸೆಯಲೆಮ್ಮಯ ನಿತ್ಯವಿಧಿಯಿಂದ || ೨೫

ರಾಯನೋ ಮೇಣವನು ರಾವುತ
ಪಾಯಕನೊ ಋಷಿಯಲ್ಲ ಋಷಿಗೆ
ಕಾಯುಧಂಗಳ ಗೊಡವೆ ನಮಗೇಕದಱ ಬೂತಾಟ
ಸಾಯಕದ ಬತ್ತಳಿಕೆ ಚಾಪವ
ಡಾಯುಧದ ಕುಶೆವೆರಳ ಜಡೆಗಳ
ನಾಯತದಲನುಚಿತದ ಸಂಗದ ತಪಸಿಯವನೆಂದ || ೨೬

ಆಡಿದಡೆ ನಾವ್ ಋಷಿಗಸೂಯವ
ಮಾಡಿದವಂದ ನಿಮ್ಮಡಿಗಿ ನಾ
ವಾಡದಿದ್ಡೆ ಬಿಸಿಲ ರಾಶಿಯನುರಿಯ ಸೂತಕವ

ಕೂಡಿತೆಮ್ಮಯ ನಿತ್ಯವಿಧಿ ತಪ
ಗೇಡಿಯನು ಬಿಡದೆಬ್ಬಿಸೆಮಗೆಡೆ
ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಮತ್ತೆಱಗಿತು ಋಷಿಸ್ತೋನು || ೨೭

ಕೇಳುತವನಾರೋಯೆನುತ ಶಶಿ
ಮೌಳಿ ನಿರ್ಮಲಜ್ಞಾನಮುದ್ರೆಯ
ಲಾಳನಱಿದನು ಮನದೊಳಗೆ ನಮ್ಮವನಲಾಯೆನುತ
ಬಾಲಹಿಮಕರಕಿರಣದೊಡನೆ ಸ
ಮೇಳವಹ ನಗೆ ಮಿನುಗೆ ಮುನಿ
ಜಾಲವನು ನೋಡಿದನು ಸುರಿದನು ಕೃಪೆಯ ತನಿರಸವ || ೨೮

ಅಱಿದೆವಾವಂಜದಿರಿ ಹುಯ್ಯಲ
ಬಱಿದೆ ತಂದಿರಿ ನಿಮ್ಮ ನೆನಹಿಂ
ಗೇಗುವವನಲ್ಲವನು ಬೇಱಾಹುದಾತನಂಘವಣಿ
ಅಱುಹಲೇಕೆ ಭವತ್ತಪ್ಪೋವನ
ನೆಱಿ ನಿಮಗೆ ನಾವವನನೆಬ್ಬಿಸಿ
ತೆಱಹ ಮಾಡಿಸಿಕೊಡುವೆವೆಂದನು ನಗುತ ಮದನಾರಿ || ೨೯

ಏಳಿ ನೀವಾಶ್ರಮಕೆ ಹೋಗಿ ಭ
ಡಾಳಿಸದು ಮುನಿವರನ ತಪವಿ
ನ್ನೇಳಿ ದಿಟ ಭಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಕರಾಂಬುಜವ ನೆಗಹಿ
ಬೀಳುಕೊಟ್ಟನು ಸಕಲ ಮುನಿಜನ
ಜಾಲವನು ಕರೆ ಭೂತನಿಕರವ
ಮೇಳವಿಸಹೇಳೆಂದು ನಂದೀಶ್ವರಗೆ ನೇಮಿಸಿದ || ೩೦

೫. ಕೆಣಕಿದನು ಶಿವನ

ಅರಸ ಕೇಳೈ ಬೇಂಟೆಯಿಂದೀ
ಶ್ವರನ ಕಟಕದಲೊದಱಾದುದು ಡಂ
ಗುರದ ದನಿ ಡಾವರದಲೈದಿತು ನಿಖಳ ಭೂತಚಯ

ಪರಮಕರುಣಾಸಿಂಧು ಭಕ್ತನ
ಹೊರವ ಭರದಲಿ ಭೂರಿವೃಗಯಾ
ಚರಣಿಗೋಸುಗ ಶಬರವರರೂಪದಲಿ ರಂಜಿಸಿದ ||

೧

ತೆಗೆದು ತಲೆಮಾಲೆಯನು ಹಸುರಂ
ಗಿಗಳ ತೊಟ್ಟನು ಸುತ್ತವರೆ ಹೀ
ಲಿಗಳ ಹರಹಿನ ಪಾರಿವದ ಚೆಲ್ಲಣವ ವೆಂಠಣಿಸಿ
ಬಿಗಿಜಡೆಯ ಶಶಿಮುಖಕೆ ಪತ್ರ
ಳಿಗಳ ಕಟ್ಟಿ ಕಿರಾತವೇಷದ
ವಿಗಡ ದೇವರದೇವ ಕೊಂಡನು ಚಾಪ ಮಾರ್ಗಣವ ||

೨

ದೇವನನುರೂಪದಲಿ ನಿಂದರು
ದೇವಿಯರು ಗುಹ ಗಣಪತಿಗಳೆ
ಲ್ಲಾ ವಿನೋದವ ನೋಡಿ ಧರಿಸಿದರೊಲಿದು ಶಾಬರವ
ಅ ವಿಗಡ ನಂದಿಶ ವೀರಕ
ದೇವಲಕ ರೇಣುಕ ಮಹೋದರ
ದಾವಶಿಖಿಮುಖ ವೀರಭದ್ರಾದ್ಯುಖಿ ಭೂತಗಣ ||

೩

ಅರಸ ಕೇಳೈ ಸಪ್ತಮಾತೃಕೆ
ಯರು ಮಹೋಪನಿಷನ್ನಿತಂಬಿನಿ
ಯರು ದಿಶಾದೇವಿಯರು ಶ್ರುತಿವಿದ್ಯಾದಿ ಶಕ್ತಿಯರು
ಉರಗಿಯರು ವಿದ್ಯಾಧರಿಯರು
ಪ್ರಿಯರೌಷಧ ಮಂತ್ರದೇವತೆ
ಯರು ಪುಳಿಂದಿಯರಾಯ್ತು ಪರಮೇಶ್ವರಿಯ ಬಳಸಿನಲಿ ||

೪

ಜಾಳಿಸಿದ ಹದವಿಲ್ಲಗಳ್ ಬಡಿ
ಕೋಲುಗಳ ಸಂಕಲೆಯ ನಾಯ್ಕಳ
ಕೋಲುವಲಿಗಳ ಕವಣವಲ್ದಿ ದಡಿವಲಿಯ ಸಿಡಿವಲಿಯ
ಕಾಲುಕಣ್ಣೆಯ ಹೆಬ್ಬಲೆಯ ಬೆ
ಳ್ಪಾಲಹೊಟಕಿಗಳ ಗಳಿಗಳಂಟಿನ
ಘಾಳಿಗೊಂಬಿನ ಬೀಂಟಿಕಾಟರು ಹರನ ಬಳಸಿನಲಿ ||

೫

ಹೇಳುವರೆ ರೋಮಾಂಚನವಲೇ
 ಕೇಳು ನೃಪ ಕೈಲಾಸವಾಸಿಯು
 ಲೀಲೆಯನು ನಿಜಭಕ್ತಜನ ಸಂದರ್ಶನಾರ್ಥವಲೆ
 ಆಳು ನಡೆತಂದಿದ್ದುಕೇಲದ
 ಶೈಲವನು ಬೆಟಿಸಿತು ಮಹಾದ್ಭುತ
 ದೇಳಿಗೆಯನೇನೆಂಬೆನ್ನೆ ಕೈರಾತ ವಿಭ್ರಮವ ||

೬

ಇಂಬಿನಲ್ಲಿಹ ಮೂಕದಾನವ
 ನೆಂಬನೊಬ್ಬನು ತನ್ಮಹಾದ್ರಿನಿ
 ತಂಬವನದ ನಿಕುಂಜದಲಿ ನಿರ್ಭಯ ವಿಹಾರದಲಿ
 ಚುಂಬಿಸಿತು ಬಲು ರಭಸವದು ವಿಲ
 ಯಾಂಬುಧಿಯ ಕಳಕಳವನಮರರ
 ತಿಂಬೆನೀಕ್ಷಣವೆನುತ ಖಳನಾಲಿಸಿದನಾ ಧ್ವನಿಯ ||

೭

ಹಂದಿಯಾದನು ದನುಜನಾ ಗಿರಿ
 ಕಂದರವ ಹೊಪವಂಟು ಬೇಂಟೆಯ
 ಮಂದಿಯೊಳಗಡಹಾಯ್ವತೆತ್ತಿದನಡ್ಡ ಬಿದ್ದವರ
 ಹಂದಿಯೋ ತಡೆ ನಾಯ್ಗಳನು ಬಿಡು
 ಹಿಂದ ಹಿಡಿ ಕೆಡೆಗುತ್ತ ಕೈಕೊ
 ಕೈಂದು ಗಜಬಜಿಸಿತ್ತು ಗಾವಳಿ ಗಹನಮಧ್ಯದಲಿ ||

೮

ಕೂಡೆ ಕಟ್ಟಿತು ಭೂತಗಣ ದನಿ
 ಮಾಡಿ ಜಡಿದುಪ್ಪರಿಸಿ ಮೋಟಿಯು
 ನೀಡಿ ನಾಯ್ಗಳು ತುಡುಕಿದವು ತಿರುಗಿದರೆ ಹಿಮ್ಮಡಿಯ
 ಝಾಡಿಸುವ ಕವಿದೆಕ್ಕಲಂದೋ
 ಡಾಡಿ ಬಿರಿದುದು ನೂಲು ಘಾಯದಿ
 ನೋಡುತಿರ್ದುದು ಸೇನೆ ಕಂಡನು ಶೂಲಿ ಸೂಕರನ ||

೯

ಇದುವೆ ಸಮಯವಲಾ ಯೆನುತ ಹೂ
 ಡಿದನು ಬಾಣವನುಗಿದು ಪೂರಾ
 ಯದಲಿ ತೂಗಿ ಪಿನಾಕಿ ಯೆಚ್ಚನು ಮೂಕದಾನವನ

ಒದೆದು ಹಾಯ್ದುದು ಬಾಣ ಗಟುತೋ
ಜುದುದು ಬದಿಯಲಿ ಕೊಡಹಿ ಫೀಳಿಡು
ತದು ಧನಂಜಯನತ್ತ ಹರಿದುದು ಹೊತ್ತು ಕಣೆಸಹಿತ || ೧೦

ಕಂಡನರ್ಜುನನೀ ವರಾಹನ
ದಂಡಿ ಲೇಸಲ್ಲೆನುತ ಬಾಣವ
ಗಾಂಡಿವದೊಳಳವಡಿಸಿ ಬೊಬ್ಬಿಟ್ಟಾದೆಚ್ಚನಾ ಖಳನ
ದಿಂಡುಗಡೆದನು ಕಾಲುಗೊಡಹುತ
ಗಂಡಶೈಲದ ವೋಲು ಭೂತವ
ದಿಂಡುದಾಡಿದಾ ಹಂದಿ ಬಿಡ್ಡುದು ಪಾರ್ಥ ನಿಧಿರನಲಿ || ೧೧

ಬಂದನೀಶ್ವರ ನಾವು ಕೆಡಹಿದ
ಹಂದಿ ನಮ್ಮದು ತೆಗೆಯಿಯೆನೆ ನರ
ನೆಂದನೆನ್ನಂಬಿನಲಿ ಬಿಡ್ಡುದು ಸಾಲು ನೀನೆನಲು
ಬಂದುದೇಕಾಮಿಷ ವಿರೋಧದ
ಕಂದು ಪಾರ್ಥನ ಚಿತ್ತದಲಿ ಬಾ
ಲೇಂದು ಧರನೆಂದೆತ್ತು ಬಲ್ಲನು ಕೆಣಕಿದನು ಶಿವನ || ೧೨

ಎಲೆ ಕಿರಾತ ಮದೀಯ ಬಾಣದ
ಬಲೆಗೆ ನೀ ವ್ಯಗವಾಗದಿರು ನಿ
ನ್ನಳವ ಮೆಱಿಯೈ ಬನದ ನರಿ ಮೊಲ ಹುಲ್ಲೆ ಹರಿಣನಲಿ
ಗೆಲಿದ ಗರುವನು ನೀನು ನಿನ್ನ
ಗ್ಗಲಿಕೆಗಾವಂಜುವೆನೆ ನಿನ್ನೀ
ದಳಕೆ ಪತಿಯುಂಟಾದೊಡಾತನ ಕೊಂಡು ಜಾಯೆಂದ || ೧೩

ಎನಲು ನಕ್ಕನು ಶಂಭು ಭಕ್ತನ
ಮನದ ಧೈತಿಯನು ಭುಜಬಲವನಾ
ತನ ಪರಾಕ್ರಮಲಕ್ಷ್ಮಿಯನು ಪಾರ್ವತಿಗೆ ತೋಪುಸುತ
ನೆನೆದು ನುಡಿದನಿದೇನು ತಮ್ಮಡಿ
ನಿನಗೆ ತಪದಲಿ ಖಡ್ಗವೇಕೆ
ಧನು ಶರಾವಳಿಯೇಕೆ ನಿನ್ನಂಘವಣೆಯೇನೆಂದ || ೧೪

ಏಕೆ ನಿನಗೀ ತಪದ ಚಿಂತೆ ವಿ
 ವೇಕ ಶಾಸ್ತ್ರವಿಚಾರವಿದು ವಿಸಿ
 ನೌಕಸರ ಸಂಹಾರ ವಿದ್ಯಾವೃತ್ತಿ ನಿನ್ನದಲೆ
 ಅಕೆವಾಳರ ಕರೆಸು ನೀನೇ
 ಕಾಕಿ ನಿನ್ನಲಿ ಹಠಾಯದಾಹವ
 ವೇಕೆ ನಿನಗೀಗಿಂದು ಕಪಟ ಕಿರಾತನನು ಜಱಾದ ||

೧೫

ನೀವು ಬಲ್ಲಿರಿ ಶಾಸ್ತ್ರದಲಿ ಶ
 ಸ್ತ್ರಾವಳಿಯಲಾವಿದು ಪಕ್ಷಿ ಮೃ
 ಗಾವಳಿಯ ಬೇಂಟಿಯಲಿ ಬಲ್ಲಿವು ಜಾತಿಧರ್ಮವಿದು
 ನೀವು ಬಲುಹುಳ್ಳವರು ನಿಮ್ಮೊಡ
 ನಾವು ಸೆಣಸುವರಲ್ಲ ನಿಮ್ಮೊಳ
 ಗಾವ ಋಷಿ ಶಸ್ತ್ರಜ್ಞನಾತನ ಬಿರುದ ತಡೆಯಿಂದ ||

೧೬

ಕಟಕಿಯೇಕೆ ಪುಳಿಂದ ನಾವು
 ಬೃಹಿಯ ತಪಸಿಗಳೆಂಬುದಿದು ಪರಿ
 ಸ್ಫುಟವಲೇ ತಪ್ಪೇನು ನಿನ್ನೊಡನೆಂದು ಫಲವೇನು
 ಜಟಿ ಮೃಗಾಜಿನ ಭಸ್ಮದೊಡನು
 ತೃಟಿ ಧನುಶ್ಚರ ಖಡ್ಗದಲಿ ಧೂ
 ಜಘಟಿಯಿಹನು ನಾವನರ ಶಿಷ್ಯರು ಶಬರ ಕೇಳಿಂದ ||

೧೭

ಲೋಕ ಶಿಕ್ಷಕರಲ್ಲಲೇ ನಮ
 ಗೇಕೆ ನಿಮ್ಮಯ ತಪದ ಚಿಂತೆ ಪಿ
 ನಾಕಧರನಡಹಾಯ್ಪರಿಯು ಬಿಡೆನೆಮ್ಮ ವಾಸಿಗಳ
 ಈ ಕಳಂಬವಿದೆಮ್ಮದೆನುತ ವ
 ನೌಕಹದ ನೆಲೆಲಿನಲಿ ನಿಂದು ಪಿ
 ನಾಕಿ ನುಡಿದನು ಕಡಿದನೀತನ ಮನದ ಸೈರಣಿಯ ||

೧೮

ಮಸಗಿದನು ನಿನ್ನಾತನುಗಿದೆ
 ಬ್ರಿಸಿದ ಹುಲಿಯೋ ನೊಂದ ಹಂದಿಯೋ
 ಹಸಿದ ಭುಜಗನೋ ಕಾದ ಕಟ್ಟುಕ್ಕಿನ ಭಡಾಳಿಕೆಯೋ

ಉಸುರುಗಳ ಕರ್ಬೊಗೆಗಳಾಲಿಯ
ಬಿಸುಗುದಿಯ ಬಲುಕೆಂಡವೆಂಬಿನ
ಹೊಸಮನೆಗಳುರಿ ರ್ಪುಡಿ ರ್ಪುಳಪಿಸೆ ಪಾರ್ಥ ಖತಿಗೊಂಡ || ೧೯

ಆದೊಡಿದ ಕೊಳ್ಳೆನುತ ಕೆನ್ನೆಗೆ
ಸೇದಿ ಬಿಟ್ಟನು ಸರಳನದು ಹಿಂ
ದಾದುದಾ ಬಳಿ ಸರಳನದು ಹಿಂದಿಕ್ಕಿ ಮತ್ತೊಂದು
ಹೋದುದದ ಹಿಂದಿಕ್ಕಿ ಮತ್ತೊಂ
ದೈದಿತತಿ ವೇಗಾಯ್ಲ ತನದನು
ವಾದಸಾಧ್ಯದ ಸರಳು ಕವಿದವು ಬಿಟ್ಟ ಸೂಟಿಯಲಿ || ೨೦

ಮಂಜು ಮುಸುಕಿದಡೀನು ಪರ್ವತ
ವಂಜುವದೆ ಹಾಲಾಹಲವ ನೋಣ
ನೆಂಜಲಿಸುವದೆ ವಡಬಶಿಖಿ ನೆನೆವುದೆ ತುಷಾರದಲಿ
ಕಂಜನಾಳದಿ ಕಟ್ಟುವಡೆವುದೆ
ಕುಂಜರನು ನರಶರದ ಜೋಡಿನ
ಜುಂಜುವೊಳೆಯಲಿ ಜಾಹ್ನವೀಧರ ಜಾಞುಪನೆಯೆಂದ || ೨೧

ಕೆರಳಿದನು ಹೇರಂಬ ಗುಹನ
ಬ್ಬರಿಸಿದನು ರೋಷದಲಿ ಮಸಗಿತು
ಧರಧರದ ವರವೀರಭದ್ರಾದ್ಯುಖಿಳ ಭೂತಗಣ
ಹರನು ಕಂಡನಿದೇನಿದೇನ
ಚ್ಚರಿ ಧನಂಜಯನೆನುಗೆ ನೂರ್ಮಡಿ
ಕರಹಿತವ ನಿಮ್ಮಿಂದ ನೀವ್ ಗಜಬಜಿಸಬೇಡೆಂದ || ೨೨

ಎನುತ ಕೊಂಡನು ಧನುವನಾ ಪಾ
ರ್ಥನ ಶರೌಘವನೆಚ್ಚಡೀಶನ
ಮೊನೆಗಣೆಯಲಕ್ಕಾಡಿದವು ಬಾಡಿದವು ಬಳಸರಳು
ಕನಲಿ ಕಿವಿವರೆಗುಗಿದು ಫಡ ಹೋ
ಗಿನುತ ಮಗುಳೆಚ್ಚನು ಧನಂಜಯ
ವನಿತು ಶರವನು ಕಡಿದು ಮದನವಿರೋಧಿ ಮಗುಳೆಚ್ಚ || ೨೩

ಎಸುಗಿಯೊಳ್ಳಿತು ಶಬರನತಿ ಸಾ
 ಹಸಿಕನ್ನೆ ಬಿಲ್ಲಾಳಲಾ ಸರಿ
 ಬೆಸನನೆಚ್ಚನು ನಮ್ಮೊಡನೆ ಮಧ್ಯು ಪೂತು ಪಾಯಾಕೆನುತ
 ಹೊಸಮಸೆಯ ಹೊಗರಲಗುಗಳ ದ
 ಳ್ಳಿಸುವ ಧಾರೆಯ ಕೆಂಗಟಾಯ ಧಾ
 ಳಿಸುವ ಕಣಿಗಳ ಶರನಿಧಿಯ ಕವಿಸಿದನು ಕಲಿಪಾರ್ಥ || ೨೪

ಎಸು ಮಂತ್ರಾಸ್ತ್ರದಲಿ ಮುಸುಕಿದ
 ಡೈಸುವನು ಹರ ನುಂಗಿದನು ಮಗು
 ಳ್ಳಿಸು ತೂರಂಬುಗಳಲಿಚ್ಚಡಿ ಕಡಿದನಂಬಿನಲಿ
 ಈಸು ವೆಗ್ಗಳರಾರೆನಿಪ ಜಿ
 ಜ್ಞಾಸಿ ಬೇಡಾ ಕ್ಷಾತ್ರತಾಮಸ
 ವೇಸು ಬಲುಹೋ ನಿಮ್ಮ ಜಾತಿಗೆ ಭೂಪ ಕೇಳೆಂದ || ೨೫

ಅಂದು ಖಂಡವನದ ದಹನದಿ
 ಬಂದುದಕ್ಷಯ ಬಾಣವಿದು ತಾ
 ನಿಂದು ಬಹಿತದೆ ಬಹಳಜಲನಿಧಿ ಬತ್ತುವಂದದಲಿ
 ಇಂದುಮೌಳಿಯ ಸೇವೆಗಿಂದು ಪು
 ಳಿಂದ ಕಂಟಕನಾದನೇ ಹಾ
 ಯೆಂದು ಘರ್ಜಿಸಿ ಚಾಪದಿಂದಪ್ಪಳಿಸಿದನು ಶಿವನ || ೨೬

ಕಳಚಿದನು ದಂಡೆಯಲಿ ಘಾಯವ
 ನಳುಕಿದನಲಾಯೆನುತ ಮಗುಳ
 ಪ್ಪಳಿಸಿದನು ಮೇಲ್ವಾಯ್ದು ಹೊಯ್ದನು ಜಱಿದು ರೋಂಪಿಸುತ
 ಮೆಲುನಗೆಯಲರ್ಜುನನ ಚಾಪವ
 ಸೆಳೆದುಕೊಂಡನು ತನ್ನ ಭಕ್ತನ
 ಬಳವಿಗೆಯ ಮಾಡಿದನುಘೇಯೆಂದುದು ಸುರಸ್ತೋಮ || ೨೭

ತಿಳವನುಗಿದಡಿಗಿಕ್ಕಿ ಮುಪವೆಯ
 ಕಳಕಳಕೆ ಮೇಲ್ವಾಯ್ದು ತಾಮಸ
 ಜಲನಿಧಿಯ ತಾಯಾಮಳಲ ಮುಟ್ಟಿತು ಮನ ಧನಂಜಯನ

ಸೆಳೆದನೊಪ್ಪಿಯಲಡಾಯುಧವ ಬೀ
ಳಲವೊ ಶಬರಾ ಯೆನುತ ಹೊಯ್ದನು
ತಳಿರೆಲೆಯ ತಳೆದೆಳೆವೆಪ್ಪಿಯ ನೆಲೆವನೆಯ ಪಶುಪತಿಯ || ೨೮

ಮರನ ಹೆಗ್ಗೊಂಬುಗಳಲಿಟ್ಟನು
ತಿರುಹಿ ಕಲು ಗುಂಡುಗಳ ಮಳೆಯಲಿ
ಹರನ ಮುಸುಕಿದನೇನನೆಂಬೆನು ಪಾರ್ಥನುರವಣೆಯ
ಸರಳಸಾರದಲನಿತುವನು ಕ
ತ್ತರಿಸಿ ಕರುಣಾಜಲಧಿ ನುಡಿದನು
ಮರುಳು ತಮ್ಮಡಿ ಕೈದುವುಳ್ಳರೆ ಕೊಂಡು ಬಾ ಎಂದ || ೨೯

ಕೈದುವೇಕೆ ಪುಳಿಂದ ನಮ್ಮೊಡ
ನೈದಿಸಾ ಭುಜಯುದ್ಧದಲಿ ಬಲು
ಗೈದುವಿದಲಾ ಮುಷ್ಟಿ ಸಿನಗದುಪಾಯ ಚೊಕ್ಕೆಯವ
ಕಾದುಗೊಳ್ಳನುವಾಗು ನಿನ್ನವ
ರೈದಿ ನೋಡಲೆಯೆಂದು ಭುಜವನು
ಹೊಯ್ದು ನಿಂದನು ಪಾರ್ಥನುಪ್ಪಿ ಬೆಜಗಾಗಿ ಭೂತಗಣ || ೩೦

ಕಂಡಿರೇ ದೇವಿಯರೆ ನರನು
ದ್ವಂಡತನವನು ತಪಗಲೆಯ ಕೈ
ಕೊಂಡು ತಿಂಗಳು ನಾಲ್ಕು ಪವನಗ್ರಾಸದಲಿ ಬಳಕ
ದಂಡಿಸಿದನೀ ದೇಹವನು ನಾ
ವಂಡಲೆಯಲೊದಗಿದನಲೇ ಸಮ
ದಂಡಿಯಲಿ ನಮ್ಮೊಡನೆಯೆಂದನು ನಗುತ ಶಶಿಮೌಳಿ || ೩೧

ಕೊಡುವೆನೀತಂಗೆನ್ನ ಶರವನು
ಮಡದಿ ಮತ್ತೆಯು ನೋಡು ಪಾರ್ಥನ
ಕಡುಹನೆನುತಿದಿರಾಗಿ ಬಾಹಪ್ಪಳಿಸಿ ಬೊಬ್ಬಿಪ್ಪಿದು
ಹಿಡಿದರಿಬ್ಬರು ಕೈಗಳನು ಹೊ
ಕ್ಕೊಡನೆ ಹತ್ತಾಹತ್ತಿಯಲಿ ಮಿಗೆ
ಝಡಿತೆಯಲಿ ಚಾಳೈಸಿದರು ಬಹುವಿಧದ ಬಿನ್ನಣವ || ೩೨

ಬಿಗಿವ ಕಳಚುವ ಬಿಡಿಸಿದಾಕ್ಷಣ
 ತೆಗೆವ ಕಟ್ಟುವ ಕೊಂಬ ಲಳಿಯಲಿ
 ಹೊಗುವ ಹತ್ತುವ ಲವಣಿಯಲಿ ಲಾಗಿರುವ ಹೆಣ್ಣಿತೆಗೆವ
 ಚಿಗಿವ ತೊಡಚುವ ಬಿಗಿವ ಬಿಡಿಸುವ
 ಬಿಗಿವ ಬಳಸುವ ಬಂಧಗತಿಯಲಿ
 ಲಗಡಿಸುವ ಲೋಕೈಕವೀರರು ಹೊಕ್ಕು ಹೆಣಗಿದರು || ೩೩

ಘಾಯವುಂಟೇ ತೋಜು ನಿನಗದು
 ಪಾಯ ಬಿಡು ಜೊಕ್ಕೆಯವನೆನುತಲ
 ಜೇಯನೊಡನಿರಿದ್ದು ತಿವಿದನು ಹರನ ಹೇರುರವ
 ಘಾಯಘಾತಿಗೆ ನಿಮ್ಮ ಮತವೆನು
 ಗಾಯಿತೆನುತ ಪುರಾರಿ ಕಡುಪೂ
 ರಾಯದಲಿ ಕರವೆತ್ತಿ ನಸು ತಿವಿದನು ಧನಂಜಯನ || ೩೪

ತರಹರಿಸಿ ನರನಿಕ್ಕಿದನು ಶಂ
 ಕರನ ವಕ್ಷಸ್ಥಳವನೆಡೆಯಲಿ
 ಮುರಿದು ಕಳಚಿ ಗಿರೀಶನೆಹಗಿದನಿಂದ್ರನಂದನನ
 ಮರಳಿ ತಿವಿದನು ಪಾರ್ಥನೀತನ
 ಶಿರಕೆ ಕೊಟ್ಟನು ಶಂಭುವಿಂತಿ
 ಬ್ಬರ ವಿಷಮ ಘಾಯದ ಗಡುವಣಿ ಫಲ್ಲಿಸಿತು ಜಗವ || ೩೫

ನಿನಗೆ ನಾ ಬೆಹಗಾದೆ ನೀನಿಂ
 ದೆನಗೆ ಮೆಚ್ಚಿದೆ ದೇವದಾನವ
 ಜನವೆನಗೆ ಪಾಡಲ್ಲ ನೀ ಹಲ್ಲಣಿಸಿದ್ದೈ ನಮ್ಮಾ
 ಇನನೊ ಮೇಣ್ ದೇವೇಂದ್ರನೋ ಹರ
 ತನಯನೋ ಹರಿಯೋ ಮಹಾದೇ
 ವನೊ ಕಿರಾತನೊ ನೀನೆನುತ ಮತ್ತೆಹಗಿದನು ಶಿವನ || ೩೬

ಘಾಯವನು ಮನ್ನಿಸುತ ಶಿವ ಪೂ
 ರಾಯದಲಿ ಮೆಟ್ಟಿದನು ಪಾರ್ಥನ
 ಬಾಯೊಳೊಕ್ಕುದು ರಕುತ ನಾಸಿಕದೊಡು ಬಾಹೆಯಲಿ

ನೋಯನೊಂದನು ಮೀಱು ಮುನಿಯಲ
ಪಾಯವಾದುದಕಟಕಟಾ ತ
ಪ್ಪಾಯಿತ್ಯೈ ತಪ್ಪಾಯ್ತೆನುತ ಮುಱುಗಿದನು ಮದನಾರಿ || ೩೭

ಬಿರಿದುದೀತನ ಗರ್ವಗಿರಿ ಮಡ
ಮುರಿದುದೀತನ ಶಕ್ತಿ ಸಲೆ ಟೆ
ಬ್ಬರಿಸಿತ್ತಿದ್ರಿಯವರ್ಗ ನೆಗ್ಗಿ ತು ನೆನಹಿನೊಡ್ಡವಣೆ
ಹರಿದುದಂಗಸ್ವೇದಜಲ ಕಾ
ಹುರಕೆ ಕಾಲ್ಪೊಳೆಯಾಯ್ತು ಮತಿನಿ
ಬ್ಬರದ ಬೆಱಗಿನ ವೇಧೆಯಲಿ ಬೆಂಡಾದನಾ ಪಾರ್ಥ || ೩೮

ಹಂದಿತಾ ಬರಲೇಕೆ ಬನದ ಪು
ಳಿಂದನಲಿ ಸೆಣಸಾಗಲೇಕೆ ಪು
ಳಿಂದರವಮಾನಕರು ತಾವವಮಾನ್ಯರಾದೆವೆಲೆ
ಇಂದುಮೌಳಿಯುಪೇಕ್ಷೆಯೋ ತಾ
ನಿಂದು ಶಿವಪದ ಭಕ್ತಿ ಶೂನ್ಯನೊ
ಮಂದಪುಣ್ಯನು ತಾನಲಾ ಹಾಯೆನುತ ಚಿಂತಿಸಿದ || ೩೯

ಏಕೆ ಚಿಂತೆ ವೃಥಾ ಮನೋವೃಥೆ
ಕಾಕಲಾ ತಾನಜ್ಞನಾಗೆ ಪಿ
ನಾಕಿ ಮಾಡುವುದೇನು ಮುಱಿಯೊಗುವೆನು ಮಹೇಶ್ವರನ
ಈ ಕಿರಾತನ ಹರಿಬವನು ಬಳಿ
ಕೇಕನಿಮಿಷಕೆ ಗೆಲುವೆನೆಂದು ವಿ
ವೇಕಸಿರಿಯ ಕಟಾಕ್ಷವಿತ್ತಕೆ ಮಾಱಿದನು ಮನವ || ೪೦

ಮಣಲ ಲಿಂಗವ ಮಾಡಿದನು ನಿ
ಗುಣನ ಸಗುಣಾರಾಧನೆಯ ಮ
ನ್ನಣೆಗಳಲಿ ವಿಸ್ತರಿಸಿದನು ವಿವಿಧಾಗಮೋಕ್ತಿಯಲಿ
ಕಣಲಿಗೆಯ ಬಂದುಗೆಯ ಕಕ್ಕೆಯ
ಸಣಶಿರೀಷದ ಕುಸುಮದಲಿ ರಿಪು
ಗಣಭಯಂಕರನರ್ಚಿಸಿದನಂಧಾಸುರಾಂತಕನ || ೪೧

ಗೆಲಿದನೆನ್ನನು ಶಬರನೀತನ
 ಗೆಲುವ ಶಕ್ತಿಯ ಕೊಡು ಕಿರಾತನ
 ಬಲುಹು ಭಂಗಿಸಿತೆನ್ನ ಬಿಂಕದವೊಡೆಯ ನೀನಿರಲು
 ಹಲವು ಮಾತೇನಿವನ ಮುಱುವ
 ಗ್ಗಲಿಕೆಯನು ಕೃಪೆಮಾಡೆನುತ ಪರ
 ಬಲದಿಶಾಪಟ ಭುಜವನೊದಲುಸುತಿತ್ತ ಮುಂದಾದ ||

೪೨

ಕಾಣಬಹುದೋ ಶಬರ ನಿನ್ನೀ
 ಪ್ರಾಣವೆನ್ನಾಧೀನವಾಯೋ
 ಸ್ಥಾಣುವಿನ ಬಲುಹುಂಟು ಹಿಂಡುವೆನಿನ್ನ ನಿನ್ನಸುವ
 ಗೋಣ ಮುಱುವೆನು ಮಿಡುಕಿದರ ಶಿವ
 ನಾಣೆ ಬಾ ಸಮ್ಮುಖಕೆ ಹಾಣಾ
 ಹಾಣೆಗನುವಾಗೆನುತಲೆವೆಯಿಕ್ಕದೆ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದ ||

೪೩

ಕಂಡನರ್ಜುನನೀ ಕಿರಾತನ
 ಮಂಡೆಯಲಿ ತಾ ಮಳಲಿಂಗದ
 ಮಂಡೆಯಲಿ ಘೋಷದ ನವವಿಧ ಕುಸುಮಮಂಜರಿಯ
 ಕಂಡನಿತ್ತಲು ಮುಱುದು ಪುನರಸಿ
 ಕಂಡನೀ ಶಬರನಿಗಿದೆತ್ತಣ
 ದಂಡಿಯೋ ತಾನೆಂದೆನುತ ಬಿಜಗಾದನಾ ಪಾರ್ಥ ||

೪೪

ಆಗಲಿದನಾರೈವೆನುತವ
 ನಾಗಮೋಕ್ಷದಿನಮಳ ಲಿಂಗದ
 ಮೇಗಲೆಯ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯವನು ಬೇಟುಟುಸಿ ಭಕ್ತಿಯಲಿ
 ಪೂಗಲನು ತಡುದೊಟ್ಟ ಕರುಣಾ
 ಸಾಗರನ ಬಲವಂದು ದಕ್ಷನ
 ಯಾಗಹರನೇ ನಮಸ್ಕಿವಾಯೆನುತಿತ್ತ ಮುಂದಾದ ||

೪೫

ಮತ್ತೆ ಕಂಡನು ಖಂಡಪಗುಶುವಿ
 ನುತ್ತುಮಾಂಗದೊಳೀಚೆಯಲಿ ಲಿಂ
 ಗೋತ್ತುಮಾಂಗದ ಮೇಲೆ ಕಾಣನು ಕುಸುಮ ಮಂಜರಿಯ

ತುತ್ತಿದವು ಕೌತುಕವ ರಂಜಿಸಿ
ಹೊತ್ತವಧುಭುತವನು ಭಯಾನಕ
ವೆತ್ತ ರಸದಲಿ ಮುಳುಗಿದವು ಕಂಗಳು ಧನಂಜಯನ || ೪೬

ಶಿವನಲಾಸಾಕ್ಷಾಚ್ಚತುರ್ದಶ
ಭುವನಕರ್ತೃವಲಾ ಕಿರಾತ
ವ್ಯವಹರಣೆಯಲಿ ಸುಳಿದನಸ್ಮದನುಗ್ರಹಾರ್ಥವಲ
ಎನಗೆ ನಿರಶನ ವ್ರತದ ಪಿತ್ತದ
ಭವಣೆ ತಲೆಗೇಟುದುದಲಾ ಶಿವ
ಶಿವ ಮಹಾದೇವಾಯೆನುತ ಮುಳುಗಿದನು ಕಲಿಪಾರ್ಥ || ೪೭

ಹೃದಯವಿಬ್ಬಗಿಯಾಯ್ತು ಕಂಗಳು
ಬೆದಟಾದವು ವೈವರ್ಣ್ಯದಲಿ ತನು
ಗದಗದಿಸಿತಡಿಗಡಿಗೆ ಝಡಿದುದು ರೋಮ ಪುಳಕದಲಿ
ಉದುರಿದವು ನೇತ್ರಾಂಜು ಬಿಂಕದ
ಹೆದಟಾಕೆಯ ಮೂಢತೆಯ ತಿಳುವಿನ
ಮುದದ ಖೇದದ ಘಾಯಘಾತಿಗೆ ಪಾರ್ಥನೊಳಗಾದ || ೪೮

ಸ್ವೇದಜಲದಲಿ ಮಿಂದು ಪುನರಪಿ
ಖೇದಪಂಕದೊಳದ್ದು ಬಹಳ ವಿ
ಷಾದರಜದಲಿ ಹೊರಳಿ ಭಯರಸನದಿಯನೀಸಾಡಿ
ಮೈದೆಗೆದು ಮರನಾಗಿ ದೆಸೆಯಲಿ
ಬೀದಿವರಿವುತ ವಿವಿಧ ಭಾವದ
ಭೇದದಲಿ ಮನ ಮುಂದುಗೊಂಡಿದ್ದುದು ಧನಂಜಯನ || ೪೯

ಆವನನು ಜಪ ಯಜ್ಞದಲಿ ಸಂ
ಭಾವಿಸುವರಾವನ ಪದಾಂಬುಜ
ಸೇವೆಯಲಿ ಸನಕಾದಿಗಳು ಧನ್ಯಾಭಿಮಾನಿಗಳು
ಆವನೊಬ್ಬನು ನಾದ ಬಿಂದು ಕ
ಳಾವಿಶೇಷಾತೀತನೀತನೊ
ಳಾವು ಸಮರಕೆ ಸೆಣಸಿದೆವೆಲಾ ಶಿವಶಿವಾಯೆಂದ || ೫೦

ಹೂಡಿ ಜಗವನು ಜಗದ ಜೀವರ
 ಕೂಡೆ ಬೆರಸಿ ಸಮಸ್ತ ವಿಷಯದೊ
 ಳಾಡಿ ಸೊಗಸುವನಾವನುಪಭೋಗಪ್ರಪಂಚದಲಿ
 ಹೂಡದಳಿಯದ ಗಮಿಸಿ ಮರಳದ
 ಕೂಡದಗಲದ ನಿತ್ಯತ್ಯಪ್ತನಿ
 ರೂಢನೊಡನೆಚ್ಚಾಡಿದೆವಲಾ ಶಿವಶಿವಾಯೆಂದ ||

೫೧

ಈ ಪರಿಯಲರ್ಜುನನ ಮನದನು
 ತಾಪವನು ಕಾಣುತ್ತ ಶಾಬರ
 ರೂಪರಚನೆಯ ತಿಳಿಯ ಮುಳಿಯಲಿ ಮೆಳುವ ಚಿನ್ಮಯನ
 ರೂಪನವ್ಯಾಹತ ನಿಜೋನ್ನತ
 ರೂಪರಸದಲಿ ನರನ ಚಿತ್ತದ
 ತಾಪವಡಗಲು ತಂಪನೆಳಿದನು ತರುಣ ಶಶಿಮೌಳಿ ||

೫೨

ಅರಸ ಕೇಳೈ ನಿಮ್ಮ ಪಾರ್ಥನ
 ಪರಮ ಪುಣ್ಯೋದಯವನೀಶನ
 ಕರುಣವನು ಶುಕ ಸನಕ ಸಿದ್ಧಾಧ್ಯರಿಗಗೋಚರದ
 ನಿರುಪಮಿತ ನಿಜರೂಪವನು ವಿ
 ಸ್ತರಿಸಿದನು ವಿವಿಧ ಪ್ರಭಾವೋ
 ತ್ಪರದ ನಿಲುಗೆಯ ತೋರಿದನು ಶ್ರುತಿಕೋಟಿ ಕೈಮುಗಿಯೆ ||

೫೩

ಶ್ರುತಿಗಳುಪನಿಷದಾದ್ಯಖಿಳ ದೇ
 ವತೆಯರಾ ಕಲ್ಪಿತ ಕಿರಾತಾ
 ಕೃತಿಯನುಳಿದರು ಸುಳಿದರೀಶನ ಸುತ್ತವಳಯದಲಿ
 ಸ್ಮಿತ ಮಧುರ ಮುಖಕಾಂತಿ ಕಲ್ಲೋ
 ಲಿತ ಕಟಾಕ್ಷಚ್ಛವಿಯಲೀಶನ
 ಧೃತಿಯಲೀಡಿದಡದಲಿಸೆದರು ಗೌರಿದೇವಿಯರು ||

೫೪

ಜಯ ಜಯೆಂದುದು ನಿಖಿಳಜಗವ
 ಕ್ಷಯನ ದರುಶನಕೆಂದು ಶ್ರುತಿಕೋ
 ಟಿಯ ಗಡಾವಣೆ ಘಾಸಿಯಾದುದು ಹರನ ಘಲ್ಲಣೆಗೆ

ಸಿಯತವೇನೋ ಜನ್ಮಶತ ಸಂ
ಚಯದಲರರೆ ಕೃತಾರ್ಥನು ಧನಂ
ಜಯನೆನುತ ಮೊಳಗದವು ದುಂದುಭಿಯಮರಕಟಕದಲಿ || ೫೫

ಹರಹಿನಲಿ ಹೊದಟ್ಟಿದ್ದು ಹರುಷದ
ಹೊರಳಯಲಿ ಹೊಡಕರಿಸಿ ಚಿತ್ತವ
ತಿರುಹಿ ಹಿಡಿದನು ಮನಕೆ ಬುದ್ಧಿಯ ಹಮ್ಮು ಹಮ್ಮುಗೈಯ
ಕೊರಳುಗೊಳಿಸಿ ಕುಲಾಲಚಕ್ರದ
ಪರಿಭವಣಿಗೆಯ ಪಾಡಿನಲಿ ಕಾ
ತರಿಸುತವನಿಗೆ ಮೈಯ್ಯ ಕೊಟ್ಟನು ನೀಡಿ ಕರಯುಗವ || ೫೬

ಅಱುದಱುದು ಮತಿಗೆಟ್ಟು ಮಾನವ
ಗುಱಿಯಲಾ ಮಿಗೆ ಕಂಡು ಕಂಡೆ
ಚ್ಚರದ ಖೂಳನಲಾ ವಿವೇಕದ ಮೂಗುಮಾರಿಯಲಿ
ಬಱುಮನದ ಬಾಹಿರನೊಳೆನ್ನಲಿ
ಮಱಿವುದಪರಾಧವನು ನಿನ್ನನೆ
ಮೆಱಿವುದೈಕಾರುಣ್ಯನಿಧಿ ಕೈಗಾಯಬೇಕೆಂದ || ೫೭

ಹರನೆ ಗಂಗಾಧರನೆ ಗಿರಿಜಾ
ವರನೆ ಶಶಿಶೇಖರನೆ ದಕ್ಷಾ
ಧ್ವರಹರನೆ ಶಂಕರನೆ ನಿಜಭಕ್ತರ ಮನೋಹರನೆ
ಕರುಣಿಸುವುದುದ್ಧರಿಸುವುದು ಸಂ
ಹರಿಸುವುದು ಪರಿಭವವನೆಂದುರು
ತರದ ಭಕ್ತಿಯಲಂದು ಸೈಗಿಡೆದಿದನಾ ಪಾರ್ಥ || ೫೮

ಧರಣಿಪತಿ ಕೇಳೀಶನೀತನ
ಹೊರಗೆ ಬಿಜಯಂಗೈದು ಪಾರ್ಥನ
ಶಿರವ ಹಿಡಿದೆತ್ತಿದನು ಬಿಗಿಯಪ್ಪಿದನು ಬರಸೆಳೆದು
ಮರುಳು ಮಗನೆ ಮಹಾತಪಸ್ಸಂ
ಚರಣೆಯಲಿ ನೊಂದೈಯೆನುತ ಕಡು
ಗರುಣೆ ಕರುಣಾಮೃತಸಮುದ್ರದೊಳದ್ದಿದನು ನರನ || ೫೯

ಕೂಡೆ ಮೈದಡವಿದನು ಚೈಮುಂ
 ಡಾಡಿದನು ಮನನೋಯದಿರು ನೀ
 ಮಾಡಿದುಪಹತಿಯೆಂಬುದೆಮು ಚರ್ಚನೆ ನಮಸ್ಕಾರ
 ಕೋಡದಿರು ಕೊಂಕದಿರು ಭಕ್ತಿಗೆ
 ನಾಡೆ ಮೆಚ್ಚಿದನೆನ್ನ ಚಿತ್ತಕೆ
 ಖೋಡಿಯಿಲ್ಲೆನೆ ಮನೆಯೇ ಗುಹಗಣಪರಾಣಂದ ||

೬೦

ನರನು ನೀ ಪೂರ್ವದಲಿ ಪೀತಾಂ
 ಬರನ ವಿಮಳಾಂಶಪ್ರಭಾತನು
 ಪರಮಪುಷ್ಪ ನೀನೆನ್ನ ಭಕ್ತನು ಚಿಂತೆಬೇಡಿದಕೆ
 ವರದನಾದೆನು ಮಗನೆ ಶಸ್ತ್ರೋ
 ತ್ಕರವನಿದನೀ ಮುನ್ನ ಕೊಳ್ಳೆಂ
 ದುರತರ ಪ್ರೇಮದಲಿ ಕೊಟ್ಟನು ಖಡ್ಗ ಶರ ಧನುವ ||

೬೧

ಸಲಿಸುವೆನು ನೀ ಬೇಡಿದುದನ
 ಸ್ಥಲಿತವಂಜದಿಂನ್ನು ಸಾಕೆನೆ
 ಸುಲಭ ನೀ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಭಯವೇಕಿನ್ನು ತನಗಿಂತ
 ಸಲಿಸು ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರವನು ವೆ
 ಗ್ಗಲೆಯ ಬ್ರಹ್ಮಶಿರೋಸ್ತ್ರವನು ಕೈ
 ಗೊಳಿಸುವುದು ಕೃಪೆಯುಳ್ಳಡೆಂದನು ನಗುತ ಕಲಿವಾರ್ಥ ||

೬೨

ಸವಡಿ ನುಡಿಯುಂಟೇ ಚತುರ್ದಶ
 ಭುವನದಾಹವದಕ್ಷವೀ ಬಾ
 ಣವನು ಕೊಟ್ಟನು ಮಗನೆ ಬ್ರಹ್ಮಶಿರೋಮಹಾಶರವ
 ದಿವಿಜ ದನುಜ ಭುಜಂಗಮಾದಿಗ
 ಳವಗಡಿಸಲುಱಿ ಹೆಚ್ಚುವುದು ಸಂ
 ಭವಿಸಿದಾಹುತಿಯೆಂದು ಶರವೃದ್ಧಂಡ ಬಲನೆಂದ ||

೬೩

ಸರಸಿಯಲಿ ಮಿಂದಾಚಮನ ವಿ
 ಸ್ತರಣವೆಲ್ಲವ ಮಾಡಿ ಶೂಲಿಯ
 ಚರಣದಲಿ ಮೆಯ್ಯಿಕ್ಕಿ ನಂದನು ಬಾಗಿ ಕೈಮುಗಿದು

ಸರಳ ಸಾಂಗೋಪಾಂಗ ಮಂತ್ರೋ
ಚ್ಚರಣ ಸಂಹೃತಿ ಮೋಕ್ಷವನು ವಿ
ಸ್ತರಿಸಿ ಸರಹಸ್ಯದಲಿ ಕೊಟ್ಟನು ಪಾಶುಪತಶರವ ||

೬೪

ಧರೆಗೆಸೆವ ಧರ್ಮಾರ್ಥ ಕಾಮೋ
ತ್ಕರವನನುಪಮ ಮೋಕ್ಷಪದವನು
ಧುರದಲಹಿತರ ಗೆಲುವ ಶೌರ್ಯೋನ್ನತಿಯ ಸಾಹಸವ
ಕರುಣಿಸಿದನಪ್ಪಿದನು ಕರೆದನು
ಗಿರಿತನುಜೆ ನೀನುಧ್ಧರಿಪುದೀ
ಪರಮಭಕ್ತನನೆನಲು ಕರುಣದೊಳೇಕ್ಷಿಸಿದಳಗಜೆ ||

೬೫

ಗಿರಿಜೆ ತ್ರಿಜಗನ್ಮಾತೆ ರಕ್ಷಿಸು
ಪರಮ ಕರುಣಾಮೂರ್ತಿ ಜಗದೊಳು
ಸಿರಿ ಸರಸ್ವತಿ ಚಂಡಿ ದುರ್ಗಿಯರೇಬ ನಾಮದಲಿ
ಚರಿಸುತಿಹ ನಿನ್ನೇಕಶಕ್ತಿಯ
ಪರಿಯನಱುವವರಾರೆನುತ ತ
ಚ್ಚರಣಕಮಲಕ್ಕೆಱಗಿ ಪುಳುಕಿತನಾದನಾ ಪಾರ್ಥ ||

೬೬

ಕಂಜನಾಭನ ಮೈದುನನೆ ಬಾ
ರಂಜದಿರು ನಿನಗಾಂತ ರಿಪುಗಳ
ಭಂಜಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದನುವನು ಮೆಳೆದು ರಂಜಿಸುವ
ಅಂಜನಾಸ್ತ್ರವನಿತ್ತಿ ಮಗನೆ ಧ
ನಂಜಯನೆ ನಿನಗೆಂದು ಕರುಣದಿ
ಮಂಜುಳಾರವದಿಂದ ತಚ್ಛಸ್ತ್ರವನು ಬೆಸೆದಳು ||

೬೭

ಕರಿಮುಖನ ಷಣ್ಮುಖನ ಚರಣ
ಕೈಱಗಿ ನುತಿಸುತ್ತಿರಲು ಪಾರ್ಥನ
ಪರಮ ಭಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ತೆಗೆದಪ್ಪಿದರು ಹರುಷದಲಿ
ವರಮಹಾಸ್ತ್ರಗಳನು ಮಂತ್ರೋ
ತ್ಕರವನವರೊಲಿದಿತ್ತು ಗೆಲು ನೀ
ಧುರದೊಳಹಿತರನೆಂದು ಹರಸಿದರಾ ಧನಂಜಯನ ||

೬೮

ನಿಮ್ಮ ಕಥೆ ವೇದೋಕ್ತವಾಗಲಿ
 ನಿಮ್ಮ ಚರಿತ ಸುಚರಿತವಾಗಲಿ
 ನಿಮ್ಮ ಕಥಾನಾಮೃತವನಾಲಿಸಿ ಕೇಳ್ದರಘ ಕೆಡಲಿ
 ನಿಮ್ಮ ನಿಂದಿಸಿದವರುಗಳು ದು
 ಸ್ಕರ್ಮಿಗಳು ಪಾತಕರು ತಾನಿದು
 ನಮ್ಮ ಮತವೆಂದಭವ ಹರಸಿದನಾ ಧನಂಜಯನ ||

೬೯

ಹರನ ಕೋಮಲಪಾಣಿಕಮಲ
 ಸ್ವರುಶಸೀಯೂಷದಲಿ ಮುಳುಗಿದ
 ನರನ ತನು ನಿರ್ಮುಕ್ತಮುಕ್ತ ಭುಜಂಗನಂದದಲಿ
 ಕಿರಣಲಹರಿಯಲಳಿಯ ದಿವ್ಯೋ
 ತ್ಪರದ ಚಪಳಚ್ಛವಿಯ ಚಾರು
 ಸ್ಫುರಣದಲಿ ಬೋಳಿಸಿದುದು ಸುರ ನರರ ಕಣ್ವಿನವ ||

೭೦

ಸರಳ ಸಾಂಗೋಪಾಂಗವನು ನಿನ
 ಗಟುಹಿದನು ನೀನಿನ್ನು ಶಕ್ರನ
 ಪುರಿಗೆ ನಡೆ ನಿಮ್ಮುತ್ಪರೋತ್ತರ ಕಾರ್ಯಗತಿಗಳಿಗೆ
 ಹರಿ ಸಹಾಯನು ನಮ್ಮ ಸತ್ವದ
 ಪರಮ ರೂಪಾತ್ಮಕ ಕಣನ ನೀ
 ನಜಾದಿರೆಂದು ಮಹೇಶ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟನು ಧನಂಜಯನ ||

೭೧

ದೇವಿಯರು ಗುಹ ಗಣಪ ಮುಖ್ಯಗ
 ಣಾವಳಿಗೆ ಪೂಡಮಟ್ಟನವರ ಕೃ
 ಪಾವಲೋಕನದಿಂದ ಪೊಂಪುಳಿಯೋದನಡಿಗಡಿಗೆ
 ದೇವ ಬಿಜಯಂಗೈದು ರಜತ
 ಗ್ರಾವಶಿಖರವನಡರೆ ಮನದೊಳು
 ಭಾವಿಸಿದನಾ ವೀರನಾರಾಯಣನ ಮೈದುನನು ||

೭೨

೬. ಸುಮನೋಹರ ಭಯಂಕರವಾಯ್ತು

ಕೇಳು ಜನಮೇಜಯ ಧೃತ್ರಿಃ
ಪಾಲ ವರಕೈಲಾಸವಾಸಿಯ
ಬೀಳುಕೊಂಡನು ತದ್ವಿಯೋಗದೊಳಿಂದ್ರಕೀಲದಲಿ
ಮೇಲುದುಗುಡದಿನಸ್ತ್ರಲಾಭವ
ನಾಲಿಸದೆ ಶಂಕರ ಪದಾಂಬುಜ
ದೋಲಗದ ಸಿರಿ ತಪ್ಪಿತೆಂದುಮ್ಮಳಿಸಿದನು ಪಾರ್ಥ || ೧

ಮರುಳ ದೇವಾರ್ಚನೆಯೊ ಕನಸಿನ
ಸಿರಿಯೋ ಶಿಶುವಿನಕೈಯ್ಯ ರತ್ನವೋ
ಹರಿಯ ಹೂಮಾಲೆಯೊ ಮದೀಯ ವಿವೇಕವಿಭ್ರಮವೋ
ಹರನನೀ ಚರ್ಮಾಕ್ಷಿಯಲಿ ಗೋ
ಚರಿಸಿ ಬೇಡಿದುದಂಬು ಮರ್ತ್ಯದೊ
ಳಿರವು ಮರು ಭಾವೆನ್ನ ಪುಣ್ಯವೆನುತ್ತ ಚಿಂತಿಸಿದ || ೨

ಅರಸ ಕೇಳೈ ಹತ್ತುನಾವಿರ
ತುರಗನಿಕರದ ಲಳಿಯ ದಿವ್ಯಾಂ
ಬರದ ಸಿಂಧದ ಸಾಲಸತ್ತಿಗೆಗಳ ಪತಾಕೆಗಳ
ಖರರುಚಿಯ ಮಾಱಾಂಕವೋ ಸುರ
ಗಿರಿಯ ಸೋದರವೋ ವೃಗಾಂಕನ
ಮುಖದಲಿಯೋ ತಾನೆನಲು ರಥ ಹೊಳೆದಿಳಿದುದಂಬರವ || ೩

ಏನಿದಚ್ಚರಿ ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ ನ
ವೀನ ದರುಶನವೆನ್ನ ಪುಣ್ಯವ
ನೂನವೈಸಲೆಯೆನುತ ನರನಿದಿಗೊಂಡನಾ ರಥವ
ನೀನೆಯಹೆಯೈ ಪಾರ್ಥನೆಂಬ ಮ
ಹಾ ನರೇಶ್ವರನೆನುತ ಮಿಗೆ ಸ
ನ್ಮಾನಿಸುತ ಸುರಪತಿಯ ಸಾರಥಿ ನಿಲಿಸಿದನು ರಥವ || ೪

ಏಳು ಫಲುಗುಣ ಹರಿವರೂಢದ
 ಮೇಲೆ ಬಿಜಯಂಗೈವ ಬಹಳ ಫ
 ಲಾಳಿಯಿದೆಲಾ ನಿನ್ನ ಪುಣ್ಯದ್ರುಮದ ಬೇರೊಡೆದು
 ಸಾಲಕುಟಾದಟುಹಿಗಳ ಕರ್ಮದ
 ಕೂಲಿಗರ ಜಡಜಂಜಪೂಗರ
 ಜಾಲ ಸಿರಿಯನಿಮಿಷರ ಪುರ ವಶವಾಯ್ತು ನಿನಗಿಂದ ||

೨೫

ಬಲ್ಲರಾರದನಶ್ವಮೇಧದ
 ಮಲ್ಲರನು ಕೃತರಾಜಸೂಯರು
 ಬಲ್ಲರೇ ಕಡೆವೀಡ ಕೋಟಿಯ ಗುಡಿಯ ಸೂಳೆಯರ
 ಎಲ್ಲಿಯಮರಾವತಿ ನರಾಧಮ
 ರೆಲ್ಲಿ ನಾವೀಶ್ವರನ ಕರುಣದ
 ಭುಲವಣೆಯಲಿ ಭಾಗ್ಯಶೈಲಿಯಿಂದನಾ ಪಾರ್ಥ ||

೬

ಎನುತ ತೇರಿನೊಳೊಂದು ಕಾಲಿ
 ಟ್ಟನು ಧನಂಜಯನಿಂದ್ರಕೇಲದ
 ಬನಕೆ ಕೈಮುಗಿದಿಹಿದನು ನುಡಿದನು ಮಧುರವಚನದಲಿ
 ಮುನಿಜನವೆ ಪರ್ವತವೆ ಪಂಕಜ
 ವನವೆ ತರುಲತೆ ಗುಲ್ಮ ಖಗ ಮೃಗ
 ವನಚರವೆ ನಾ ಹೋಗಿ ಬಹೆನೇ ನಿಮ್ಮನುಜ್ಞೆಯಲಿ ||

೭

ಎಂದು ರಥವೇಟಾದನು ಪಾರ್ಥ ಪು
 ರಂದರನ ಸಾರಥಿ ಗುಣಾಘವ
 ನೊಂದು ನಾಲಿಗೆಯಿಂದ ಹೊಗಳಿದನಾ ಧನಂಜಯನ
 ಗೊಂದಲದ ವಾಘಗಳನ್ನೆಲ್ಲವ
 ನೊಂದುಗೂಡಿ ಕಿರೀಟ ದೃಢವಾ
 ಗೆಂದು ಮಾತಳಿ ಚಪ್ಪರಿಸಿದನು ಚಪಲವಾಜಿಗಳ ||

೮

ಆವ ಜವನೇನೆಂಬ ಗತಿ ಮೇ
 ಣಾವ ದೃಢವೇಗಾಯ್ಲ ತನ ತಾ
 ನಾವ ಸೂಟಿಯದಾರು ಬಲ್ಲರು ವಹಿಲ ವಿನರಣವ

ತೀವಿತಾಕಾಶವನು ಹೇಷಾ
ರಾವವೀತನ ಹುಂಕೃತಧ್ವನಿ
ಯೇ ವಿಗಡರಥಚಕ್ರ ಚೇತ್ಕೃತಿ ಚಪಳನಿರ್ಘೋಷ ||

೯

ಅವನಿಪತಿ ಕೇಳಿದ್ದು ಸಾರಥಿ
ವಿವರಿಸಿದನರ್ಜುನಗೆ ಭೂರಿಯ
ಭುವನಕೋಶದ ಸನ್ನಿವೇಶವನದ್ರಿ ಜಲಧಿಗಳ
ಇವು ಕುಲಾದ್ರಿಗಳವು ಪರ್ಯೋಧಿಗ
ಳಿವು ಮಹಾದ್ವೀಪಗಳಿವು ಮಾ
ನವರ ಧರಣಿ ಸ್ವರ್ಗಮಿಲ್ಲಿಂದಿತ್ತು ನೋಡೆಂದ ||

೧೦

ಹೊಳೆವುತದೆ ದೂರದಲಿ ರಜತಾ
ಚಲನ ಕಡೆದಂದದಲಿ ಕೆಲದಲಿ
ಬಲವಿರೋಧಿಯ ಪಟ್ಟದಾನೆ ಸುರೇಂದ್ರನಂದನನೆ
ನಿಳಯವದೆ ನಸುದೂರದಲಿ ಧಳ
ಧಳಸುನಮಲ ಮಣಿಪ್ರಭಾ ಪರಿ
ವಳಯ ರಶ್ಮಿನಿಬದ್ಧವಮರಾವತಿಯ ನೋಡೆಂದ ||

೧೧

ಹೊಕ್ಕನಮರಾವತಿಯನರ್ಜುನ
ನೆಕ್ಕತುಳದಲುಪಾರ್ಜಸಿದ ಪು
ಣ್ಯಕ್ಕೆ ಪರಿಯೇ ನಹುಷ ನಳ ಭರತಾದಿ ಭೂಮಿಪರು
ಲುಕ್ಕಿದವು ಪರಿಮಳದ ತೇಜದ
ತೆಕ್ಕೆಗಳು ಲಾವಣ್ಯಲಹರಿಯ
ಸೊಕ್ಕುಗಳ ಸುರಸೊಳೆಗೆರಿಗಳೊಳಗೆ ಬರುತಿರ್ದ ||

೧೨

ಇಳಿದು ರಥವನು ದಿವಿಜರಾಯನ
ನಿಳಯವನು ಹೊಕ್ಕನು ಕಿರೀಟಿಯ
ನಳವಿಯಲಿ ಕಂಡಿರುವಂದನು ನಗುತ ಶತಮನ್ಯು
ಸೆಳೆದು ಬಿಗಿಯಪ್ಪಿದನು ಕರದಲಿ
ತಳುಕಿ ಕರವನು ತಂದು ತನ್ನಯ
ಕೆಲದೊಳಗೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದನು ಸಿಂಹಾಸನಾರ್ಥದಲಿ ||

೧೩

ನೂಲು ಪಶುಗಡಹಿಗೆ ಸುರೇಂದ್ರನು
 ಮಾಲುನು ಗದ್ದುಗೆಯ ಬಲುದೇ
 ಸೂಟಿಗೊಂಡನು ಸುರಪತಿಯ ಸಿಂಹಾಸನದ ಸಿರಿಯ
 ಮೂಲು ಯುಗದರಸುಗಳೊಳಿತಗೆ
 ತೋಟಲೆಣೆಯಿಲ್ಲರಸ ಶಕ್ರನ
 ನೂಲುಮಡಿ ತೇಜದಲಿ ತೊಳತೊಳಗಿದನು ಕಲಿಪಾರ್ಥ || ೧೪

ನುಸಿಗಳವದಿರು ಮತ್ಸ್ಯರೆಂಬವ
 ರೊಸಗೆಯಮರಾವತಿಯೊಳೇಸಿದು
 ಹೊಸತಲಾ ಬಂದಾತನಾರೋ ಪೂತು ಮರುಯೆನುತ
 ವಸುಗಳಾದಿತ್ಯರು ಭುಜಂಗಮ
 ರಸುರ ಗಂಧರ್ವಾದಿ ದೇವ
 ಪ್ರಸರ ಬಂದುದು ಕಾಣಿಕೆಗೆ ಪುರುಹೂತನಂದನನ || ೧೫

ಅಂದಿನುತ್ಸವವಾರಸಿಕರದ
 ಸಂದಣಿಯನೇನೆಂಬೆ ಶಕ್ರನ
 ಮಂದಿರದೊಳೊತ್ತೊತ್ತೆ ಜಡಿದುದು ಝಳದ ಝಾಡಿಯಲಿ
 ಮಂದಿ ತೊಲಗಲಿ ತೆರಹ ಕೊಡಿಸಾ
 ಸಿಂದವರ ಹೊಯ್ ಗಜ ಬಜವ ಮಾ
 ಳೆಂದು ಘರ್ಜಿಸಿತಿದ್ರನಾಸ್ಥಾನದಲಿ ಸುರಸಿಕರ || ೧೬

ತೊಲಗಿಸಾ ಮಂದಿಯನು ತೆಗೆ ಬಾ
 ಗಿಲನೆನಲು ಕವಿದುದು ಸುರೇಂದ್ರನ
 ಲಲನೆಯರು ಲಾವಣ್ಯಲಹರಿಯ ಲಲಿತ ವಿಭ್ರಮದ
 ಸುಳಿಗುರುಳ ನಿಟ್ಟಿಸಳುಗಂಗಳ
 ಹೊಳೆವ ಕದಪಿನ ನುಣ್ಣೊರಳ ಬಲು
 ಮೊಲೆಯ ಮೋಹರ ನೂಕಿತಮರೀ ವಾರನಾರಿಯರ || ೧೭

ಉಗಿದರೋ ಕತ್ತರಿಯ ತವಲಾ
 ಯಿಗಳ ಮುಚ್ಚುಳನೆನೆ ಕವಾಟವ
 ತೆಗೆಯೆ ಕವಿದುದು ದಿವ್ಯಪರಿಮಳಪೂರ ಪೂರವಿಸೆ

ಹೊಗರಲಗು ಹೊಳಹುಗಳ ಕಡೆಗ
ಣ್ಣುಗಳ ಬಲುಗರುವಾಯ ಮುಸಕಿನ
ಬಿಗುಹುಗಳ ಬಿರುದಂಕಕಾತಿಯಿರಿದ್ದ ನೋಲಗದ ||

೧೮

ನೇವುರದ ನುಣ್ಣನಿಯ ಕಾಂಚಿಯ
ಕೇವಣದ ಕಿಂಕಿಣಿಯ ರಭಸದ
ನೇವಣಿಗಳೊಲಹುಗಳ ಮೌಳಿಯ ಮುಱದ ಮುಸುಕುಗಳ
ಭಾವದುಬ್ಬಿನ ಚೆಲ್ಲಿಗಂಗಳ
ಡಾವರದ ಡೊಳ್ಳಾಸಕಾತಿಯ
ರಾ ವಿಬುಧಪತಿಯೋಲಗವ ಹೊಕ್ಕರು ನವಾಯಿಯಲಿ ||

೧೯

ಏನನೆಂಬೆನು ಜೇಯ ಶಕ್ತ
ಸ್ಥಾನವಲ್ಲಾ ದಿವ್ಯವಾದ್ಯ ಸು
ಗಾನ ನರ್ತನ ವಿಮಳ ತೂರ್ಯತ್ರಯದ ಮೇಳವದ
ಆ ನಿತಂಬಿನಿಯರ ಸುರೇಖಾ
ಸ್ಥಾನಕದ ನಿಱುಗೆಯ ಸುಧಾಳದ
ನೂನ ಸಮ್ಮೋಹನದ ತೂಕದ ಭಾವ ಭಂಗಿಗಳ ||

೨೦

ರಸದ ಸಂಸ್ಥಾಪನೆಯ ಭಾವದ
ಬಿಸುಗೆಗಳ ಹಸ್ತಾಭಿನಯ ದೃ
ಕ್ಪ್ರಸರಣದ ಗತಿ ಸಾತ್ವಿಕಾಂಗಿಕ ಸುಗತಿ ವಿಭ್ರಮದ
ವಿಷಮ ಸಮಕರಣದ ಕಳಾಪದ
ಕುಸುರಿಗಳ ವರಲಾಸ್ಯ ತಾಂಡವ
ನೆಸೆದುದ್ದೈ ರಂಭಾದಿ ನರ್ತಕಿಯರಲಿ ಹೊಸತೆನಿಸಿ ||

೨೧

ಗಾನರಸದಲಿ ಮುಳುಗಿತಮರಾ
ಸ್ಥಾನವೆತ್ತಣ ವಾದ್ಯ ನರ್ತನ
ವೇನೆನಲು ಘನವಾದ್ಯಗತಿ ಸಮ್ಮೋಹಿಸಿತು ಸಭೆಯ
ಗಾನವಾದ್ಯವದೆತ್ತ ನೃತ್ಯರ
ಸಾನುಭವ ಭಾರವಿಸಿತನ್ನೋ
ನ್ಯಾನುರಂಜಕವಾಯ್ತು ತೂರ್ಯತ್ರಯದ ಮೇಳಾಪ ||

೨೨

ಈ ಯಮಾನುಷ ನೃತ್ಯವಾದ್ಯ ಸು
 ಗೋರಸದಲಿ ಮುಳುಗಿ ಕರಣದ
 ಲಾಯ ತೊಡಕದೆ ಪಾರ್ಥಸಿದ್ಧನು ಧೈರ್ಯಶಿಖರಿಯಲಿ
 ಈ ಯುವತಿ ತಾನಾವಳೋ ಕುಸು
 ಮಾಯುಧನ ಖಂಡೆಯವಲಾ ಮರು
 ಮಾಯೆಯೆನುತೂರ್ವತಿಯನೆವೆಯಿಕ್ಕದೆ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದ || ೨೩

ಪಾರುಖಾಣೆಯವಿತ್ತನಾ ಜಂ
 ಭಾರಿಯೂರ್ವಶಿ ರಂಭೆ ಮೇನಕೆ
 ಗೌರಿ ಮೊದಲಾದಖಳ ಪಾತ್ರಕೆ ಸಾನುರಾಗದಲಿ
 ನಾರಿಯರು ನಿಖಿಳಾಮರರು ಬೀ
 ಡಾರಕ್ಕೈದಿತು ಹರಿದುದೋಲಗ
 ವಾರತಿಯ ಹರಿವಾಣ ಸುಳಿದುದು ಸಾಲುಸೊಡರುಗಳ || ೨೪

ಅರಸ ಕೇಳಾರೋಗಿಸಿದರಿ
 ಬ್ಬರು ಸಮೇಳದಲಿದ್ದು ಬೇಜಿಂ
 ದರಮನೆಗೆ ಕಳುಹಿದನು ಪವಡಿಸುವೊಡೆ ನಿಜಾತ್ಮಜನ
 ಸುರಪಸಿತ್ತಲು ಚಿತ್ರಸೇನನ
 ಕರೆಸಿದನು ಫಲುಗುಣನ ಭಾವವ
 ನಟುಹಿದನು ನಮ್ಮೂರ್ವಶಿಯ ಕಳುಹೆಂದು ನೇಮಿಸಿದ || ೨೫

ಇನಿಬರಿದೆ ರಂಭಾದಿ ಸೀಮಂ
 ತಿನಿಯರೊಳಗೂರ್ವಶಿಯೊಳಾದುದು
 ಮನ ಧನಂಜಯನೀಕ್ಷಿಸಿದನನಿಮೇಷ ದೃಷ್ಟಿಯಲಿ
 ವನಿತೆಯನು ಕಳುಹೇಳು ನೀನೆಂ
 ದೆನೆ ಹಸಾದವ ಹಾಯ್ಕಿ ದೇವಾಂ
 ಗನೆಯ ನಿಳಯಕೆ ಬಂದನೀತನು ಹರಿಯ ನೇಮದಲಿ || ೨೬

ತಾಯೆ ಚಿತ್ತೈಸರಮನೆಯ ಸೂ
 ಳಾಯತನು ಬಂದೈದನೆನೆ ಕಮ
 ಳಾಯತಾಂಬಕಿ ಚಿತ್ರಸೇನನ ಕರೆಸಿದಳು ಬಳಿಕ

ತಾಯೆನುತ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣದ ಪ
ಸಾಯವಿತ್ತಳು ಪರಿಮಳದ ತವ
ಲಾಯಿಗಳ ನೂಕಿದಳು ವರಕತ್ತೂರಿಯ ಕಪ್ಪುರದ ||

೨೬

ಅಣಕವಲ್ಲಿದು ರಾಯನಟ್ಟಿದ
ಮಣಿಹವೋ ನಿಜಕಾರ್ಯಗತಿಗಳ
ಕುಣಿಕೆಯೋ ಕರ್ತವ್ಯವಾವುದು ನಿಮಗೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ
ಗುಣಭರಿತ ಹೇಳಿನೆ ಮುಗುಳ್ಳಾನಗೆ
ಕುಣಿಯೆ ಮುಖದಲಿ ಮಾನಿನಿಗೆ ವೆಂ
ಠಣಿಸಿ ಲಜ್ಜಾ ಭರದಿ ನುಡಿದನು ದೂತನೀ ಮಾತ ||

೨೭

ಎಮಗೆ ಮಗನರ್ಜುನನು ನೀನಿಂ
ದೆಮಗೆ ಸೊಸೆಯಹುದಾತನಂತ
ಸ್ತಿಮಿರವನು ತೊಳೆ ನಿನ್ನ ಕುಚಯುಗಕಾಂತಿಲಹರಿಯಲಿ
ಕಮಲಮುಖಿ ನೀ ಕಮಲವಾತನು
ಭ್ರಮರ ನೀ ಸುರವನದ ಸಿರಿಮಧು
ಸಮಯವರ್ಜುನನೆಂದು ಬೆಸಸಿದನಮರಪತಿಯಿಂದ ||

೨೯

ಕೇಳುತ್ತಿರೆ ರೋಮಾಂಚ ಲಜ್ಜೆಯ
ಜೋಳಿಯೆದ್ದುದು ರೋಪಿಸಿತು ಪುಳ
ಕಾಳಿ ಭಯವನು ಪಂಪಿಸಿದನುರಾಗದಭಿಮಾನ
ಮೇಲೆ ಮೇಲಭಿಲಾಷೆ ಧೈರ್ಯವ
ಚಾಳವಿಸೆ ಪರಿತೋಷ ಪೂರಣ
ದೇಳುಮುಳುಗಾಯ್ತು ತ್ತರಕೆ ನಸುಬಾಗಿದಳು ಶಿರವ ||

೩೦

ಆತನುತ್ತಮ ನಾಯಕನು ಪಿ
ಖ್ಯಾತೆ ನೀ ಸುರಲೋಕದಲಿ ಲ
ಜ್ಜಾತಿಶಯನೇಕಿಲ್ಲಿ ನಾವೇ ನಿಮ್ಮ ಪರಿವಾರ
ಸೋತಡೆಯು ದಿಟ ಭಂಗವಲ್ಲ ಪು
ರಾತನದ ನಳ ನಹುಷ ಭರತ ಯ
ಯಾತಿ ನೃಪರೋಳಗೀತನ್ನೊಳನಬಲೆ ಕೇಳಿಂದ ||

೩೧

ರಾಯನಟ್ಟಿದ ನೇಮಗಡ ಕಮ
 ನೀಯವಲ್ಲಾ ನಿನ್ನ ನುಡಿ ರಮ
 ಣೀಯಕರವದು ನಿನ್ನ ರಚನೆ ಮಹಾನುಭಾವವಲೆ
 ಆಯಿತ್ತಿದು ನೀ ಹೋಗಿನ್ನುತ್ತಬು
 ಜಾಯತಾಕ್ಷಿ ಮಹೋತ್ಸವದಿ ನಾ
 ರಾಯಣನ ಮೈದುನನ ಬರೆದಳು ಚಿತ್ತಭಿತ್ತಿಯಲಿ || ೩೨

ವನಜಲೋಚನೆ ಮಾಡಿದಳು ಮ
 ಜ್ಜನವನಮಳದುಕೂಲಪರಮಂ
 ಡನದಲಿಸೆದಳು ವಿವಿಧ ರತ್ನಾಭರಣಶೋಭೆಯಲಿ
 ತನತನಗೆ ಭರಣಿಗಳಲನುಲೇ
 ಪನವ ತಂದರು ವಿಲಸದಧಿವಾ
 ಸನೆಯ ಕುಸುಮದ ಮೊಗ್ಗಿ ಯಲಿ ರಚಿಸಿದರು ಸಿರಿಮುಡಿಯ || ೩೩

ಜನಮನದ ಸಂಕಲಿತನೆಯೊ ಲೋ
 ಚನಮೃಗದ ತಡೆನೇಂಟಿಕಾತಿಯೊ
 ಮನುಮಥನ ಸಂಜೀವನೌಷಧಮೋ ಮಹಾದೇವ
 ಮನಸಿಜನ ಮಾರಾಂಕ ಕಾಮುಕ
 ಜನದ ಜೀವಾರ್ಥಕ್ಕೆ ವಿಭುವೆಂ
 ದೆನಿಸಿ ಪೂರ್ವಶಿ ಬಂದಳರ್ಜುನದೇವನಿಟ್ಟಡೆಗೆ || ೩೪

ಬಂದಳೂರ್ವಶಿ ಬಳ್ಳಮಿಂಚಿನ
 ಮಂದೆಯಲಿ ಮುಱಿದಿಳವ ಮುಱುಮುಗಿ
 ಲಿಂದುವೊಲು ದಂಡಿಗೆಯನಿಳಿದಳು ರಾಜಭವನದಲಿ
 ಮುಂದೆ ಪಾಯವಧಾರು ಸತಿಯರ
 ಸಂದಣಿಯ ಶಿಂಚಾರವದ ಸೊಗ
 ಸಿಂದ ಶಬ್ದಬ್ರಹ್ಮ ಸೋತುದು ಸೊರಹಲೇನೆಂದ || ೩೫

ಬಾಗಿಲಲಿ ಬಾಗಿಲಲಿ ನಂದರು
 ಸೋಗಿಗಣ್ಣು ಬಲೆಯರು ಸೆಜ್ಜೆಯ
 ಬಾಗಿಲಲಿ ಚಾಮರದ ಹಡಪದ ಚಪಳೆಯರುಸಹಿತ

ಆ ಗರುವೆ ಹೊಕ್ಕಳು ಮಹಾಹಿಯ
ಭೋಗತಲ್ಪದ ಹರಿಯೊಲಿಹ ಶತ
ಯಾಗಸುತನನು ಕಂಡಳಂಗೆನೆ ಮಣಿಯ ಮಂಚದಲಿ ||

೩೬

ಹೊಳೆವ ಮಣಿದೀಪಾಂಶುಗಳ ಮು
ಕ್ಕುಳಿಸಿದುವು ಕಡೆಗಂಗಳಿಂದೂ
ಪಲದ ಭತ್ತಿಯ ಬೆಳಗನಣದುದು ಬಹಳ ತನುಕಾಂತಿ
ಲಲನೆಯರ ಕಂಡಲಿ ಕೈಗಳ
ನಿಳುಹಿ ನಂದಳು ತರಳೆ ನೃಪಕುಲ
ತಿಲಕನಂಗೋಪಾಂಗದಲಿ ಹರಹಿದಳು ಕಣ್ಣಿನ ||

೩೭

ಎಳೆಯ ಬೆಳುದಿಂಗಳವೊಲೀಕೆಯ
ಥಳಥಳಿಸ ಮುಖಚಂದ್ರಮನ ತಂ
ಬೆಲರು ಸುಳಿದುದು ಸಾರತರಪರಿಮಳದ ಪೂರದಲಿ
ತಿಳಿದುದೀತನ ನಿದ್ರೆ ಕರಣಾ
ವಳಿಯ ಪರಮಪ್ರೀತಿಸದಲಿ
ಮುಳುಗಿ ಸುಖಭಾರದಲಿ ಭುಲ್ಲವಿಸಿದನು ಕಲಿಪಾರ್ಥ ||

೩೮

ಹರ ಮಹಾದೇವೀನೀಯಘಾಟದ
ಪರಿಮಳವಿದೆತ್ತಣದಿನುತ ಮೈ
ಮುಱಿದು ಕಂಡನಪೂರ್ವ ಪರಿಮಳಸಾರವನು ಪಾರ್ಥ
ಕಿರಣ ಲಹರಿಯ ದಿವ್ಯರತ್ನ
ಭರಣ ರುಚಿರತರಪ್ರಭಾಪಂ
ಜರದೊಳಗೆ ಹೊಳೆಹೊಳೆವ ಮದನಾಲಸೆಯನೂರ್ವತಿಯ ||

೩೯

ಹಾ ಮಹಾದೇವಿಯರಲಾ ಸು
ತ್ರಾಮನೋಲಗದೊಳಗೆ ನರ್ತನ
ರಾಮಣೀಯಕ ರಚನೆಯಲಿ ರಂಜಿಸಿದಳಾ ಸಭೆಯ
ಈ ಮಹಿಳೆಯಭಿನಂದನೀಯೆ ನಿ
ರಾಮಯದ ಶಶಿವಂಶಜನನಿ ಸ
ನಾಮೆಯೆಲ್ಲಾ ಶಿವಯೆನುತ ಮಣಿಮಂಚದಿಂದಿಳಿದ ||

೪೦

ಏನಿ ಬಿಜಯಂಗೈದಿರಿತ್ತಲು
 ಮಾನನಿಧಿ ಕುಳ್ಳಿರಿ ಸುರೇಶನ
 ಮಾಸಿಸಿಯರಭಿವಂದನೀಯರು ನಾ ಕೃತಾರ್ಥನಲಾ
 ಏನು ಬೆಸಸೆನಗೇನು ಹದ ನಿಮ
 ಗಾನ್ದು ಮಗನುಪಚಾರವೇಕೆ ಮ
 ನೋನುರಾಗದಲಲುಹಿಯೆಂದನು ಪಾರ್ಥನೂರ್ವಶಿಗೆ || ೪೧

ನುಡಿಗೆ ಬೆಟಗಾದಳು ಮನೋಜನ
 ಸಡಗರಕೆ ತೆಕ್ಕಿದಳು ಪಾರ್ಥನ
 ನಡವಳಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿದಳು ಬೆಚ್ಚಿದಳಂಗಜಾಸ್ತ್ರದಲಿ
 ಕಡುಗಿದಳು ಪಾತಿಯಲಿ ಲಜ್ಜೆಯ
 ಬಿಡೆಯದಲಿ ಭಯಗೊಂಡಳೂರ್ವಶಿ
 ಮಿಡುಕಿದಳು ವಿವಿಧಾನುಭಾವದ ರಸದ ಭಂಗಿಯಲಿ || ೪೨

ಏಕೆ ನುಡಿದನೊ ಚಿತ್ರಸೇನನ
 ದೇಕೆ ನಾ ಕೈಕೊಂಡೆನೆತ್ತಣ
 ಕಾಕು ಮೂಳಗೆ ಕೋಳುವೋದೆನು ಕಾಮನೆಂಬವಗೆ
 ಲೋಕವರ್ತಕನಲ್ಲದವನನ
 ನೇಕೆ ವಿಧಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದನೋ ತಾ
 ನೇಕೆ ನರನೇಕೆನುತ ಸುಯ್ದಳು ಬೈದು ಕಮಲಜನ || ೪೩

ಎಲವೊ ರಾಯನ ಹೇಳಿಕೆಯಲಂ
 ಡಲೆದನೆನ್ನನು ಚಿತ್ರಸೇನಕ
 ನಲುಗಿ ನಟ್ಟುವು ಕಾಮಶರವೆನ್ನಂತರಂಗದಲಿ
 ಒಲಿದು ಬಂದಬಲಿಯರ ಟೆಕ್ಕರಿ
 ಗಳವುದೇ ವಿಟಧರ್ಮವಕಟಾ
 ತಿಳಿಯಲಾ ತಾನಾವಳೆಂಬುದನೆಂದಳೆಂದುಮುಖಿ || ೪೪

ಶಿವ ಶಿವಿ ಮಾತೇಕೆ ಕಾಮನ
 ಭವಣೆಯಲಿ ನೀವಲಾಯದಿರೆ ವಾ
 ಸವನ ನೇಮವು ಚಿತ್ರಸೇನನ ನುಡಿಗಳಂತಿರಲಿ

ಯೆವಗಕರ್ತವ್ಯದಲಿ ಮನ ಸಂ
ಭವಿಸುವುದೆ ನೀವೆಮ್ಮ ವಂಶೋ
ದ್ಭವಕೆ ಜನನಿಯಲಾಯೆನುತ ಕೈಮುಗಿದು ಪ್ರೇಡಮಟ್ಟು || ೪೫

ನಾರಿ ನೀ ಪೂರ್ವದಲಿ ನಮ್ಮ ಪು
ರೂರವನ ಸತಿ ನಿಮಗೆ ಬಳಿಕ ಕು
ಮಾರ ಜನಿಸಿದನಾಯು ಆತನೊಳುದಿಸಿದನು ನಹುಷ
ವೀರ ರಾಜಪರಂಪರೆಯು ಬರ
ಲಾರಿಗಾವುದಿಸಿದೆವು ನೀವು ವಿ
ಚಾರಿಸಿದುದಿಲ್ಲಾಯೆನುತ ವಿನಯದಲಿ ನರ ನುಡಿದ || ೪೬

ಪ್ರಣವದರ್ಥ ವಿಚಾರವೆತ್ತಲು
ಗಣಿಕೆಯರಮನೆಯಲಿ ಸ್ವರಾಕ್ಷರ
ಗಣಿತಲಕ್ಷಣವೆತ್ತ ರತಿಕೇಳೀವಿಧಾನದಲಿ
ಬಣಗುಭಾರತವರುಷರವದಿರ
ಭಣಿತ ನಮ್ಮ ದೇವಲೋಕಕೆ
ಸಣಬಿನಾರನೆ ಚೈತ್ರರಥದೊಳಗೊಂದಳಿದುಮುಖಿ || ೪೭

ಅಯ್ಯನೈಯ್ಯನು ನಿಮ್ಮವರ ಮು
ತ್ತೈಯ್ಯನಾತನ ಭಾವಮೈದುನ
ನಯ್ಯನಗ್ರಜರನುಜರೆಂಬೀ ಜ್ಞಾತಿ ಬಾಂಧವರ
ಕಯ್ಯಲರಿಗಳ ಹೊಯಿದು ಶಿರನರ
ದುಯ್ಯಲಾಡುವವರ್ಗೆ ಮೇಣ್ಣುಖ
ದಯ್ಯಗಳಿಗಾಣೊಬ್ಬಕೆಂದಳು ನಗುತ ತರಳಾಕ್ಷಿ || ೪೮

ಮಹಿಯ ಮಾತಂತಿರಲಿ ನೀನಿದ
ಮಹಿದು ಕಳೆ ಮಾನಿಸಿಯರಿಚ್ಚೆಯ
ನಹಿಯದವನು ಸುರೇಂದ್ರನಾಗಲಿ ಚಂದ್ರನಾಗಿರಲಿ
ಕುಱು ಕಣಾ ಫಡ ಮೂಳ ನೀನೆಂ
ತಹುವೆಯೆನೆ ನಡನಡುಗಿ ಕೈಮುಗಿ
ದೆಹಿಗಿ ಮಗುಳೀ ಮಾತನೆಂದನು ಪಾರ್ಥನೂರ್ವಶಿಗೆ || ೪೯

ಇದು ಮನುಷ್ಯಶರೀರ ತದ್ಧ
 ಮೌದಲಿ ತನ್ನ ವಸಾನಪರಿಯಂ
 ತದಜ್ಞೋಳವ್ಯಭಿಚಾರದಲಿ ವರ್ತಿಸಿದ ಬಳಿಕಿನಲಿ
 ತ್ರಿದಶರಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರಾ ಮಾ
 ಗದಲಿ ನಡೆವುದು ದೇವತಾದೇ
 ಹದಲಿ ಬಲವತ್ತರವು ದೇಹವಿಶೇಷವಿಧಿಯಿಂದ ||

೫೦

ಅಹುದಹುದಲೇ ಶ್ರುತಪಥದಲಿ
 ಬಹಿರಿ ನೀವೇ ಸ್ವಾರ್ಥವಿಧಿಸಂ
 ನಿಹಿತವೆಂಬುವುದನಜಾಯದೇ ಮೂಲೋಕ ಜನವೆಲ್ಲ
 ಮಹಿಳೆಯೊಬ್ಬಳೊಳ್ಳೆವರೊಡಗೂ
 ಡಿಹರು ನೀವೇನಲ್ಲಲೇ ನಿ
 ಸ್ಪೃಹರು ನೀವ್ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹರಹರಯೆಂದಳಿದುಮುಖಿ ||

೫೧

ತಾಯನೇಮದಲಂದು ಕಮಲದ
 ಳಾಯತಾಕ್ಷಿಯ ಸಂಗವೈವರಿ
 ಗಾಯಿತದು ತಪ್ಪೇನು ಜನನಿಯ ನುಡಿಯಲಂಘ್ಯವಲೆ
 ಕಾಯಸೌಖ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾಮಸುಖದ ವಿ
 ಡಾಯತತ್ವಕ್ಕೆ ವೇಧೆಗೊಂಡು ನ
 ವಾಯಿಯಲಿ ದುರ್ಗತಿಗೆ ದುವ್ವಾಳಿಸುವನಲ್ಲೆಂದ ||

೫೨

ತಾಯ ನೇಮದಲೈವರಿಗೆ ಕಮ
 ಳಾಯತಾಕ್ಷಿಯ ಕೂಟವೇ ಸುರ
 ರಾಯ ನಿಮ್ಮಯ್ಯನು ವಿಲಂಘ್ಯವೆ ನಿನಗೆ ಪಿತೃವಚನ
 ರಾಯನಟ್ಟಲು ಬಂದೆನೀ ಕುಸು
 ಮಾಯುಧನ ಕಗ್ಗೊಲೆಯ ತೆವಳುವು
 ಪಾಯವನು ನೀ ಬಲ್ಲೆಯೆಂದಳು ವನಿತೆ ವಿನಯದಲಿ ||

೫೩

ಕಾಡಲಾಗದು ನಿಮ್ಮೊಡನೆ ಮುಱಿ
 ದಾಡಲಮ್ಮನು ಮನಕೆ ಧೈರ್ಯದ
 ಜೋಡ ತೊಟ್ಟಿದರಾಗಿ ನಿಲೆ ನನೆಯಂಬು ತಾಗುವನೆ

ಖೋಡಿಯೇಕಿಗಕವ್ವೆ ಮಕ್ಕಳ
ನೋಡಬಂದರೆ ಬೇಟೆ ಕಷ್ಟವ
ನಾಡುವರೆ ಬಲ್ಲವರು ಬಿಜಯಂಗೈಯ್ಯ ನೀನೆಂದ ||

೫೪

ರೋಷವೆರಡೆಲೆಯಾಯ್ತು ಲಜ್ಜೆಯ
ಮೀಸಲಳಿದುದು ಬಹುವಿಧದ ಬಲು
ವಾಸಿಗಳು ಪಲ್ಲವಿಸಿದವು ಕೆಲ್ಲವಿಸಿತನುತಪ
ಆಸೆ ಮೈಸರವೋಯ್ತು ಕಡುರ್ದುಳ
ಸೂಸಿದುದು ಸುಯಿಲಿನಲಿ ಕಂಗಳು
ಕೇಸರಿಯ ಮುಕ್ಕುಳಿಸಿದವು ಹೆಕ್ಕಳಿಸಿ ಕಾಮಿಸಿಯ ||

೫೫

ಕೆತ್ತಿದುವು ತುಟಿ ಕದಪಿನಲಿ ಕೈ
ಹತ್ತಿಸುತ ತೂಗಿದಳು ತಿರವನು
ತತ್ತಕೋಪಾಯುಧವ ಮಸೆದಳು ಧಾರಿಗಂಗಳಲಿ
ಎತ್ತಿದುಬೈಗದ ವಿಕಾರದ
ಚಿತ್ತ ಬುದ್ಧಿ ಮನಂಗಲಾತ್ಮನ
ಜೊತ್ತಿಸಿದವದುಭುತವಹಂಕಾರದಲಿ ಸುರಸತಿಯ ||

೫೬

ರಾಹು ತುಡುಕಿದ ಶಶಿಯೊ ಮೇಣ್ ರೌ
ದ್ರಾಹಿಮಸ್ತಕಮಾಣಿಕವ್ವೇ ಕಡು
ಗಾಹಿನವೃತವ್ವೇ ಕುಪಿತಸಿಂಹದ ಗುಹೆಯೊ ಮೃಗಮದವ್ವೇ
ಲೋಹಧಾರೆಯ ಮಧುವೊ ಕಲಿತ ಹ
ಲಾಹಲದ ಕಜ್ಜೆಯನೆನಿಸಿತು
ರಾಹು ಸುಮನೋಹರ ಭಯಂಕರನಾಯ್ಕ ಸುರಸತಿಯ || ೫೭

ಎಲವ್ವೇ ಭಂಡರ ಭಾವ ಖೂಳರ
ನಿಳಯ ಖಳರಧಿನಾಥ ನಂಚಕ
ತಿಲಕ ಗಾವಿಲರೊಡೆಯ ಬಂಧುವೆ ದುಷ್ಟನಾಯಕರ
ಎಲೆ ಮರುಳೆ ತಾನಾವಳೆಂಬುದ
ತಿಳಿಯಲಾ ನೀನಾವನೆಂಬುದ
ನಿಳೆಯಲಱಾಯರೆ ಭಂಡ ಫಡ ಹೋಗಿಂದಳೆಂದುಮುಖಿ

೫೮

ಒಲಿದು ಬಂದವರಾವು ಸೊಬಗಿನೊ
 ಕೊಲಿಸಿ ಮುಗಿಪ ವಿಟನು ನೀನತಿ
 ಸುಲಭರಾವ್ ದುರ್ಲಭನು ನೀ ದೇವೇಂದ್ರಕಟಕದಲಿ
 ಎಲಿ ನಪುಂಸಕ ಗಂಡು ವೇಷದ
 ಸುಳಿವು ನಿನಗೇಕೆನುತ ಸತಿ ಕಳ
 ವಳಿಸಿ ಕರವೆತ್ತಿದಳು ಹಿಡಿ ಹಿಡಿ ಶಾಪವಿದೆಯೆನುತ ||

೫೯

ನರಮೃಗಾಧನು ನಿಮ್ಮ ಭಾರತ
 ವರುಷ ಭೂಮಿಯೊಳೊಂದು ವರುಷಾಂ
 ತರ ನಪುಂಸಕನಾಗಿ ಚರಿಸು ನಿರಂತರಾಯದಲಿ
 ಹುಯ ಮುಟಿಯೊಗು ಹರನ ನೀನನು
 ಸರಿಸು ನಿಮ್ಮಯ್ಯಂಗೆ ಹೇಳಿದು
 ನಿರುತ ತಪ್ಪದು ಹೋಗಿನುತ ಮುಖದಿರುಹಿದಳು ತರಳೆ ||

೬೦

ಮೂಗನಾದನು ಬಹಳ ಧೈರ್ಯದ
 ಬೇಗಡೆಯ ಬಿಡಿ ಬಿಗಿದ ಬಿಟಗಿನ
 ಮೂಗಿನಂಗುಲಿಗಳ ಧನಂಜಯನೊಲಿದು ನಿಜ ಶಿರವ
 ಅಗಡಿಗರು ಯಿವರಮರಸತಿಯರು
 ನಾಗರಿಗರಿವರೆತ್ತ ಭಾರತ
 ಭೂಗತರು ನಾವೆತ್ತಲಿದು ಘಟಿಸಿದುದು ವಿಧಿಯಿಂದ ||

೬೧

ತಪವನಾಚರಿಸಿದರೆ ವರಪಾ
 ಶುಪತವೆನಗಾಯ್ತು ಧರ್ಮವೆ
 ತಪವಲಾಯೆಂದಲಾದು ನಡೆದರೆ ಷಂಡತನವಾಯ್ತು
 ತಪವೆರಡು ಸರಿಫಲದೊಳಾದುದು
 ವಿಪರಿತದ ಗತಿ ಗಹನತರವೇ
 ವಿಪುಳಕರ್ಮಸ್ಥಿ ತಿಯೆನುತ ತೂಗಿದನು ನಿಜಶಿರವ ||

೬೨

ಶಿವನ ಶರವೆನಗಾಯ್ತು ರಿಪುಕೌ
 ರವರ ರಕುತದ ಟಾಟಳವನೆ
 ತ್ತುವೆನು ಕಟ್ಟು ಮುಡಿಯನೆಂಬೆನೆ ದ್ರೌಪದೀಸತಿಗೆ ||

ಇವಳು ಭಂಗಿಸಿ ಬೂತುಗೆಡಹಿದ
ಹವಣನಾರಿಗೆ ಹೇಳುವೆನು ವರ
ಯುವತಿಗೀ ನುಡಿಯೊಸಗೆಯೇ ಹಾಯೆನುತ ಚಿಂತಿಸಿದ || ೬೩

ಅರಸ ಕೇಳೈ ಚಿತ್ರಸೇನನ
ಕರೆಸಿ ಉರ್ವಶಿ ಪಾರ್ಥ ಮಾಡಿದ
ದುರುಳತನವನು ದೂಱಿದರೆ ಸುರಸತಿಯ ಸಂತೈಸಿ
ಸುರಪತಿಗೆ ಗಂಧರ್ವನಿವರಿ
ಬ್ಬರ ವಿರೋಧನಿಬಂಧನವನೆ
ಚ್ಚರಿಸಲರ್ಜುನನರಮನೆಗೆ ಬಂದನು ಬಲದ್ವಂಸಿ || ೬೪

ಮಗನ ತೆಗೆದಪ್ಪಿದನು ಕಂದಗೆ
ದುಗುಡವೇಕೆನ್ನನೆಗೆತ್ತಣ
ದುಗುಡವೆನ್ನರಸಿಗೆ ಯೆತ್ತಣ ದೇವಯ ದುಮ್ಮಾನ
ಮೊಗದ ತನಿ ಹಳಹಳಕೆ ನೇತ್ರಾಂ
ಬುಗಳೊಳದ್ದುದು ನಿಜಮನೋವೃ
ತ್ತಿಗಳೊಳಗೆ ನುಡಿ ಮುಳಿಗಿತೇನಿದು ಚಿತ್ರವಾಯ್ತೆಂದ || ೬೫

ನುಡಿಸೆ ತಲೆವಾಗಿದನು ಲಜ್ಜೆಯ
ರೃದಿತೆಯಲಿ ರೋಮೈಱುಡಂತೆವೆ
ಮಿಡುಕದಿರೆ ಮಗುಳಪ್ಪಿ ಹರಿ ಮೊಗನೆಗಹಿ ಮುಂಡಾಡಿ
ಬಿಡು ಮನೋಗ್ಲಾನಿಯನು ಸತಿ ಕೆಡೆ
ನುಡಿದುದೆಲ್ಲವನೆನಗೆ ಸೈರಿಸು
ಮಡದಿಯರಲೇನುಂಟು ಫಲವೆನ್ನಾಣೆ ಹೇಳೆಂದ || ೬೬

ಎಲೆ ಕಿರೀಟ ವೃಥಾ ಮನೋವೃಥೆ
ತಳಿದುದೇನೂರ್ವಶಿಯ ಶಾಪದೊ
ಳಳುಕಿದೈ ತತ್ಪ್ರೋಧ ನಿನಗುಪಕಾರವಾಯ್ತು ಕಣಾ
ಹಳುವದಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ವರುಷದ
ತಲಹಿನಜ್ಞಾತದಲಿ ವರುಷವ
ಕಳವಡಿದು ಸಾಧನವು ನಿನಗೆ ಶಿಖಂಡಿತನವೆಂದ || ೬೭

ಮೋಡಿಯಿಲ್ಲೆಲಿ ಮಗನೆ ಚಿಂತಿಸ
 ಬೇಡ ನಿನ್ನ ಜ್ಞಾತದಲಿ ನೆಹಿ
 ಜೋಡಲಾ ಜಾಣಾಯ್ಲ ರಿಪುಜನದೃಷ್ಟಿ ಶರಹತಿಗೆ
 ಕೂಡಿತಿಂದು ಪುಣ್ಯದಲಿ ಸುರವಧು
 ಮಾಡಿದುಪಕ್ಕತಿ ನಿಮ್ಮ ಭಾಷೆಯ
 ಬೇಡ ಸಲಹಿದುದುಯಲಾ ಸಾಹಿತ್ಯನಲ್ಲೆಂದ ||

೬೮

ಎಂದು ಪಾರ್ಥನ ಸಂತಪಿಟ್ಟು ಪು
 ರಂದರನು ತನ್ನರಮನೆಗೆ ನಡೆ
 ತಂದನರ್ಜುನಸಹಿತ ವಿವಿಧ ವಿನೋದವಿಭವದಲಿ
 ಅಂದು ಶಿಖಿ ಪವನಾದಿಗಳು ನಲ
 ವಿಂದ ಕೊಟ್ಟರು ಶರವನಮರೀ
 ವೃಂದ ಸೂಸಿತು ಸೇಸೆಯನು ಜಯರವದ ರಭಸದಲಿ ||

೬೯

ಸುರಪನರುಹಿದನಸ್ತ್ರ ಶಸ್ತ್ರೋ
 ತ್ಪರರಹಸ್ಯವನಮರಭೂಮಿಯ
 ಭರತವಿದ್ಯವನಱುಹಿಸಿದನಾ ಶಾಸ್ತ್ರವಿಧಿಯಿಂದ
 ಸುರರಿಗಲಗಣಸಾದ ದೈತ್ಯರ
 ನೊರೆಸಿದನು ಸತ್ಕೀರ್ತಿಲತೆ ಕುಡಿ
 ವರಿದು ಬೆಳೆದುದು ವೀರನಾರಾಯಣನ ಮೈದುನನ ||

೭೦

ಅರಸ ಕೇಳೈ ಪಾರ್ಥನಿದ್ದನು
 ವರುಷವೈದಱುಳಿಂದ್ರಭವನದ
 ಸಿರಿಯ ಸಮ್ಮೇಳದ ಸಘಾಡದ ಸಾರಸೌಖ್ಯದಲಿ
 ನರನ ಹದನೇನೋ ಧನಂಜಯ
 ನಿರವದೆಲ್ಲಿ ಕಿರೀಟ ನಮ್ಮನು
 ಮಱಿದು ಕಳೆದನಲಾಯೆನುತ ಯಮಸೂನು ಚಿಂತಿಸಿದ ||

೭೧

ಅರಸನಲಿ ಬೇರೂಱು ಬಳಿಕಂ
 ಕುಸಿದುದು ಭೀಮನಲಿ ನಕುಲನ
 ಲೆರಡು ಮೂರೆಲೆವೋಯ್ತು ಸಹದೇವನಲಿ ಕವಲೊಡೆದು

ಅರಸಿಯಲಿ ಸಲೆ ಹೂತು ಕಾತು
ಬ್ಬರಿಸುತಿದ್ದುದು ಶೋಕಲತೆ ತ
ತ್ಪರಿಕರದ ಕರುಣಾವಳಿಯ ಹಬ್ಬುಗೆಯ ಹರಹಿನಲಿ || ೭೨

ವಾಮನಯನಸ್ಪುರಣಪರಿಗತ
ವಾಮಬಾಹುಸ್ಪಂದವಾದುದು
ಭಾಮಿನಿಗೆ ಭೂಪತಿಗೆ ಚಲಿಸಿತು ದಕ್ಷಿಣಾಂಗದಲಿ
ವೈಮನಸ್ಯವ್ಯಸನನಿರಸನ
ಕೀ ಮಹಾಶಕುನಂಗಳಿವೆಯೆಂ
ದಾ ಮಹೀಪತಿ ನೆನೆಯುತ್ತಿದ್ದನು ಫಲಗುಣನ ಬರವ || ೭೩

ಅರಸ ಕೇಳೈ ಹಿಮದ ಹೊಯ್ಲಿನ
ಸರಸಜಕೆ ರವಿಯಂತೆ ಶಿಶಿರದ
ಸಂದೆಲೆಯ ಬನಸಲಿ ವಸಂತನ ಬರವಿನಂದದಲಿ
ಸುರವಿಮಾನಶ್ರೇಣಿಗಳ ನವ
ಪರಿಮಳದ ಪೂರದಲಿ ಭಾರತ
ವರುಷಕಳಿದನು ಪಾರ್ಥ ಬಂದನು ಧರ್ಮಜನ ಹೊರಗೆ || ೭೪

ಅರಸಕೇಳುಬ್ಬಿನಲಿ ಧೌಮ್ಯನ
ಧರಣಿಪನ ರೋಮಶನ ಭೀಮನ
ಚರಣದಲಿ ನೈಯ್ಯಕ್ಕಿ ಕೈಮುಗಿದೆಱಗಿ ಮುನಿಜನಕೆ
ಹರಸಿದನು ಪೊಡವಂಟ ನಕುಲಾ
ದ್ಯುರನು ಮಧುರಪ್ರೀತಿವಚನ
ಸ್ಫುರದಮಂದಸ್ನೇಹದಲಿ ನೋಡಿದನು ಪರಿಜನವ || ೭೫

ಭಜಿಸಿದ್ದೈ ಭರ್ಗನನು ಶಾಂಭವ
ಯಜನಸಾರಸಮಾಧಿ ಶಿವಪದ
ರಜವ ಬಿಟಿಸಿತೆ ಬಗೆಯ ಕುಳಿ ತೆವರಾಯ್ತೆ ತಡಿತೆಗೆದು
ವಿಜಯ ಶಬ್ದವು ಪಾರ್ಥಕೃತಿಯಲಿ
ಮಜಡವಲ್ಲಲೆ ವೈರಿರಾಯರ
ಕುಜನ ತಾ ವಿಚ್ಛೇದಸಾಧ್ಯವೆಯೆಂದನಾ ಭೂಪ || ೭೬

ಜೀಯ ಚಿತ್ತೈಸಿದ್ರನಲ್ಲಿ ಸ
ಹಾಯವಾದನು ಶಿನನ ಕಾರು
ಣ್ಯಾಯುಧವೆ ಮಸೆದುದು ಸುರೇಂದ್ರಸ್ನೇಹಸಾಣೆಯಲಿ
ಆಯಿತೇ ಧೂರ್ಜಟಿಯ ಶರ ಲೋ
ಕಾಯತರಿಗೇನೆಂಬೆನದು ನಿ
ರ್ವಾಯದಲಿ ವಶವರ್ತಿಯಾಯ್ತೆನಗಿಂದನಾ ಪಾರ್ಥ || ೭೭

ಕೇಳಿ ಮಿಗೆ ಹಿಗ್ಗಿದನು ತನುರೋ
ಮಾಳ ತಳಿತವು ಹರುಷವಾರಿಗ
ಳಾಲಿಗಳ ಹೂಳಿದವು ತೂಳಿದುವಂತರವ್ಯಥೆಯ
ತೋಳ ಹಿಡಿದೆಳೆದಪ್ಪಿ ಪಾರ್ಥನ
ಬೋಳವಿಸಿದನು ಪೌರವಾನ್ವಯ
ಪಾಲಕನೆಯೆಂದರಸ ಮುಂಡಾಡಿದನು ಫಲಗುಣನ || ೭೮

ಮುಱಿದುದಿನ್ನೇನಹಿತಬಲ ಹಗೆ
ಹಱಿದುದೈ ದ್ರೌಪದಿಯ ಮೌಳಿಗೆ
ಕಱುಬಿದವರಿಗೆ ಕಾಣಲಾಯ್ತು ಕೃತಾಂತನೋಲಗವ
ಕಱಿದನೇ ಕರುಣವನು ಹರ ಹರ
ಹೆಱಿನೋಸಲ ಬಲುದೈವವನಿತಱಿ
ಹೊಱಿಗೆ ಗದುಗಿನ ವೀರನಾರಾಯಣನ ಕರುಣದಲಿ || ೭೯

೭. ಘೋಷಯಾತ್ರೆ

ಅರಸ ಕೇಳೈ ಹಸ್ತಿನಾಪುರ
ವರಕೆ ಕಾಮ್ಯಕವನದಿನೊಬ್ಬನು
ಧರಣಿಸುರನೈತಂದು ಕರ್ಣಾದಿಗಳ ಭವನದಲಿ
ಇರಲಿರಲು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಭೂಪತಿ
ಕರೆಸಿ ಬೆಸಗೊಂಡನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರ
ನಿರವನಟವೀತಟಪರಿಭ್ರಮ ಭೂರಿಭೀಷಣನ || ೧

ವಿವಿಧ ವನಪರ್ಯಟನದಾಯಾ
ಸವನು ತತ್ಪರಿಸರದ ಕಂಟಕ
ನಿವಹವನು ದಾನವರ ಧಕ್ಕಡತನದ ಧಟ್ಟಣೆಯ
ಅವಚಿದಾಪತ್ತಿನ ಮನಃಖೇ
ದವನು ಖೋಡಿಯ ಖತಿಯ ಲಜ್ಜಾ
ವಿವರಣವನಲುಹಿದನು ದ್ವಿಜ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಭೂಪತಿಗೆ || ೨

ಈ ವಿಧಿಯೆ ಪಾಂಡವರಿಗಟಾ
ಸಾವು ಸೇರದು ತನಗೆ ತಾಗುವ
ನೋವ ನೋಂತೆನೆ ಶಿವ ಶಿವಾ ಭವ ಭವಸಹಸ್ರದಲಿ
ಈ ವಿಲಾಸವನೀ ವಿಭವಸಂ
ಭಾವನೆಯನೀ ಪದವನೀ ಪು
ತ್ರಾವಳಿಯ ಸುಡಲೆಂದು ಸಲೆ ಮುಲುಗಿದನು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ || ೩

ಅಳಲುವೀ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನುಲು ಕಳ
ಕಳವ ಕೇಳಿದು ಕರ್ನ ಶಕುನಿಗ
ಳುಲಿದು ತಂಬುಲ ಸೂಸೆ ನಕ್ಕರು ಹೊಯ್ದು ಕರತಳವ
ಖಳ ಶಿರೋಮಣಿಗಳು ಮಹೀಶನ
ನಿಳಯಕ್ಕೆತಂದರು ವಿಲೋಚನ
ಜಲವ ಸೆಣಗಿನಳೊಪಿಸಿ ನುಡಿದರು ಖೇದವೇಕೆನುತ || ೪

ಖೇದವೇಕೆಂದೇನು ಮಕ್ಕಳು
ಬೀದಿಗಲುನಾದರು ವನಾಂತದ
ಲಾದ ಚಿತ್ತವ್ಯಥೆಯ ಕೇಳಿದು ಬಿಂದುದೆನ್ನೊಡಲು
ಆ ದಿವಾಕರನಂತೆ ನಿಚ್ಚಲು
ಕಾದುದುದಯಾಸ್ತಮಯದಲಿ ದನು
ಜಾದಿ ಖಳರೊಡನಟವಿಗೊಟಲೆಯೆನುತ ಬಿಸುಸುಯ್ದು || ೫

ಈ ಕುಮಾರಕರಲ್ಲಲೇ ಕುಂ
ತೀಕುಮಾರರು ನವೆನುತ್ತಿದರೆ
ಸಾಕು ಸಾಕಳಲೇಕೆ ಸತ್ಪಾದಿಕರು ಸಜ್ಜನರು

ಈ ಕುರುಕ್ಷಿತಿಪತಿಯೊಳನ್ಯಾ
ಯೈಕಲವನಿಲ್ಲಲೆ ವಿಚಾರಿಸಿ
ಶೋಕವನು ಬಿಡಿ ಬಯಲಡೊಂಬೇಕೆಂದನಾ ಶಕುನಿ || ೬

ವಿಷಯಲಂಪಟರಕ್ಷಲೀಲಾ
ವ್ಯಸನಕೋಸುಗವೋತ್ತೈಯಿಟ್ಟರು
ವಸುಮತಿಯಲನ್ಯಾಯವುಂಟೇ ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳಲಿ
ಉಸುರಲಮ್ಮದೆ ಸತ್ಯವನು ಪಾ
ಲಿಸಲು ಹೊಕ್ಕರರಣ್ಯವನು ತದ್
ವ್ಯಸನಫಲಭೋಗಿಗಳಿಗೇಕಳಲುಮಿ ನೀನೆಂದ || ೭

ಆಹ ಶಕುನಿಯ ಮಾತಿನಲಿ ಸಂ
ದೇಹವೇ ಪಾಂಡವರು ಬಂಧು
ದ್ರೋಹಿಗಳು ತಮ್ಮವಧಿ ತುಂಬಲು ಕೇಡ ತಹರೆಂಬ
ಈ ಹದನು ತಪ್ಪುವುದೆ ನೀವತಿ
ಮೋಹದಲಿ ನೆಹಿ ಬಸಿದು ಬಿದ್ದರೆ
ಕಾಹುರರು ಕೌರವರ ಕೆಡಿಸುವರೆಂದನಾ ಕರ್ಣ || ೮

ಸೋಗಸು ತಳಿತುದು ತರಳವನು ತಳ
ಮಗುಚಿದಂತಾಯ್ತವರೊಲವು ಕಾ
ಓಗೆಯ ಕೆಸಪುನೊಳದ್ದ ನೀಲದ ಸಪಾಯ ತೆಪನಾಯ್ತು
ಒಗುವ ಕಂಗಳ ಬಾಷ್ಪಬಿಂದುವ
ನುಗುರುಮೊನೆಯಲಿ ಮಿಡಿದು ಕರ್ಣನ
ಹೊಗಳಿದನು ಬಳಿಕೇನು ಸಿಂಗಿಯಲುಂಟೆ ಸವಿಯೆಂದ || ೯

ಹೋಗಲಾ ಪಾಂಡವರ ಚಿಂತೆಯು
ನೀಗಿದನು ನೀವಿನ್ನು ನೆನೆವು
ದ್ರೋಗವೇನೆನೆ ನಗುತ ನುಡಿದರು ಕರ್ಣ ಶಕುನಿಗಳು
ಈಗಳೇ ವಿಭವದ ವಿಲಾಸದ
ಭೋಗದಗ್ಗಲಿಕೆಗಳ ಭುಜದ
ಪಾರ್ಗಮವನವರಿದ್ದ ಬನದಲಿ ತೋಪಬೇಕೆಂದ || ೧೦

ನಾಡೊಳಗೆ ತುಲುಹಟ್ಟಿಯಲಿ ಹೊಲ
ನಾಡಿ ಹೆಚ್ಚಿದ ಗೋಕದಂಬವ
ನೋಡುವುದು ನೆವ ಕುರುಪತಿಯ ಗಾಢದ ಸಘಾಡಕೆಯ
ನೋಡಿ ಸುಯ್ಯಲಿ ಪಾಂಡುಸುತರವ
ರಾಡುಗಾಡಿನ ಹೊಲನ ಹೊರೆಯಲಿ
ಕೂಡೆ ತನುಪರಿಮಳದಲರಮನೆಯಂಗನಾನಿವಹ |

೧೧

ಹೂಣೆ ಹೊಗೆವವರೊಡನೆ ಸೇರಿಸಿನ
ಸಾಣೆಯಿಕ್ಕುವ ಮಸೆವ ಕದನವ
ಕಾಣೆವೆಮ್ಮಿಟ್ಟುಕೆಯಲಿ ಸಲಿಗೆಯ ಸಾಧು ಸಾಮದಲಿ
ರಾಣಿಕದ ರಹಿಯಿಂದ ರಂಜಿಸಿ
ಜಾಣಿನಲಿ ಬಹೆವರಸ ನಿಮ್ಮಡಿ
ಯಾಣೆ ಬಹೆವೆಂದೊಡಬಡಿಸಿದರು ನೃಪ ಕರ್ಣ ಶಕುನಿಗಳು ||

೧೨

ಪರಿಮಿತದೊಳಗೆ ವಾರ್ತೆ ನೆಗಳಿದು
ದರಮನೆಯನಿದನ್ನೆದೆ ಕೇಳಿದು
ಗುರು ವಿದುರ ಗಾಂಗೆಯ ಕೃಪರಳಲಿದರು ತಮ್ಮೊಳಗೆ
ಕರೆಸಿ ನುಡಿದರು ಶಕುನಿ ರವಿಸುತ
ಕುರುಪತಿಗಳಿಗೆ ಘೋಷಯಾತ್ರೆ
ಭರವನಿಡುವೆವು ಹೋಹುದನುಚಿತವೆಂದರನಿಬರಿಗೆ ||

೧೩

ಅವಗಡೆಯನಾ ಭೀಮ ನೀನೆಂ
ಬವರು ನಿಸ್ಸೀಮರು ಚತುರ್ಬಲ
ನಿವಹ ನಿಲ್ಲದು ತುಡುಕುವುದು ತುಳುವುದು ತಪ್ಪೇವನವ
ವಿವಿಧ ಋಷಿಗಳನೇಡಿಸುವರೀ
ಯುವತಿಯರು ಕೈಕಾಲು ಮೆಟ್ಟಿನ
ಬವರ ಗಂಟೆಕ್ಕುವುದು ಲೇಸಲ್ಲೆಂದನಾ ಭೀಷ್ಮ ||

೧೪

ಸಾಟದೆವು ನಿಮ್ಮೊಡನೆ ಬಾರೆವು
ದೂಟಲಾಗದು ನಮ್ಮನಿಬರ
ಮೀರಿದರೆ ರಣಭಂಗ ತಪ್ಪದು ಹೋಗಿ ನೀವೆನಲು

ದೂಷಿತಾರವು ನಿಮಗೆ ನಾವ್ ಕೈ
ಮೀರಿ ನಡೆಯುವು ಕಾರ್ಯಗತಿಯಲಿ
ಜಾಣಿ ರ್ಘುಡಿತೆಯ ಮಾಡೆನೆಂದನು ಕೌರವರ ರಾಯ || ೧೫

ಆದಡೇಳೆ ಶುಭೋದಯದ ಫಲ
ಬೀದಿವರಿಸುವುದೈಸಲೇ ನಿಮ
ಗೀ ದುರಾಗ್ರಹವೇಕೆ ಕಾಬಿರಿ ಫಲವನಗ್ರದಲಿ
ಆದುದಾಗಲಿ ಹೋಗಿಯೆನೆ ದು
ರ್ಭೇದಗರ್ವಗ್ರಂಥಿ ಕಲುಷ ವಿ
ನೋದತೀಲರು ಭುಜವ ಹೊಯ್ದರು ನೋಡಲಹುದೆನುತ || ೧೬

ಊರೊಳಗೆ ಸಾಣಿದರು ಕೊಟ್ಟರು
ವಾರಕವನಬಲಾಜನಕೆ ಭಂ
ಡಾರ ಸನೆದುದು ಗಣಿಕೆಯಿರಿಗಾಭರಣದಾನದಲಿ
ಸಾರಪರಿಮಳವಸ್ತುಗಳ ಬಲು
ಭಾರಣೆಯ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳೊಟ್ಟಿತು
ತೇರುಗಳ ಮೇಲೊದಗಿತಕ್ಷೋಹಿಣಿಯ ನಾರಿಯರು || ೧೭

ನೆರೆದುದಗಣಿತ ಮಂದಿಗಳು ಕವಿ
ವರರು ವಿದ್ವಾಂಸರು ವಿಧಾವಂ
ತರು ಸುನರ್ತಕ ಕಥನ ಪರಿಹಾಸಕರು ಮಾಗಧರು
ಚರರು ಮಲ್ಲರು ಬೇಂಟಿಕಾಣರು
ಪರಿಜನಾವಳಿಸಹಿತ ನಗರಾಂ
ತರದ ಪಯಣದ ಮೇಲೆ ಪಯಣದಲರಸನೈತಂದ || ೧೮

ಧರಣಿಪತಿ ಕೇಳ್ ದ್ವೈತವನ ಬಂ
ಧುರನದೀ ತೀರದಲಿ ವನದಲಿ
ಸರಸಿಯಲಿ ದೀರ್ಘಕೆಗಳಲಿ ವಾಪೀತಟಾಕದಲಿ
ಬೆರಸಿ ಬಿಟ್ಟುದು ಕೂಡೆ ಪಾಳೆಯ
ವರಮನೆಯ ಗುಡಿ ನೆಗಹಿದವು ವಿ
ಸ್ತರಿಸಿದವು ಮಂಡವಿಗೆ ಲಾಯದ ಭದ್ರಭವನಗಳು || ೧೯

ಕರೆಸಿದನು ಕೀಲಾರಿಗಳನು
 ದರಿಸಿ ಹಟ್ಟಿಯ ತುಲುಗಳೆಲ್ಲವ
 ಬರಿಸಿ ನೋಡಿದನಲ್ಲಿ ಹಿಂಡಿನ ಕೋಟೆ ಸಂಖ್ಯೆಗಳ
 ಹರಿವ ಹಾಲುನ ಪಂಠಿಸುವ ಸೈ
 ವರಿನ ಮರಳುವ ಮುಟ್ಟುವ ಸಿಲುನೆಳೆ
 ಗಲುಗಳನು ನೋಡಿದನು ನಗುತ ನರೇಂದ್ರನೊಲವಿನಲಿ || ೨೦

ತರಿಸಿ ಹೋರಿಯ ಗವಿಯ ಗೂಳಿಯ
 ಬರೆಸಿದನು ಕೆಲಕೆಲವ ಕೃಷಿಕರಿ
 ಗರಿಸಿದನು ಗೋಲಕ್ಷವಿತ್ತನು ವಿಪ್ರಸಂಕುಲಕೆ
 ಕರೆಸಿ ಕೊಟ್ಟನು ಭಟ್ಟರಿಗೆ ಮ
 ಲ್ಲರಿಗೆ ಗಾಯಕರಿಗೆ ವಿಧಾವಂ
 ತರಿಗೆ ಬಹು ವಿಧ ಬಹಳ ವಂದಿಗೆ ಮಾಗಧವ್ರಜಕೆ || ೨೧

ಅರಸ ಕೇಳೈ ಕೌರವೇಶ್ವರ
 ನರಸಿಯರು ಲೀಲೆಯಲಿ ಶತಸಾ
 ವಿರ ಸಖೀಜನಸಹಿತ ಹೊಟವಂಟರು ವನಾಂತರಕೆ
 ಸರಸಿಜದ ನಿಜಗಂಧಲೇಪದ
 ಪರಿಮಳವ ತಕ್ಕೈಸಿ ಬನದಲಿ
 ತರಳೆಯರು ತುಂಬಿದರು ಮುಟ್ಟುಮುಟ್ಟುಗಳ ಡೊಂಬಿಯಲಿ || ೨೨

ನೇವುರದ ದನಿ ಧಟ್ಟಿಸಿತು ವೇ
 ದಾವಳಿಯ ನಿಘೋಷವನು ನಾ
 ನಾವಿಭೂಷಣಕಾಂತಿ ಕೇಣಕಿತು ಮುನಿಸಮಾಧಿಗಳ
 ಆ ವಧೂಜನದಂಗಗಂಧ
 ಪ್ರಾವರಣ ಹುತ ಚರು ಪುರೋಡಾ
 ಶಾವಳಿಯ ಸೌರಭವ ಮುಸುಕಿತು ವನದ ವೇಡೆಯಲಿ || ೨೩

ಸ್ತುಕ್ ಸ್ತುವನ ಮುಟ್ಟಿದರು ಧೌತಾಂ
 ಶುಕಮೊಳಗೆ ತಂಬುಲನ ಕಟ್ಟಿದ
 ರಕಟುಪಾಧ್ಯರ ಮೋರೆಯನು ತೇಡಿಸುತ ಬಿರಳಿನಲಿ

ಚಕಿತ ಧೃತಿಯರು ದೀಕ್ಷಿತರ ಚಂ
 ಡಿಕೆಗಳೆನು ತುಡುಕಿದರು ಮುನಿವಟು
 ನಿರತರಿರದಲಿ ಕುಣಿಸಿದರು ಕುಂಚಿತ ಕರಾಂಗುಲಿಯ || ೨೪

ಬಳಿಯಲೈದಿತು ಮುನಿಗಳೆವರುಪ
 ಟಳವನಪಸಂಗಟುಹಿದರು ವೆ
 ಗ್ಗಳಿಸಿ ಭೀಮುಂಗಿಂದರಜ್ಞಾನ ಯಮಳಂದಿನಲಿ
 ಉಳಿದರೆಮಗೀ ವನವಿಟುಳ
 ಪ್ರಳಯವಾದುದು ಕಾನನಾಂತರ
 ನಿಳಯದಲಿ ನಿಲಿಸೆಂದು ನುಡಿದುದು ಸಕಲ ಮುನಿನಿಕರ || ೨೫

ಅರಸಲಾ ಕುರುರಾಯನಾತನ
 ಬರವು ತುಟುಪಳ್ಳಿಗಳ ಗೋವಿ
 ಸ್ತರಣಕೋಸುಗವೈಸೆ ಪಾಳೆಯ ಸಾರ್ವಭೌಮನದು
 ಪರಿಸರದೊಳಿದ್ದುದು ವಿನೋದಕೆ
 ತರುಣಿಯರು ಬರಲೇಕೆ ನೀವ
 ಬ್ಬರಿಸುವಿರಿ ನಮ್ಮವರಲಾ ಯೆಂದನು ಮಹೀಪಾಲ || ೨೬

ಔಡುಗಚ್ಚಿದನಂಘ್ರಿಯಲಿ ನೆಲ
 ಬೀಡಬಿಡಲೊಡೆದನು ಕರಾಂಗುಲಿ
 ಗೂಡಿ ಮುಟಾದೊಕಿದನು ಖತಿಯಲಿ ನಿಜಗದಾಯುಧವ
 ನೋಡಿದನು ಕುರುರಾಯನಲಿ ಹೊ
 ಯ್ದಾಡಿ ಬರಬೇಕೆಂಬ ಭೀಮನ
 ಖೋಡಿಯನು ನೃಪನಟಾದು ಸಂತೈಸಿದನು ಸಾಮದಲಿ || ೨೭

ಅರಸ ಕೇಳೈ ವಾರಿಕೇಳಿಗೆ
 ಕುರುಪತಿಯ ನೇಮದಲಿ ಶತಸಾ
 ಏರ ಸರೋಜಾನನೆಯರೈದಿತು ವನವನಂಗಳಲಿ
 ಪರಿಮಳದ ಪಸರಣದ ಪದ್ಮಾ
 ಕರ ಸಹಸ್ರದ ಸಾಲ ಸುಮನೋ
 ಹರ ಮಹೋದ್ಭಾವನನು ಕಂಡೈತಂದರಬಲಿಯರು || ೨೮

ತವಗೆ ತಳಿ ಮುಳುವೇಲಿ ಬಾಗಿಲ
ಜವಳಿಗದ ಬೀಯಗದಲಿದ್ದುದು
ದಿವಿಜವನ ವೃದ್ಧಂಡತರ ಪರಿಮಳಪಯೋಧಿಯಲಿ
ಯುವತಿಯರ ದಳ ನೂಕಿತುದಕ್ಕೋ
ತ್ಸವ ವೃಥಾಕೇಳಿಯಲಿ ಕನಕ್ಕೋ
ದ್ಭವ ಕವಾಟವನೊಡೆದು ಕರೆದರು ಕಾಹಿನವರುಗಳ ||

೨೯

ಆರಿವರು ಕರೆವವರಿನುತ ಸುರ
ವೀರರೌಕಿತು ಬಾಗಿಲಲಿ ನೀ
ವಾರೆನಲು ತೆಗೆ ಕದವನಱಿಯಾ ರಾಯನರಮನೆಯ
ವಾರನಾರಿಯರವನಿಪತಿಯ ಕು
ಮಾರಂದೆ ಬೇಹವರು ಸರಸಿಯ
ವಾರಿಕೇಳಿಗೆ ಬಂದೆವೆಂದರು ಗಜಱು ಗರ್ಜಿಸುತ ||

೩೦

ಹೊಂಬಹುದೆ ಗಂಧರ್ವರಾಯನ
ಮಗನ ಬನವಿದು ನೋಡಿದರೆ ದೃಗು
ಯುಗುಳದಿವೆ ಸೀವುದು ಕಣಾ ಘಡ ಹೋಗಿ ನೀವೆನಲು
ತೆಗೆ ವಿಕಾರವ ನಮ್ಮೊಡನೆ ತೆಗೆ
ತೆಗೆ ಕದವ ಗಂಧರ್ವನಾರಿಗೆ
ಮಗನದಾವವನೆನುತ್ತ ಹೊಕ್ಕುದು ತಳಿಯ ಮುಱುದೊಡೆದು ||

೩೧

ಒರಲಿದವು ಕಹಳೆಗಳು ಕಾಹಿನ
ಸುರಭಟರು ನೆರೆದಸಿ ಮುಸುಂಡಿಯ
ಪರಶು ಮುದ್ದರ ಚಾಪ ಮಾರ್ಗಣ ಸಬಳ ಸೂನೆಗೆಯ
ಹರಿಗೆ ಖಡ್ಗ ದಲರಿಭಟರ ಚ
ಪ್ಪರಿಸಿದರು ಗಾಂಧರ್ವಭಟರಿಗೆ
ಕುರುಪತಿಯ ಸುಭಟರಿಗೆ ತೊಡಕಿತು ತೋಟ ತೋಸಿನಲಿ ||

೩೨

ಚಿಲ್ಲಿದರು ಚಪಳೆಯರು ಮುನಿಜನ
ನೆಲ್ಲ ಪಾಂಡವರಾಶ್ರಮದ ಮೊ
ಗ್ಗಲ್ಲ ಮೊನೆಗಣೆ ಮೊರೆದು ಮುಱುದವು ಮೊನೆಯ ಮುಂಬಿಗರ

ಚೆಲ್ಲಿಗಂಗಳ ಚಪಳೆಯರ ನಾ
ನೆಲ್ಲಿ ಕಾಣೆನು ಕಾಮುಕರು ನಿಂ
ದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲದೆ ಹಾಯ್ದರವನೀಪತಿಯ ಪಾಳಯಕೆ || ೩೩

ಬಟಾಯ ಮಕ್ಕಳ ತಂಡವೇ ಹೊ
ಕ್ಕಿಟಾದುದವದಿರನುಟುಬಿ ದಿವಿಜರು
ಜಟಾದು ನೂಕಿತು ಬನವನೊಳಬಿದ್ದವರ ಹೊಟವಡಿಸಿ
ಮುಟಾದು ತಳಗಳ ಬಲಿದ ಬಾಗಿಲ
ಹೊಟಗೆ ಸಿಂದರು ವಾರಿಕೇಳಿಯ
ಮಟಿದು ಶೋಣಿತವಾರಿಕೇಳಿಗೆ ಬನ್ನಿ ನೀನೆನುತ || ೩೪

ನೃಪಸುತರ ಪಡಿಬಲಕೆ ಬಂದುದು
ವಿಪುಳಬಲ ಹಲ್ಲಣಿಸಿ ಹೊಯ್ ಹೊ
ಯ್ಯಪಸದರ ಗಾಂಧರ್ವಸುಭಟರನೆನುತ ಸೂಟಿಯಲಿ
ಕುಸಿತರಟಿಯಿಟ್ಟಿದರು ತೋಪಿನ
ಕಪಿಗಳಾವೆಡೆ ಕಾಣಬಹುದೆ
ದುಪಚರಿತರೊಳಸರಿಯೆ ಹೊಗಿಸಿದರವರನಾ ವನವ || ೩೫

ಮುಟಾಯೆನುತ ಗಾಂಧರ್ವ ಬಲ ಮು
ಕ್ಕುಟುಕಿ ತತ್ತಟಾದಟಾದು ತೋಪಿನ
ಹೊಟಗೆ ತರಹರವಿಲ್ಲಿಸಿ ಹೊಗಿಸಿದರು ಪಾಳೆಯವ
ಹೊಟಗುಡಿಯ ಹೊಟಪಾಳಯದ ಭಟ
ರಟುಹಿದರು ಕುರುಪತಿಗೆ ಖತಿಯಲಿ
ಜಟಾದು ಜೋಡಿಸಿ ಬಿಟ್ಟನಕ್ಷೋಹಿಣಿಯ ನಾಯಕರ || ೩೬

ಹಲ್ಲಣಿಸಿದುದು ಚಾತುರಂಗವ
ದೆಲ್ಲ ಕವಿದುದು ಹೊಕ್ಕು ದಿವಿಜರ
ಜೆಲ್ಲಬಡಿದರು ಚಾಚಿದರು ತೋಪಿನ ಕವಾಟದಲಿ
ನಿಲ್ಲದೊಕಿದರಂತಕನ ಪುರ
ದೆಲ್ಲಿಯಲಿ ಹೆಕ್ಕಳದ ಖಡುಗದ
ಘಲ್ಲಣಿಯ ಖಣಿ ಖಟಲ ಗಾಢಿಕೆ ಘಲ್ಲಿಸಿತು ನಭವ || ೩೭

ಕದಡಿದುವು ಸರಸಿಗಳು ಕೆಡೆದುವು
ಕದಳಿಗಳು ಗೊನೆಸಹಿತ ಸೆಳೆದೊಳ
ಗಿದವು ಮುಂಡಿಗೆ ಮುಱಿದು ಮಿನುಗುವ ನಾಗವಳ್ಳಿಗಳು
ತುದಿಗೊನೆಯ ಚೆಂದೆಂಗು ಖಜೂರ್
ರದಲಿ ಕಾಣೆನು ಹುರುಳ ನಾರಂ
ಗದ ವಿರಾಮವನೇನನೆಂಬೆನು ಸಿಮಿಷಮಾತ್ರದಲಿ ||

೩೮

ತೋಟ ಹುಡಿಹುಡಿಯಾಯ್ತು ಮುಱಿದುದು
ತೋಟಿಯಲಿ ನಮ್ಮವರು ಹಗೆಗಳ
ಘಟದವರಾಚೆಯಲಿ ದುರ್ಬಲ ನಮ್ಮದೀಚೆಯಲಿ
ಅಟವಿಕದಳ ಹೊಯ್ತು ಮಿಂಡರ
ಮೀಟನೆತ್ತಿದರವರು ಕಾಹಿನ
ಕೋಟಲೆಗೆ ನಾವೊಲ್ಲೆನೆಂದರು ಚಿತ್ರಸೇನಂಗೆ ||

೩೯

ಅವರು ಮರ್ತ್ಯರು ನಮ್ಮದಕಟಾ
ದಿವಿಜರೀ ವಿಧಿಯಾದುದೇ ಕವಿ
ಕವಿ ಯೆನುತ ಬೇಹವರಿಗಿತ್ತನು ರಣಕೆ ವೀಳೆಯವ
ಗವಿಯ ಗರುವರು ಗಾಢಿಸಿತು ಮಾ
ನವರ ಮುರುಕಕೆ ಮುಱಿದುದೇ ಸುರ
ಸಿವಹ ಸುಡಲಾಹವನಿತುರುಬಿದರು ವಂಗಡಿಸಿ ||

೪೦

ಆರು ಸಿಲುವರು ದೇವಲೋಕದ
ಧೀರರಲ್ಲಾ ವಿಗಡರೆಸುಗೆಯ
ಭೂರಿಬಾಣದ ಹಿಂಡು ತಪ್ಪಿದವು ಹೊಗುವ ಗಂಡಿಗರ
ವಾರುವದ ಮುಖದಿರುಹಿದವು ಮದ
ವಾರಣಗಳು ಕೊಡಹಿದವು ಹೊಂ
ದೇರು ಮುಗ್ಗಿದವೊಗ್ಗು ಮುಱಿದುದು ಮಿಗುವಕಾಲಾಳ ||

೪೧

ಕೇಳು ಜನಮೇಜಯ ಧರಿತ್ರಿ
ಪಾಲ ವನಪಾಲಕರ ಜಗಳದೊ
ಳಾಳು ನೊಂದುದು ಧರೆಗೆ ಬಿದ್ದುದು ತೋಟ ತೋಪಿನಲಿ

ಅಲಿಗಳ ಕಣ್ಣೋಟದೊಲಹಿನ
ವೌಳಿವುಬ್ಬೆಯ ಸುಯಿಲ ದುಗುಡದ
ಜಾಳಿಗೆಯ ಜಡಮನದಲಿದ್ದನು ಕೌರವರ ರಾಯ || ೪೨

ನೇಮವಾಯಿತು ಸುಭಟರೊಳಗೆ ಸ
ನಾಮರೆದ್ದರು ಕರ್ಣ ಸೌಬಲ
ಭೂಮಿಪತಿಯನುಜಾತ ಬಾಹ್ಯಕ ಶಲ್ಯನಂದನರು
ಸೋಮದತ್ತನ ಸುತ ಕಳಿಂಗ ಸು
ಧಾನು ಚಿತ್ರ ಮಹಾರಥಾದಿ ಮ
ಹಾಮಹಿಮರೊಗ್ಗಾಯ್ತು ಹಯ ಗಜ ರಥನಿಕಾಯದಲಿ || ೪೩

ಮತ್ತೆ ಮುಜುದುದು ದೇವಬಲ ಬೆಂ
ಬತ್ತಿ ತಿವಿದರು ಕೌರವರ ಭಟ
ರೆತ್ತಿ ಹಾಯ್ಕದರದಟಗಾಂಧರ್ವರ ಭಟವ್ರಜವ
ತೆತ್ತಿಸಿದ ಸರಳೇಷ ಸುರಿಗರು
ಳೊತ್ತು ಕೈಗಳ ತಾಳಿಗೆಯ ತಲೆ
ಹೊತ್ತು ರಕುತದ ರಹಿಯಲೋಡಿತು ಸೇನೆ ಸುರವುರಿಗೆ || ೪೪

ಹೊಯ್ಯಲಾದುದು ಚಿತ್ರಸೇನನ
ಬಯ್ಯಲೇತಕೆ ಬೇಟೆ ಘಾಯದ
ಮೈಯ್ಯ ಬಿಸುಟಾಯುಧವ ಬೆನ್ನಲಿ ಬಿಟ್ಟಮಂಡೆಗಳ
ಸುಯ್ಯಬಹಳದ ಭಟರು ತೊದಳಿಸು
ತೊಯ್ಯನೆಂದರು ಜೀಯ ಕರ್ಣನ
ಕೈಯ್ಯಲಮರರ ಜೀವವದೆ ಜಾಣುವುದು ನಯ ನಿಮಗೆ || ೪೫

ಕಳವಳಿಸದಿರಿ ಧನುವ ತಾ ಹೆ
ಬ್ಬಲವ ಕರೆ ಕರೆ ಹುಲುಮನುಷ್ಯರ
ಬಲುಹು ಗಡ ಬಯಲಾಯ್ತು ಗಡ ಗಾಂಧರ್ವರಾಟೋಪ
ನೆಲದೊಳೊಕ್ಕೊಡೆ ಶೋಣಿತಕೆ ಟಾ
ಟಳವ ಹಿಡಿ ಬರಹೇಳು ಶಾಕಿನಿ
ಕುಲವ ಡಾಕಿನಿಯರನು ನೆತ್ತರಗುಡುಹಿಗೈನೆಯರ || ೪೬

ಘಾಯವಡೆದರು ಕೆಲರು ನೆಲದಲಿ
ಲಾಯ ನೀಡಿತ್ತು ಕೆಲಬರಿಗೆ ಪುಣ
ರಾಯದೇಸುಗೆಯ ಹಸುಗೆಯಾದುದು ಭಟರು ದೆಸೆದೆಸೆಗೆ
ಅಯುಧದ ಮೆದೆಯೊಟ್ಟಿದವು ಕ
ಣಾಯತಾಸ್ತ್ರನ ಕೆಣಕಿ ಪೇಚರ
ರಾಯದಳ ನುಗ್ಗಾಯ್ತು ದೊರೆ ಹೊಕ್ಕನು ಮಹಾಹವನ || ೪೭

ತೊಲಗಿ ಮತ್ಯಂಗಿಸಿತು ದರ್ಪದ
ಸುಲಭತೆಯೆ ಫಡ ನಿಮಿಷ ಸೈರಿಸು
ಹುಲುಭಟರ ಹುರಿದೀ ಪ್ರತಾಪಾನಳನ ಸೆಗಳೆಯಲಿ
ಅಳುಕುವನೆ ಖಚರೇಂದ್ರ ಜಲಧರ
ನೆಲವೇ ತೋರಾ ಚಾಪವಿದ್ಯಾ
ಕಲೆಯನೆನ್ನೊಡನೆನುತ ಬೊಬ್ಬಿಱುದೆಚ್ಚನಿನಸುತನ || ೪೮

ಗಿಳಿಯ ಹಿಂಡಿನ ಮೇಲೆ ಗಿಡುಗನ
ಬಳಗ ಕವಿವಂದದಲಿ ಸೂರಿಯ
ಲಳವಿಗೊಟ್ಟುದು ಚಾತುರಂಗದ ಚಿನಕಡಿಯ ಹರಹಿ
ಎಲೆ ಸುಯೋಧನ ಬೀಳು ಕೈದುನ
ನಿಳುಹಿ ಪೇಚರರಾಯನುಂಘ್ರಿಯೊ
ಳೆಲವೇ ರವಿಸುತ ಹೋಗಿನುತ ಹೊಕ್ಕಿಱುದರುರವಣಿಸಿ || ೪೯

ಘಾಯವಡೆಯದರಿಲ್ಲ ನಾಯದೆ
ನೋಯದವರಿಲ್ಲ ರಡು ಬಲದಲಿ
ಬೀಯವಾದುದು ಸುಭಟರೆನೆ ಗಾಂಧರ್ವಪತಿ ಮುಳಿದು
ರಾಯನನುಜರ ಕಟ್ಟಿದನು ದೀ
ಘಾಯುವನು ಹಿಡಿದನು ವಿಕರ್ಣನ
ನೋಯಲೆಚ್ಚನು ಕೆದಱಿದನು ಕೌರವಚತುರ್ಬಲನ || ೫೦

ಫಡಯೆನುತ ಕುರುರಾಯನೀತನ
ಪಡಿಮುಖಕೆ ನೂಕಿದನು ಜೋಡಿಸಿ
ಜಡಿವ ನಿಸ್ಸಳಾಯತದ ಕಹಳೆಗಳ ಕಳಕಳದ

ಬಿಡುರಥದ ಧಟ್ಟಣೆಯ ಧಾಳಿಯು
ಕಡುಗುದುರೆಗಳ ನೆತ್ತಿಯುಂಕುಶ
ದೆಡೆಯ ಘಟೆಯಾನೆಗಳ ದಳ ಸಂದಣಿಸಿತೊಗ್ಗಿನಲಿ ||

೫೧

ಮೀಟಿಸಿಪ ಗಾಂಧರ್ವರೊಂದೇ
ಕೋಟಿ ಕವಿದುದು ಕುರುಬಲಕೆ ಪನಿ
ಗೋಟಿಯಾದುದು ನೃಪತಿ ಸಿಕ್ಕಿದನವರ ವೇಡೆಯಲಿ
ದಾಟಿತರಸನ ಧೈರ್ಯ ಕೈದುಗ
ಳಾಟ ನಿದುವು ಕರದ ಹೊಯಿಲಲಿ
ನೋಟಕರು ಘೊಳ್ಳೆಂದುದಿತ್ತಲು ಪಾಂಡವರ ಬನದ ||

೫೨

ಅರರೆ ದೊರೆ ದೊರೆ ದೊಂಬಿನಲಿ ಡಾ
ಮಸುವರ ಹೊಯಿ ಹೊಯ್ಯೆನುತ ಖೇ
ಚರರ ಕಂಬಿಗಳಾಡಿದುವು ಸುತ್ತಲು ಸುಯೋಧನನ
ಅರಸರಂಜದಿರಂಜದಿರಿ ಯೆನು
ತುರವಣಿಸಿ ಕೌರವನರೇಂದ್ರನ
ಕರದ ಕೈದುವರ್ಣಿಸಿಕೊಂಡನು ಬಚರಪತಿ ನಗುತ ||

೫೩

ಹಯದ ಪನಿವಾಘೆಯಲಿ ಬಾಹು
ದ್ವಯವ ಬಿಗಿದನು ತನ್ನ ರಥದಲಿ
ನಯವಿಹೀನನನಿಸಿದನು ಕುರುರಾಯವಲ್ಲಭನ
ಭಯಭರಿತ ದುಶ್ಯಾಸನನ ದು
ರ್ಜಯನ ಚಿತ್ರಾಂಗದ ವಿಕರ್ಣನ
ನಯವಿದೂರರ ತುದರಿಪ್ಪತ್ತೈದು ಸಹಭವರ ||

೫೪

ಇಳಿದು ಗಜವನು ಕೈದುಗಳ ಕೆಳ
ಗಿಳುಹಿ ಜೋದರು ವಾರುವದಿನಿಳೆ
ಗಿಳಿದು ರಾವ್ತರು ಹಾಯ್ಕಿದರು ದೂಹತ್ತಿಲಾಡಿಗಳ
ಬಿಲುಸರಳ್ಳಳ ಬಿಸುಟು ರಥಿಕರು
ನೆಲಕೆ ಹಾಯ್ದರು ಹೊತ್ತೈಕೈದುನ
ನಿಳುಹಿ ಪಯದಳ ಬೀಳುಕೊಂಡುದು ಖೇಚರೇಶ್ವರನ ||

೫೫

ಮುಟ್ಟಿದಿರಿ ಪರಿವಾರ ಕೈದುನ
ಕೊಟ್ಟು ಹೋಗಲಿ ದೊರೆಗಳಾದರ
ಬಿಟ್ಟವರಿಗಮರೇಂದ್ರನಾಣೆಯೆನುತ್ತ ಸಾಱಿದರು
ಕೆಟ್ಟದಿದು ಕುರುಪತಿಯ ದಳ ಜಗ
ಜಟ್ಟಿಗಳು ಕರ್ಣಾದಿಗಳು ಮುಸು
ಕೆಟ್ಟು ಜಾಱಿತು ಕಂಡ ದೆಸೆಯಲಿ ಭೂಪ ಕೇಳೆಂದ ||

೫೬

ಕುದುರೆ ಹಾಯ್ದವು ಕಂಡ ಮುಖದಲಿ
ಮದಗಜಾವಳಿವೋಡಿದವು ವರ
ಸುದತಿಯರು ಬಾಯ್ವಿಡುತ ಹರಿದರು ಬಿಟ್ಟ ಮಂಡೆಯಲಿ
ಕದಡಿದುದು ಜನಜಲಧಿ ರ್ನೂಳಿಸಿ
ಕೆದಱಿದುವು ಕೇರಿಗಳು ರಾಯನ
ಹದನದೇನೆಂದೆನುತ ಹರಿದರು ಹರದರಗಲದಲಿ

೫೭

ಕುರುಪತಿಯ ದುಶ್ಯಾಸನಾದಿಗ
ಳರಸಿಯರು ಚೌಪಟದೊಳೊದಱಿದ
ರರಸನುಪಹತಿಗೊಪ್ಪುಗೊಟ್ಟರೆ ಕರ್ಣ ಶಕುನಿಗಳು
ಗುರುನದೀಸುತರಿದ್ದರಿ ಪರಿ
ಪರಿಭವಕೆ ಪಾಡಹುದೆ ಪಾಂಡವ
ರರಸನಿಹ ವನವಾವುದೆಂದೊಲಿದಳು ಭಾನುಮತಿ ||

೫೮

ಅರಸಿಯರು ಸಖಿಯರು ಕುಮಾರಿಯ
ರರಸನನುಜರೆ ಹೆಂಡಿರನಿಬರು
ವೆರಸಿ ಬಂದಳು ಭಾನುಮತಿ ಯಮತನುಜನಾಶ್ರಮಕೆ
ಕರುಣಿ ರಕ್ಷಿಸು ಸೋಮವಂಶೋ
ದ್ಧರಣ ರಕ್ಷಿಸು ಸತ್ಯ ಧರ್ಮದ
ಸಿರಿಯೆ ರಕ್ಷಿಸುಯೆನುತ ಧೂಪನೆ ಕೆಡದಳಂಘ್ರಿಯಲಿ ||

೫೯

ನಾದಿದಳು ನೃಪನಂಘ್ರಿಯನು ನಯ
ನೋದಕದ ಧಾರೆಯಲಿ ಭಾಳವ
ತೇದು ತಿಲಕದ ಗಂಧದಲಿ ಬೈತಲೆಯ ಮುತ್ತುಗಳ

ಆದರಿಸಿ ನವಕುಸುಮದಲಿ ಘನ
ರೋದನಧ್ವನಿ ಮಂತ್ರದಲಿ ನೃಪ
ಪಾದಪೂಜೆಯ ರಚಿಸುವವೋಲೊಪ್ಪಿದಳು ಭಾನುಮತಿ || ೬೦

ಖಳರು ಕೌರವರಿಂದು ಸಜ್ಜನ
ಕುಲಶಿರೋಮಣಿ ನೀನು ಕರುಣಾ
ಜಲಧಿ ಸಿನಗಪರಾಧಿಗಳು ನಾವಹೆವು ಜಗವಜಾಯೆ
ಹುಳಿಗೆ ಹಾಲಳುಕುವಡೆ ಹಾಲಿನ
ಜಲಧಿ ಕೆಡುವುದೆ ಜೀಯ ಸಿನ್ನವ
ರೆಸಿಕೊಂಡರು ಕಾಯಬೇಕೆಂದೊಪ್ಪಿದಳು ತರಳೆ || ೬೧

ರಾಯರಿಗೆ ಬಿನ್ನಹವ ಮಾಡೌ
ತಾಯೆ ದುರುಪದಿದೇವಿಯೇ ಹಿರಿ
ದಾಯಸಂಬಡಿಸದಿರು ಕುರುಪತಿ ನಿನ್ನ ಮೈದುನರು
ನೋಯಿಸಲು ಸಿರಿ ಗಂಧ ನಿಜಗುಣ
ದಾಯತವ ಬಿಡಬಲ್ಲದೇ ನೀ
ಕಾಯಬೇಹುದು ಪತಿಯನೆಂದೊಪ್ಪಿದಳು ಭಾನುಮತಿ || ೬೨

ಚುಂಬಿಸಿತು ಕಡುಶೋಕ ಮಿಡಿದನು
ಕಂಬನಿಯನುಗುರಿನಲಿ ಘನ ಕರು
ಣಾಂಬುನಿಧಿ ಸೀಗುರಿಸೆ ಮೈಗೂಡಿಹುದ ರೋಮದಲಿ
ಹಂಬಲಿಸಬೇಡಕಟ ಕುರುಪತಿ
ಯೆಂಬನಾರೌ ಬೊಪ್ಪನವರೇ
ನೆಂಬರೇಳೌ ತಾಯೆಯೆನುತೆತ್ತಿದನು ಭಾಮಿನಿಯ || ೬೩

ಭೀಮ ಬಾ ಕುರುರಾಯಕುಲ ಚೂ
ಡಾಮಣಿಯ ತಾ ಹೋಗು ಕದನೋ
ದ್ವಾಮದರ್ಪನ ತಾ ನಿಜಾನ್ವಯಕುಮುದ ಚಂದ್ರವನ
ತಾ ಮನೋವ್ಯಥೆ ಬೇಡ ನೃಪಚಿಂ
ತಾಮಣಿಯ ತಾ ಹೋಗಿನಲು ಕರ
ತಾಮರಸವನು ಮುಗಿದು ಬಿನ್ನಹ ಮಾಡಿದನು ಭೀಮ || ೬೪

ತಮ್ಮ ಸಂಕಟಕಿವರು ವಿನಯವ
ನೆಮ್ಮಿ ಬಿನ್ನಹ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ
ನಿಮ್ಮಡಿಗ ಪರಿತೋಷವೇ ಕರ್ತವ್ಯ ವಿಷಯದಲಿ
ಎಮ್ಮ ಮನ ಮುಂಚುವುದು ಕಾರ್ಯದ
ಹಮ್ಮಿಗೆಯ ನೀವಲಿಯಿರೇ ತಮ
ತಮ್ಮ ದುಷ್ಟುತ ತಮಗೆ ಫಲಿಸಿದರೇನು ನಿಮಗಿಂದ ||

೬೫

ಭರತವಂಶದೊಳವರ ಭಂಗವೆ
ನಿರುತ ನಮ್ಮದು ನಮ್ಮ ಭಂಗ
ಸ್ಫುರಣವವರದು ತಾವಲಿಯರಾವಲಿವೇ ಹದನ
ಪರರ ಕಲಹಕೆ ನಾವು ನೂಲೈ
ವರುಗಳಂತೆ ಕಲಹಕದು ನೂ
ವರು ವಿಚಾರಿಸಲೈವರಾವೆಂದನು ಮಹೀಪಾಲ ||

೬೬

ಎಣಿಸಲೇಕಿನ್ನದನು ಕೌರವ
ಜನ ಮರಳಿ ಬಂದಲ್ಲದಾರೋ
ಗಣೆಯ ಮಾಡೆನು ಪಾರ್ಥ ನೀನುಡಿ ನಿನ್ನ ಹವಣೇನು
ರಣದೊಳಹಿತರ ಮುಲಾದು ಕುರುಧಾ
ರಣಪತಿಯ ತಹುದುಂಟೆಯೆನೆ ಬಿಲು
ಗಣೆಗಳನು ತಿದ್ದಿದನು ಫಲುಗುಣ ಹೂಡಿದನು ರಥವ ||

೬೭

ಎಮಗೆ ನುಡಿ ಬೇಜುಂಟಿ ನೀತಿ
ಭ್ರಮಿತರಾವಲ್ಲನಿಲಸುತನು
ಭ್ರಮಿತನವ ಸೈರಿಸುವುದೈ ಕಾರುಣ್ಯನಿಧಿ ನೀನು
ನಿಮಿಷದಲಿ ಗಾಂಧರ್ವಕನನಾ
ಕ್ರಮಿಸಿ ಕೌರವಗಣವ ನಿಜಪದ
ಕಮಲದಿದಿರಲಿ ಕೆಡಹಿ ತೋಲುವೆನೆನುತ ಹೊಲವಂಟ ||

೬೮

ಮುಲಾದು ಚೆಲ್ಲಿದ ಸಕಲ ಕುರುಬಲ
ನೆರೆದುದರ್ಜುನನೊಡನೆ ಸೂಚಿಯ
ಲರಿಭಟನ ಬೆಂಬತ್ತಿದನು ಫಡ ನಿಲ್ಲು ನಿಲ್ಲಿನುತ

ಸೆಱಿಯ ಬಿಡು ಗಾಂಧರ್ವಲೋಕವ
 ನುರುಹುವೆನು ಹಿಂದಿಕ್ಕಿ ಕೊಂಬನ
 ಶಿರವ ಸೆಂಡಾಡುವೆನೆನುತ ಕವಿದೆಚ್ಚನಾ ಪಾರ್ಥ || ೭೯

ಸರಳನುಬ್ಬಿಗೆ ಸೆಡೆದು ಸಮರಕೆ
 ತಿರಿಗಿ ನಿಂದುದು ಖಚರಬಲವು
 ಬ್ಬರದ ಬೊಬ್ಬೆಯಲುಱುಬದರು ಶರಹತಿಗೆ ಸೈರಿಸುತ
 ಉರುಳಿದವು ಗಾಂಧರ್ವಶಿರ ನಭ
 ಸರಳಮಯ ದಿಗುಜಾಲವಂಬಿನ
 ಹೊರಳಿಯಲಿ ಹೊದಿಸಿದುದೆನಲು ಕವಿದೆಚ್ಚನಾ ಪಾರ್ಥ || ೭೦

ಅಳವಿಯಲಿ ಕೈಮಾಡಿ ಖೇಚರ
 ರಳಲಿಗರು ಮುಮ್ಮುಳಿತವಾಯಿತು
 ಬೆಳಗಿದುವು ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಧಾರಿಗಳಖಿಳ ದಿಗುತಟವ
 ತಳಪಟದೊಳಿ ಸೆರೆಸಹಿತ ಕೈ
 ಚಳಕದಲಿ ತೆಗೆದಿಸುತ ಸಮರಕೆ
 ಮಲೆತು ನಿಂದನು ಚಿತ್ರಸೇನನು ಪಾರ್ಥನಿಧಿರನಲಿ || ೭೧

ಬಿಡು ಸೆಱಿಯನವಗಡೆಯತನವೆ
 ಮ್ಮೊಡನೆ ಸಲ್ಲದು ಸೂಳೆಯರ ಸುರೆ
 ಗುಡಿಹಿಗಳ ಸರವಾದಿಗಳ ಸೇರುವೆಯಲೊಪ್ಪುವುದು
 ಫಡಯೆನುತ ನಾರಾಚದಲಿ ಬಲ
 ನೆಡನ ಕೀಲಿಸಿ ಪಿಂಗಡೆಯ ಮುಂ
 ಗುಡಿಯ ಕಟ್ಟಿದನಂಬಿನಲಿ ಖಚರಾಧಿಪನ ರಥವ || ೭೨

ಎಲವೊ ಕೌರವಸಹಿತ ಕಮಠನ
 ಕೆಳಗೆ ಧ್ರುವನಿಂ ಮೇಲೆ ಹೊಕ್ಕಡೆ
 ಕೊಲುವೆನಲ್ಲದೆ ಕಾವೆನೇ ಫಡ ನಿಲ್ಲು ನಿಲ್ಲಿನುತ
 ತುಳುಕಿದನು ಕೆಂಗೋಲಿನನಮಂ
 ಡಲಕೆ ದಿಗ್ಭ್ರಮೆಯಾಯ್ತು ನಭದಲಿ
 ಸುಳವ ಸುರರ ನಿಮಾನತತಿ ಚೆಲ್ಲಿದವು ದೆಸೆದಿಸಿಗೆ || ೭೩

ತಿರುಗಿ ನಿಂದನು ಖಚರಪತಿ ನಿ
 ಸ್ಮರವಿದೇಕೈ ಪಾರ್ಥ ನೀ ಕಡು
 ಮರುಳೊ ಮೂಢನೊ ಶೌರ್ಯಪಿತ್ತನೊ ಭ್ರಮಿತವಿಹ್ವಳನೋ
 ಧುರದ ಕೌತುಕಗರಳ ಮೂರ್ಛಾರ್ಘಂ
 ತರಿತಹೃದಯನೊ ನಿಲ್ಲು ಚಾಪದ
 ಶರವನುಪಸಂಹರಿಸು ನನ್ನಯ ಮಾತ ಕೇಳೆಂದ ||

೭೪

ಹಾಲಿಯ ಮುಱಿಯೊತ್ತಿದರೆ ಪಶುಸಂ
 ಕುಲಕೆ ಸಂಕಟವೇನು ವಾಯಸ
 ಕುಲವ ಕೈಮಾಡಿದರೆ ಕೋಟಲೆಯೇಕೆ ಕೋಗಿಲಿಗೆ
 ಖಳರ ಖೊಪ್ಪರಿಸಿದರೆ ಸುಜನರ
 ತಲೆಗೆ ವೇದನೆಯೇನು ಕೌರವ
 ಕುಲವ ಕಟ್ಟಿದರೇನು ಜಠರದ ಶೂಲೆ ನಿನಗಿಂದ ||

೭೫

ಹೋದ ಮಾರಿಯ ಕರೆದು ಮನೆಯೊಳ
 ಗಾದರಿಸಿದವರುಂಟೆ ನೀರಲಿ
 ನಾದ ಕೆಂಡವನುರುಹಿ ಮುಡಿವರೆ ಮತ್ತೆ ಮಂಡಿಯಲಿ
 ಕೈದು ಮುಱಿದರೆ ಹಗೆಗೆ ತನ್ನಯ
 ಕೈದುಗೊಟ್ಟವರುಂಟೆ ಕುರುಪತಿ
 ತೀದಡೀತನ ಕರದುಕೊಂಬುದು ಲೇಸು ಲೇಸೆಂದ ||

೭೬

ಧರ್ಮವಾಗಲಿ ಮೇಣು ಜಗದಲ
 ಧರ್ಮವಾಗಲಿ ರಾಜಮಂತ್ರದ
 ಧರ್ಮವಾಗಲಿ ನೀತಿಬಾಹಿರವಾಗಲದು ಮೇಣು
 ಧರ್ಮಪುತ್ರನ ಬೆಸನು ವೈದಿಕ
 ಧರ್ಮ ನಮಗದು ರಾಜಮಂತ್ರದ
 ನಿರ್ಮಳನ ಮಾತೆಮಗೆ ಬೇಜ್ಜೊಂದಿಲ್ಲ ಮತವೆಂದ ||

೭೭

ಕೋಲ ಬಱಾದೇ ಬೇಯ ಮಾಡದಿ
 ರೇಳು ಫಲುಗುಣ ಮರಳು ನೀ ದಿಟ
 ಕೇಳುವರೆ ನಾನಿವನ ಕಟ್ಟದೆಂದ್ರನಾಜ್ಞೆಯಲಿ

ಪಾಲಿಸಾ ನಿಮ್ಮಯ್ಯ ಬೆಸಸಿದ
 ನೇಳಿಸುವುದೇಕೆನಲು ಕೆಂಗು
 ಗೋಲದೂಗುತ ಪಾರ್ಥ ನುಡಿದನು ಚಿತ್ರಸೇನಂಗೆ || ೭೮

ಕುರುಪತಿಯ ಕಟ್ಟುವರೆ ಸುರಪತಿ
 ಕರೆದು ಬೆಸಸಿದ ನಿನಗೆ ನಮಗೆ
 ಮ್ಮರಸ ನೇಮವ ಕೊಟ್ಟನೀ ಕುರುಪತಿಯ ಬಿಡಿಸೆಂದು
 ಸುರಪತಿಗೆ ಕೃತಕಾರ್ಯ ನೀನಾ
 ಗಿರಲು ನಾವಕ್ಕೃತಾರ್ಥರಾಗಿಯೆ
 ಮರಳಿ ಜನಪನ ಕಾಬೆವೈಸಲೆ ಜಾಣನಹೆಯಿಂದ || ೭೯

ಬಿಡುವೆಯಾದರೆ ನೃಪನ ಸೆಳೆಗಳ
 ಬಿಡಿಸುವೆನು ಮೇಣಲ್ಲದಿದರೆ
 ಬಿಡಿಸುವೆನು ನಿನ್ನು ಸುರ ಸೆಳೆಯನು ನಿನ್ನದೇಹದಲಿ
 ನುಡಿಗೆ ತೆಪ್ಪಿಲ್ಲನುತ ಮಿಗೆ ಕೈ
 ಗಡೆಯನೆಚ್ಚನು ಕಾಳಕೂಟದ
 ಕಡಲು ಕವಿವಂದದಲಿ ದುವ್ವಾಳಿಸಿದವಂಬುಗಳು || ೮೦

ಕಡಿದನರ್ಜುನನಂಬ ನೀನವ
 ಗಡಿಸಲೇಕೈ ಮರುಳೆ ಕೆಂಡವ
 ಮಡಿಲೊಳಕ್ಕುವುದರ್ಥಿಯೇ ಸಂಧಾನ ನಿಮಗೆಮಗೆ
 ಬಿಡುವೆನಿಬರ ಸೆಳೆಗಳನು ನಡೆ ನಿ
 ಮೊಡೆಯನಲ್ಲಿಗೆ ಕೊಂಡುಬಹೆನೆಂ
 ದೊಡನೆ ಬಂದನು ಧರ್ಮಪುತ್ರನ ಬಳಿಗೆ ಖಚರೇಂದ್ರ || ೮೧

೮. ಈ ಶರೀರವ ನೂಕಿ ನಿಲುವೆನು ಮುಕ್ತಿರಾಜ್ಯದಲಿ

ಕೇಳು ಜನಮೇಜಯ ಧರ್ಮೀ
 ಪಾಲ ಕೌರವನೃಪನ ತಂದು ಕೈ
 ಪಾಳುವಿನ ಚರಣಾಗ್ರದಲಿ ಕೆಡಹಿದನು ಕಲಿಪಾರ್ಥ

ತೋಳ ಹಿಂಗಟ್ಟುಗಳ ಮೋಟಿಯ
ಕಾಳಿಕೆಯ ಬಿಡುದಲೆಯ ನೀರೊಗು
ವಾಲಿಗಳ ಕುರುರಾಯನಿಡ್ಡನು ತಮ್ಮದಿರು ಸಹಿತ ||

೧

ಕೊಳ್ಳಿ ಸೆಟೆಯಿದೆ ನಿಮ್ಮ ಸಹಭವ
ರೆಲ್ಲರುಂ ಕಡುಮೂರ್ಖರಿದು ನಿ
ಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೆ ಮತವೈಸಲೆ ನಾವೆಂದು ಫಲವೇನು
ಖುಲ್ಲರಿವದಿರ ಬಿಡಿಸಿದಕೆ ತಳು
ವಿಲ್ಲದಹುದಪಘಾತ ಸಾಕಿ
ನ್ನೆಲ್ಲಿಯದು ನಯ ಬೀಳುಕೊಡಿ ತನಗೆಂದನಾ ಖಚರ ||

೨

ಮಾನಭಂಗವೆ ಬರಲಿ ಮೇಣಭಿ
ಮಾನವಾಲಿಂಗಿಸಲಿ ಕರುಣದೊ
ಳಾನತರ ಪಾಲಿಸುವುದೇ ಕ್ಷತ್ರಿಯರ ಮಾರ್ಗವಿದು
ನೀನೆ ಬಾಂದವನೆಮಗೆನುತ ಸ
ನ್ಮಾನದಲಿ ಕಳುಹಿದನು ಬಳಿಕು
ದ್ಯಾನದಲಿ ದೇವೇಂದ್ರನೆತ್ತಿದನಳಿದ ಖೇಚರರ ||

೩

ಕಳುಹಿದನು ಖೇಚರನನವನಿಪ
ತಿಲಕನೀತನ ನೋಡಿದನು ನಿಜ
ಲಲನೆಯನು ಕರೆದನು ಸುಯೋಧನ ನೊಂದನಕಟಿನುತ
ನಳಿನಮುಖ ಹೆಡಗೈಯ್ಯ ಬಿಡು ಕಲು
ನೆಲನು ಹಾಸಿಕೆ ಹಂಸತಲ್ಪದ
ಪಳುಕಿನಲಿ ಪವಡಿಸುವಗೀ ವಿಧಿಯೇ ಮಹಾದೇವ ||

೪

ಬಂದಳಬುಜಾನನೆ ಸುಯೋಧನ
ನಂದವನು ನೋಡಿದಳು ಸುಯಿದಳು
ಬೆಂದ ವಿಧಿ ಬಂಧನವ ತಂದುದೆ ಸಾರ್ವಭೌಮರಿಗೆ
ಒಂದು ಕೈ ಗಲ್ಲದಲಿ ಬಿಡಿಸಿದ
ಳೊಂದು ಕೈಯ್ಯಲಿ ತೋಳಪಾಶವ
ನಿಂದುಮುಖ ದುರ್ಯೋಧನನ ದುಶ್ಯಾಸನನಸಹಿತ ||

೫

ಕೆಳದಿಯರ ಕೈಯಿಂದ ಕೊಯಿಸಿದ
 'ಳುಳಿದ ಕೌರವನನುಜವರ್ಗದ
 ಬಲುಹುರಿಯ ನೇಣುಗಳನವದಿರ ಗೋಣ ಕೊಯಿವಂತೆ
 ಅಳಲಿಸಿದನೇ ಖಚರನಾತನ
 ಕೊಲಿಸಬೇಹುದು ಕಳುಹಿ ಕಷ್ಟವ
 ಬಳಸಿದನು ಭೂಪಾಲನೆಂದಳು ಕಮಲಮುಖಿ ನಗುತ || ೬

ಅರಸ ನೊಂದೈ ಮರ್ದನಕೆ ಮ
 ಲ್ಲರುಗಳಲ್ಲೆಮಗೊತ್ತುವುವು ಕಲು
 ಹರಳು ಮಜ್ಜನ ಭೋಗಿಸುವರೆ ಶೀತಾಂಬು ತಿಳಗೊಳನು
 ಹರಿಣ ಶಾರ್ದೂಲಾದಿ ಚರ್ಮಾಂ
 ಬರವೆ ಸಮಕಟ್ಟೆಮಗೆ ರತ್ನಾ
 ಭರಣವೇ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಯೆಂದಳು ನಗುತ ನಳಿನಾಕ್ಷಿ || ೭

ಮಾನಿಸಿಯ ಕಟಕಿಯ ಮಹಾಸ್ತ್ರಕೆ
 ಮೌನವನೆ ಮಹಿಗೊಂಡು ಕಲುಷ
 ಧ್ಯಾನನಿಧನು ಚಿತ್ತದಲಿ ಬೇಟೊಂದ ಚಿಂತಿಸುತ
 ಭಾನುಮತಿ ಕೈಮುಗಿದಳೇ ಕ
 ಣಾನುಗತ ತಾಟಂಕಮುದ್ರೆಯ
 ನೀನೆಲೈ ದಯೆಗೈದೆ ಯೆಂದೆಪಗಿದಳು ಚರಣದಲಿ || ೮

ಎತ್ತಿದನು ರಾಣಿಯನು ನೃಪ ತಲೆ
 ಗುತ್ತಲೇಕೈ ನಿನಗೆ ಬಂದ ವಿ
 ಪತ್ತು ನಮ್ಮದು ನಮ್ಮತೊಡಕಿನ ತೋಟಗಳು ನಿಮಗೆ
 ಹೆತ್ತತಾಯ್ ಗಾಂಧಾರಿ ಸತಿ ನಾ
 ವಿತ್ತಡಿಗಳಕಟಕಟ ನೀ ದು
 ಶ್ಚಿತ್ತನಹೆಯೇಕೆಂದು ನುಡಿದನು ನೃಪತಿ ಕೌರವನ || ೯

ಬಿಡಿಸಿದಧರದ್ವಯ ವಿಷಾದದ
 ತಡಿಯ ಚಿತ್ತದ ನೆಯ್ಗೆ ಬೇಟೊಂ
 ದೆಡೆಯಲಿದ್ದುದು ಬೀಳುಕೊಂಡನು ಧರ್ಮನಂದನನ

ಒಡನೆ ಬಂದರು ರಾಣಿಯರು ಕೈ
ಗುಡಿಯವರ ಸುದ್ದಿಯಲಿ ಸೂಸಿದ
ಪಡೆಯು ನಿಮಿಷಕ್ಕೆ ನೆರೆದುದಿನಸುತ ಸೌಬಲರು ಸಹಿತ || ೧೦

ಭಟರ ಬೊಬ್ಬೆಗಳಡಗಿದವು ಬಾಯ್
ತುಟಗಳಾಡವು ವಂದಿಸಿಕರಕೆ
ಪಟ ಪಣವ ಮೃದಂಗವಿದ್ದುವು ಮೌನದೀಕ್ಷೆಯಲಿ
ಚಟುಳಹಯ ರಥ ಗಜದವರು ಲಟ
ಕಟಪದಿದುರ್ದು ಕೌರವೇಂದ್ರನ
ಕಟಕ ದುಮ್ಮಾನದಲಿ ಬಂದುದು ಹಸ್ತಿನಾವುರಕೆ || ೧೧

ಹೊಗಲಿ ಪಾಳೆಯ ಪುರವನೆಂದು
ಬೈದ ಬೆಳೆ ಸಿರಿವಂತನೆತ್ತಿದ
ದುಗುಡದಲಿ ಕುಳ್ಳಿದನಾ ಸುರನದಿಯ ತೀರದಲಿ
ಹೊಗುವ ಮೋಟಿಯ ನೆಲಕೆ ನೆಟ್ಟ
ಲಿಗಳ ನಿಖಿಳೇಂದ್ರಿಯದ ರೋಚಕ
ಬಿಗಿಯೆ ಬೇಗಿಯೆ ಬೇಸಜನ ಬಿಸುಗುದಿಯ ಸುಯ್ಯನಲಿ || ೧೨

ತರಿಸಿ ಗಂಗಾಜಲವ ಗೋಮಯ
ವೆರಸಿ ಕುಶಸಮ್ಮಾರ್ಜನೆಯ ವಿ
ಸ್ತರಿಸಿ ಪರಿಕರ ಶುದ್ಧಿಯಲಿ ಪಸರಿಸಿದ ಬರ್ಹಿಯಲಿ
ನಿರಶನವ್ರತವೆಂದು ಮಂತ್ರೋ
ಚ್ಚರಿತ ಸಂಕಲ್ಪದಲಿ ಕೌರವ
ರರಸ ಪವಡಿಸಿದನು ಕೃತಪ್ರಾಯೋಪವೇಶದಲಿ || ೧೩

ಹೊಗಿಸಬೇಡಾರುವನು ಕರ್ಣಾ
ದಿಗಳ ಮೊದಲಾಗೆಂದು ದಡ್ಡಿಯ
ನುಗುಳುಗಂಡಿಯ ಕಾಹ ಕೊಟ್ಟನು ತನ್ನ ಬೇಹವರ
ದುಗುಡದಲಿ ಪರಿವಾರ ಬಂದೋ
ಲಗಿಸಿ ಹೊಟಗೇ ಹೋಗುತಿರ್ದುದು
ನಗುತ ಹೊಕ್ಕಳು ಭಾನುಮತಿ ಕಂಚುಕಿಯ ಕೆಡೆಯೊದೆಡು || ೧೪

ಏನು ದಿಟ ಸಂಕಲ್ಪವಿನಿತಕೆ
ತಾನು ಹೊಲಗೇ ಹೊಗುವೆವೇಳು ಕೃ
ಶಾನುವನು ಬೀಳುವರೆ ನಡೆ ಭಾಗೀರಥಿಯ ಮಡುವ
ಮಾನನಿಧಿಯೇ ವಿವಿಧ ಗರಳ ವಿ
ತಾನವಿದೆ ತರಿಸುವೆನೆ ನಿಶ್ಚಯ
ವೇನು ಮನದನುಮಾನವನು ಹೇಳೆಂದಳೆಂದುಮುಖಿ ||

೧೫

ತರುಣಿ ನೀ ಹೆಸರಿಸಿದವಿವು ದು
ರ್ಮರಣ ಸಾಧನವಮಲ ದರ್ಭಾ
ಸ್ತುರಣವಿದು ಪಾವನವಲಾ ಪ್ರಾಯೋಪವೇಶದಲಿ
ಪರಿಹರಿಸುವೆನು ದೇಹವನು ಸುಡ
ಲರಸುತನವನು ಪಾಂಡುಪುತ್ರರ
ಕರುಣಕಲುಷಿತ ಕಾಯವಿದನಾದರಿಸುವೆನೆಯೆಂದ ||

೧೬

ಈ ನಿರಾಹಾರವು ನಿರರ್ಥಕ
ವೇನನೆಂಬೆನು ಜೀಯ ಮುಱಾದಭಿ
ಮಾನ ಬೆಸುವುದೆ ಬಣ್ಣವಿಡುವುದೆ ಬಂದ ದುರ್ಯಶವು
ಆ ನದೀಜ ದ್ರೋಣರೆಂದುದ
ನೀನುಪೇಕ್ಷಿಸಿ ಕಳೆವೆ ಹೆಂಗುಸು
ನೀನಿಲಯೆಯೆನಬೇಡ ಚಿತ್ತೈಸೊಂದು ಬಿನ್ನಹವ ||

೧೭

ತಮ್ಮ ನೆಲೆವೊಟ್ಟೈಸಿ ರಣದಲಿ
ನಿಮ್ಮ ಬಿಡಿಸಿದರವರು ನೀವಿ
ನ್ನೆಮ್ಮ ಹಿಂದಣ ಗುಣವ ನೋಡದಿರೆಂದು ಯಮಸುತನ
ನಮ್ಮ ನಗರಿಗೆ ಕರೆಸಿ ಧರೆಯನು
ತಮ್ಮ ಪಟ್ಟಣಸಹಿತ ಕೊಟ್ಟರೆ
ನಿಮ್ಮಡಿಗಳನು ಲೋಕ ಮೆಚ್ಚುವುದೆಂದಳೆಂದುಮುಖಿ ||

೧೮

ನುಡಿದವಧಿ ಹದಿಮೂರು ವರುಷದ
ಹೆಡೆತಲೆಯನೊದೆದಿದ್ದು ನಿಮ್ಮ
ಪೊಡವಿಯರ್ಥಕೆ ಬಲೆಯ ಹಾಯ್ಕದೆ ಬಿಡುವರೆ ಬಳಕೆ

ನುಡಿಯ ಸಲಿಸದ ಮುನ್ನ ಕೊಟ್ಟರೆ
ಕಡು ಕೃತಘ್ನತೆ ತಪ್ಪುವುದು ಮಿಗೆ
ನುಡಿಯಲಮ್ಮನು ರಾಜಕಾರ್ಯವನೆಂದಳೆಂದುಮುಖಿ ||

೧೯

ಮಹಿಮೆ ಹಗೆಯೇ ನಾವು ಮಾಡಿದ
ನಟಿಯಲಾ ಮೂದಲಿಸಿ ಮರ್ಮವ
ನಿಜವ ಸುರಗಿಕಣಾ ಸದಾ ಪಾಂಚಾಲಿ ಪವನಜರು
ಮಹಿಗಲೇತಕೆ ಭಾನುಮತಿ ನಿ
ನ್ನಟುವ ಮಗನಲಿ ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯ
ಹೊಟ್ಟಿಸಿ ಬದುಕುವುದೆನ್ನ ಕಾಡದೆ ಹೋಗು ನೀನೆಂದ ||

೨೦

ಬಂದಳಾ ಗಾಂಧಾರಿ ಸೊಸೆಯರ
ವೃಂದಸಹಿತರವಣಿಸಿ ಹೊಕ್ಕಳು
ನಿಂದು ನೋಡಿದಳಾತನಿರವನು ಕುಶಿಯ ಹೊದಲುನಲಿ
ಕಂದಿದಳು ಕಡುಶೋಕಶಿಖಿಯಲಿ
ಬೆಂದಿನೇಳೈ ಮಗನೆ ಹಾಸಿಕೆ
ಯಿಂದ ಲೇಸಾಯ್ತೆನುತ ಕುಳ್ಳಿರ್ಪಳು ಸಮೀಪದಲಿ ||

೨೧

ಏನು ದರ್ಭಾಸ್ತುರಣಶಯನವಿ
ದೇನು ಕಾರಣ ನಿರಶನವು ವ್ರತ
ವೇನ ಸಾಧಿಸಲಾವುದೀ ಪ್ರಾಯೋಪವೇಶದಲಿ
ಏನು ಸಿದ್ಧಿಯಿದಕ್ಕೆ ಮೋಹದ
ಮೌನಮುದ್ರೆಯ ಬಿಡಿಸಿ ಹೇಳಿ
ನ್ನಾಣೆಯಿಂದಳು ಹಣೆಯ ಹಣೆಯಲಿ ಬಾಚಿದಳು ಮಗನ ||

೨೨

ತಾಯೆ ಹೇಳುವುದೇನು ಪಾಂಡವ
ರಾಯರುಳುಹಿದ ಒಡಲನ್ನಿದ
ಜಾಯಸವ ನಾನೇನ ಹೇಳುವೆ ಹೊಜಿಗೆ ಕೇಳುವುದು
ನೋಯಲೇತಕೆ ನಿಮಗೆ ಮಕ್ಕಳು
ತಾಯೆ ನೂಟುಂಟನಿಬರಲಿ ಕುಂ
ದಾಯಿತೊಂದೈಸಲೆ ಮನೋವ್ಯಥೆಯೇಕೆ ನಿಮಗಿಂದ ||

೨೩

ಮಾಡಿದೆನು ಸಂಕಲ್ಪವಿದಱಲಿ
 ಗೂಡ ಕಳಚುವೆನೊಮ್ಮೆ ನೀವೇ
 ನೋಡಿ ಸಂತಸಬಡುವುದಾ ದುಶ್ಯಾಸನಾದಿಗಳ
 ಕೇಡುಗನು ಕುರುವಂಶಕೇಂದಿಳೆ
 ಯಾಡುವುದು ತನ್ನೊಬ್ಬನನು ತಾ
 ಮೂಡಿದೆನು ನೆಱಿ ಮುಳುಗಿದರೆ ಕುಲಕೆಲ್ಲ ಲೇಸೆಂದ || ೨೪

ಆ ಸಮಯದಲಿ ವಿಗತನಯನ ಮ
 ಹೀಶ ಬಂದನು ಜನಪದದ ವಿ
 ನ್ಯಾಸದುಗ್ಗಡಣೆಯಲಿ ವಿದುರನ ಹೆಗಲ ತೋಳಿನಲಿ
 ಆಸಱುನ ಬೇಗುದಿಯ ಚಿಂತೆಯ
 ಬೇಸಱುನ ಬಿಸುಸುಯಿಲ ರಾಣೀ
 ವಾಸಕುಲವಿದಿರೆದ್ದುದಖಿಳಾಭರಣರಭಸದಲಿ || ೨೫

ಸಾಕು ಮಗನೆ ದುರಂತ ಚಿಂತೆಯಿ
 ದೇಕೆ ಸಂಕಲ್ಪಾಭಿಯೋಗ
 ವ್ಯಾಕುಲತೆ ಬೇಡೇಳು ಪಾಲಿಸು ಸಕಲ ಭೂತಳವ
 ಆ ಕುಮಾರರ ಕರೆಸಿ ಗುಣದಲಿ
 ಸಾಕುವುದು ಜೀವೋಪಕಾರಕೆ
 ಕಾಕ ನೆನೆಯದಿರೆಂದು ಮುಂಡಾದಿದನು ಕೌರವನ || ೨೬

ಸವೆದು ಹೋಯ್ತಾಯುಷ್ಯ ತನಗಿ
 ನ್ನವನಿಯಾಗದು ಮಱಿಯುಧಿಷ್ಠಿರ
 ಪವನಜರು ನಿನಗನ್ಯರೇ ಕರೆಸುವುದು ರಾಜ್ಯದಲಿ
 ಅವರುಗಳ ನಿಲಿಸುವುದು ನೆಲನ
 ಧವನು ದುಶ್ಯಾಸನಗೆ ಕೊಡುವುದು
 ನಿನಗೆ ಚಿತ್ತಕೆ ಬಹಡೆಯೆಂದನು ತಂದೆಗವನೀಶ || ೨೭

ಆದರವರಂತಿರಲಿ ನಿಮಗಿ
 ನ್ನೀ ದುರಾಗ್ರಹ ಬೇಡ ನಿನ್ನಳ
 ವಾದಡೀ ಕುರುವಂಶವುಳಿಯದು ಪಟ್ಟವಾತನಲಿ

ಬೀದಿಗಲಹದೊಳೊಮ್ಮೆ ವೈಸರ
ವಾದೊಡದು ಪರಿಹರಿಸಿದವರೇ
ಸೋದರರಲಾ ಹೆಚ್ಚು ಕುಂದೇನೆಂದನಂಧನ್ಯಪ || ೨೮

ಕಲಹ ಬೀದಿಯೊಳಾಯ್ತು ಖೇಚರ
ರಲಿ ವಿನೋದದಲಹಿತರಡಹಾಯ್
ದುಳುಹಿ ತಂದನು ಪಾರ್ಥನೆಮ್ಮಯ ತೋಳ ನೇಣುಗಳ
ನಳನಮುಖಿ ಕಡು ಮೌಳಿಯಲಿ ಮೂ
ದಲಿಸಿ ಕೊಯ್ದಳು ತನ್ನ ಭಂಗದ
ಲುಳಿವುದೆತ್ತಣ ಮಾತು ಕರುಣಿಸಿ ಬೊಪ್ಪನವರೆಂದ || ೨೯

ದೋಷ ನಿಮಗಿಲ್ಲಮ್ಮ ಮೇಲಭಿ
ಲಾಷೆಯನು ಬಿಡಿ ನಿಮ್ಮ ಮಗ ಕುಲ
ಭೂಷಣನಲಾ ಧರ್ಮಸುತನಾತನೊಳು ಹುರುಡಿಸುವ
ದೋಷವುಂಟೇ ತನಗೆ ನಿಮಗಿದು
ಭೂಷಣವು ತಾನಲ್ಲ ನಾನಾ
ಘೋಷಿಸುವೆನ್ನೆ ಧರ್ಮಸುತನರಸಾಗಬೇಕೆಂದು || ೩೦

ಮುಸಿನಲಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ತನ್ನರ
ಮನೆಗೆ ತಿರುಗಿದನಿತ್ತ ನಾರೀ
ನಿವಹನೆಲ್ಲವ ಬೀಳುಕೊಟ್ಟನು ಬೈದು ಪಾತಿಯಲಿ
ಮನಮುಟ್ಟುಗಿ ಕಾತರಿಸಿ ಗಂಗಾ
ತನುಜ ಗುರುಜ ದ್ರೋಣ ಗೌತಮ
ರನುಚಿತಪ್ರಾರಂಭಭೀತರು ಬಂದರೊಗ್ಗಿನಲಿ || ೩೧

ರಾಯಸಿಹ ಹದನೇನು ನಿದ್ರಾ
ನಾಯಕಿಯ ಮೇಳದಲಿ ಐದನೆ
ಜೀಯಯೆನಲೊಳಹೊಕ್ಕು ನಿಂದರು ನೃಪಸಮಾಪದಲಿ
ಆಯಿತೇ ನಾವೆಂದ ನುಡಿಯದು
ಹೋಯಿತೇ ಹೊಳ್ಳಾಗಿ ದೇಹದ
ಬೀಯಕಿದು ಸಂಕಲ್ಪ ಗಡ ಹೇಳೆಂದನಾ ಭೀಷ್ಮ || ೩೨

ಈಸು ದಿನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಸೌಖ್ಯವಿ
 ಳಾಸದಲಿ ಬಳಸಿದೆನು ಸಾಕೆ
 ನ್ನೀ ಶರೀರವ ನೂಕಿ ನಿಲುವೆನು ಮುಕ್ತಿರಾಜ್ಯದಲಿ
 ಆಶೆಯವನಿಯೊಳ್ಳಲ್ಲ ವಿಷಯಾ
 ಭ್ಯಾಸಿಗೊಮ್ಮೆ ವಿರಕ್ತಿ ದೆಸೆಯಹು
 ದೈಸಲೇ ಗುರು ನೀವು ಬೆಸಸಿರೆಯೆಂದನಾ ಭೂಪ ||

೩೩

ಎಮ್ಮ ನುಡಿಗಳಪಥ್ಯವಾದರೆ
 ನಿಮ್ಮ ಕರ್ಣಾದಿಗಳ ಕರೆಸುವು
 ದೆಮ್ಮ ನುಡಿಗವರೆಂದ ಮಾತನುಸಾರಿಯೆನಿಸಿದಡೆ
 ಒಮ್ಮೆ ಕೈಕೊಂಬುದು ವೃಥಾ ನೃಪ
 ಧರ್ಮವನು ಬಿಡಬೇಡ ಸಮರವ
 ನೆಮ್ಮಿ ಸಾವುದು ಗರುವಿಗೆ ಗುಣವೆಂದನಾ ಭೀಷ್ಮ ||

೩೪

ಕದನವಾರಿಗೆ ಪಾಂಡುಸುತರಲಿ
 ಕದನಮಾಡುವುದುಚಿತವೇ ನಮ
 ಗಿದುರು ಬಳಿಕಾರುಂಟು ಭಾರತವರುಷ ಭೂಮಿಯಲಿ
 ಇದನಪುದು ಸಂಕಲ್ಪಭಂಗಾ
 ಸ್ವದವ ಮಾಡುವದೊಳ್ಳಿತೇ ನಿಜ
 ಸದನಕಭಿಮುಖರಾಗಿ ಕರುಣೆಪುದೆಂದನಾ ಭೂಪ ||

೩೫

ಪರಿಜನದೊಳವರವರ ಮುಖ್ಯರ
 ಕರೆಸಿದನು ದುಶ್ಯಾಸನನು ನಿಮ
 ಗರಸು ನೃಪನೀತಿಯಲಿ ಪಾಲಿಸುವನು ಮಹೀತಳವ
 ಧರೆಯನಾತಂಗಿತ್ತಿವೆಮಗೀ
 ಸುರನದಿಯ ತೀರದಲಿ ಸರ್ವೇ
 ಶ್ವರನ ಸನ್ನಿಧಿಯಿರವು ಘಟಿಸುವುದೆಂದನಾ ಭೂಪ ||

೩೬

ರಾಯನೀ ಪರಿ ನುಡಿದು ಜನಸಮು
 ದಾಯವನು ಕಳುಹಿದನು ಸೂನೋ
 ಪಾಯ ಸಾಪೇಕ್ಷೆಯ ಸಮಾಧಿಯಲಿರಲು ರಾತ್ರಿಯಲಿ

ದಾಯವಿದು ತಮಗೆಂದು ದೈತ್ಯ ನಿ
ಕಾಯ ಬಂದು ರಸಾತಳಕೆ ಕುರು
ರಾಯನನು ಕೊಂಡೊಯ್ದು ತಿಳುಹಿದರವರು ಸಾಮದಲಿ || ೩೭

ಅರಸ ನೀ ಪ್ರಾಯೋಪವೇಶದಿ
ಮರಣದೀಕ್ಷಿತನಾದೆ ಗಡ ನೀ
ಮರುಳಲಾ ನಾವಿರುತಿರಲು ನಿನಗೇತಕ್ಕೇ ಚಿಂತೆ
ಸುರರು ಪಾಂಡುಕುಮಾರರಾಗವ
ತರಿಸಿದರು ಗೆಲವವದಿರಿಗೆ ನಾ
ವಿರಲು ಸುಡಲೀ ದೈತ್ಯಜನ್ಮವನೆಂದರಾ ಖಳರು || ೩೮

ಸಾಯದಿರು ನಿನಗಿಂದು ಮೊದಲು ಸ
ಹಾಯವಾವಂಜದಿರು ರಿವುಕೌಂ
ತೇಯರಿಗೆ ಕೊಡಬೇಡ ನೀನು ತಿಲಾಂಶಭೂತಳವ
ಲಾಯಸಹಿತೀ ಗಜ ರಥಾಶ್ವನಿ
ಕಾಯ ನಿನ್ನದು ದೈತ್ಯ ಸಚಿವ ಪ
ಸಾಯಿತರು ನಿನ್ನವರು ಸಾವೆವು ನಿಮ್ಮ ಸಮರದಲಿ || ೩೯

ಎಂದು ಭೂಪನ ತಿಳುಹಿ ಕಳುಹಲು
ಬಂದು ಮರಳಿ ಮಹೀತಳಕೆ ತ
ನ್ನಿಂದುವದನೆಯ ಮಾತಿನಲಿ ನಿಂದಾತ ತಾನಾಗಿ
ಬಂದನರಮನೆಗಾಗಿ ಜನವಾ
ನಂದರಸದಲಿ ಮುಳುಗಿ ಪುರದಲಿ
ಸಂದಣಿಸಿದುವು ಗುಡಿಗಳೊಸಗೆಯ ಲಳಯ ಲಗ್ನಿಯಲಿ || ೪೦

೯. ತನಗುತ್ತರವನಿತ್ತುದುಕವನು ಕುಡಿ

ಹಿಂಗಿದವು ಹನ್ನೊಂದುವರೆ ವರು
ವಂಗಳಟವೀತಟದೊಳರಲಿಲು
ದಿಂಗಳೊಳಗೊಂದಾದುದಾಪತ್ತಾ ಮಹೀಶಂಗೆ

ತುಂಗವಿಕ್ರಮನಾ ಮುನೀಶನ
ಸಂಗತಿಯ ಸೊಗಸಿನಲಿ ಬಹು ದಿವ
ಸಂಗಳನು ನೂಕಿದನು ನೃಪತಿ ಪಲಾಶಶಾಲೆಯಲಿ ||

೧

ವಿಮಳ ವಾನಪ್ರಸ್ಥಜನದಾ
ಶ್ರಮದೊಳಗೆ ಸಾರಂಗವೃಗವಿಳೆ
ಯಮರನೌಪಾಸನದ ಸಾಧನದರಣಿಯನು ಕೊಂಡು
ಕಮಲಸಖನುದಯದಲಿ ಸಂಧ್ಯಾ
ರಮಣಿಗಭಿವಂದನೆಗೆ ಸನ್ಮುನಿ
ಸಮಿತಿ ಹಿಂಗಿದ ಹಿಂದೆ ಕೋಡೋಡಿತ್ತು ವಿಸಿನದಲಿ ||

೨

ಎಲೆಲಿ ಮೃಗವರಣಿಯನು ವಂಚಿಸಿ
ಕಳೆದುದೋ ಕಾಳಾಯ್ತೆನುತ ತ
ಲ್ಲಳಿಸಿದಳು ನಿಜಪತಿಯ ಭಯದಲಿ ಮುನಿಯ ವಧುವಂದು
ಹೊಳೆಯ ಸಂಜೆಯ ಸಾಧುಗಳು
ಕಳವಳಿಸಲಾ ದ್ವಿಜನಱಿದು ಪಾರ್ಥಿವ
ರಿಳೆಯ ಬಿಟ್ಟಿರಲಾಯೆನುತ ಹರಿತಂದನಾಶ್ರಮಕೆ ||

೩

ಎಲೆ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ದೋಷವಿದು ನಿ
ನ್ನಳವಿಗೈದುವುದರಣಿಯನು ಮೃಗ
ವೆಳೆದುಕೊಂಡುದು ಹೊದಲಿ ಹೊಕ್ಕುದು ಬಹಳ ಕಾನನದ
ಅಳಿದುದನ್ವಾಧಾನ ವಿಪ್ರರ
ಹಳಿವಿಗಾನೊಳಗಾದೆನೆನೆ ದ್ವಿಜ
ತಿಲಕನೌಪದ್ರವವನಱಿದವನೀಶ ಹೊಲವಂಟ ||

೪

ಜಾಳಿಸಿದ ಹದವಿಲ್ಲ ಮುಮ್ಮೊನೆ
ಬೋಳೆಗಳ ನಿಡುಗುಂಡುಗಳ ಬಡಿ
ಕೋಲುಗಳ ಕೈಕಣ್ಣಿಗಳ ಪಾರಿಯದ ಕುಪ್ಪುಸವ
ಮೇಳವಿಸಿ ಹೊಲವಂಟನವನೀ
ಪಾಲ ಬೇಂಟೆಗೆ ಮೃಗದ ಹೆಜ್ಜೆಯ
ಮೇಲೆ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಹತ್ತಿಸಿದ ತನ್ನನುಜರೊಡಗೂಡಿ ||

೫

ಕೇಳು ಜನಮೇಜಯ ಹಿಮಾಂಶು ವಿ
ಶಾಲವಂಶಜರಡವಿಯಲಿ ಮುನಿ
ಪಾಲನರಣಿಯನೊಯ್ದು ಮೃಗವನು ಹಿಡಿದರೊಳಬಿಡ್ಡು
ಮೇಲೆ ತೋಪುತು ಥಗೆ ಮಹೀಶರ
ತಾಳಿಗೆಗಳೊಣಗಿದವು ಬಳಲಿಕೆ
ಯೇಳಿಗೆಯಲಾಸನ್ನ ಲತೆಯಿಪುಬಿನಲಿ ಮಲಗಿದರು ||

೬

ದೂರವಾದುದು ನಿಳಯವೇ ಕಾಂ
ತಾರ ನಿರ್ಜಲವೈದಲಂಫ್ರಿಗೆ
ಭಾರ ಪದವಿನ್ನೇನು ಹದನೆಂದರಸನಳವಳಿದು
ನೀರ ತಾರೈ ಹೋಗು ನಕುಲ ಸ
ಪೋರುಹದ ಪತ್ರದಲಿ ಪೊಟ್ಟಣ
ವಾರಿಯನು ಕಟ್ಟಿದು ಕುಂತೀಸೂನು ನೇಮಿಸಿದ ||

೭

ಬಗಿದನೇ ಬಳಲಿಕೆಯನತಿಸಹ
ಸಿಗಳ ದೇವನು ಹಿರಿಯನಾಜ್ಞೆಯ
ನುಗುಳಲಮ್ಮದೆ ಧನುವ ಕೊಂಡನು ನಡೆದನತಿ ಪಧವ
ದೃಗುಮನೋಮಂಜುಳದ ಕಂಜು
ಳಿಗಳ ಕಡುಪರಿಮಳದ ಪಸರದ
ಸೊಗಸು ಮಿಗೆ ತೀಡಿತ್ತು ಪದ್ಮಾಕರದ ಪವಮಾನ ||

೮

ಇರವಿನಲಿ ವಚನದಲಿ ಮಧುರ
ಸ್ವರವನೇ ಬೀಪುತ್ತು ಲಂತಃ
ಕರಣದಲಿ ಕತ್ತರಿಸಿಕೊಂಡಿಹ ಕುಜನದಂದದಲಿ
ಪರಿಮಳದ ಪಸರದಲಿ ಶೈಶ್ಯೋ
ತ್ಕರುಷಯಲಿ ಲೇಸಿನಿಸಿ ಕುಡಿದರೆ
ಹರಣವನು ಹಿಂಗಿಸುವ ಸರಸಿಯ ವಾರಿ ಚೆಲುವಾಯ್ತು ||

೯

ಇಳಿದು ಮೊನೆ ಮುಂಜೆಜಗನ್ನಗ್ರಕೆ
ಫಲಿದು ಹೊಕ್ಕನು ಜಾನುದಘ್ನ
ಸ್ಥಳವನಂಜುಳಿಯಿಂದ ತೊಳೆದನು ಚರಣ ವದನವನು

ತುಳುಕಿದನು ವಾರಿಯನು ತನ್ನಯ
 ಬಳಲಿಕೆಯ ಪರಿಹರಿಸಿ ಭೂಪತಿ
 ಗಳಿಗೆ ಬಳಕಾನೊಯ್ದನೆಂದನು ಮಾನಿಸಿದನಂದು || ೧೦

ಜಲವನಂಜುಳಿಯಿಂದ ಮೊಗದೀಂ
 ಟಲು ನೆನೆಯಲಭ್ರದಲಿ ಗುಹ್ಯಕ
 ನುಲಿದನೆಲೆ ನಕುಲಾಂಕ ಮಾಣಿನಗುತ್ತರವ ರಚಿಸಿ
 ಬಳಕ ಸಲಿಲವನೀಂಟು ಮಾತುಗ
 ಕೊಳವು ಮರುಳಾಗದಿರೆನಲು ಧಗೆ
 ಗಳುಕಿ ಬಳಲಿಸೆ ಮೇಲನಾಲಿಸಿ ಮೀಟಾದನು ನುಡಿಯ || ೧೧

ಜಡಿಯಲೆರಡಳ್ಳಿಗಳು ಕೊಳದಲಿ
 ಕುಡಿದನುದಕವನಬುಜದೆಲೆಯಲಿ
 ಹಿಡಿದನನಿಬರಿಗಮಲಜಲವನು ಮಗುಳೆ ನಿಮಿಷದಲಿ
 ತಡಿಯನಡರಿದು ಧೊಪ್ಪನವನಿಗೆ
 ಕೆಡೆದು ಪರವಶನಾದನಿತ್ತಲು
 ತಡೆದನನಂದೆಟ್ಟಿದನು ಸಹದೇವನನು ನೃಪತಿ || ೧೨

ತವಕದಲಿ ನಡೆತಂದು ಮೈಮುಷಿ
 ದವನ ಕಂಡನು ಬಹಳ ಧಗೆ ಪರಿ
 ಭವಿಸಲುದಕವ ಕುಡಿದು ಬಳಿಕಾರೈವೆನಿದನೆನುತ
 ಲವಲವಿಸಿ ತಾಳಿಗೆಯ ತಲ್ಲಣ
 ದವನು ಹೊಕ್ಕನು ಕೊಳನನಮಳಾಂ
 ಬುವನು ಮೊಗದನು ಮುಖಕೆ ಮೋಹಲು ಮೇಲೆ ದನಿಯಾಯ್ತು || ೧೩

ಬಿಡು ಬಿಡೆಲೆ ಸಹದೇವ ತನ್ನಯ
 ನುಡಿಗಿ ಮಾಲುತ್ತುರವ ಕೊಡು ಸೈ
 ಗಿಡದೆ ಮುಂದಣ ನಿನ್ನವನ ಕಂಡಿಂತು ಮರುಳಹರೆ
 ಮಡಿಯಲೆಳಸದಿರೆನಲು ಧಗೆಯವ
 ಗಡಿಸೆ ಸೈರಿಸಲಾಡುತ್ತರ
 ಗೊಡದೆ ಜಲವೀಂಟಿದನು ದಾಂಟಿದವಸು ಕಳೇವರವ || ೧೪

ಈತನುಜಿ ಮೈಮುಜಿದನಿತ್ತಲು
ಕಾತರಿಸಿದನು ಭೂಪನಿಬ್ಬರ
ಮಾತು ಮೊಗದಿರುಹಿತ್ತು ಶಿಶುಗಳಿಗಾವ ಹದನಾಯ್ತೊ
ತಾತ ಹೋಗೈ ಪಾರ್ಥ ಬಾಲಕ
ರೇತಕತ್ತಲು ತಡೆದರೆಂಬುದ
ನೀ ತಿಳಿದು ತು ಜಲವನೆನೆ ಕೈಕೊಂಡು ನಡೆತಂದ ||

೧೫

ಹಿಮದ ಗಾಳಿಯ ಪಥವಿಡಿದು ಮ
ಧ್ಯಮದ ಪಾಂಡವ ನಡೆತರಲು ಮುಂ
ದಮಲ ಸರಸಿಯ ತೀರದಲಿ ಕೇಲಿಸಿದ ಮಗ್ಗುಲಲಿ
ಯಮುಳರೊಜಿಗರೆ ಕಂಡು ಮನದಲಿ
ತಮವ ಹಿಡಿದನು ನೀರಗುಡಿದೀ
ಮಮತೆ ಮಿಗಲಾರೈವೆನೆಂದಿಳಿದನು ಸರೋವರವ ||

೧೬

ಚರಣ ವದನವ ತೊಳೆದು ಧಗೆ ಡಾ
ವರಿಸಲಕ್ಷಮನಾಗಿ ಕರದಲಿ
ತೆಜಿಗಳನು ಬಿಡೆ ನೂಕಿ ಮೊಗದನು ಗರಳಮಯ ಜಲವ
ಮರುಳೆ ನೀ ಕೌಂತೇಯ ಮಾದ್ರೇ
ಯರನು ನೋಡುವುದಿತ್ತು ತನಗು
ತ್ತರವನಿತ್ತುದಕವನು ಕುಡಿಯೆಂದುದು ನಭೋನಿನದ ||

೧೭

ಮೇಲನಾರೈವನೆ ಸುತೃಷ್ಣಾ
ಲೋಲ ಚಿತ್ತನು ಕಾಮಿನೀ ಮೃಗ
ಕೇಳಿಲಂಪಟನರ್ಥಲಾಭ ದ್ಯೂತಲೋಲುಪನು
ಕೇಳು ಜನಮೇಜಯ ತಟಾಕದ
ಕಾಳಕೂಟವನೀಂಟಿ ತಡಿಯಲಿ
ಕಾಲಿಡುತ ಡೆಂಥಣಿಸಿ ಮೈಮುಜಿದವರ ಕೂಡಿದನು

೧೮

ಮಡಿದರಿತ್ತಲು ಮೂವರನುಜರು
ತಡೆದರೇನು ವಿಚಿತ್ರವಾಯಿತು
ನಡೆ ಸಮೀರಕುಮಾರ ನೀಹೋಗತ್ತಲಡಗದಿರು

ತಡೆಯದೈತಹುದೆನೆ ಹಸಾದವ
 ನುಡಿವುತವನೈದಿದನು ಹೆಜ್ಜೆಯ
 ಹಿಡಿದು ಬಳಸಲಿಸಿದನು ಬರೆ ಬರೆ ಕಂಡನದ್ಭುತವ || ೧೯

ಥಟ್ಟುಗೆಡೆದಸುಗಳೆದ ತನ್ನೊಡ
 ಹುಟ್ಟಿದರನೀಕ್ಷಿಸಿದನುಸುರಿನ
 ಬಟ್ಟೆಯನು ನೋಡಿದನು ಮೂಗಿನ ಬೆರಳ ಬೆಲಗಿನಲಿ
 ಮುಟ್ಟಿತವರಿಗೆ ಮರಣವಿನ್ನೇ
 ನಟ್ಟ ಕೊಲುವನು ಜವನ ಮೃತ್ಯುವ
 ನಿಟ್ಟಲುವನುದುರಿಸುವೆನೆನುತೊಡವುದನು ಕಲಿಭೀಮ || ೨೦

ಮನ್ನಣೆಗೆ ಹಿರಿಯೈಯ್ಯನೆಂದಾ
 ನಿನ್ನು ಬಗೆವೆನೆ ಜವನ ಗಂಟಲ
 ಮುನ್ನ ತಿರುಹುವೆನೆನುತ ಕಿಡಿಕಿಡಿಯಾದ ಖಾತಿಯಲಿ
 ಇನ್ನೊಡವು ಫಲವೇನು ಕುಡಿವೆನು
 ಮುನ್ನಲುದಕವ ಬಳಕನೋಡುವೆ
 ನೆನ್ನವರ ಮಾರ್ಗವನೆನುತ ಮೊಗೆದೆನು ವಿಷೋದಕವ || ೨೧

ಮಾಣು ಮಾಲುತ್ತುರವ ಕೊಡು ಮುಂ
 ಗಾಣಬೇಹುದು ತಂದೆ ತನಗೀ
 ಕ್ಷೋಣಿಯಲಿ ಪೂರ್ವದ ಪರಿಗ್ರಹವೀ ಸರೋವರವು
 ಜಾಣನಾದರೆ ಚಾಟಬಿಡು ಬಗೆ
 ಕೇಣವನು ಮಾಣೆನಲು ಗಗನದ
 ವಾಣಿಯನು ಮನ್ನಿಸದೆ ಮಾರುತಿಯೀಂಟಿದನು ಜಲವ || ೨೨

ದಡದಡಿಸಿ ಕೊಳನಿಂದ ಹೊಲಗಡಿ
 ಯಿಡುತ ಬಳಲಿದನನಿಲಸುತನವ
 ರೊಡನೆ ಮೈಯ್ಯಿಕ್ಕಿದನು ಕಳಚಿದ ನೀಲಗಿರಿಯಂತೆ
 ಅಡಿಗಡೆದನಾ ಭೀಮನಿತ್ತಲು
 ಕಡು ನಿರೋಧವ ಹಿಡಿದು ತಾನೇ
 ನಡೆದು ಬಂದನು ಧರ್ಮಸುತನಾ ಕೊಳನ ಪಥವಿಡಿದು || ೨೩

ಮೇಲೆ ಮರಳ್ದಾಲಿಗಳ ಚಾಚಿದ
ತೋಳ ಮೇಲಣ ತಲೆಯ ಸುಯ್ಯಿನ
ಲೀಲೆಯಡಗಿದ ಮುಖದ ಮಸುಳದ ಕಾಯಕಾಂತಿಗಳ
ಮೇಲು ಮುಸುಕಿನ ಮಗ್ಗುಲಲ್ಲಿಹ
ನಾಲುನರಸೀಪ್ಪಿಸಿದ ಭೂಪತಿ
ಕೋಲು ಮುಟುಮೊನೆಗೊಂಡವುಲು ಮುಟುಗಿದನು ಚಿತ್ತದಲಿ || ೨೪

ಮುಸುಕನರೆದೆಹಿಡಿದವರವರ ಮುಖ
ದುಸುರುಗಳನ್ನಾರೈದನಕಟಾ
ಶಿಶುಗಳಿಗೆ ಕಡುಹಾನ್ವಿಯಾಯಿತು ಶಿವಶಿವಾಯೆನುತ
ನಿಶಿತಶಸ್ತ್ರದ ಗಾಯವಿಲ್ಲ
ಬೃಹದ ಸಾವಿನ್ನಾವುದೋ ತಾ
ನಸುಗಳೆಯದೇಕುಳಿದೆನೆಂದವನೀಶ ಚಿಂತಿಸಿದ || ೨೫

ಇಂದಿನಲಿ ಕಡೆಯಾಯ್ತುಲಾ ವಿಮ
ಲೇಂದು ವಂಶಕೆ ಕೌರವನ ಭಲ
ಸಂದುದಿಂದಹಿತಾವನೀಶರಿಗಾಯ್ತು ಪರಿತೋಷ
ಕೊಂದರಾರೋ ಶಿಶುಗಳನು ಅರ
ವಿಂದನಾಭನ ಕೃಪೆಗೆ ಬಾಹಿರ
ನಿಂದು ತಾನಾದನು ಮಹಾದೇವನುತ ಬಿಸುಸುಯ್ಯ || ೨೬

ತೊಪ್ಪಿದಿರೇ ತಮ್ಮದಿರ ತನ್ನನು
ಮಪ್ಪಿದಿರೇ ಸುಕುಮಾರರ ವೈ
ಮಪ್ಪಿದಿರೇ ತಾ ಮಾಡಿದವಗುಣದಬಿಳಿದಾಯಸವ
ನೆಪ್ಪಿಯ ತಾಳುತ ನಿಮ್ಮ ಮನ ಬೇ
ಸಪ್ಪುಕೆಯಾದುದೆ ಅವ ತೆರದಿಂ
ದುಪ್ಪವ ಪ್ರಾಣವ ತೊಪ್ಪಿದಿರೆಂದನು ದೆಸೆಗೆ ಬಾಯ್ಪಿಡುತ || ೨೭

ಎಂದು ದೆಸೆದೆಸೆಗಳಿಗೆ ಬಾಯ್ಪಿಡು
ತಂದು ನಾನಾ ತೆರದಿ ನಿಜಗುಣ
ವೃಂದವನು ಹಲುಬಿದನು ತಮ್ಮದಿರವನೀಕ್ಷಿಸುತ

ಕಂದರಿವರನು ಕಾಣೆನೇ ಹಾ
ಯೆಂದು ಥಗೆಯವಗಡಿಸಲಾಕ್ಷಣ
ನಿಂದು ನೋಡಿದ ಕೊಳನ ಜಲವನು ಭೂಪನಳವಳಿದು || ೨೮

ಹೋಗಲಿನ್ನೀ ನೀರುಗುಡಿದಿವ
ರಾಗುಹೋಗಲಿಸುವೆನೆನುತ ಥಗೆ
ತಾಗಿದವನಿಸಿನಳಿದು ಹೊಕ್ಕನು ವಿಷಸರೋವರವ
ಬಾಗಿ ಮೊಗೆದನು ಜಲವನಭ್ರದೊ
ಳಾಗಲಾದುದು ರಭಸವೆಲೆ ಸಕ
ಲಾಗಮುಜ್ಜ ಮಹೀಶ ಕೇಳೆಂದುದು ನಭೋನಿನದ || ೨೯

ಅನುಜರವಿವೇಕಿಗಳು ಪರಿಣತ
ತನದಲಧಿಕನು ನೀ ನಿಧಾನಿಸೆ
ತನಗೆ ಮಾಱುತ್ತರವನಿತ್ತು ನಿರಂತರಾಯದಲಿ
ತನುವಿಗಾಪ್ಯಾಯನವ ಮಾಡುವು
ದಿನಲು ಸೈರಿಸಿ ಥಗೆಯ ನೋಡದೆ
ಘನಪಥದ ನುಡಿಯಾರದೆಂದವನೀಶನಾಲಿಸಿದ || ೩೦

ಬಿಸುಟನುದಕವನಾ ನುಡಿಯನಾ
ಲಿಸಿದನಾರೈ ನೀನು ನಿನಗಾ
ಗಸದಲಿರವೇಕಸುರನೊ ಕಿನ್ನರನೊ ನಿರ್ಜರನೊ
ಉಸುರೆನಲು ತಾ ಯಕ್ಷನೀ ಸಾ
ರಸವು ತನ್ನದು ನಿನ್ನ ತಮ್ಮದಿ
ರಸುವ ಸೆಳೆದವ ತಾನು ಕೇಳೆಲೆ ಧರ್ಮಸುತಯೆಂದ || ೩೧

ಬಾಲಕರು ನೀವೆನ್ನ ಮಾತನು
ಕೇಳಿಯುದಕವ ಕುಡಿವುದೆನೆ ಭೂ
ಪಾಲ ನಿನ್ನವರೆನ್ನ ಮಾತನು ಕೇಳಿ ಮನ್ನಿಸದೆ
ಮೇಲುಗಾಣದೆ ನೀರುಗುಡಿದು ವಿ
ಟಾಳಿಸಿದರಿನ್ನೆನ್ನ ಮಾತನು
ಕೇಳಿದುದಕವ ಕುಡಿವುದೆನೆ ಹೇಳೆಂದನವನೀಶ || ೩೨

ಜಲನಿಧಿಗೆ ಸರಿ ಸರಸಿಯಾವುದು
ನೆಲಕೆ ಹಿತವನದಾರು ಮತ್ಯಾರ್
ವಳಿಗೆ ಮಾತೆಯದಾರು ಸೂರ್ಯಪ್ರಭೆಗೆ ಸರಿಯೇನು
ತಿಳುಹು ಧರ್ಮಜ ಸಕಲಧರ್ಮಾರ್
ವಳಿಯ ಸಾರವನೆನಲು ಯಕ್ಷನ
ಬಲುಮೆಗವನೀಪಾಲನತಿ ಪರಿತೋಷದಲಿ ನುಡಿದ ||

೩೩

ಗಗನವಬುಧಿಗೆ ಸರಿ ಸರೋವರ
ಜಗಕೆ ಹಿತವನು ಶಕ್ರ ಮತ್ಯಾರ್
ಳಿಗಳ ಮಾತಾರೂಪು ಗೋವುಗಳಿದು ನಿಧಾನಕಣ
ಬಗೆಯಲಗ್ಗದ ಸತ್ಯವೆಂಬುದು
ಗಗನಮಣಿಗೆಣೆಯನಲು ಚಿತ್ತಕೆ
ಸೊಗಸಿ ತಲೆದೂಗಿದನು ಮಗುಳಂತೆಂದನಾ ಖಚರ ||

೩೪

ನಯವಿದನೆ ಕೇಳಾವನೈ ಕ್ಷ
ತ್ರಿಯನು ವಿಪ್ರರೊಳಾವನೈ ಶ್ರೋ
ತ್ರಿಯನು ಸುಜನರೊಳಾವನೈ ಮಹಪುರುಷನೆಂಬುವನು
ನಿಯತ ಧೀಮನನಾರು ದೇವ
ಪ್ರಿಯನದಾವನು ಕಠಿಣಕಷ್ಟಾರ್
ಶ್ರಿಯನದಾವನು ಧರ್ಮಸುತ ಹೇಳೆಂದನಾ ಖಚರ ||

೩೫

ಧೃತಿಯುತ ಕ್ಷತ್ರಿಯನು ವೇದ
ಪ್ರಥಿತನೇ ಶ್ರೋತ್ರಿಯನಹಿಸಾ
ಮತಿ ಮಹಾಪುರುಷನು ಸುಧೀಮನು ಸಾಧು ಸೇವಕನು
ಸತತಪರರುಪಕಾರಿ ದೇವ
ಪ್ರತತಿವಂದ್ಯನು ಪರರ ಗುಣದ
ನ್ನತಿಯ ಸೈರಿಸದವನೆ ಕಷ್ಟನು ಯಕ್ಷ ಕೇಳೆಂದ ||

೩೬

ನಿಂದ್ಯನಾವನು ಲೋಕದೊಳಗಭಿ
ವಂದ್ಯನಾವನು ಜೀವವಿರೆ ಮೃತ
ನೆಂಬನಾವನು ದೇಶಕಳಿವಹುದಾವ ತೆರದಿಂದ

ಸಂದ ಯಜ್ಞವದೆಂತು ಕೆಡುವುದು
ತಂದೆ ಹೇಳಿನೆ ಧರ್ಮಸುತ ಸಾ
ನಂದದಿಂದನೆ ಕಾಣಿಸಿದನಾ ಖಚರಗುತ್ತರವ ||

೩೭

ಕೇಳು ಪರಸಿದ್ಯಕನೆ ಸಿದ್ಯನು
ಹೇಳಲೇಂ ಪರಹಿತನೆ ವಂದ್ಯನು
ಹೇಳದಿಚ್ಛೆಗೆ ನಡೆವ ನೃಪಸಿಂದಳವುದಾ ದೇಶ
ಕೇಳು ನಡೆವಣನೇ ದರಿದ್ರನು
ಸಾಲದೆಸಿಸಿದ ದಕ್ಷಿಣೆಯ ಯ
ಜ್ಞಾಳ ನಿಷ್ಫಲವೆಂದು ನುಡಿದನು ರಾಯ ಕೌಂತೇಯ ||

೩೮

ನರಕಿ ಯಾವನು ಸುಜನರೊಳು ಬಾ
ಹಿರನದಾವನು ಲೋಕವರಿಯಲು
ಹರಣವಿರೆ ಹೊಂದಿದನದಾವನು ಭೂಮಿಪಾಲರಲಿ
ಮರುಳನಾವನು ಮಾನಭಂಗದಿ
ಭೃತನಾವನು ಹೇಳು ಧರ್ಮಜ
ಸರಸಿಯಲಿ ಬಳಕುದಕವನು ಕುಡಿಯೆಂದನಾ ಖಚರ ||

೩೯

ಎನೆ ಕೃತಘ್ನನೆ ನರಕಿ ವಿದ್ಯಾ
ಧನಮಂದಾಧನೆ ಬಾಹಿರನು ಹೊ
ಕ್ಕನುವರವ ಹಿಂಗುವ ಮಹಿಪತಿ ಜೀವವಿರೆ ಮೃತನು
ವಿನುತ ಗುರುವಜಾಯದನೆ ಮರುಳಂ
ಗನೆಯೊರೊಳು ವಿಶ್ವಾಸಪರನೇ
ಜನವರಿಯಲಭಿಮಾನಹೀನನು ಯಕ್ಷ ಕೇಳೆಂದ ||

೪೦

ಒಲೆದನೊಡಲನು ಧರ್ಮಸಂಗತಿ
ಗಳ ಸುಸಂವಾದದಲಿ ನಿಜತನು
ಪುಳಕವುಬ್ಬರಿಸಿದುದು ಸಲೆ ನೀಗಿದವು ದುಷ್ಕೃತವ
ಎಲೆ ಮಹಿಪತಿ ಮೆಚ್ಚಿದನು ಬೇ
ಡಳದ ಒಡಹುಟ್ಟಿದರೊಳೊಬ್ಬನ
ತಲೆಯ ಬದುಕಿಸಿ ಕೊಡುವೆನೆನೆ ಯಮತನುಜಸಂತೆಂದ ||

೪೧

ಅಸುವನಿತ್ತೈ ಯಕ್ಷಪತಿ ಜೀ
ವಿಸಲು ನಕುಲನು ಧನ್ಯ ತಾನೆನೆ
ನಸುನಗುತ ಚೇತರಿಸಿ ಮೈಮುಜುದೆದ್ದನಾ ನಕುಲ
ನಿಶಿತಮತಿ ಮೆಚ್ಚಿದನು ಬೇಡಿ
ನ್ನಸುವನೊಬ್ಬಂಗಿತ್ತೆನೆನೆ ಜೀ
ವಿಸಲಿ ಸಹದೇವಾಂಕನೆಂದನು ಧರ್ಮನಂದನನು ||

೪೨

ಜನಪ ನಿನ್ನಾಳಾಪವೆನ್ನಯ
ಮನಕೆ ವಿಸ್ಮಯವಾಯ್ತು ಭೀಮಾ
ಜುಫನರು ನಿನ್ನೊಡಹುಟ್ಟಿದರು ನೀನವರಿಗತಿಹಿತನು
ಅನುಜರವರಿರಲೇಕೆ ಮಾದ್ರೀ
ತನುಜರೆಚ್ಚರ ಬಯಸಿದೈ ಹೇ
ಳೆನಲು ನಸುಸಗೆ ಮೊಳೆಯೆ ನುಡಿದನು ಧರ್ಮನಂದನನು ||

೪೩

ಸಾವು ಬೊಪ್ಪಂಗಾಗೆ ಮಾದ್ರಾ
ದೇವಿಯೆನ್ನನು ಕರದು ಶಿಶುಗಳ
ಸಾವು ಕೇಡಿದು ನಿನ್ನದಾರೈದಿವರ ಸಲಹುವುದು
ಭಾವಭೇಧವನಣುವ ಬಗೆಯದೆ
ಕಾವುದೈಯೆಲೆ ಮಗನೆ ಜಿಸಸಿದ
ಳಾವ ಪರಿಯಲಿ ಮಹಿವೆನ್ನೈ ಮಾದ್ರೀ ಕುಮಾರಕರ ||

೪೪

ಎನಲು ಮೆಚ್ಚಿದನುಳಿದ ಭೀಮಾ
ಜುಫನರ ಹರಣವನಿತ್ತು ನಿಜನಂ
ದನನಪ್ಪಿದನೊಲವಿನಲಿ ಯಮರಾಜನೈತೆದು
ತನುಜ ಸಾಕೆನ್ನಾಯ್ತು ನಿಮಗೀ
ವನನಿವಾಸವು ಬೀಳುಕೊಡಿ ಮುನಿ
ಜನನ ನಿನ್ನಜ್ಞಾತವಾಸಕೆ ಮನನ ಮಾಡೆಂದ ||

೪೫

ನೀವು ಪಾಂಡವರೆಂದು ನಿಮ್ಮನ
ದಾವ ಮಾನವರಱಿಯದಿರಲಿ ಮ
ಹಾವಿಭವದಲಿ ಬೆಳಗುವುದು ಬಳಿಕವನಿಮಂಡಲವ

ದೈವಬಲ ನಿಮಗುಂಟು ಮೇಣಿ
 ನ್ನಾವುದರಿದಲ್ಲಿಂದು ತನುಜರ
 ನೋವಿ ಮನ್ನಿಸಿ ಬೀಳುಕೊಟ್ಟನು ಪಾಂಡುನಂದನರ ||

೪೬

ಅರಣಿಯನು ತಂದಿತ್ತು ಧರಣೀ
 ಸುರನ ಮನ್ನಿಸಿ ಸಕಲ ಮುನಿಗಳ
 ಕರಸಿದನು ಧೌಮ್ಯಾದಿಗಳಿಗೀ ಹದನನಱುಹಿದನು
 ವರ ಸುಭದ್ರಾದೇವಿ ಪಾಂಚಾ
 ಲರನು ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ಮ ಮೊದಲಾ
 ಗಿರೆ ನಿಜಾಪ್ತರನವರವರ ಪಟ್ಟಣಕೆ ಕಳುಹಿದನು ||

೪೭

ಶ್ರೀಮದಚಿಂತ್ಯ ಗದುಗಿನ ವೀರನಾರಾಯಣ ಚರಣಾರವಿಂದ ಮಕರಂದ
 ಮಧುಪಾನ ಪರಿಪುಷ್ಟವಚಸ್ಪಟ್ಟಿದೀನಿಕಾಯ ಶ್ರೀಮತ್ಕು
 ಮಾರವ್ಯಾಸ ಯೋಗೀಂದ್ರ ವಿರಚಿತಮಪ್ಪ ಕರ್ಣಾಟಕ
 ಭಾರತ ಕಥಾಮಂಜರಿಯೊಳ್
 ಅರಣ್ಯಪರ್ವ ಸಂಗ್ರಹಂ
 ಸಮಾಪ್ತಂ

ಶಬ್ದಕೋಶ

[ಮೊದಲ ಸಂಖ್ಯೆ ಸಂಧಿಯನ್ನೂ ಎರಡನೆಯ ಸಂಖ್ಯೆ ಪದ್ಯವನ್ನೂ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಸಂ. ಎಂದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತ; ಧಾ. ಎಂದರೆ ಧಾತು ಎಂದರ್ಥ]

ಅ

ಅಕ್ಷತೌಘ	4	4	ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಯ ಸುರಿಮಳೆ
ಅಕ್ಷಲೀಲಾವ್ಯ ಸನ	7	7	ಜೂಜಿನ ಗೀಳು
ಅಕ್ಷಾಡು	5	23	ಶಕ್ತಿಗುಂದು
ಅಂಕಕಾತಿ	6	18	ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಛಾದ ಹೆಂಗಸು
ಅಂಗುಲಿ	6	61	ಬೆರಳು
ಅಗಜೆ	5	65	ಪಾರ್ವತಿ
ಅಗದಿಗ	6	61	ವಂಚಕ
ಅಗಧರ	4	14	ವಿಷ್ಣು (ಮಂದರಪರ್ವತವನ್ನು ಎತ್ತಿದ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ)
ಅಗ್ಗಲಿಕೆ	1	5	ಅತಿಶಯ
ಅಘ	5	69	ಪಾಪ
ಅಘಾಟಿ	6	39	ಅಶ್ವರ್ಯ, ಅಧಿಕೃ
ಅಂಘ್ರಿ	4	24	ಪಾದ
ಅಂಘ್ರವನ	4	29	ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ಅಭಿಪ್ರಾಯ (?)
ಅಂಜುಳಿ	9	11	ಬೋಗಸೆ
ಅಟವಿ	3	19	ಅರಣ್ಯ
ಅಟವಿಗೋಟಲೆ	7	5	ಅರಣ್ಯವಾಸದ ತೊಂದರೆ
ಅಡಹಾಯ್	5	8	ಪ್ರತಿಭಟಿಸು, ಇದಿರಿಸು
ಅಡಾಯುಧ	4	10	ಒಂದು ಬಗೆಯ ಆಯುಧ
ಅಂಡಲೆ	5	31	ತೊಂದರೆಗೊಳ್ಳು, ಹಿಂಸೆಗೊಳ್ಳು
ಅಣದುದು	6	37	ಮರ್ದಿಸಿತು, ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿಸಿತು
ಅಂತಕ	7	37	ಯಮ
ಅರ್ಘಿಸು	3	26	ಬೇಡು
ಅಧರ	8	10	ತುಟಿ

ಅಂಧಾಸುರಾಂತಕ	5	41	ಶಿವ
ಅನುವಾಗು	5	30	ಸಿದ್ಧವಾಗು
ಅನುವು	5	67	ಅರ್ಹತೆ
ಅನ್ಯಾನ	9	4	ನಿಯತಕರ್ಮ
ಅಪಸದ	7	35	ನೀಚ
ಅಭಿವಾದ	3	23	ನಮಸ್ಕಾರ
ಅಭ್ರ	9	11	ಆಕಾಶ
ಅಭ್ರಸ್ಥಳಿ	4	19	ಆಕಾಶ ಪ್ರದೇಶ
ಅಮರನದೀವಿಗಾಹನ	2	5	ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿನ ಸ್ನಾನ
ಅರಣಿ	9	3	ಯಕ್ಷಾಗ್ನಿಯನ್ನು ಉತ್ಪಾದನೆ ಮಾಡುವ ಮರದ ತುಂಡು
ಅಜಿಯಟ್ಟು	8	35	ಜಿನ್ನೆಟ್ಟು, ತರುಣು
ಅನಗಡಿಸು	2	17	ಪ್ರತಿಭಟಿಸು
ಅನಧಾನ	4	24	ವಿಜ್ಞಾನ
ಅನಚು	7	2	ಆಲಿಂಗಿಸು
ಅವಿರಳ	3	4	ಸಂತತ
ಅನ್ಯಾರ್ಹತ	5	52	ನಾಶವಿಲ್ಲದವನು
ಅಸಿ	7	32	ಕತ್ತಿ
ಅಳವಿ	7	50	ಹೋರಾಟ
ಅಳಲು	7	13	ಸಂಕಟ, ಶೋಕ

ಆ

ಆಕಲ್ಪಿತ	5	54	ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ, ಧರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ
ಆಕೇನಾಳ	5	15	ಶೂರ
ಆಟವಿಕ	7	39	ಧೂರ್ತ, ಅಡವಿಯವ
ಆಖೋಪ	7	47	ಆವೇಶ
ಆಂತ	5	67	ಮೇಲೆಜಿಡ್ಡ
ಆಪ್ಯಾಯನ	9	28	ತೃಪ್ತಿ, ಸಂತೋಷ
ಅಮ್ನಾಯ	4	2	ವೇದ
ಆಯತ	4	26	ವಿಸ್ತಾರ
ಆಯತಿಕೆ	3	8	ಮೊಡ್ಡ ಸ್ತಿಕೆ, ಗೌರವ
ಆರಯ್	5	45	ವಿಚಾರಿಸು,

ಅರ್ತರು	4	24	ದುಃಖಿತರು
ಅಜಡಿಗೈದು	4	8	ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿ (?)
ಅಲಿ	5	19	ರೆಪ್ಪೆ
ಅಸನ್ನ	9	6	ಹತ್ತಿರವ
ಅಸಜ್ಜ	8	25	ಅಲಸ್ಯ
ಅಹವ	5	15	ಯುದ್ಧ

ಇ

ಇಟ್ಟಿಡೆ	4	5	ಸಮ್ಮದ್
ಇತ್ತಡಿ	8	9	ಎರಡು ದಡ
ಇಂದುನೂಳಿ	4	13	ಈಶ್ವರ
ಇಂದೂಪಲ	6	37	ಚಂದ್ರಕಾಂತ ಶಿಲೆ
ಇಂಧನ	3	16	ಸೌದೆ
ಇಬ್ಬಗಿ	5	48	ಎರಡು ಭಾಗ, ಎರಡು ಬಗೆ
ಇಂಬು	5	7	ವಾಸಸ್ಥಾನ, ಅಶ್ರಯ
ಇಣುಬು	9	6	ಇಕ್ಕಟ್ಟು, ಪೊದೆ

ಈ

ಈಡಿಜುದು	5	54	ಆಳವಾಗಿ ನಾಟಿ (?)
---------	---	----	-----------------

ಉ

ಉಗ್ಗಡಣೆ	3	5	ಘೋಷಣೆ
ಉಗಿ	5	10	ಸೆಳೆ
ಉತ್ತೋಚವಾಗು	4	17	ವೃದ್ಧಿಗೊಳ್ಳು
ಉತ್ತಮಾಂಗ	5	46	ಶಿರ, ತಲೆ
ಉದ್ದಂಡತನ	5	31	ದರ್ಪ, ಸೊಕ್ಕು
ಉಪಚರಿತರು	7	35	ಹತ್ತಿರ ಸುಳಿವವರು
ಉಪ್ಪರಿಸು	5	9	ಹಾರು (?)
ಉಬ್ಬಟೆ	5	17	ಉನ್ನತಿ
ಉಬ್ಬೆ	3	2	ವ್ಯಥೆ
ಉಮ್ಮಳಿಸು	6	1	ವ್ಯಥೆಪಡು
ಉರವಣೆ	5	25	ರಭಸ, ಜೋರು
ಉಣುಬು	7	34	ಉಬ್ಬು, ಗರ್ವಿಸು
ಉಣುವ	8	20	ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ

ಉಲಿ	7	4	ಹೇಳು, ಶಬ್ದ ಮಾಡು
ಉಲುಹು	1	5	ಶಬ್ದ

ಎ

ಎಕ್ಕತುಳ	6	12	ಒಂದೇ ತೂಕ; ಒಟ್ಟಿಗೆ
ಎಕ್ಕಲ	5	9	ಹಂದಿ
ಎಸುಗೆ	5	24	ಬಾಣಪ್ರಯೋಗ
ಎಳನೇಕೆ	5	28	ಬಾಲಚಂದ್ರ

ಐ

ಐಕಾನಿಹ	5	12	ಒಂದೇ ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರಿಗಿರುವ ಅಶ್ವ
ಐದಿಸು	7	14	ಅಣಕಿಸು

ಐ

ಐದಿಸು	5	30	ಸಮೀಪಿಸು, ಸಿದ್ಧನಾಗು
-------	---	----	--------------------

ಒ

ಒಕ್ಕುದು	5	37	ಚಲ್ಲಿತು
ಒಗ್ಗು	7	41	ಗೊಂದಣ, ಸಮೂಹ
ಒಡ್ಡವ	1	5	ಪದಜೋಡಣೆ, ಶೈಲಿ
ಒಡ್ಡವಣೆ	5	38	ಸನ್ನಾಹ
ಒತ್ತೊತ್ತೆ	6	16	ದಟ್ಟ, ಸಾಂದ್ರತೆ
ಒಪ್ಪಿ	3	11	ಜಿನುಗು, ಪ್ರವಿಸು
ಒಲಹು	6	19	ಅಲ್ಲಾಡುವಿಕೆ
ಒಸಗೆ	6	15	ಉತ್ಸವ, ಸಂತೋಷ

ಒ

ಒಟಕ	3	20	ಸಮೂಹ ಸೈನ್ಯ
ಒಟಕಿ	5	17	ಹಾಸ್ಯ, ಲೇವಡಿ
ಒಟಾಕ್ಷ	5	54	ಕಡೆಗಣ್ ನೋಟ
ಒಡುಗು	6	42	ಉತ್ಸಾಹಗೊಳ್ಳು
ಒಡುಹು	5	32	ತೀವ್ರತೆ, ವೇಗ
ಒಣಲಿಗೆ	5	41	ಕೂಗಿಲೆ ಹೂ

ಕಣೆ	5	10	ಬಾಣ
ಕದಪು	6	17	ಕೆನ್ನೆ
ಕನಲಿಸು	2	9	ಕೋಪಗೊಳಿಸು
ಕಮಠ	7	74	ಅಮೆ
ಕಮಲಾಂಬಕ	3	21	ವಿಷ್ಣು
ಕಮನೀಯ	6	32	ಮನೋಹರ
ಕರಹಿತನ	5	22	ಅತ್ಯಂತ ಹಿತನಾದವನು
ಕರಿಮುಖ	5	68	ವಿಘ್ನೇಶ್ವರ
ಕಜು	2	18	ಮರಿ
ಕಜ್ಜೆ	3	24	ಕಳಂಕ, ತಪ್ಪು
ಕಜ್ಜೋಲಿತ	5	54	ತೆರೆತೆರೆಯಾಗಿ ಬರುವ
ಕಳಚು	5	27	ನಿವಾರಿಸು
ಕಳಂಬ	5	18	ಬಾಣ
ಕಾಕು	5	40	ನಕ್ರ, ನೀಚತನ
ಕಾತು	6	72	ಫಲಿತನಾಗಿ
ಕಾನುನೈರಿ	4	3	ಈಶ್ವರ
ಕಾಹು	7	32	ಕಾವಲು, ರಕ್ಷಣೆ
ಕಾಹುರ	5	38	ಅನೇಕ, ಉದ್ದೇಶ
ಕಿಂಕಿಣಿ	6	19	ಗಿಜ್ಜೆ
ಕಿಗ್ಗಟ್ಟಿನ	4	10	ಕೆಳಗೆ ಕಟ್ಟಿದ
ಕುಂಚಿತ	7	24	ಕುಟಿಲ, ನಕ್ರ
ಕುಂತ	2	3	ಒನಕೆಯಂಥ ಅಯುಧ
ಕುಶೆ	4	26	ದರ್ಭೆ
ಕುಲಾಲ	5	56	ಕುಂಬಾರ
ಕುಳಿ	6	76	ತಗ್ಗು
ಕೂಲವತಿ	3	19	ಸಣ್ಣ ಹೊಳೆ
ಕೃಚ್ಛ್ರ	1	6	ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಕರ್ಮ
ಕೃತಾಂತ	6	79	ಯಮ
ಕೃಶಾಸು	8	15	ಅಗ್ನಿ
ಕೆಡಗುತ್ತ	5	8	ಕೆಳಗೆ ಜೀಳುವಂತೆ ಹೊಡೆ
ಕೆತ್ತು	6	56	ಅದುರು

ಉಲಿ	7	4	ಹೇಳು, ಶಬ್ದ ಮಾಡು
ಉಲುಹು	1	5	ಶಬ್ದ

ಎ

ಎಕ್ಕತುಳ	6	12	ಒಂದೇ ತೂಕ; ಒಟ್ಟಿಗೆ
ಎಕ್ಕಲ	5	9	ಹಂದಿ
ಎಸುಗೆ	5	24	ಬಾಣಪ್ರಯೋಗ
ಎಳನೆಹು	5	28	ಬಾಲಚಂದ್ರ

ಏ

ಏಕಾಮಿಹ	5	12	ಒಂದೇ ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರಿಗಿರುವ ಅಶ್ವ
ಏಡಿಸು	7	14	ಅಣಕಿಸು

ಐ

ಐದಿಸು	5	30	ಸಮೀಪಿಸು, ಸಿದ್ಧನಾಗು
-------	---	----	--------------------

ಒ

ಒಕ್ಕುದು	5	37	ಚಲ್ಲಿತು
ಒಗ್ಗು	7	41	ಗೊಂದಣ, ಸಮೂಹ
ಒದ್ದವ	1	5	ಪದಜೋಡಣೆ, ಶೈಲಿ
ಒದ್ದವಣೆ	5	38	ಸನ್ನಾಹ
ಒತ್ತೊತ್ತೆ	6	16	ದಟ್ಟು, ಸಾಂದ್ರತೆ
ಒಪ್ಪಿ	3	11	ಜಿನ್ನುಗು, ಪ್ರವಿಸು
ಒಲಯ	6	19	ಅಲ್ಲಾಡುವಿಕೆ
ಒಸಗೆ	6	15	ಉತ್ಸವ, ಸಂತೋಷ

ಒ

ಒಟಕ	3	20	ಸಮೂಹ ಸೈನ್ಯ
ಒಟಕಿ	5	17	ಹಾಸ್ಯ, ಲೇವಡಿ
ಒಟಾಕ್ಷ	5	54	ಕಡೆಗಣ್ ನೋಟ
ಒಡುಗು	6	42	ಉತ್ಸಾಹಗೊಳ್ಳು
ಒಡುಯ	5	32	ತೀವ್ರತೆ, ವೇಗ
ಒಣಲಿಗೆ	5	41	ಕಾಣಲಿ ಹೂ

ಕಣೆ	5	10	ಬಾಣ
ಕದಪು	6	17	ಕೆನ್ನೆ
ಕನಲಿಸು	2	9	ಕೋಪಗೊಳಿಸು
ಕಮಠ	7	74	ಅನು
ಕಮಲಾಂಬಕ	3	21	ವಿಷ್ಣು
ಕಮನೀಯ	6	32	ಮನೋಹರ
ಕರಹಿತನ	5	22	ಅತ್ಯಂತ ಹಿತನಾದವನು
ಕರಿಮುಖ	5	68	ವಿಘ್ನೇಶ್ವರ
ಕಣು	2	18	ಮರಿ
ಕಜ್ಜೆ	3	24	ಕಳಂಕ, ತಪ್ಪು
ಕಲ್ಲೋಲಿತ	5	54	ತೆರೆತೆರೆಯಾಗಿ ಬರುವ
ಕಳಚು	5	27	ನಿವಾರಿಸು
ಕಳಂಬ	5	18	ಬಾಣ
ಕಾಕು	5	40	ವಕ್ರ, ನೀಚತನ
ಕಾತು	6	72	ಫಲಿತವಾಗಿ
ಕಾನುವೈರಿ	4	3	ಈಶ್ವರ
ಕಾಡು	7	32	ಕಾವಲು, ರಕ್ಷಣೆ
ಕಾಡುರ	5	38	ಅನೇಕ, ಉದ್ದೇಶ
ಕಿಂಕಣೆ	6	19	ಗಿಜ್ಜೆ
ಕಿಗ್ಗಟ್ಟಿನ	4	10	ಕೆಳಗೆ ಕಟ್ಟಿದ
ಕುಂಚಿತ	7	24	ಕುಟಿಲ, ವಕ್ರ
ಕುಂತ	2	3	ಒನಕೆಯಂಥ ಅಯುಧ
ಕುತೆ	4	26	ದರ್ಭೆ
ಕುಲಾಲ	5	56	ಕುಂದಾರ
ಕುಳಿ	6	76	ತಗ್ಗು
ಕೂಲವತಿ	3	19	ಸಣ್ಣ ಹೊಳೆ
ಕೃಚ್ಛ್ರ	1	6	ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಕರ್ಮ
ಕೃತಾಂತ	6	79	ಯಮ
ಕೃಶಾಸು	8	15	ಅಗ್ನಿ
ಕೆಡಗುತ್ತ	5	8	ಕೆಳಗೆ ಬೀಳುವಂತೆ ಹೊಡೆ
ಕೆತ್ತು	6	56	ಅಡುರು

ಕೆಲ್ಲವಿಸು	6	55	ಅಧಿಕವಾಗು (?)
ಕೇವಣ	6	19	ಕುಂದಣ ; ಕೀಲಣೆ
ಕೇಣ	9	22	ಮತ್ಸರ
ಕೈಲಾಸವಾಸಿ	6	1	ಈಶ್ವರ
ಕೈಗುಡಿ	8	10	ಕೈಲಿ ಹಿಡಿದ ಸಣ್ಣ ಬಾವುಟ ?
ಕೋಡಚಿ	4	9	ಕಶ್ಮಲ ?
ಕೋಪ್ಪರಿಸು	2	10	ಮರ್ದಿಸು, ಜಜ್ಜು
ಕೋರಳುಗೋಳಿಸು	5	56	ನಿಗ್ರಹಿಸು ?
ಕೋಲ್ಲಣಿಗೆ	4	7	ಅಟ, ವಿನೋದ
ಕೋಡದಿರು	5	60	ಸಂಕಟಪಡದಿರು
ಕಂಜಾಳಿ	9	8	ತಾವರೆ ಸಮೂಹ
ಕಂಠಪತ್ರ	1	5	ಕಂಠದಿಂದ ಬರೆಯುವ ತಾಳೆಗರಿ
ಕಾಂತಾರ	2	21	ಅಡವಿ
ಕ್ರತು	3	21	ಯಜ್ಞ

ಖ

ಖತಿ	7	36	ಕೋಪ
ಖಂಡಪರಶು	5	46	ಈಶ್ವರ
ಖರರುಚಿ	6	3	ಸೂರ್ಯ
ಖೋಡಿ	6	54	ದೋಷ

ಗ

ಗತಾನಕೆ	5	55	ಗಡ್ಡಲ, ಅಬ್ಬರ
ಗದಗದಿಸು	5	48	ಗದ್ದದ ದನಿಮಾಡು
ಗರಳ	8	15	ವಿಷ
ಗರುವ	8	34	ಶ್ರೇಷ್ಠ
ಗರುವಾಯು	6	18	ದರ್ಪ
ಗರ್ತ	2	19	ತಗ್ಗು
ಗವಿ	7	21	ಅಕಳು, ಹಸು
ಗಳಿಗಳಂಟೆ	5	5	ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಅಂಟುಮೆತ್ತಿದ ಗಳು
ಗಾಢಿಕೆ	7	37	ತೀಕ್ಷ್ಣತೆ
ಗಾವಳಿ	5	8	ಅಬ್ಬರ (?)
ಗಾವಿಲ	6	58	ಗ್ರಾಮೀಣ (ಸಂ) ಎಗ್ಗು, ಹೆಡ್ಡು

ಗಾಹು	6	57	ವಂಚನೆ, ಮೋಸ
ಗುಡಿ	2	20	ಧ್ವಜಸ್ತಂಭ
,,	7	19	ಧ್ವಜ
ಗುಹ್ಯಕ	9	11	ಯಕ್ಷ
ಗೇಯ	2	21	ಹಾಡು
ಗೊಂಡೆಯ	4	5	ಕುಚ್ಚು
ಗೊಂದಣ	6	8	ಗುಂಪು
ಗೋಣು	5	43	ಕೊರಳು

ಘ

ಘಲ್ಲನೆ	7	37	ಸಂಘಟ್ಟನೆ; ತಾಗುವಿಕೆ
ಘಲ್ಲಿಸು	4	2	ತಾಗು, ಸಂಘಟ್ಟಿಸು
ಘಾಟಿ	7	39	ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಸಾಮಾನು ಒದಗಿಸುವವರು (?)
ಘಾಳಿಗೊಂಬು	5	5	ಒಂದು ಬಗೆಯ ಕಹಳೆ
ಘೀಳಿಡು	5	10	ಗರ್ಜಿಸು, ನೋವಿನಿಂದ ಅರಿಚಿಕೊ

ಚ

ಚವೇಟಿ	2	18	ಅಂಗೈಯಿನ ಏಟು
ಚರುಕ	2	6	ಪಾತ್ರೆ
ಚಂಡಿಕೆ	7	24	ಶಿವ (ಜುಟ್ಟು)
ಚಾಳ್ಕೆಸು	5	32	ಕದಲಿಸು
ಚಾಳವಿಸು	6	30	,,
ಚಿಸಕಡಿ	7	50	ಸಣ್ಣ ತುಂಡು, ಭಿದ್ರಭಿದ್ರವಾಗಿ ಮಾಡಿದ ತುಂಡುಗಳು
ಚುಂಬಕ	3	21	ಮುತ್ತ, ಅಕರ್ಷಕ ವಸ್ತು
ಚೆಲ್ಲೆ ಗಂಗಳು	4	7	ನಿಡಿದಾದ ಕಣ್ಣುಗಳು
ಚೈಮುಂಡಾಡು	5	60	ಅಲಿಂಗಿಸು
ಚೊಕ್ಕೆಯ	5	34	ತಂತ್ರ
ಚಾಕಿಗೆ	2	20	ಒಳಮನೆಯ ಅಂಗಕ

ಛ

ಛಡಾಳಿಸು	4	30	ಅಧಿಕವಾಗು, ವೆಗ್ಗಳಿಸು
ಛನಿ	5	54	ಕಾಂತಿ

ಜ

ಜಡಿ	6	16	ತುಂಬು
ಜವನಿಕೆ	4	18	ಯವನಿಕಾ (ಸಂ) ಪರದೆ
ಜುಂಜುಮೊಳೆ	5	21	ಸಣ್ಣ ಹೊಳೆ
ಜಂಜಪೂಗ	6	5	ಅಲ್ಪ, ಸಾಮಾನ್ಯ ?
ಜಂಬುಕ	2	21	ಸರಿ
ಜಂಘಾರಿ	6	24	ಇಂವ್ರ
ಜಾಣಾಯ್ಲ	6	68	ಚತುರತೆ
ಜಾಳಿಗೆ	7	42	ಬಲೆ
ಜೊತ್ತಿಸು	6	56	ಜೋಡಿಸು
ಜೋದ	7	56	ಮಾವಟೆಗ
ಜೋಳಿ	6	30	ಜೋತೆ, ಜೋಡಿ

ಝ

ಝಡಿತೆ	5	32	ಜೋರು, ಬೇಗ
ಝಲ್ಲಿಕ	2	21	ಜೇರುಂಡೆ
ಝಾಡಿ	5	19	ಹೊದರು
ಝೋನ್ನೇಣಿ	6	66	ಜೋನ್ನು ಹತ್ತಿ

ಟ

ಟೆಕ್ಕರಿಗಲೆ	6	44	ನಿರಾಕರಿಸು, ಉಪೇಕ್ಷೆಮಾಡು
ಟೆಬ್ಬರಿಸು	5	38	ಕುಂಠಿತವಾಗು

ಡ

ಡಾವರಿಗ	4	12	ಮೋಸ
ಡಾಳಿಸು	4	19	ಕಾಂತಿಯುಕ್ತವಾಗು
ಡೆಂಥಣಿಸಿ	2	19	ಆಯಾಸ ಹೊಂದಿ
ಡೊಂಬು	7	6	ಅವುಟೆ
ಡೊಂಬಿ	7	22	ಗುಂಪು
ಡೊಳ್ಳಾಸಕಾತಿ	6	19	ಮಾಯಗಾತಿ

ಢ

ಢಾಳಿಸು	5	24	ಕಾಂತಿಯುಕ್ತವಾಗು
--------	---	----	----------------

ತ

ತಟಾಕೆ	7	19	ಕೆರೆ
ತಡವೇಂಟೆ	6	34	ಎಂಟು ಬೇಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು
ತಮ್ಮಟ	5	29	ಪೂಜಾರಿ, ಅಯ್ಯ
ತಮ್ಮಡಿ	5	14	,,
ತರಣೆ	4	8	ಸೂರ್ಯ
ತರಳ	7	9	ಚಂಚಲ
ತರಹರಿಸು	4	11	ತತ್ತರಿಸು
ತಲಹು	6	6	?
ತನ	3	23	ನಿನ್ನ
ತನನಿಧಿ	2	6	ಬತ್ತಿಹೋಗದ ನಿಧಿ
ತನಲಾಯಿ	6	18	ತಾಂಬೂಲದ ಭರಣೆ
ತಳಿ	7	29	ಸುತ್ತಲೂ ಕಟ್ಟಿರುವ ತಡಿಕೆ
ತಳುಕಿ	6	13	ಅಲಿಂಗಿಸಿ, ಜೋಡಿಸಿ
ತಳುವು	8	2	ನಿಧಾನ
ತಾಟಂಕ ಮುದ್ರೆ	8	8	ತಾಳಿಯ ಚಿಹ್ನೆ ?
ತಾಮರಸ	7	65	ಕಮಲ
ತಾಳಿಗೆ	9	6	ಗಂಟಿಲು
ತೀದುದು	4	25	ಮುಗಿದು ಹೋಯಿತು
ತೀವು	6	9	ತುಂಬು
ತುತ್ತ	5	46	ಸುಂಗು
ತುಜುಪಳ್ಳಿ	7	26	ಗೋಗಣವಿರುವ ಹಳ್ಳಿ
ತುಜುಹಟ್ಟಿ	7	11	ಗೋಗಣವಿರುವ ಸ್ಥಳ
ತುಷಾರ	5	21	ಮಂಜು
ತೂಜಂಬು	5	25	ಎಸೆಯುವಬಾಣ
ತೂಡ್ಯ	6	22	ವಾದ್ಯ
ತೂಳು	3	2	ಜಿನ್ನಟ್ಟು
ತೆಕ್ಕೆ	6	12	ಜೋಡಿ
ತೆನಣು	6	53	ಓಡಿಸು, ಅಟ್ಟಿಕೊಂಡುಹೋಗು
ತೆರಳಿಕೆ	4	9	ಸಂಚಲ (?)
ತೆಣಹು	1	3	ಅವಕಾಶ

ತೇದಿಸು	7	24	ಬೆರಳಿನಿಂದ ಉಜ್ಜು
ತೋಟ	2	11	ಜಗಳ, ಯುದ್ಧ
ತ್ರಿಪುಟ	4	18	ಧ್ಯಾನ, ಧ್ಯೇಯ, ಧ್ಯಾನಕರ್ತೃ

ದ

ದಕ್ಕಡತನ	7	2	ಶಾರ್ಙ್ಗ
ದಡವಲೆ	5	5	ಒಂದು ವಿಧವಾದ ಬಲೆ
ದಂಡಿ	5	11	ಯುದ್ಧ ?
ದಂಡಿಕಾಜಿ	2	19	ಸೇನಸುಗಾರ
ದಂಡಿಗೆ	3	3	ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ,
ದಧಿ	4	4	ಮೊಸರು
ದ್ವಾದಶಾತ್ಮ	2	4	ಸೂರ್ಯ
ದಿಂಡುಗೆಡೆ	2	19	ಉರುಳು, ಅಡ್ಡ ಬೀಳು
ದಿಂಡುದಾಟ	5	11	ತುಂಡಾಗುವಂತೆ ಕತ್ತರಿಸು
ದಿನಾಕರ	7	5	ಸೂರ್ಯ
ದಿವಿಜರಾಯ	6	13	ದೇವೇಂದ್ರ
ದೀರ್ಘಕೆ	7	19	ಸರೋವರ
ದುಕೂಲ	3	3	ವಸ್ತ್ರ (?)
ದುಮ್ಮಾನ	3	3	ಚಿಂತೆ
ದುರಿತ	3	25	ಪಾಪ
ದುರ್ವಾಳಿಸು	6	52	ತ್ವರೆಯಿಂದ ಮುಂದುವರೆ
ದ್ರುಮ	6	5	ವೃಕ್ಷ
ದೂಹತ್ತಿಲಾಡಿ	7	56	ಕೈಗಳಿರಡರಿಂದಲೂ ಕತ್ತಿಹಿಡಿದು ಹೋರಾಡುವ ವರಸೆ
ದೂರ್ವಾಕ್ಷತೆ	4	4	ದರ್ಭೆ ಮತ್ತು ಅಕ್ಷತೆಗಳು
ದೈಗುಯುಗಳ	7	31	ಕಣ್ಣುಗಳಿರಡು
ದೈಗುವಾರಿ	3	5	ಕಣ್ಣೀರು
ದೊಂಡೆ	2	19	ಕುಚ್ಚು

ಧ

ಧರಣೀಸುರ	7	1	ಬ್ರಾಹ್ಮಣ
ಧ್ವಾನ	2	21	ಶಬ್ದ
ಧೀಮನ	9	33	ಬುದ್ಧಿವಂತ

ಧುರ	5	65	ಯುದ್ಧ
ಧೂರ್ಜಟಿ	5	17	ಶಿವ
ಧೌತಾಂಶುಕ	7	24	ಬಿಳಿಯ ಬಟ್ಟೆ, ಶುಭ್ರವಾದ ಬಟ್ಟೆ
ಧೃತಿ	5	14	ನಿಶ್ಚಲತೆ

ನ

ನನೇಕೋನೆ	4	9	ಮೊಗ್ಗು ಚಿಗುರು
ನಭೋನಿನದ	4	7	ಅಕಾಶವಾಣಿ
ನಯನಸಲಿಲ	3	22	ಅನಂದಬಾಷ್ಪ
ನವಾಯಿ	6	19	ನೈಭವ
ನಾರಂಗ	7	38	ಕಿತ್ತಲೆ,
ನಾರಾಚ	7	73	ಬಾಣ
ನಿಕುಂಜ	5	7	ಪೊದೆ
ನಿಚ್ಚಲು	7	5	ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿ, ನಿತ್ಯ
ನಿತಂಬಿನಿ	5	4	ಹೆಣ್ಣು
ನಿದಾಘ	4	20	ಬೇಸಗೆ
ನಿಱಿಗೆ	4	10	ಕ್ರಮ
ನಿರ್ಜರ	9	29	ಮುಪ್ಪಿಲ್ಲದವ, ದೇವತೆ
ನಿರಂತರಾಯ	6	60	ವಿಚ್ಛಿತ್ತಿಯಿಲ್ಲದ, ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾಗಿ
ನಿರ್ಮೋಕಮುಕ್ತಭುಜಂಗ	5	70	ಪೊರೆಬಿಟ್ಟ ಹಾವು
ನಿರ್ಘೋಷ	6	9	ಧ್ವನಿ
ನಿದರ್ಘಯ	6	77	ಪೂರ್ಣವಾಗಿ
ನಿರಾಮಯ	6	40	ಪರಿಶುದ್ಧ
ನಿರ್ವಾಹ	2	7	ಸಂರಕ್ಷಣೆ
ನಿರೂಢಿ	2	7	ಕಾಶಲ (?)
ನಿಃಲಲೋಹಿತ	4	24	ಈಶ್ವರ
ನಿವಹ	7	14	ಗುಂಪು
ನಿಷ್ಪಕಂಪನ	4	10	ಕಂಪನವಿಲ್ಲದ
ನಿಷ್ಪತ್ಯೂಹ	4	3	ತಡೆಯಿಲ್ಲದ
ನಿಷ್ಕಲಿತ	4	17	ಜಾರದ
ನೆಗಳ	7	13	ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಾಗು
ನೆಗ್ಗು	3	2	ಅಡಗು, ಕುಗ್ಗು

ನೆಮ್ಮು	4	9	ಸಂಬು
ನೇವಣ	6	19	ಕಂಠೀಹಾರ
ನೇವುರ	6	19	ಸೂಪುರ (ಸಂ)
ನೋಸಲು	4	23	ಹಣೆ
ನೋನ್	7	3	ವೃತಾಚರಣೆ

ಪೆ

ಪಂಕ	5	49	ಕೆಸರು
ಪಂಕಜ	6	7	ಕಮಲ
ಪಟ್ಟಿಹ	8	11	ಭೇರಿ
ಪಡಿನಾಭೆ	7	55	ಲಗಾಮು
ಪಂಠಿಸು	6	30	ತಲೆಕೆಳಗಿಗು (?)
	7	20	
ಪಣವ	8	11	ಪಾದ್ಯವಿಶೇಷ
ಪಥಶ್ರಮ	3	19	ಹಾರಿ ನಡೆದ ಅಯಾಸ
ಪನ್ನಾಸನ	3	21	ಬ್ರಹ್ಮ
ಪರಬಲ	5	42	ತತ್ಪ್ರ ಸೈನ್ಯ
ಪರಿಧೌತ	4	19	ಶುಭ್ರ
ಪರಿಗತ	6	73	ಮುಂದುವರಿದ, ಹರಡಿದ
ಪರಿಭವ	5	58	ಅವಮಾನ
ಪರಿಭವಣೆಗೆ	5	56	ಪರಿಭ್ರಮಣ (ಸಂ)
ಪರಿಸರ	7	26	ಅಕ್ಕಪಕ್ಕ
ಪರಿಸ್ಪೃಟ	5	17	ವಿಶದ, ನಿಚ್ಚಳ
ಪರುತವಣೆ	2	12	ವಿಸ್ತಾರ
ಪನನಗ್ರಾಸ	5	31	ಗಾಳಿಯ ಅಹಾರ
ಪಲಾಶಶಾಲೆ	9	1	ಎಲೆಯಮನೆ
ಪಶುಪತಿ	5	28	ಶಿವ
ಪಸಾಯ	6	27	ಉಡುಗೊರೆ
ಪಸರಣ	7	28	ಪ್ರಸರಣ (ಸಂ)
ಪಾಡು	5	36	ಸಮ
ಪಾಯಕ	4	26	ಕಾಲಾಳು
ಪಾಯ್ಕ	5	24	ಹಾಯುವಿಕೆ

ಪಾಯವಧಾರು	6	35	ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಡು
ಪಾರನ	5	2	ಪಾರಿವಾಳದಹಕ್ಕಿ (?)
ಪಾರಿಕಾಂಕ್ಷೆ	2	8	ಸಂನ್ಯಾಸಿ
ಪಾಳಿ	3	19	ಕ್ರಮ (')
ಪಿನಾಕಿ	5	10	ಈಶ್ವರ
ಪೀಯೂಷ	5	70	ಅಮೃತ
ಪುರಂದರ	6	8	ಇಂದ್ರ
ಪುರುಹೂತ	6	15	
ಪುಳಿಂದ	5	26	ಬೀಡ
ಪುಳಿಂದಿ	5	4	ಬೀಡತಿ
ಪೂರಾಯ	5	10	ವಿಸ್ತಾರ, ಪೂರ್ಣ
ಪೈಸರ	6	55	ಕುಗ್ಗು, ಜಾರು,
ಪ್ರಭಂಜನ	3	25	ಬಿರುಗಾಳಿ
ಪ್ರಣವ	6	47	ಒಂಕಾರ
ಪ್ರವರ	2	8	ಶ್ರೇಷ್ಠ
ಪ್ರಾನರಣ	7	23	ಹೊದಿಕೆ

ಬ

ಬದಿ	5	10	ಪಕ್ಕ
ಬದ್ಧಗೆ	4	5	ಗಂಟು
ಬಣಗು	1	3	ಕೀಳು, ಸಾಮಾನ್ಯ
ಬಣಬೆ	3	16	ಮೆದೆ, ಕುಪ್ಪೆ
ಬವರ	2	11	ಯುದ್ಧ
ಬಂದುಗೆ	5	41	ಪುಷ್ಪವಿಶೇಷ
ಬಜ್ಜಿತುಡು	5	26	ಬತ್ತಿತು, ಅಸಮರ್ಥನಾಗು
ಬರ್ಹಿ	8	13	ದರ್ಭೆ
ಬರ್ಹಿಮುಖ	3	12	ದೇವತೆ
ಬಲವಿರೋಧಿ	6	11	ದೇವೇಂದ್ರ
ಬಳವಿಗೆ	5	27	ಅಭಿವೃದ್ಧಿ
ಬಾಲೇಂದುಧರ	5	12	ಈಶ್ವರ
ಬಾಹತ್ತರವ	2	2	ಬಹು ಸಂಖ್ಯೆಯು
ಬಿಡಯ	6	42	ಅಗಲಿಕೆ

ಜಿಸುಗುದಿ	5	19	ಜಿಸಿಯಾಗಿ ಕುದಿಯುವುದು
ಜಿನ್ನಣ	5	32	ವಿಜ್ಞಾನ (ಸಂ)
ಜೀದಿವರಿ	5	49	ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಾಗಿ ತಿರುಗಾಡು
ಜೀಡು	7	27	ಜಿರಿ
ಜೀ	8	32	ನಾಲ, ವ್ಯಯ
ಜೂತಾಟಿ	4	26	ಸಾಚಿಕೆಗೆಟ್ಟು ಮಾತು
ಜೂತುಗೆಡಹು	6	63	ಸಾಚಿಕೆಗೆಟ್ಟು ಮಾತಾಡು
ಜಿಳ್ಳಾಲ	5	5	ಒಂದು ಬಗೆಯ ಬಲೆ
ಜೋಬ್ಬಿಜಿ	5	11	ಅರ್ಭಟಿಸು
ಜೋಳಿಯ	4	2	ದೇವತೆ
ಜೋಳೈಸು	5	70	ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡು
ಜಂಧುರ	7	19	ಮನೋಹರ

ಭ

ಭಂಗಿಸು	5	42	ಸಂಹರಿಸು
ಭರ್ಗ	6	76	ಈಶ್ವರ
ಭವಣಿಗೆ	2	7	(ದುಸ್ಥಿತಿ) ತಿರುಗಾಟ
ಭಣತ	6	47	ಹೇಳಿಕೆ (?) ಸಂಬಿಕೆ (?)
ಭನಣೆ	5	47	ಭ್ರಮತಲೆಣೆ, ತಿರುಗುವಿಕೆ
ಭಾಳ	7	61	ಹಣೆ
ಭಾರವಿಸು	6	22	ತುಂಬು
ಭಾರವಣೆ	3	12	ಹೊಣೆ (?)
ಭಾರಾಂತ	2	8	ಮಹತ್ತಾದ ಹೊಣೆ (?)
ಭಾರಣೆ	3	12	ಹೊಣೆ
ಭುಜಗ	5	19, 63	ಪರ್ವ
ಭುಲ್ಲವಿಸು	2	7	ಉತ್ಸಾಹಗೊಳ್ಳು
ಭುಲ್ಲವಣೆ	6	6	ಉತ್ಸಾಹ
ಭೂರಿ	5	1	ಮೊದ್ಡದಾದ
ಭೂಯಾತ್	3	23	ನೆರವೇರಲಿ
ಭತ್ತಿ	6	32	ಗೋಡೆ

ಮ

ಮಖದಯ್ಯ	6	48	ಯಜ್ಞಕರ್ತೃ
--------	---	----	-----------

ಮಜಡ	6	76	ನಿಧಾನ
ಮಣೆಡ	6	28	ಉದ್ಯೋಗ
ಮದೀಯ	5	13	ನನ್ನ
ಮರಿಚ	4	11	ಮೆಣಸು
ಮಜುದಲೆ	6	3	ಪ್ರತಿದೂಷ
ಮಸ್ತಕ	6	57	ತಲೆ
ಮಹೀಧರ	4	6	ಬೆಟ್ಟ
ಮಾಣ್	6	16	ನಿಲ್ಲ
ಮಾಗಣ	5	2	ಬಾಣ
ಮಾಜಾಂಕ	6	34	ಪ್ರತಿಜಿಂಬ
ಮೀಟು	7	39	ತಳದಿಂದ ಚುಚ್ಚಿ ಮೇಲೆತ್ತುವುದು
ಮಿಡುಕು	4	10	ಪರಾಕ್ರಮ, ಅಲ್ಲಾಡು
ಮುಕ್ಕುಟಾಕು	7	36	ಮುತ್ತಿಗೆಹಾಕು
ಮುಗುಳು	4	10	ಮೊಗ್ಗು, ಮುಚ್ಚಿದ
ಮುಂಗುಡಿ	2	14	ಸೈನ್ಯದ ಮುಂಭಾಗ
ಮುಂಡಾಡು	6	66	ಮುಹಾಡು
ಮುಂಡಿಗೆ	7	38	ಮರದ ಬುಡ
ಮುಂಜಿಗ	2	3	ಎದುರಿಗೆ ಇರುವವ
ಮುರುಕ	7	40	ಪ್ರತಿಭಟನೆ
ಮುರುಡು	2	5	ಬಾಗಿಲು, ತಿರುಗಿಸು
ಮುರಿ	7	20	ತಿರುಗುವ
ಮುಟಾಕಿಸು	2	18	ಕೊಂಕಿಸು
ಮುಸುಂಡಿ	7	22	ಆಯುಧ ವಿಶೇಷ
ಮೃಗಯಾಚರಣೆ	5	1	ಜೀಟಿ
ಮೃಗಾಂಕ	6	3	ಚಂದ್ರ
ಮೆಯ್ಯಿಕ್ಕು	4	22	ನಮಸ್ಕರಿಸು
ಮೇಗಿಣಿಯ	5	45	ಮೇಲ್ನಡೆಯ
ಮೇದಿನಿ	1	6	ಭೂಮಿ
ಮೆಲ್ವಾಯ್ದು	5	28	ಮೇಲೆಬಿದ್ದು
ಮೇಳವಿಸು	4	30	ಕೂಡಿಸು
ಮೋಹರ	6	17	ಗುಂಪು
ಮಾಕ್ತಕ	4	11	ಮುತ್ತು

ಮಂಡನ	6	33	ಅಲಂಕಾರ
ಮೆಂಡವಿಗೆ	7	19	ಮಂಟಪ

ರ

ರಜ	5	49	ಧೂಳಿ
ರಜತಗ್ರಾವ	5	72	ಬೆಳ್ಳಿಬೆಟ್ಟ-ಕೈಲಾಸ
ರಹಿ	7	12	ಏಕಾಂತ, ಗುಟ್ಟು (?)
ರಾಜಮೌಳಿ	4	21	ಈಶ್ವರ
ರಾಜೀವಪೀಠ	1	1	ಬ್ರಹ್ಮ
ರಾಣಿಕ	7	12	ಔಚಿತ್ಯ, ಹೊಂದಿಕೆ
ರುಧಿರ	3	11	ರಕ್ತ
ರೋಚಕ	8	12	ಹಸಿವು, ಆಕಾಂಕ್ಷೆ
ರೌದ್ರಾಹಿ	6	57	ಭಯಂಕರ ಸರ್ಪ

ಅ

ಜಾಟಳ	6	63	ಚಕ್ರ
------	---	----	------

ಲ

ಲಗಡಿಸು	5	33	ಲಗಾಯಿಸು, ಹೊಡೆ
ಲವಣ	5	33	ಬಾಗು
ಲಹರಿ	5	70	ಅಲೆ
ಲಳಿ	5	33	ಚುರುಕು, ಅಶ್ಚರ್ಯ
ಲಾಗಿಸು	3	33	ನರ್ತಿಸು
ಲಾಯ್	6	23	ಸ್ಥಾಯಿ, ಸ್ಥೈರ್ಯ
ಲಾಸ್ಯ	6	21	ನೃತ್ಯ

ವ

ವಟ	2	20	ಅಲವಮರ
ವರೂಢ	6	5	ರಥ
ವರ್ತಿಸು	3	1	ಹರಡು
ವಸುಮತಿ	7	7	ಭೂಮಿ
ವಹಿಲ	6	9	ವೇಗ
ವಾರಣ, ವಾರುವ	7	41	ಅನೆ, ಕುದುರೆ
ವಾರಕ್	7	17	ರಾತಿ

ನಾಸವ	6	45	ಇಂದ್ರ
ನಾಸಿ	5	18	ಹೆಟಿ (?)
ನಾಂಧಿತ	4	14	ಐಷ್ವಾರ್ಯ
ನಿಗದ	5	2	ದೊಡ್ಡ, ಮಹತ್ವಳ್ಳ
ನಿಗತನಯನಮಹೀಶ	8	25	ಘೃತರಾಷ್ಟ್ರ
ನಿರ್ಮಲ	4	24	ಮಲಿನತೆ
ನಿರಾಯ	6	52	ಶಕ್ತಿ, ಅಧಿಕ್ಯ
ನಿತ್ತ	5	40	ಹನಿ
ನಿಧಾವಂತ	7	18	ತೆರಿಗೆ ಎತ್ತುವನ, ಬಾಡಿಗೆ ಕೆಡೆಯುವನ
ನಿಮಿಸ	3	19	ಕಾಡು
ನಿಮಿನಾಕಸ	5	15	ಮುಷಿ
ನಿಖಾದಿಸು	3	24	ಹೋಗಲಾಡಿಸು
ನಿರಾಮ	7	38	ತೋಟ
ನಿಮೋಚನ	7	4	ಕಣ್ಣು
ಈಚುನೋಮುಮು	4	9	ಅಲೆಅಲೆಯಾಗಿ ಹೋಯ್ತು
ನಿಗ್ಗಲ	5	26	ಉತ್ತಮ
ನಿಂರಣಿಸು	5	2	ಸುತ್ತಧರಿಸು
ನೀಗಾಯ್ಲು	5	20	ಹೆಚ್ಚುವೇಗ
ನೀಧೆ	7	23	ಸುತ್ತಗಟ್ಟು
ನೀಧೆ	5	38	ಸಂಕಟ
ನೈವರ್ಯ	5	48	ವರ್ಣವಿಕಾರ
ನಂಗಡಿಸು	7	40	ಗುಂಪುಗೂಡು

ಶ

ಶಕ್ರ	9	32	ಇಂದ್ರ
ಶಬರ	5	1	ಬೇಡ
ಶತಮನ್ಯು	6	13	ಇಂದ್ರ
ಶತಯಾಗಸುತ	6	36	ಇಂದ್ರನ ಮಗ, ಅರ್ಜುನ
ಶಶಿಮಾಳಿ	4	3	ಈಶ್ವರ
ಶಾಬರ	5	3	ಬೇಡ ಸಂಬಂಧದ ವೇಷ
ಶಿಂಜಾರವ	6	35	ಬಿಲ್ಲಿನ ದನಿ
ಶ್ರುತಿಯುವತಿ	4	7	ನೇದವನಿತೆ

ಶೋಣಿತವಾಃ	2	16	ರಕ್ತಪ್ರವಾಹ
ಶ್ರೌತಪಥ	6	51	ವೇದಮಾರ್ಗ
ಶೈಲ	5	6	ಜಿಟ್ಟಿ

ಸ

ಸಘಾಡಿಕೆ	7	11	ಅತಿರೇಕ
ಸಪ್ತ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ	5	4	ಬ್ರಾಹ್ಮಿ, ಮಾಹೇಶ್ವರಿ, ಕೌಮಾರಿ, ನೈಷ್ಠ, ವಾರಾಹಿ, ಮಾಹೇಂದ್ರಿ, ಚಾಮುಂಡಿ
ಸಬಳ	7	32	ಈಟಿ
ಸತ್ತಿಗೆ	6	3	ಭಕ್ತಿಗೆ (ಸಂ) (?)
ಸಮದಂತಿ	5	31	ಸಮಾನಯುದ್ಧ
ಸವಡಿ	5	63	ಎರಡು
ಸಾಯಕ	4	26	ಬಾಗ
ಸಾರ	5	29	ಶ್ರೇಷ್ಠ
ಸಾರಸ	9	29	ಸರೋವರ
ಸಿಡಿವಲೆ	5	5	ಒಂದು ವಿಧವಾದ ಬಲೆ
ಸ್ಥಿತ	5	54	ಮಂದಹಾಸ
ಸಿಂಗಿ	7	9	ವಿಷ
ಸೀಕರಿ	4	20	ಸೀಮೆ ಕರಿಕಾಗುವುದು
ಸೀಗುರಿ	7	64	ಚಾಮರ
ಸೀಮಂತಿನಿ	6	26	ಸ್ತ್ರೀ (ಬೈತಲೆಯುಳ್ಳವಳು)
ಸೀಸಕ	4	12	ತಲೆಯ ಟೊಪ್ಪಿಗೆ
ಸುತ್ತವರೆ	5	2	ಗುಂಡಾದ
ಸುಕ್ರಾಮ	6	40	ಇಂದ್ರ
ಸುಘಾಳ	6	20	ಒಳ್ಳೆಯ ಕಾಂತಿ, ಮಿಂಚು
ಸುಧಾಕಲಿತ	2	21	ಅಮೃತದಿಂದ ಕೂಡಿದ
ಸುಷುಮ್ನೆ	2	5	ನಾಡಿ
ಸ್ಫುರಣ	5	70	ಹಾರುವಿಕೆ
ಸೂಕರ	5	9	ಹಂದಿ
ಸೂಟ	5	20	ವೇಗ
ಸೂನೋಪಾಯಸಾವೇಕ್ಷೆ	8	37	(?)

ಸೂಲ	1	2	ವಿದ್ವಾಂಸ
ಸೂಲಾಕಾರವು	6	27	ಮೂತ, ಚಾರಕ
ಸೃಕ್	7	24	ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಹೋಮಮಾಡುವಾಗ ಬಳಸುವ ಸಾಟುಗಳು
ಸೃವ	7	24	"
ಸಗೃಹಿ	7	49	ತಾಪ, ತೀಕ್ಷ್ಣತೆ (ಸಂ)
ಸೆಜ್ಜೆ	6	36	ತೆಯ್ಯಾಗೃಹ, ಹಾಸಿಗೆ
ಸೆಣಸು	5	39	ಹೋರಾಟ
ಸ್ನೇಹಜಲ	5	38	ಜಿವರು
ಸೈಗೆಜೆ	5	58	ಸಮಸ್ತರಿಗೂ
ಸೈನಡೆ	4	6	ಪುಣ್ಯಕರವಾದ ಮಾರ್ಗ
ಸೈನರಿದು	4	19	ನೇರವಾಗಿ ಹೋಗಿ
ಸೋಗರು	2	15	ವಾಸನೆ
ಸೋಡರು	6	24	ದೀಪ
ಸೋರಹು	6	35	ಹೇಳು
ಸೋಗೆಗಣ್ಣು ಬಲೆ	6	36	ವಿಸ್ತಾರ ನೇತ್ರದ ಹೆಣ್ಣು
ಸೌಭದ್ರ	3	16	ಅಭಿಮನ್ಯು
ಸಂಕಲೆ	5	5	ಶೃಂಖಲಾ (ಸಂ)
ಸಂದಣಿಸು	3	27	ಒಟ್ಟುಸೇರು
ಸಂವರಿಸು	3	9	ಕಟ್ಟು
ಸಂಹೃತಿ	5	64	ಹೂಡುವುದು

ಹ

ಹಮ್ಮು	5	56	ಜಿಲಕ
ಹಮ್ಮಿಗೆ	5	56	ಕುಡಿಕೆ (?)
ಹಳುವ	3	16	ಕಾಡು
ಹಸಾದ	4	4	ಅಪ್ಪಣೆ
ಹರದ	7	58	ವ್ಯಾಪಾರಿ
ಹರಹು	5	2	ವಿಸ್ತಾರ
ಹರಿಗೆ	7	32	ಗುರಾಣಿ
ಹರಿಬ	2	13	ಕರ್ತವ್ಯ
ಹರಬ	5	40	ಪ್ರಾಣ

ಹರಿಣ	5	13	ಜಿಂಕೆ
ಹಜು	5	15	ತೀರು, ಕೊನೆಗಾಣು
ಹಜುವು	4	14	ನಾಶ
ಹಲ್ಲಣಿಸು	3	36	ಸಬರಹಾಡು, ಜೀನುಹುಂಗು
ಹಾಣಾಹಾಣ	5	43	ಹಣೆಹಗಿಯ ಮೂವ್ವ
ಹಿಸುಕರ	4	28	ಚಂದ್ರ
ಹಿಸೂಂಕು	9	6	..
ಹಿಳಿದ	3	2	ಹಿಂದಿರ
ಹಿಲಿ	5	2	ನವಿಲುಗರಿ ಕಣ್ಣು
ಹುಗಿಲು	4	5	ಸಿಳು, ತುಂದು
ಹುತಚರು, ಪ್ರವೇಶನಾರ	7	23	ಬೆಂದ ಯಚ್ಚಾಮೆ
ಹುಯ್ಯ	4	29	ಕಷ್ಟದಿಂದ ಬೇರಿಕೊಳ್ಳುವುದು
ಹೂಗು	7	12	ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡು
ಹುಕ್ಕಳಿಸು	3	9	ಹೆಚ್ಚಾಗು
ಹುಜಕಿಸೊಸಲ	6	79	ಚಂದ್ರಧರ, ಈಶ್ವರ
ಹುಳಿಗೆ	3	9	ಹಾನಿನ ಬುದ್ಧಿ
ಹೂಗರು	4	10	ಕಾಂತಿ
ಹೂಗ್ಗಂಬು	5	29	ಒಂದು ಬಗೆಯ ಬಾಣ
ಹೂಡಕರಿಸು	5	56	ಕಾಣಿಸಿಕೊ
ಹೂದಹು	5	56	ವೊದ
ಹೂಯ್ಯ	6	74	ಹೂಡತ
ಹೂರಳಿ	5	56	ಗೊಂದಲ
ಹೂರೆ	5	1	ಕಾಪಾಡು
ಹೂರೆಯೇಪು	4	15	ಕಾಂತಿಯುಕ್ತವಾಗಿ
ಹೂಪಿಗೆ	4	10	ಕಾರ್ಯ
ಹೂಲಬು	4	15	ದಾರಿ
ಹೂಳ್ಯಾವವು	4	25	ಸತ್ಯ ಹೀನವಾದವು

ಪ್ರವಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ:-

ಹೈನುಚಲ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿ: ಶ್ರೀ ಸೋಮನಾಥಾನಂದ	೨	೦	೦
ಅಮರನಾಥಯಾತ್ರೆ: ಶ್ರೀ ಸೋಮನಾಥಾನಂದ	೧	೦	೦
ಕೈಲಾಸ ಮಾನಸಸರೋವರದ ಯಾತ್ರೆ:			
ಶ್ರೀ ಜ್ಞಾನಫಲಾನಂದ	೧	೮	೦

ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆ :-

ಭಾಷಣಗಳು ಮತ್ತು ಲೇಖನಗಳು: ಭಾಗ ೧			
ಶ್ರೀ ಎ. ಆರ್. ಕೃಷ್ಣಶಾಸ್ತ್ರಿ	೩	೦	೦
,, *ಭಾಗ ೨ ,,	೪	೦	೦
*ಪ್ರಾಚೀನ ಸಾಹಿತ್ಯ: ಶ್ರೀ ಬಿ. ಎಸ್. ವೆಂ.	೧	೮	೦
ರತ್ನಾಕರವರ್ಣ: ಶ್ರೀ ಬಿ. ಎಸ್. ಶಾಮರಾವ್	೦	೮	೦
ಮುಚ್ಚಳಟಿಕೆ: ಶ್ರೀ ಎಚ್. ಎಂ. ಶಂಕರನಾರಾಯಣರಾವ್	೧	೦	೦
ಕನ್ನಡ ಧ್ವನ್ಯಾಲೋಕ: ಡಾ ಕೆ. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ	೩	೦	೦
ನಿರಂಕುಶಮತಿಯಿಂದ ಆತ್ಮಶ್ರೀ: ಶ್ರೀ 'ಕುವೆಂಪು'	೧	೦	೦
ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು ಒಡೆಯರು:			
ಶ್ರೀ ಡಿ. ಬಿ. ರಂಗಸ್ವಾಮಿ	೧	೦	೦

ಸಂಕೀರ್ಣ :-

ಭಾರತದ ಸೂತ್ರಧಾರ: ಶ್ರೀ ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯಂಗಾರ್	೧	೮	೦
ವರ್ಧಾಶಿಕ್ಷಣ: ಶ್ರೀ ತ. ಸು. ಶಾಮರಾಯ			
ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರರಾವ್	೨	೮	೦
ಅನರ್ಥಶೋಧ: ಶ್ರೀ ನಾ ಕಸ್ತೂರಿ	೨	೦	೦
ರೋಮನ್ ಚಕ್ರಾಧಿಪತ್ಯದ ಚರಿತ್ರೆ			
ಡಾ ಎಸ್. ಶ್ರೀಕಂಠಶಾಸ್ತ್ರಿ	೧	೮	೦
ಬಾರ್ಬೊಸ ಕಂಡ ವಿಜಯನಗರ: ತ. ರಾ. ಸು.	೦	೮	೦
ದರ್ಶನಗಳು: ಶ್ರೀ ವಿ.ಟಿ.ತಿರುನಾರಾಯಣ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್	೦	೧೦	೦

Rural Economics :

Sri G. Ramakrishna Reddy

Sri Royal Singh

೪ ೦ ೦

ಪರಿಹರಣ ಗಿರಿಜಾಶಂಕರರು: ಶ್ರೀ ಜಿ. ಬ್ರಹ್ಮಪ್ಪ	೧	೦	೦
ಜೈನದರ್ಶನ: ಶಮನ	೦	೪	೦
ನಾ ಕಂಡ ಕಲಾವಿದರು: ಶ್ರೀ ವಾಸುದೇವಾಚಾರ್ಯ	೧	೮	೦
ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ಕಥೆ: ಶ್ರೀ ಕೆ. ವೆಂಕಟರಾಮಪ್ಪ	೧	೪	೦

ತ. ವೆಂ. ಸ್ವಾರಕ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ :: ಮೈಸೂರು

ವಮ್ಮ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳು

(*ಈ ಪ್ರತಿಗಳು ಮುಗಿದುಹೋಗಿ ಮತ್ತೆ ಅಚ್ಚಿನಲ್ಲಿವೆ)

ಕಥೆಗಳು :—

*ಕಥಾವಲ್ಲರಿ :	ಶ್ರೀ ತ. ಸು. ಶಾಮರಾಯ	೨	೦	೦
ಸಣ್ಣ ಕಥೆಗಳು :	ಶ್ರೀ 'ಅಶ್ವತ್ಥ'	೨	೪	೦
ಅಯ್ಯ ಹತ್ತು ಕಥೆಗಳು :	ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣರಾವ್	೨	೦	೦
ಮೈಥಿಲಿ :	ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಅನಂತನಾರಾಯಣ	೧	೮	೦
ಬಾಳಕಣಿವೆ :	ಶ್ರೀ 'ಶ್ಯಾಮ'	೧	೦	೦
ಮುರಿದ ಮದುವೆ :	ಶ್ರೀ ಜಿ. ನಂಕಟಯ್ಯ	೧	೮	೦

ನಾಟಕಗಳು :—

ದುರಂತ ಮತ್ತು ಇತರ ಪ್ರಸಾರ ನಾಟಕಗಳು :				
	ಶ್ರೀ ಎಚ್. ಕೆ. ರಂಗನಾಥ್	೧	೮	೦
*ರೂಪಾಯಿಗಿಡ :	ಶ್ರೀ 'ಕ್ಷೀರಸಾಗರ'	೦	೮	೦
ಬಹುಮಾನ :	ಶ್ರೀ ಅಶ್ವತ್ಥ	೧	೮	೦

ಸಂಗ್ರಹಗಳು :—

ಅದಿಪರ್ವ ಸಂಗ್ರಹ (ಗಮಗಿನ ಮಹಾಭಾರತ)	೧	೮	೦
ಸಭಾಪರ್ವ ಸಂಗ್ರಹ	೨	೦	೦
ವಿರಾಟಪರ್ವ ಸಂಗ್ರಹ	೨	೦	೦
ಉದ್ಯೋಗಪರ್ವ ಸಂಗ್ರಹ	೧	೮	೦
ಆರಣ್ಯಪರ್ವ ಸಂಗ್ರಹ	೧	೮	೦
ಧೀಶ್ಮಪರ್ವ ಸಂಗ್ರಹ	೨	೦	೦
ಬಸವರಾಜದೇವರ ರಗಳೆ : ಶ್ರೀ ಬಿ. ಎಸ್. ವೆಂ.	೨	೦	೦
ಜೈಮಿನಿಭಾರತ ಸಂಗ್ರಹ : ಶ್ರೀ ತ. ಸು. ಶಾಮರಾಯ	೩	೦	೦
ಮಹಾಭಾರತ ಸಂಗ್ರಹ ಭಾಗ ೧	೨	೦	೦

ಕವಿತೆಗಳು :—

*ಉಂಗುರ :	ಶ್ರೀ ಕೆ. ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ	೧	೮	೦
ಸಾಮಗಾನ :	ಶ್ರೀ ಜಿ. ಎಸ್. ಶಿವಮದ್ರಪ್ಪ	೧	೪	೦
ಬೆಲುವು. ಒಲವು :	೨	೦	೦	
ಕರ್ಣ :	ಶ್ರೀ ಎಂ. ಎಸ್. ಅನಂತಪದ್ಮನಾಭರಾವ್	೧	೦	೦

